Fængsel og Fortvilelse

Förord till den elektroniska utgåvan

Denne tredje del av *Syk kjærlihet* bær navnet *Fængsel og fortvilelse*, en direkte fortsættning av *Bekjendelser*med kapitelindelning fra den tidligere delen. Den er digitaliseret i oktober 2008 av Nasjonalbiblioteket, Oslo og anpasset till Projekt Runeberg i juni 2014 av Ralph E.

Læs mer om denne romantrilogi i **forordet till *Syk Kjærlihet***!

JFæn£sel

og

fortvilelse

Fængsel og* FortvilelseN° 77

/Wy/W

pæn£sel

og

fortvilelse

IL

En uke efter. (Thorsda 9de angust 88).

BREV TIL VERA

Aa kom kom Vera! si ikke nej, ta gjerne ham me, men kom for guds skyll, kom, la niei faa se dit ansikt og høre din stemme eller jei blir gal. Jei farer her op og ned paa gulve den ganske dag inni denne nøkne hvittede murcellen og roper dit navn og taler højt til dei og ber og tigger dei om aa komme som var du tilstede i luften omkring mei og kunne høre mei, og jei vrier mine hænder i for tvilelse og kaster mei me skrik paa sengen og gjemmer ansikte nedi puten og hulker mei inn i en rar bevistløs tilstann hvor jei faar fré en liten stunn — intil jei igjen skvætter op og stirrer lyslevende vaaken paa det forfærdelie faktum at du er her ikke, du kommer her ikke, jei skal ikke se dei mere — og saa farer jei igjen op og ned a gulve og ber til dei og til gud og til djævelen og til hele verden om at du maa komme ; og vét at

du kommer ikke, og forstaar ikke at jei ikke mister

lmin forstann. Og tungt hamrer hjerte under alt dette, tungt og langsomt og besværli, det føies for hvert slag som nu brister det — men det brister ikke, det bare fortsætter me aa vaanne sei i angest og rædsel under det morder tåke som den haannen har tat omkring det for aldri aa slippe mere.

Kjære, kom ! ta ham gjerne me, ja ta ham netop me — jei som før syntes jei maatte ha dei helt for aa kunne leve, føier det nu som jei maatte kunne leve af dit ansikt din stemme og dine hænder — er han da saa jaloux at han ikke kan unne mei det? La os tale sammen ennu engang vi tre — naa er det mei som ber om det— la os tale sammen en gang til mens det ennu er tid, for jei vét ikke mere nu enn at jei er opløst i fortvilelse, og at du er ikke her, og at jei forstaar ikke hvordan jei skal kunne leve. Kjære, kom ! jei hér og bønfaller dei: hvis du ennu er noe

gla i mei saa kom, og ta ham me og la os snakke sammen, og mit had til ham vil forsvinne hvis dere kommer, for herregud jei er jo gla i dere begge to i grunnen— aa kom, kom, og jei skal velsigne dere begge to.L

Dagen efter. (Freda lüde August 88)

i\Ie bankende hjerte vandrer jei op og ned i cellen fra vindue til døren, fra døren til vindue. Klokken er over 5, jei ser det af solen som har trukket sei bort fra sukkenes bro og nu bare lyser paa politistationens graagule mur derover paa den anden side af fængselsgaaren...

« Ikke noe svar idamorres— altsaa kansje kommer hun sell i eftermidda ! » — det er den eneste tanke som har faat rum i min hjerne i hele dag ; den gjentar og gjentar sei i det uendelie mens jei gaar der op og ned — gud forbarme sei hvis hun naa ikke kommer allikevel ?!...

Pludseli opdager jei gjennem vindue ßjørck komme gaaende paafortoue derover langs politi bygningen, i lys vaarfrak og floshat — alene !

Mit hjerte stanser i angest...

Han ser ikke op og jei trækker mei skynsomt tilbake, ræd for aa møte hans blik og læse hennes nej i hans ansikt — blir saa staaende mitt i cellen,me ansikte vent mot døren, og venter dirrende af angest...

Endeli blir jerndøren derute lukket op, skritt gjenlyder i cellehallen utenfor, nøgleknippe ringler, nøglen stikkes i og drejes om — og døren gaar op :

Venli men litt stiv trær han inn, og rækker mei haannen og sier godag.

— Godag! — jei stirrer angest op paa ham.

— Hun skal komme ! sier han trøstende

og bevistheten om at jei allikevel skal faa se henne igjen rinner som en glædes-strøm igjennem mei — jei kunne falle ham om halsen hvis han ikke sto der saa stiv og fremmed.

— Jei har et brev til dei, sier han saa, og tar det op af lommen og leverer mei det ; og jei river konvoluten op og læser — *

<(Jei er saa forfærdeli forfærdeli bedrøvet over detduskrev. Strax jei kommertil byn skal jei komme op til dei hvis det bare gaar an — Waldemar skal undersøke det for mei. ».

Det gaar mei som et sting gjennem hjerte — : Ikkeet enestelite orom hva hun føier formei! — og nervøs putter jei breve i lommen og ser op paa ham.

— Ja, sier han saa — jei vil altsaa gjerne tale litt me dei, hvis du ikke er for nervøs.

— Nejda ! det er jei ikke — værsgo sit ned !

Han sætter sei paa en stol ve vindue, jei tar plass

paa hodegjære af den låve sengen — nervøs saa jei dirrer i liver fiber.— Ja, sier han og rømmer sei — først er det et par ting jei gjerne vil spørre dei om, som har set litt underlie ut for mei.

— Vel...?

— Hvorfor har du aldri sagt mei at du hadde syfilis ?

— Nej for jei er eni me doktoren som sa til mei da jei hadde faat den — : «Si naa ikke dette til noen ; for det vil kunne skaffe Dem lissaa mange ubehageliheter som sygdommen sell. »

— Men hvorfor har du ikke tat me det i « Bohémen » ? — efter dine literære principer saa...?

— Nej for da jei fik min syf følte jei ingenting ve det; det hadde ingen betydning i mit liv dengang. Naa senere har det faat betydning — derfor kommer det ine i den bogen jei nu vil skrive hvis jei bare kan.

— Naa ! — Men saa er der en anden ting — : Da du skrev til mei fra Paris til Kjøbenhavn og ba mei forsøke aa

skaffe dei noen penge til aa komme hjem for ; hvorfor nævnte du saa i breve ikke me et or dette om Vera ? det kan du nok forstaa jei maa syns var litt rart.

— Nej for dengang ånte det mei ikke, at hun brydde sei noe saan om mei. Hun hadde bare sagt at hvis det ikke kunne bli til noe me mei mer, saa skulle hun gjerne skjyle mei ihjel — derfor rejste jei hjem for aa dø hos henne. Men det skulle jo— 10 —

ingen vite før det var sked... Der var jo ingen ting mellem Vera og mei nede i Paris.

— Naa, det er jo en anden sak. Men endda én ting — : Er det sant at du har sagt, at jci har baaret mei sjofelt ad likeoverfor dei ?

— Nej ! — jei har sagt jei syns du har baaret dei domt ad likeoverfor mei, og det syns jei du har! specielt ve ikke aa ville snakke me mei, da du hadde taat vite af Vera hvordan sakerne sto.

— Naaja, sier han — disse tingene har jei altsaa villet spørre dei om fordi de har berørt mei pinli. Men la os naa tale om det andet— : Hun vil altsaa naa komme sammen me dei igjen, og naar du kommer ut herfra, vil hun at vi skal være sammen igjen alle tre som før. Og jei har ikke villet sætte mei imot det, for — ellers er det forbi me henne, sier bun...

— Ja ellers er det forbi me mei ossaa ! skjyter jei sykt inn.

— Det kommer ikke saken ve, sier han tørt — det er henne det gjæller. — Da hun hadde faat det breve dit igaaraftes, kom jei inn og fant henne liggende paa maven paa gulve og hyle — og saa sa hun, at hvis hun ikke kom til aa være sammen me dei igjen, saa var det forbi me henne... saa kom hun aldri til aa gjøre noe mer her i verden —

En strøm af glæde rinner mei ned gjennem alle aarer.

— Og jei vil jo ikke ødelægge henne ! føjer han til.— 11 —

— Nej det er hun ved gud for go til! farer det ut a mei.

— Ja ! — Men, naar du naa kommer ut af arresten

— tror du saa det kan væregaat saavitt over me dei at du ikke længer vil tænke paa — han famler en stuun efter ore — aa besidde henne ! sier han endeli... Saa at vi allsaa da kan være sammen igjen som ifjor nede paa Filtvedt ?

Skal dette være en betingelse? tænker jei ve mei sell — og saa svarer jei forsigti — :

— Det kan jei jo umuü vite naturlivis! Men, 5 maanter er jo en lang tid... baade hun og jei kan jo ha forandret os meget innen jei slipper ut af arresten... Og jei skal jo forsøke aa skrive disse tingene mens jei sitter her — kansje kan jei skrioe mei fra henne, hvem vet...

Bjørcks ansikt klarner op inni det store lyse sk j ægge.

— Meil, sier jei saa — hvis vi naa ikke har forandret os til den tid, hverken hun eller jei, saa syns jei det eneste fornut'tie er aa la tingene gaa sin naturlie gang...

— Jei kan ikke dele ! — sier han afgjørende.

— Men du er jo nøtt til aa dele da jo, hvis hun endda føier det samme for mei som naa! Hun elsker jo ikke dei — og ikke mei heller altsaa. Men hun cr s aa gla i os begge to at hun undertiden har mest lyst til aa være hos dei, og undertiden hos mei. Og i de stunner hun har mest lyst til aa være hos mei

— saa kan det da ikke være noen fornøjelse for dei— 12 —

aa ha henne ! hun er jo ikke din da allikevel, sell om du « besidder » henne — naar hennes tanker er hos mei!? — hér er da vel lyst og- handling ét!... Saa fortvilet ulykkeli som jei gik omkring her i sommer mens hun var hos dei - aldri et øjeblik falt det mei da inn aa ønske mei henne saalænge hennes tanker var hos dei — fy fan !

Bjørck lar langsomt sin haann glie ned gjennem det store gule skjægge, sier saa, eftertænksomt — :

— Jei vet ikke jei., kansje kommer det deraf at for dei er hun en ny erobring; men jei som naa har vært vant til aa eje henne helt i lire aar — jei kan ikke nøje mei me aa dele.

Det blir sagt langsomt og eftertænksomt, men tonen er saa afgjørende at jei vover ikke aa snakke mere om dette — hvem vét om det ikke skal være en slags betingelse ! — og saa sier jei spagt :

— Jaja, men i ethvert fall : den tid den sorg ! — det er jo hele o maanter til endda, og her i fængsle har du jo ikke det aa frygte, som du altsaa er ræd for. Og bakefter saa faar vi jo se — hvem vét : kansje kan vi til den tid ha forandret os, baade hun og jei.

Han ser en stunn hen for sei. Saa sier han me vægt:

— Jamen én ting forlanger jei for at vi tre skal kunne være sammen igjen — og det er, at hvis det blir saan igjen som det har vært nede paa Hvidt-steen isommer, saa vil jei vite det strax ! For da kan ikke jei mer. Skal jei da leve videre, blir jei bare en- 13 -

vaskefille og- kan aldri gjøre noenting mer — og da vil jei altsaa heller forsvinne. Det maa du altsna love mei : at jei faar vite det strax, hvis det sker.

— Naturlivis! svarer jei roli. Men i mit stille sinn banner jei paa at aldri i evihet vil jei si ham det — saa længe hun altsaa vil ha baade ham og mei.

— Jaja, saa faar vi i guds navn se hvordan det gaar da! sier.han me opklaret ansikt.

— Ja, svarer jei lavt — det er jo det eneste vi har aa gjøre : se paa tingene naar de kommer! — det er jo tingene som regjerer os, og ikke vi dem.

Han ser en stunn hen for sei, venner sei saa venli mot mei :

— I grunnen saa er jei gla for dette naa, sier han. Jei vét jo ikke hva jei har vært for dei eller ikke, men for mei har jo du vært forfærdeli megel i disse siste aarene — og mei har det gjort forfærdeli ont aa skulle miste dei paa denne maaten.

— Mei har det ikke gjort mindre ont, sier jei sagte — jei tror vi kunne ha meget aa si hverandre endda.

— Ja, hvem vét.

Han stirrer igjen en stunn hen for sei — saa sier han igjen — :

— Du! der er forskjellie ting jei gjerne ville spørre dei om... du vét formontli i alt dette mere enn jei; jei skjønner jo ikke rigti det hele.. F. ex. — hvorfor vil hun egentli gifte sei me mei?

Jei ser ham en stunn inn i ansikte, svarer saa— :

— Det kan nok være at jei i den retning vét noe mere enn du ; men jei kan ikke svare dei paa det.Du maa spørre henne sell. Jei kan jo ikke sitte her og snakke me dei om disse tingene naar hun ikke er tilstede, det maa du jo sell kunne forstaa, saameget som du kjenner henne. Har hun ikke forklaret dei alt, saa vét jo ikke jei hva hun vil du skal vite og hva ikke — og gud naade mei da, hvis jei sa noe hun ikke ville skulle sies.

Pludseli sættes nøglen i døren og drejes om, og en slutter kommer inn me aftensmaten — : et stykke brø og en klat smør paa en tallerken. Saa rejser Bjørck sei :

— Ja jei maa gaa strax allikevel, sier han — saa det er vel best jei slipper ut me det samme ! — og han rækker mei venli haannen :

— Adjø da! sier han — naar hun naa en af dagene kommer inn til byn saa kommer hun altsaa herop.

— Ja... tak ! — jei trykker hans haann.

Slutteren venter ve døren. Bjørck gaar noen

skritt bortover gulve men venner sei saa — :

— Ja det er sant — hvis du vil laane min chaiselong istedenfor den sengen der, saa kan du gjerne det. Den er gammel og styg vet du, men jei har jo et teppe aa lægge over den, og da ser den noksaa elegant ut.

— Jatak, det vil jei svært gjerne.

— Vel! jei skal senne et bybud op me den — adjø !

og han gaar me et fornøjet ansikt, og døren laases af efter ham.

Og saa gaar jei igjen der alene op og ned i cellenme dirrende nerver og tænker paa én eneste ting — : hva dag mon hun vil komme... hva dag mon hun vil komme ...?LI

En uke efter. (Thorsda 16'^ August 88)

En uke er gaat hen, chaiselongen er kommen og staar me et pent brunrøtt teppe over der hvor sengen sto før, Bjørck har vært her engang til, sammen me Kahrs, og siden liar Kahrs vært her alene, og Sehander har besøgt mei, og Munch — men hun er ennu ikke kommen, og har ikke lat høre fra sei. I spænning og angest har jei gaat her op og ned i cellen dag efter dag og ventet paa at klokken skulle bli fem og hun kansje komme. Men klokken er blit fem, og^lex, og syv, og hun er ikke kommen — og jei er sunket sammen i fortvilelse og har ligget og grædt og grædt aften efter aften og natten utover — og saa er en ny dag runnet op, me nyt haap, og ny angest, og ny fortvilelse. — De hundrede gange har jei forsøgt aa sætte mei til aa arbejde, skrive noe af det fra isommer, snart det ene, snart det andet som jei er kommen til aa tænke paa — men det gaar ikke, det blir ikke til noe; jei ingenting uten henne...

Og naa er klokken igjen fem — jei ser det paa solen derover — og jei gaar igjen her og venter...Men jei tror ikke længer at liun kommer, jei bare gaar her sløv og tilintetgjort op og ned, op og ned

— hvor skulle hun ossaa kunne komme... det ville være for slort for mei... tænk aa faa se henne igjen, høre hennes vidunderlie stemme, ta henne i haan-nen, den kjære dejlie haannen hennes — aa gud nej, nej, det kan nok ikke times mei mer

og taarerne siler mei ned a kinnene og faller i store dryp paa gulve...

Saa hører jei døren gaa derute i cellehallen, skritt nærmer sei, nøglen sættes i — og jei staar der, naglet til pletten, me stanset hjerteslag.

Døren gaar op og et bybud kommer inn, bærende i den ene haann ei lite ürkanti bor klædt me brun lløjel, og i den anden en pakke og en liten damekurv. Bore sæller han ned foran chaiselongen og lægger saa pakken og kurven fra sei paa det— :

— Værsgo ! sier han — jei skulle lévere dettane fra Bjørck, ossaa si atte dom kommer i efta — farvel da ! og han gaar.

Jei staar der mitt i cellen me højt bankende hjerte

— ah ! hvor bloe igjen ruller fritt gjennem aarerne, nve friske kræfter strømmer igjennem mei — jei skal altsaa virkeli se henne igjen ! ? idag ! ? naa ?!

— strax ! ?

hjerte banker som det vil sprænges. .

Jei løser op pakken — det er min gamle kaffemaskine, den hun fik efter mei ifjor da jei rejste til Paris. Og i kurven ligger en pose me sukker, og to dypeblaa kopper me gull kant — jei kjenner dem— 18 —

fra før, og jei vet ikke hvorfor, men jei syns de ligner saa henne og er saa forfærdeli gla i dem... gud Vera, at jei virkeli skal faa se dei igjen —

og jei kaster mei ned i chaiselongen og graater af glæde.

Om litt springer jei op og vandrer nervøst fort frem og tilbake paa gulve, fra vindue lil døren og fra døren til vindue, og titter for hvergang ned i fængsels-gaaren om de kommer.

Men tiden gaar og de viser sei ikke. Og angesten tar mei igjen : hun kommer vel ikke, alting gaar jo bestandi galt for mei —

og jei graater og vrier mine hænder...

--Klokken er blit 6, solen derover har trukket

sei højt op paa politislationens mur, aftensmaten er blit sat inn — og jei gaar der frem og tilbake i sløv fortvilelse og forstaar ikke hvor dette skal ende. Saa pludseli, engang jei igjen er ve vindue, ser jei dem komme roli gaaende paa fortoue derover paa den anden side af gaa ren — hun og Bjørck og Fredrik. Alt bio strømmer til hjerte, knæerne vakler unner mei, og jei maa gripe mei i gitterets jernstænger og bolle mei fast for ikke aa synke overenne, mens jei staar der og stirrer ned paa henne som paa et syn...

Ingen af dem ser op... dér forsvinner de inn under sukkenes bro ! — og jei venner mei om og styrter mot døren.

Men mitt i cellen stanser jei me et ryk og blir staaende me klappende hjerte, og vente...Endeli gaar døren op og hun kommer inn først. Jei vil styrle henne imøte men kommer ikke af flekken, ltan bare sykt strække hænderne ut imot henne. Me de slore rare øjnene fæstet vidunderli kjærli paa mei kommer hun lort like borttil mei :

— Godag! sier hun og rækker mei haannen — og et glædes-gys risler igjennem mei ve aa høre hennes stemme. Og jei griper krampagti haannen hun rækker mei og hvisker det sykt frem mens jei stirrer inn i de vidunderlie øjnene hennes :

— Tak Vera, at Di kom - jei kan ikke leve uten aa se Dem...

Saa er de andre kommet inn ossaa og vi sætter os — Vera og jei i chaiselongen, Bjørck og Fredrik paa hver sin stol; imellem os har vi det lille fløjels-klædde bore hennes som bybude har bragt, me en flaske sherry og glasser paa.

Først da vi sitter der slaar det mei — : hvorfor djævelen har de tat Fredrik me ?! — og jei faar eu vonn følelse af dette møte.

Fredrik trækker op flasken og skjænker i glassene og sier skaal! » — og saa sitter vi der og vet ikke noe aa si noen af os.

Jei ser paa Vera — hun sitter der ve siden a mei me taust lukket ansikt... hva skulle hun ossaa kunne si mei naar demænnenesitter her! hvorfor djævelen sit-terdeher! deter jo/ie?mejei vil snakke me, og hun vil snakke me mei — og vi ka o jo ikke naar de sitter her!...

Saa bryter Bjørck tausheten og begynner aa snakke om Schander — Schander som bare sitter— 20 —

under telte hos Gravesen og drikker pjolter og aldri kan komme sei afsted til Buenos Ayres... naa har de tænkt paa aa holle afskedslag for ham alle lians venner, aftnen før næste dampskib gaar — og hvis han da ikke rejser, saa skal de ikke mer hilse paa ham naar de møter ham paa gaten, men bare gaa forbi og late som de ikke kjenner ham — for det kan jo ikke væreSchander ! han er jo rejst.

Og Vera ler me sin vellystie munn og sine skinnende rovdyrtænner, og jei sitter der taus og for tvilet og ser paa henne, og tænker paa liva deLte er for et møte mellem henne og mei...

Saa gaar samtalen istaa, vi sitter igjen der og ser paa hverandre, og jei blir mere og mere nervøs.

— Jei har solt kutteren min idag, sier saa Bjørck til mei.

— Hva fik du for den ? spør jei for aa si noe.

— 400 kroner ! — han smiler og ryster paa hode.

— Naa, du er en dejli handelsmann ! — var det ikke 2000 du ga ?

— Jo, men jei betalte altsaa me billeder. 400 var forresten for lite — men den er svært raatten.

— Du Waldemar ! sier Vera — naar du faar de pengene maa du laane mei 100 kroner !

— Laane ? sier han fornærmet — du vet gott at de pengene er lissaa meget dine som mine.

— Jaja, laan mei dem eller gi mei dem, det er det samme — bare jei faar dem, for se lier ! — og hun venner op og ned paa sin tomme portemonnæ.

En liten tynn gull-ring faller ut a den.— 21 —

— Uf det er ulykkes-ringen ! sier hun og tar den op — liva skal jei gjøre me den ? jei tør ikke gaa me den, ialfall ikke i disse dagene ; jei gaar og venter paa noe som jei ikke vet hvordan vil gaa — og har jei ulykkes-ringen paa saa gaar det ialfall galt...

— La mei faa den? ber jei nervøst.

— Tør Di det da? er Di ikke ræd? spør hun og ser paa mei me sit rovdyrsmil; tar saa liaannen min og sætter ringen inn paa lillefingeren — og hennes berøring rinner som syk vellyst igjennem mei.

— Aanej, sierBjørck — han syns vel han er saa ulykkeli at det ikke kan bli værre.

Samtalen gaar igjen istaa.

— Skaal! sier saa Fredrik og tømmer sit glas — jei maa gaa! jei har noe jei skal ha gjort! og han ringer paa og blir lukket ut.

lause sitter vi igjen vi andre tre — Bjørck litt forlegen; Vera stiv og koll me sit lukkete ansikt ; jei syk og nervøs saa jei skjæl ver i hver fiber —gud for et møte!

Endeli begynner han aa snakke om den bogen jei tænker aa skrive — han ossaa tænker aa skrive om denne sommeren, sier han; men gaar det an at flere skriver om det samme ?

— Om det gaar an?! svarer jei — det han har følt, det hun har følt, og det/ei har følt, er jo tre himmelvidt forskjellie ting, og først de tre ting tilsammen gir det hele— naturlivis bør vi skrive allesammen hvis vi bare kan.

Vera sier ingenting, bare rejser sei me sit lukkete_ 22 _

ansikt og gaar bort til vindue og blir staaende og se ut i gaaren, mens han snakker videre om dette me aa skrive alle tre, hvordan det vil ta sei ut, og om maaten aa skrive paa i det hele tat, om vi bør skrive i jei-form osv. osv. — og jei sitter der og hører paa. og svarer som best jei kan, mens jei stirrer fortvilet paa henne derborte ve vindue...

Saa kommer slutteren og meller at klokten er 7 og visittiden forbi.

— Ja naa gaar de om et minut ! sier jei nervøst — og slutteren forsvinner igjen uten aa laaseaf døren.

Vera kommer fra vindue bort til os igjen, Bjørck rejser sei og sier adjø og gaar ut a døren, og hun skynner sei efter. Men i døren stanser hun braatop, kaster et fort blik ut i cellehallen utenfor — og blir saa staaende og se mei inn i ansikte me vidunderli kjærlie, sørgmodie øjne, mens hun klapper mei stille nedover kinne uten aa si et or. Og mei rinner det varmt inn i sjælen ve aa stirre inn i disse kjærlie sørgmodie øjne, mit bryst fylles af tak nemmelihet og syk glæde, taarerne pibler frem, og jei kan knapt faa hvisket det frem for kjærli-hetsfull angest:

— Er Di litt gla i mei endda ?

Hun svarer ikke, bare ser paa mei me de vidunderli kjærlie øjnene og det sørgmodie smile — og løfter saa sløre, og rækker mei munnen til kys. Og mei er det som jei maa dø af smertefyldt lykke, mens minelæper hviler ve hennes.

Saa griper hun mei fort i haannen, hvisker et— 23 —

kjærli adjø, og forsvinner ut i den store mørke cellehallen.

Jei farer til vindue — litt efter kommer hun frem under sukkenes bro, nikker kjærli og bedrøvet op til mei og gaar. Jei føller henne me øjnene saalænge jei kan, styrter saa bort og kaster mei næsegrus ned i chaiselongen og hulker det graatende ut nedi puten :

— Jei elsker elsker elsker dei! — gud forbarme sei, hva skal der bli a mei !

Farer saa op og styrter i vildelse til vindue — : jei maa se henne igjen !

Men borte er hun. Jei staar der halt afsindi og ryster i gitterets jernstænger — saa opdager jei pludseli i vindusposten et papir hun har skrevet noe paa, og griper det og læser — :

« Dette er noe schludder — jei maa snakke me dei alene, eller ikke ! »

*

Jei stirrer en stunn paa disse orene, skrevne me hennes kjære skrift — saa faller det mei pludseli inn at dette derborte ve døren for litt siden, det var kansje hennes farvel !.. et kjærli farvel, men et farvel! — for lier inne kan hun vel ikke faa snakke alene me mei!...

En forfærdeli rædsel griper mei ve tanken — og afsted farer jei igjen, op og ned i cellen og vrier mine hænder : rædsel! skal jei aldri se henne mer...?LII

Dagen efter. (Fredag I7de August 88)

Hele natten har jei ligget og grætt, og snakket me henne, og bett til henne, og fortvilet, og grætt igjen — og saa er maarenen kommen og jei er staal op og sitter naa syk og nervøs ve det lille gule bore som jei har sat paaskraa i hjørne tilhøjre for vindue, og skriver til henne :

« Dette er jo noe sehludder! » skrev Di igaar — ja ved gud at det var.^ Men det hadde ikke behøvd aa bli saa sludder — tror jei da — hvis dere ikke hadde tat me Fredrik. Og skal Waldemar og Di og jei baketter kunne leve sammen, saa er det jo aldeles nød-vendi,ikke sant, at vi to kan snakke sammen ikke bare naar vi er alene, men ossaa naar han er der — derfor syns jei Di bør komme igjen.

Men gud hvor jei længes efter aa tale me Dem alene — og vil Di og kan Di, saa la det komme an paa en prøve om Di slipper inn alene eller ikke; der er sikkert ikke git noen ordre om det tilfælle. Og skulle slutteren vise sei aa ha betænkeliheter og bestyreren bli tilkalt og finne, at « visiten bør finnested i slutterens overvær » som det heter — naa, saa kunne vi jo greje os allikevel, paa fransk. »

Jei ringer og faar breve afsled og begynner saa igjen min fortvilete vandring op og ned i cellen.

Time efter time gaar jei der syk og skjælvende, gjennembævet af den ene tanke — : kommer hun igjen? eller, aall gud, skal jei aldri se henne mere. .

Saa, lilt før midda, kommer slutteren inn me et brev — « Thorsda aften »staar der over, det er altsaa skrevet igaaraftes! og jei læser i feber - :

Kjære, kjære dei

her sitter jei hos Kahrs, næsten <(i champagnestemning » — aa gucl hvor jei er bedrøvet! hva skal det bli me dei og mei — eller er du kansje ikke gla i mei mer? Aa jo du er— min egen kjære kjære søte gut, er du ikke ?

Vær ikke vonn paa Vera for den væmmelie lappen jei lot ligge igjen i vindue ; jei mener ikke noe andet enn gott. Aa gid jei ikke behøvde aa gjøre dei og mei saa vont, kjære snille søte min egen ven — men jei aarker ikke snakke me dei naar de andre er der. Skriv til mei liva du mener me at du gjerne vil snakke me Waldemar og mei sammen? Aa skriv til mei, vil du?

Din egen Vera ikke rigti i champagnestemning men rædsomt f ord røvet.

Jei staar der mitt i cellen og læser begjærli om igjen og om igjen dette lille velsignede breve— 26 —

— hun kommer, hun kommer! jei faar se henne igjen ! jubler det inni mei, og de søte kjærlie orene hennes rinner

mei som vellyst inn i sjælen og fyller mei me usigeli taknemmelihet... tænke sei at hun virkeli boller a mei! hun ! dette dejlie menneske — det eneste menneske i verden som jei tørster og længes efter aa komme til aa staa ansikt til ansikt me og se inn i hennes sjæls dyp... gud hvor jei ikke fatter det !

og op og ned farer jei afsted i jubel me højt bankende hjerte.

Klokken er strax fem om eftermiddan, jei har faat arbejdet litt, skrevet noe fra den dagen jei skulle dræpes, men har nu lagt pennen væk og gaar der vidunderli let og gla, op og ned i cellen, og føler, jei vét ikke hvorfor, men jei føler elet sikkert og bestemt, at naa strax vil hun være her !

Men da hun saa, et minut efter, sammen me Fredrik, kommer gaaende dernede paa fængsels-gaarensbrolægning me sin vidunderli daarendegang, og løfter sit dejlie levende ansikt op mot vindue, og smiler saa gla og kjærli op til mei — da føler jei det igjen som noe vidunderli umuli, at hun virkeli er her og er gla i mei. Og me begge hænder griper jei fat i gitterets jernstænger og boller mei fast, mens jei stirrer angest ned paa benne, ræd for at hun bare skal være et syn som forsvinner...

Og da hun saa er forsvunnet inn under sukke-— 27 —

nes bro, og jei venner mei om for aa slyrte mot døren, svigter benene under mei og jei segner isteden tilbake mot vinduskarmen — det er som om alting inni mei smelter og løses op ; jei ser alt som gjennem et tæt slør, og føler det som at jei vil ikke kunne bære den lykke aa faa se benne igjen, men maa segne om for hennes føtter og dø fyldt af henne, naar hun kommer...

Saa pludselig staar hun der i den aapne dør ; og da hun kommer imot mei vakler jei henne imøte, helt fyldt af en eneste trang —: aa synke inn til hennes elskede bryst, og dø...

Men båk henne kommer Fredrik som ser paa mei — og jei stanser som stukket af en orm,

— Hvordan har Di det? spør hun me sin klare klingende stemme, og tar mei fast i haannen og ser mei kjærli inn i øjnene.

— Tak...

Ijklere kan jei ikke faa sagt, bryste er fyldt af graat.

Saa sætter hun sei i chaiselongen, mens Fredrik ber slutteren, en ung fyr me lyst krøllet haar, om aa lukke ham ut igjen me det samme, for han skal ut og hente noe — og denne gaar han, og døren laases af igjen, og vi er alene.

Hun læner albuen mot chaiselongens arm og ser paa mei, og jei synker ned paa en stol ve siden af og ser henne skjælvende inn i de kjære elskede øjnene hennes — men tør ikke for det fæle runne kik-hulle derborte i døren gi efter for min dype trang til aa falle henne graatende om halsen og hulke min— 28 —

kjærlihet ut ve hennes bryst; for hvem vét om der ikke finnes et øje derbåk — og gud, om vi saa ble forbutt aa være alene mere!...

— Gud det fæle øje derborte ! sier hun pludseli nervøst, og venner sei og peker mot døren.

— Ja, gud! sier jei skjælvende— men gla ve at hun har hat den samme tanke.

— Jei tør ingenting for det øje! sier hun nervøst.

— Ikke jei heller! tænk om noen saa os, og vi ikke filt være alene mer! — og jei stirrer paa henne, raaløs og fortabt.

En stunn sitter hun der og ser mei dybt inn i øjnene — saa pludseli sier liuu :

— Hvorfor vil du snakke me mei og Waldemar sammen ?

— Jo : fordi at naar Di naa gifter Dem me ham, og allikevel er noe gla i mei og vil ha mei der hvor Di er, saa syns jei det eneste fornuftie er aa forklare ham alt, la ham læse alle brevene vore, og fortælle ham det hele saan som det er. For naar han saa forstaar det altsammen, saa tror jei lian vil føie, at det aa ha Deres hele fortrolihet,

sell om han ikke kan faa eje Dem helt fordi Di ikke er gla bare i ham, det er allikevel meget mere vært enn om han hadde faat ha Dem for sei sell alene, men ikke ejet Deres fortrolihet...

Pludseli tier jei forfærdet — :

hun sitter eunu der og ser paa mei, men hennes øjne er ikke kjærlie længer; hun ser saaret og skuffet og bedrøvet ut, og litt sint ossaa — øjnene— 29 —

er ganske blanke; hun er like paa graaten. Og me ét bøjer hun hode, saa ansikte skjules af hatte-bræmmen, og stikker nervøst pekefingeren inn i sømmen paa sofateppe, et sted hvor den er raknet litt op — og me smaa nervøse stødtsprætter hun sømmen op et langt stykke.

Taarerne kommer mei i øjnene, jei stirrer ulykkeli paa henne og forstaar ikke —og tør ikke for det øje derborte kaste mei ned paaknæ foran henne og graate det ut i fange hennes, at jei har ikke ment noe vont! at jei elsker elsker henne... at alle ting i verden er mei likegyldie, naar bare ikke hun er vonn paa mei — jei tør ikke det, og saa strækker jei bare fortvilet haannen ut imot henne og sier, me graaten i halsen :

— Vera! ikke vær vonn paa mei ? dette her er jo bare noe jei har gaat og tænkt mei ut alene for jei hadde jo ikke Dem her... Di vét jo, jei vil ikke noe andet enn det Di vil .. at jei har ingen anden vilje enn Deres... og at jei elsker Dem, i verden og ingen ting andet — tror Di det Vera ? — aa si ! si, at Di tror det !...

— og taarerne triller mei ned a kinnene.

Hun svarer ikke, bare sitter der og sprætter op sømmen i sofateppe me pekefingeren — saa brister jei i graat.

— Nej ! nej! ikke graat! — hun griper haannen min og trykker den varmt — kjære dei, ikke graat! jei er gla i dei ! — saa !

og hun tørrer taarerneaf ansikte mit, og jei griper— 30 —

den kjære haannen hennes og trykker den sykt inn mot mit brænnende kinn.

— Men du ! sier hun om litt, me et dejli smil — du har alt sagt alt for meget til Waldemar !

— Aldri i mit liv skal jei si noe mere om Dem til Waldemar naar Di ikke er der ! —aldri!... Aa du vét ikke du, hvor nødi jei vil gjøre noe som du ikke liker ! og hvor gjerne jei vil gjøre alt det som du liker!... aall, gjøre noe fordi du liker det, der er jo det eneste jei bryr mei om her i verden — aa si mei altid alt hva jei skal gjøre, vil du det Vera ?

Hun svarer ikke, bare ser mei kjærli inn i øjnene. Og jei sitter der og skjælver og længes efter henne og tænker paa det fæle hulle i døren, og paa hvordan vi skal kunne snakke orntli me hverandre saalænge det er der...

— Si mei, sier jei om litt — har Di tænkt noe over, hvordan vi skal kunne være sammen igjen, naar jei kommer ut?

— Nej! — hun ryster trist paa hode.

— Aa tænk litt paa det? vil Di? — husk paa at ellers kan det gaa igjen som det gik sist. Blir han jaloux og gaar der hele dagen ulykkeli me et hvitt ansikt, saa vét Di at det boller Di ikke ut! og saa blir det igjen som sist : at Di foretrækker aa si adjø til mei — aall husk paa det, og tænk litt paa stakkars mei ?...

Jamen jei aarker ikke aa tænke paa det du! sier liun trist og ryster træt og bedrøvet paa hode — jei skjønner ikke noe a det altsammen!... Gud vét hvor-31

dan det kommer til aa gaa... Som naa f. ex. — : én af de hundrede ting som Waldemar lik mei til aa love den natten det hle bestemt at jei ikke skulle se dei mer—det var, at herefter skulle jei altid si ham alting som jei tænkte, og alt hva jei skrev lil dei, det skulle han faa læse... Naaja, — saa den dagen jei sente dei de gamle brevene, da hadde jei skrevet noe til dei som jei ville senne me. Men saa ville han læse det, og det ville ikke jei. « Jamen det er jo det vi er kommen overens om! » sa han. — « Ja saa faar det være det samme da » svarte jei — og saa sente jei det ikke.

— Saa det var derfor det? sier jei indigneret — ja jei husker nok jei syntes det var underli du ingenting skrev!

— Ja, det var derfor !

Idetsamme ruller en vogn inn i fængsels-gaaren, og hun farer sammen — « der kommer de og henter tnei! » sier hun nervøst — « uf herregud ! »

— Hvorfor har du bettdem om aa hente dei naa?! hvisker jei hæst me graaten i halsen og springer op fra stolen og blir staaende og stirre paa henne.

— Jei har ikke bett dem om det! svarer hun, me graat i stemmen hun ossaa — liva kan jei for, at de kommer !

Jei farer til vindue og ser ut; venner mei saa lettet om :

— Nej, sier jei — det var enfængselsvognsom kom !

Men idetsamme lukkes jerndøren op derute i

fængselshallen, skritt nærmer sei min celle, dørenlaases op — og inn kommer Bjørck og Fredrik. Jei staar der som lynslaat.

— Hvorfor kommer dere saa tili ? spør hun sint.

— Jei trodde du ville vi skulle komme naa, sier Bjørck.

— Nej, jei vil heller bli her — saa kan dere kjøre !

Der blir en stunns taushet hvor han staar og ser

henne inn i øjnene. Saa sier han :

— Aa kom me, Vera ? vognene venter utenfor., det er jo for din skyll Kahrs har bestilt dem — og uten dei er jo turen spolert, saa det gaar jo ikke gott an. .

Hun sitter litt og betænker sei.

— A kom ? sier han bønii — naar du først har sagt ja og narret ham til aa bestille landauerne, saa syns jei nok...

— Jei faar vel gjøre som disse mænnene vil jei da, sier Vera træt og kje, og ser op paa mei.

Jei staar der syk af raseri over denne afhentning, og kan ikke si et or, bare biter tænderne sammen.

— Jaja, saa faar jei vel det da, sier hun langsomt og rejser sei og rækker mei haannen. Jei tar taus imot den, men trykker den ikke,og slipper den strax igjen.

Og saa sier de adjø og gaar.

Jei styrter til vindue og stirrer fortvilet ned i den tomme fængselsgaaren. Litt efter kommer de frem under sukkenes bro, alle tre ve siden a hverandre, men ulen aa snakke sammen. Hun dingler afsted der mitt imellem dem — som én der gaar hvor hun33

føres heil, uten noen egen vilje. Et øjeblik løfter hun ansikte og nikker trætop til mei — dinglersaa videre.

Jei føller henne me øjnene saa længe jei kan — farer saa hulkende op og ned i cellen og vrier mine hænder, og jamrer min fortvilelse ut i luften...

Endeli tar jei mei sammen igjen og sætter mei ned og skriver til henne — :

Kjære kjære hvor jei er fortvilet ulykkeli over denne mislykkede sammenkomst. Fortvilet ulykkeli fordi jei gaar her magtesløs — aall, du vét ikke hva det vil si du — bak dette store stærke jerngittere, innenfor denne vel aflaaste dør, og kan ikke fare afsted ut og søke dei op og falle dei om halsen og bare si : Vera ! Vera! Vera !

Gud for et møte! — først det motbydelie øje der-borte i den gule døren! Saa de mænnene i vente som jei naturlivis kunne vite ville komme saa ube-lejli som muli! Og saa mei sell sittende der og forsøke paa aa gjøre op et regnestykke for dei, som var gjort op uten dei... Og da du saa bøjet hode og skjulte ansikte under hatten og sa

ingenting, bare sprættet op sømmen i sofateppe me pekefingeren — saa tore jo ikke jei for det fæle øje derhenne styrte mei ned paaknæ foran dei og graate dit navn ut i fange dit; for kansje kunne det da biet siste gang du kom her — og naa er det kansje blit siste gang allikevel.

Og saa væmmeli, saa motbydeli jei var tilslut — : du rak mei haannen, dejlie du, og jei trykket den knapt før jei lot den falle, rasende som jei var paa

3— 34 —

de to fæle mænnene, og sint ossaa paa dei, fordi du ikke hadde sagt de kunne gaa, og sell var blit, siden det var det du hadde lyst til. — Vera ! jei er ikke længer sint paa dei, det varte jo bare de par sekun derne mens de mænnene sto der og gjöre mei gal — hvor kunne jei ellers være vonn paa dei ? — men, men, men, rejs dei itide og si du vil hva du vil! Jei vet han vil si at da blir han en vaskefille — og du kan da ikke ville ha ham gaaende der som en vaske ' fille. Men, Vera, for det første blir han da mindre vaskefille enn naa — tror jei — og for det andet saa ved gud var det ikke tusinde gange bedre han ble vaskefille, enn at du skulle bli det — du !

Vera ! Vera ! hva skal jei gjøre her uten dei! — jei er bange for det blir en idiot som kommer ut af arresten om fem maanter til, istedenfor mei — aall, om jei naa hadde den haannen din !Lin

Dagen efter (Lør da 18,le August 88)

Klokken er igjen fem. Jei gaar der op og ned i cellen, uten rist uten ro, utenfré uten hvile, syk saa jei skjælver i hver minste muskelfiber, haapløs og fortvilet — : hva skal det bli me henne og mei naar hun har den fæle mannen hængende efter sei be-standi, som vil vite alting, som vil læse hennes breve som kommer og henter henne naar hun en haltime har vært borte fra der hvor han er!... aldri kan hun aarke i længden aa være sammen me mei naar hun bestandi skal ha den fyren hængende i skjørterne paa sei — aah ! snart gir hun det nok op, kjenner jei henne ret... Me mindre hun gjør som jei skrev til henne ; tar sei sammen og sier ham engang for alle, at naar hun har lyst til aa være der hvor han er, saa er hun der! og naar liun har lyst til aa være andre steder, saa er hun der! og hva hun har lyst til aa vise ham a det hun skriver, det viser hun ham ; og det hun ikke har lyst til aa vise ham, det viser hun ham ikke\ — og at mere kan hun ikke gi ham ; og mere kan han ikke faa !... Aa men det gjør hun- 42 -

nok ikke ! for hun vil jo gifte sei me ham for enhver pris, og han kan ikke la være aa hænge i skjørterne paa henne hvor hun staar og gaar — og faar han ikke lov til det, saa plager han live a henne ve aa vise henne et hvitt ulykkeli ansikt hele tiden mens de er sammen — og da sier hun heller farvel til mei og lar sei føre afsted af ham som igaar — det er jo det « lelvinteste !•»... Aa gud aa gud, hva skal det bli me henne og mei!... Om jei bare kunne faa snakke orntli me henne — adh, men hun kommer vel ikke idag, siden hun var her igaar — aa gud aa gud, hva skal det bli! ..

Døren derutelukkesop,ogjeiliørerde kommer hit. Men jei bryr mei ikke om det, jei vét det er ikke henne og da kan det være det samme hvem som kommer eller om der i det hele tat kommer noen.

Saa gaar celledøren op og Bjørck trær inn me blegt forstyrret ansikt. Han rækker mei ikke haannen, og ikke jei ham heller; jei bare ser mørkt paa ham og ber ham sitte ned. Og han sælter sei ve det lille boreve vindue mens jei læner mei syk op mot chaiselongens arm og venter paa liva han vil si. Og saa kommer det nervøst — :

— Ja, sist vi talte sammen trodde jei altsaa at vi skulle kunne være sammen igjen alle tre som før. Men naa, efter aa ha læst det breve dit idag — saa tror jei det altsaa ikke mere.

— Nej! sier jei hvasst—elet tror ikke jei heller naa, efter det jei hørte a henne igaar. Skal vi være sammen, saa maa vi være det som tre sellstændie— 37 —

mennesker, som hver er herre over sin egen person og sine egne hanlinger. Men det blir hverken hun eller jei, hvis du forlanger aa faa læse alt hva hun skriver til mei og jei til henne. Skal vi skrive me den bevisthet, saa kan hverken hun skrive til mei eller jei til henne saan som vi ellers ville skrive — og da blir jo det hele umuli.

— Jamen det er jo heller slet ikke meningen! sier han forundret.

— Ja saa sa hun til mei igaar — at det forlangte du!

— Det er altsaa en misforstaaelse — han ryster paa hode.

— Misforstaaelse eller ikke misforstaaelse — ét er sikkert: det breve hun ba dei bringe mei sammen me de gamle brevene, det ftlc ikke jei af den grunn. Du forlangte aa læse det, og saa foretrak hun ikke aa senne det.

— Nej, sier han — saan gik det ikke til! Jei forlangte ikke aa faa læse det. Men hun hadde altsaa sagt til mei, at herefter ville hun si mei alting — og hva hun skrev til dei, det ville hun vise mei før hun sente det. Og det minnet jei henne om da hun ikke ville vise mei det breve — og saa ble hun sint og lot være aa senne det.

— Ja, i ethvert fall : jei fik det altsaa ikke — af den grunn ! — Og dette me at du altsaa skal faa vite alting — ja naturlivis ! Men hvis det skal betyde at hun og jei ikke skal kunne snakke sammen alene uten at du strax skal komme farende og afbryte os— 38 —

— saa er jo det nok til aa gjøre det hele umuli. Skal vi kunne være sammen igjen vi tre, saa maa jei kunne snakke alene me henne lissaa vel som hun og du kan snakke alene sammen uten mei, eller du og jei uten henne. Vi maa ha vor fulle frihet alle tre !

— Du tror da ikke jei er idiot! sier han me et fornærmet smil... at jei skulle ville optræde som hustyran eller agere politikonstabel likeoverfor dere?!

— Jei visste virkeli ikke længer hva jei skulle tro ! Da jei først hadde hørt dette om brevene, og du saa strax efter kom anstigende for aa afhente henne en liten hall time efter at hun var kommen — vi hadde ikke mere enn netop saavitt faat begynt aa snakke, og vi hadde ved gud meget aa snakke oin, og du hadde jo sell latt som du interesserte dei for at vi skvlle faa snakke sammen—saa ble jei jo aldeles rasende- For paa de præmisser kunne det jo aldr* gaa...

— Ja, sier han — dette er altsaa bare misforstaaelser. Det falt jo ikke mei inn at dere behøvde aa snakke saa meget sammen netop igaar! Og da vi saa hadde aftalt den kjøreturen, og vognene var kommen, saa kjørte vi altsaa herned og hentet henne... Og herregud, hun kan jo komme igjen en anden dag, naar der ikke er aftalt noe, og bli her til klokken 7 om hun har lyst — det er slet ikke min mening aa ville hindre dere i aa snakke sammen ! — 39 —

— Naa jaja — da kan jo altsaa det hele ordne sei endda !

»

— Ja saa faar vi forsøke allikevel da ! sier han og rækker mei liaannen me opklaret ansikt.

— Ja !

Der blir en pause, saa sier jei — :

— Du ! den historien me det breve bringer mei til aa tænke paa noe — : Dette ine aa faa henne til aa love dei en mængde ting — jei skjønner ikke at du ikke boller op me det. Har hun lyst til noe, saa gjør hun det enten hun har loft det eller ikke — og har hun ikke lyst, saa gjør hun det ikke, sell om hun har loft det. Og kansje lar hun netop være aa gjøre en ting hun har loft, mens hun kansje netop gjør en anden ting fordi hun ikke har lol't den. Saa der er s'gu ingen fordel ve aa faa henne til aa love sei noe. Og det at man ikke forsøker aa binne henne ve noe, men altid bare vil at hun skal gjøre som hun har lyst, det tror jei gjør at hun blir mere gla i en — for hun liker det!...

— Der kan være noe i det! sier han eftertænksomt.

— Ja der er ingen tvil om det! — Naturlivis : elsket hun dei, tænkte hun bare paa dei i hele verden — det var jo en anden sak ! Da behøvdes jo heller ingen løfter. Men naar hun naa altsaa ikke elsker dei, men bare er gla i dei til en viss grad, saa er det jo meningsløst ve løfter aa ville binne henne ut o^er det !... Og ikke bare rue løfter ; paa anden maate ossaa... f. ex. naar hun har lyst til aa være sammen me noen andre enn dei — at du da ikke

trænger dei— 40 —

inpaa henne og vil partout være der hvor hun er ! — jei vet nok det er vont, men jei tror du staar dei bedre paa det ! hun blir mere gla i dei hvis hun mærker at hun frit Iaar lov til aa være sammen me hvem hun vil, naar hun vil. Gud hvor jei altid har vært ræd for det ! — jei husker engang nede i Paris hos Lies ; hun var gaat fra mei og jei sat der alene halle aftnen og længtet efter henne, mens hun sat inni det andre værelse og snakket me Jacob som jei trodde hun likte bedre enn mei — jei tore ikke for mit bare liv gaa inn til henne, for tænk om hun ikke likte det! Saa tilslut kom hun inn til mei igjen, gla og straalende, og sat sei til aa snakke me mei — og da sat jei altsaa der gla og visste, at naa i alfall ville hun heller være sammen me mei. Og det hadde jei jo ellers ikke kunnet vite, al den stunn hun jo ikke elsket mei saa hun altid ville ha mei der hvor hun var! — Jei tror hun ville like forfærdeli gott om du og jei, som hun altsaa ikke elsker men bare er gla i til en viss grad — om vi var glae og taknemmelie for det hun gir os, og ikke surmulet fordi vi ikke faar mer.

— Det kan nok være, sier han langsomt og trist.

Der blir igjen en pause.

— Nej, sier han saa og rejser sei — jei faar nok afsted! jei hadde bare tænkt aa blit her et øjeblik idag.

— Det som gjöre mei mest sint igaar, sier jei mens vi gaar bort til døren — det var at du fik henne til- 41 -

aa gaa me dere uagtet hun hadde mest lyst til aa bli her.

Han stanser og ser paa mei me et medlidende smil — :

— Du kan da forstaa ! sier han, at hun heller ville være me paa en kjøretur i landauer i det dejlie vejre enn aa sitte her !!

Jei føler som et stik i hjerte — : kansje har han ret! kansje hadde hun slet ikke lyst til aa sitle her hos mei, det var bare noe hun sa. Og jei stjr saart op paa ham og sier — :

— La saa være at hun igaar hadde mere lyst til aa kjøre i landauer enn til aa sitte her hos mei. Men naar du naa skal være gift me henne — hvis du da naar dere er sammen, istedenfor aa være gla og tak-nemmeli over at du faar ha henne hos dei, gaar omkring og viser henne et ulykkeli ansikt og fortæller henne at hun « altsaa ikke kan være gla i deit siden hun har gjort det eller det, eller vil, gjøre det eller det » — saa blir jo hun i længden saa kje og lej a aa se paa det ulykkelie ansikte dit, og høre paa dette snakke om at « hun altsaa ikke kan være gla i dei », at hun bare for aa slippe det, heller føjer sei efter dei i alt og lar være aa være sei sell og gjøre hva hun har lyst til. Og det er for henne vejen til ødelæggelse. For da enner det me at hun mister mote og gidder ikke noe mer — og saa blir der ingenting a henne. Aa gud., hvis du gaar hen og ødelægger det dejlie menneske ! — det tilgir jei dei aldri._ 42 —

Han ryster paa hode me et medlidende smil, som han vil si — : jei ødelægge henne !!!

— Jaja, sier jei mevægt — husk paa det er vejen til ødelæggelse hvis du fortsætter aa plage henne me din jalousi. For aa slippe aa se dei gaa omkring me et hvitt ansikt tok hun afsked me mei, skjønt hun hadde trang til aa være sammen me mei! For aa slippe aa se dei sætte op det ansikte, naar hun ikke vil vise dei det hun skriver, lar hun simpelthen være aa skrive det hun ikke vil vise dei! For aa slippe aa se det ansikte renoncerer hun paa det ene efter det andet — og det er vejen til ødelæggelse for henne. Og du vinner ingenting paa det — det er ikke det som skal gjøre henne mer gla i dei!

— Ja dette me brevene, sier han kort — det er altsaa ikke saa ! jei forlanger slet ikke aa faa se hva hun skriver. Se naa f. ex. lier — : han stikker haannen inn i inderlommen paa frakken og tar frem et brev som han leverer mei — : her er f. ex et brev som jei ikke har læst! — værsgo !

— Tak! sier jei og stikker breve til mei ; men ve mei sell tænker jei — : mon han altsaa hadde tænkt ikke aa aflevere det?

Saa ringer jei paa slutteren, Bjørck sier adjø og gaar, og jei river breve op og læser — :

— saa kjørte jei me Kahrs og var hos Kahrs til aften, og laa hos Waldemar om natten, og tænkte paa dei paa dei paa dei hele tiden — saa vaagnet jei idag og snakket om dei — saa ringte det — brev fra dei— 43 —

saa ble jei gla—jei blir altid gla naar jei faar brev fra dei, hvordan det saa er var du vonn paa mei ossaa igaar da? — Saa gik jei ned til Kahrs og spiste frokost hos Kalirs og naa er jei hos Kahrs og skriver til dei. Og naa kommer Anker inn a døren me 4 bohemer, det vil si champagne — saa adjø! 1 eftermidda rejser jei ned til Hvidtsten; jei skal ha et barn — naa vil jei forsøke om det gaar for mei aa bli forfærdeli gla i den, istedenfor i dei! forsøke alt hva jei kan, sli I e mei rigti ut for den ongen, la den suge ut a mei alt hva jei ejer af kraft og styrke — gid det ble en gut! — Al min kjærlihet vil jei la den gutten suge ut a mit bryst — saa kansje jei kan bolle ut aa faa se dei igjen, min egen stakkars gut som jei har gjort bare vont.

Din fordrøvete Vera

gud hvor jei er gla i dei. Hjerte banker i vill glæde mens jei læser det — : nej det har han nok ikke læst!... aa kjære kjære Vera, dejlie velsignede du ! — og jei blir staaende der mitt paa gulve me breve i haannen og graater a glæde og taknemmelihet. Men pludseli føler jei igjen som et slik i hjerte : — Hvorfor var han saa sikker paa at hun hadde mere lyst til aa kjøre i landauer me dem igaar, enn til aa sitte heri fængsle hos mei ?. . hvis hun virkeli er saa gla i mei som hun skriver, hvorfor ble hun gaa ikke og lot dem kjøre — saa længe som det var siden vi hadde snakket sammen, og saa meget som— 44 —

vi hadde aa si hverandre! — gud, tæDk omdette bare var et gott skrevet brev.

— Nej! nej! hvisker jei hæstut i luften — det ville være for djævelsk !... Aa Vera, tilgi mei at jei har hat denne rædsomme tanke —

og jei synker graatende om paa chaiselongen, og blir liggende der og hulke ; for ennu er der en rest a tvil tilbake i min sjæl — aah, det sikre medlidende smil hvorme han sa det!...LIV

To dage efter. (Manda 20,,e August 88).

BREV TIL VERA

Vera hvor er du henne naa ? hva gjør du ? hvordan ser du ut ? hva sier du, hva tænker du, hva føler du — naa, netop naa i dette øjeblik ? — aall, at jei ikke vét det!... Gjør du noe, sier du noe, tænker du noe « lissom for min skyll » mere ? — Aa gud nej, hva kommer det mei ve eller liva kan det hjælpe mei om du gjør det, naar jei allikevel ikke kan se det og føie det! — det er jo bare naar du er der og jei kan se det i dit ansikt, høre det paa din stemme, fornemme det af dine hænders tryk, dit legemes berøring — det er jo bare da jei kan tro det utrolie, det vidunderlie : at du virkeli er gla i mei. Ossaa hvergang jei faar et af dine dejlie breve ! — men ellers er du jo rent væk for mei og jei har ikke andet igjen a dei enn denne rædsels fortvilete længsel som gjør saa ont, og som gnaver og tærer paa min livskraft hvert sekunn jei lever. Sløv sitter jei lier me denne bestandi gnavende smerte og gjør hva jei— 46 —

kan — : forsøker paa aa arbejde, men busker ingen tingaf alt det vi har levet sammen, vet bare at naar jei laa paa knæ der foran dei i bunnen af baaten, me armene om dit liv, og klemte mit hode inn til bryste dit, da var det som væll af sunnhet strømmet fra dei over i mine aarer — og nu da du ,ikke er her er jei saa syk og saa sløv. Vera ! jei vil ikke be dei besøke mei syke mann hvis du ikke har lyst eller anledning; men kan du og vil du, saa vét du, ikke sant, saa forstaar du,hvor gla du gjør mei den stunnen, Og jei har saameget jei gjerne ville si dei, saameget jei gjerne ville snakke me dei om. Og faar du lyst noen gang til aa skrive til mei, saa vét du ossaa, ikke sant for en glæde det er for mei aa faa brev fra dei — herre gud, hvor jei er træt og sløv og tilintetgjort uten dei.LY

Dagen efter (Tirsda 21ile August 88).

BREV FRA VERA :

Hvidtsten. Manda 20.

Du, jei maa spørre dei om en ting — en filleting — : Waldemar sier saa ofte at du « gir ham raad », hvorledes

han skal gjøre for at jei skal bli gla i ham, og du hadde da ossaa git ham det raad at han skulle beherske sei likeoverfor mei — han skulle ikke snakke til mei saan naar vi var borte sammen, uten jei kom bort til ham. « F. ex. hos Lies engang » hadde du sagt « der sat jei en hel aften og længtet bare efter aa snakke me henne, men gik ikke inn der hvor hun var — og da kom hun naturlivis ».

Dette er jo bare en filleting, men jei har intryk af at alt liva der blir sagt mellem os tre paa en eller anden maate blir forvansket, saan galt opfattet ! — jei kjenner i alfali næsten aldri igjen noe a det som jei skal ha sagt._ 48 —

Har du sagt akkurat dette — eller er det løsrevet fra det øvrie, saa det er derfor jei ikke forstaar

meningen ?--

Den gutten, lian faar jei nok ikke — det er forbi desværre! og naa kan det være det samme, noen ny gut vil jei ikke ha.

Jei opgir kampen nu — pour jamais ! Jei kan ikke stri mei til ikke aa tænke paa dei, du er nemli runnet mei i bloe du...

Det faar gaa som det kan altsammen, jei har jo ingen glasplater som jei kan stoppe alle dine breve inn imellem jei — hvordan gaar det me dei da ? du har vel alt indelt det hele i saa og saa mange afsnit du, og de første afsnittene er vel alt lagt inn mellem glasplatene saa det bare mangler aa stusse litt paa de kantene som hænger utenfor. For det hele kan jo faaes rede paa ikke sant ? — især hvis du og Waldemar rigti gir dere til aa braasnakke, og du lægger det hele tilrette i smaa hyller —

del er ikke meningen min aa være væmmeli forresten du — slet ikke !

Først om et par dage til kommer jei ind til byn igjen, men skriv til mei imens kjære dei.LVI

To dage senere (Thorsda 23,le August 88)

Det er om maarenen. Jei ligger syk og sløv paa chaiselongen og lar mekanisk øjnene glie nedover spalterne i « Verdens Gang ». Uvilkaarli stanser de ve en notis — : « Ballon-opstigning fra Tivoli i aften ». Notisen slutter saaledes :

« En dame lier fra byen skal medfølge luftskipperen som passager »

Pludseli husker jei at Vera den første dagen hun var her snakket noe om, at hun ve første lejlihet som tilbø sei, ville gaa op i ballon — og mit hjerte tar til aa klappe i rædsel — gud om det er henne...?!

Naturlivis er det henne, naturlivis! sier jei forfærdet til mei sell — og her sitter jei, og kan ikke være me henne!... ikke si adjø til henne engang idet hun stiger inn i kurven !... Og naturlivis sker der en ulykke, jei vét det! jei vét det! — aall! hun faller ned... og knuses — og er dø !... Dø?!... dø mens jei sitter her!?... En navnløs rædsel fyller mit bryst, min hjerne

omtaakes — jei ser ballonen løfte sei fra joren,

4— 50 —

mægt i og majestætisk, ret tilvejrs i den klare luft... højt. højt... saa let den svæver deroppe — ah! der sprak den, og hun kommer som en mørk klump styrtende ned gjennem luften...

— saa gaar der noe istykker inni mei og jei mister bevistheten...

Jei finner mei sell igjen borte ve gittervindue hvor jei har tat tak rrie begge hænder i en af jern stængerne, og river og rusker i den af alle livsens kræfter mens jei hyleri rædsel; « jei maa ut! jei niaa ut! » —uten sell aa vite hvorfor.

Saa pludseli husker jei det hele, og hvor jei er — og synker tilintetgjort ned paa stolen foran bore, gjemmer ansikte i hænderne og brister i krampe-graat.

Da det er noenlunne over, griper jei pennen som ligger der foran mei, og rabler i en fart noen or ned til henne,

hvori jei ber og besværger henne at hun ikke maa gjøre det! og hvis hun gjør det allikevel — aah, at hun da i himlens navn i alle fall maa komme og si adjø til mei her først.

Senner saa breve afsted og blir gaaende der op og ned i cellen og stri-graate — : « det er henne ! det er henne ! » hvisker jei fortvilet til mei sell — « aa gud sei forbarme ! »...

--Det er om aflermiddan, aftensmaten er alt

sat inn, klokken er over G — og hun er ikke kommen. Knudsen er hos mei — jei har spurt ham me det samme han kom hva det er for en dame som skal gaa op i ballon fra Tivoli i aften, men han vétdet ikke, og jei faar ikke fré for den fortvilete tanke at det er henne. Jei sitter der sammenkrøpet oppi hjørne af chaiselongen me benene trukket opunder mei, sylt og nervøs, og tænker bare paa dette ene.. Paa det lille brune fløjelsbore foran mei staar sherry og glasser, og paa den andre siden a bore sitter Knut bre og roli paa en stol og snakker som om ingenting var. Han fortæller om Schander som ikke længer chineser hos ham nu — : en nat han kom full derop og gjöre noe leven ble Knudsen ærgerli og sa noen sinte or til ham — og saa ba Schander ham rejse til helvete og gik sin vej, over til Sidsel Aanrud tværsover gaten — og der bor han endda.

Jei stirrer forvillet bort paa denne brée rolie mannen — er det henne eller er det ikke henne som skal gaa op i ballonen? tænker jei febrilsk ve mei sell — og saa sier jei for aa si noe :

— Schander?... jei har ikke set ham her helt siden de første dagene — er det endeli bestemt, naar han skal rejse ?

— Gud vét om han i det hele tat kommer afsted ! — det skulle da være fordi rejsepengene og det han skal begynne me derover er sat fast, saa han ikke faar det før han staar ombor. Hadde ikke det vært saa hadde han drukket op alting for længe siden.

Jei sitter der og hører paa liva han sier uten at det gjør noe som helst intryk paa mei — saa pludseli kommer der noen ute paa gangen og jei skvætter til og faar hjerteklap, skjønt det vanskeli kan være noen til mei, saa sént som det er. Men jo! nøglensættes i og drejes runt — og da døren gaar op er det Bjørck og Vera som kommer inn.

Jei springer op og imot henne me en rasende trang til aa kaste mei hulkende om halsen paa henne

«

og graate min glæde og lettelse ut ve hennes bryst, men faar grepet mei i det og tar bare fort den haannen hun rækker imot mei og trykker den febrilsk, mens jei stirrer henne taknemmeli inn i ansikte...

Saa rejser Knudsen sei og sier adjø, og jei føller ham til døren, og faar lukket ham ut — og venner mei saa angest mot de to derborte i chaiselongen...?

— Nej, sier Bjørck me et smil — det er ikke Vera som skal gaa op i ballonen iaften.

— Gusjelov ! sukker jei lettet — saa angest jei har vært!... Hadde jei endda sell kunnet vært me saa ! ...eller bare vært fri og kunnet være der og følle henne me øjnene... Men aa sitte igjen alene herinne og ikke vite — det hadde vært forfærdeli!

og det risler mei igjen kolt ned a ryggen ve tanken.

— Ja, ossaa koster det 100 kroner! sier Vera smilende.

Jei sætter mei ned paa Knudsens plass og ser henne gla inn i ansikte, lykkeli ve at den byrde ial-fall er væltet fra mit hjerte.

— Naa ! sier jei saa — fik Di svare mit paa den historien fra Lies? og er Di fornøjet me forklaringen ?

— Jada! sier hun — jei skjønte jo ossaa Di ikke— 53 —

kunne ha ment det saan. Men slik som Waldemar fortalte det saa —

— Ja, det har altsaa vært en misforstaaelse fra min side, sier han elskværdi.

— Jaja, sier Vera — det er altsaa ikke noe mer aa snakke om naa. Men — og saa blir ansikte hennes alvorli —

der er noen andre ting som Waldemar sier Di har sagt og som jei nok maa spørre Dem om Han sier f. ex. Di har sagt, at naar Di kommer ut af arresten, saa tror Di det vil være gaat over me Dem, det Di føier for mei naa! saa at Di altsaa da ikke længer er saan gla i mei som naa — har Di sagt det? — og hun ser mei angest inn i ansikte.

— Aldri i verden ! sier jei forbauset. — Men han spurte mei altsaa om jei trodde det, og saan som spørsmaale kom fik jei en følelse af at det maatte lissom være betingelsen for at jei kunne faa være sammen me Dem — og saa ble jei ræd og svarte at hvem kunne vite... 5 maanter var joen lang tid som kunne forandre meget .. kansje kunne jei innen den tid ha skrevet mei fra Dem osv. — Men hva jei tror ? I — du store gud! aldri verden kan jei jo tænke mei muliheten af at jei noen noen sinne skulle kunne bli mindre eller anderledes gla i Dem enn jei naa er — tværtimot! for hver dag som gaar syns jei at jei maatte bli bestandi mere og mere gla i L)em, om det var mill i... Gud, kunne Di virkeli tro jei hadde sagt noe sligt !

— Nej, sier hun og ser gla paa mei —jei visste det jo nok at Di ikke hadde sagt det ! men jei ble jo litt- 54 -

ræd. For hvis LH hadde trod det — saa hadde det ossaa blit saan, det var jei sikker paa !

— Og det vil jei si dei Waldemar ! sier hun fort og venner sei pludseli mot liam — at naar han kommer ut af arresten, saa er der ikke tale om andet enn at det blir som det har vært mellem ham og mei.

Bjørck blir aldeles hvit i ansikte, han stirrer et øjeblik forvillet paa henne,men slaar saa øjnene ned og sier fortabt — :

— Ja da har jei altsaa 4 maanter tilbake aa leve i.

Et volsomt raseri stiger op i mei, jei maa bite

tænderne sammen — og saa sier jei indigneret :

— Hvorfor sier du det ?... for aa øve press paa henne ? ! for aa faa henne til ikke aa være sammen me mei ? !

— Nej, sier han stille og fortvilet — jei vil ikke øve noe press. Jei sier det bare fordi det er saa. Skal det igjen bli saan som det har vært i sommer saa holler ikke jei det ut — da faar jei gaa min vej.

— Jamen det blir jo aa øve press paa mei! sier hun.

— Ja, sier jei — det blir det! Ogdesuten : hva vet du idag om at du vil ta live a dei omé fire maanter til! liva vét vi om fremtiden!... dengangen jei skulle dræpe mei her isommer, hvem kunne være sikrere enn jei var paa at jei ikke skulle leve den natten over! ossaa kommer der to møk-vogner kjørende — og saa lever jei den dag idag !... Nu tror du at du vil dræpe dei hvis det igjen blir saan som det har værtisommer. Men var der ikke ossaa en tid da du trodde, og sa til lienne, at hvis hun ikke elsket dej som før saa ville du dræpe dei ? Og nu ? — hun elsker dei ikke mere som før, det vet du, det ser du ! — men du vil slet ikke dræpe dei længer af den grunn. Hvor kan du saa vite at du om fire maanter vil dræpe dei fordi om det blir saan som det har vært isommer?! — Aanej! la tingene komme og la os se paa dem — og la os saa si hverandre hva vi føler ve dem og hva de bringer os til aa ville; men la os ikke paa forhaann skræmme hverandre ve aa true me aa ville ta live af os hvis det eller det intræffer.

— Jei stanser et øjeblik og puster ut — saa fortsætter jei:

— Desuten : i hele sommer har det jo vært saan, og du har ikke tat live a dei endda!

— Nej, sier ban sagtmodi — men hele tiden har jei trodd at jei skulle kunne vinne henne igjen... at hun endda ville kunne komme til aa elske mei som før.

— Den kjærlihet som er gaat kommer aldri tilbake! sier jei tørt.

— Jei vet ikke jei, sier han — der har vært tider ialfall, hvor jei har trod det... og der har vært øje blikke isommer hvor jei har følt mei fullt saa lyk-keli som noensinne før. Men hvis dette forholle mellem dere skal etableres for gott — saa kan ikke jei mer. Jei hadde tænkt mei at vi kunne være sammen igjen alle tre saan som ifjor nede paa Filtvedt— 56 —

...Det er jo rimeli at dere er sammen... du staar henne jo paa en maate meget nærmere enn jei... jei er jo igrunnen en gammeldags fyr. Men skulle det kunne gaa, saa maatte det være saan som nede paa Filtvedt ifjor, og saan at altsaa ikke dere lo hadde noen hemmeliheter for mei. Skal dere derimot ha et eget rige for dere sell, hvor jei ikke kan komme inn, ikke være me — saa kan ikke jei.

— Ja det maatte vi absolut ha ! sier hun.

Pludseli sættes nøjlen i døren og vries om,

og slutteren stikker hode inn — : Unskyll men klokken er 7, sier han, og trækker sei tilbake igjen.

— Ja da har jei altsaa bare 4 maanter tilbake aa leve i! sier Bjørck fortvilet, griper sin hat og styrter ut a døren. Vera og jei er ossaa sprunget op. Et øjeblik staar vi der — saa griper hun fort min haann og trykker den fast i sin, mens hun et kort sekunn ser mei intenst inn i øjnene... hvisker saa et kjærli adjø ! og skynner sei efter ham.

Det hele er sked saa pludseli og saa fort, at jei ikke har faat tid til aa sanse mei — jei staar der et øjeblik alene tilbake rent forvirret, og farer saa afsted op og ned i cellen i et forfærdeli oprør...

Var det et adjø for gott det hun hvisket da hun gik? eller hva mente hun?... Ble hun skræmt fra det hele ve den trudselen hans om aa ta live a sei ? — gud vét ! hun vil jo være gift me ham for enhver pris... Aa det menneske ! som sætter alting inn paa ialfall aa faa beholle kroppen, sell om— 57 —

han ikke kan faa sjælen me — satan!... Aa gud hva skal jei gjøre ! hva skal jei gjøre !...

og op og ned farer jei afsted, ustanseli, derinne i den lille nøkne murcellen, og graater og vrier mine hænder...

En halv times tid senere kommer slutteren inn me et brev, et tykt tongt brev — det er fra henne !

— og skjælvende kaster jei mei ned paa chaiselongen og river konvoluten op. Inni den finner jei tre forskjellie brever, to me konvoluter om, et uten — ossaa en enkel papirlap som er lagt omkring det altsammen. Paa papirlappen har hun skrevet:

Netop naa !

Jei er allikevel gla jei fik snakke medei idag sammen me Waldemar — du synes det var idiotisk det breve mit du me den sladderhistorien fra Lies; men den var ved gud korrekt referert. — Jei tørster og længes efter aa ta dei om halsen og sætte mei paa fange dit og kysse dei forfærdeli.

Din egen Vera.

Det ene af de to brevene fra Hvidtsten som du her faar, kom jei ikke til aa senne fordi jei sell rejste til byn idag; det andet hadde jei tænkt ikke aa senne, men her er det i guds navn.

Herregud skriv et par or til mei op til Waldemar

— i maa ren kl. o rejser jei ut til Hvidtsten igjen.

— Gusjelov! — jei aanner igjen frit —det var- 58 —

altsaa ikke noe siste adjø, det hun sa da hun gik — gud ske lov og tak!...

Saa foller jei ut det ukonvoluterte breve — det er skrevet igaaraftes i Hvidtsten —og læser :

Hvidtsten. Onsda.

Naa netop fik jei det lille tætskrevne bedrøvete breve dit — du vét vel ossaa hvor forfærdeli gjerne jei vil snakke me dei, ikke sant? — me bare dei i hele verden. Aa jo du, endda gjør og sier jei nok alting for din skyll! Jei tænkte at den gutten, naar jei la ham til brysle mit, kunne trække ut al min kjærli-het til dei, og at jei kunne holle ut aa leve ve aa være bare mor. Men naa er den gutten gaat sin vej, og derfor kjæmper jei ikke mere imot noen ting. — Jei vet alting kommer til aa gaa pokker i voll. Jei tror ikke det som Waldemar sier du har sagt du tror : at naar du kommer ut igjen og vi træffes, du da kan nøje dei me aa sitte aa snakke me mei sammen me Waldemar. Jei tror du me én gang maa ta mei om halsen og kysse mei. Og maa ikke du det, saa ved gud at jei maa det —

saasnart jei er alene me dei uten det fæle runne hulle i væggen. Jei vet ikke om jei elsker dei jei du— men altid, altid tænker jei paa dei. —

Jei sa til Waldemar for et par dage siden at jei skulle gifte mei me ham, men at jei ikke trodde noe paa det, naar du kom ut igjen, at altsammen skulle gaa saa liketil og grejt. Tror du virkeli det? — nej det er da umuli.— 59 —

Jei synes naa jei ikke kan holle ut uten jei faar snakke me dei 8 dage i træk.

Jei er saa nervøs og umuli. Jei har ossaa forsøkt aa skrive om dagen, men det gaar slet ikke. Jei ligger til langt ut over formiddan, for da kan jei være i fré og tænke paa dei. —

Gid jei skjønte litt hvordan alt delte kom til aa gaa — hva skal du me glass i hode hvis du ikke kan si mei det da ? — noe andet kan du ikke bruke det til.

Herregud men hvor jei glæder mei til at du kommer ut igjen, kjære kjære dei.

Stakkars min gut — du vét hvor forfærdeli gla jei er i dei ikke sant ?

Hjerte banker højt a glæde, jei griper paa maafaa et af de to andre brevene. Utenpaa staar: « Det breve jei ikke sente dengangen, fordi Waldemar ville læse det » — og jei bryter det og læser begjærli — ;

4 august.

Her er brevene — jei aarker ikke skrive dem a. Mellem 10 og 11 igaaraftes gik jei min sæSvanlie gang over gjære, bort til hængekøjen, litt nedover bakken — skjønt jei jo visste aldeles sikkert at du ikke var der. Men noe saa rædsomt uhyggeli ! — jei tok ossaa strax flukten. Men mørke og uhyggen hadde faat tåk i mei, saa jei hylte da jei kom inn igjen til de blie glae menskene innenfor det store lyse vindue. — Jei er saa lej over at jei ikke flk snakket orntli me dei : men naar jei skal snakke for siste gang og si adjø — da kan jei nok snakke om noe andet, men ikke om det som jei gjerne ville. Ogikke engang orntli bedrøvet kan jei opdrive aa bli naar jei burte være det — men baketter.

Og naa er jei det.

Vera.

Tak min egen kjære ven for alt hva du er for mei.

Tak, tak Vera ! for alt det du er for mei ! hvisker jei sagte for mei sell. Griper saa det siste breve som hun har skrevet utenpaa : « Det breve jei ikke hadde tænkt aa senne » river det op, og læser :

Hvidtsten. Manda eftermidda.

« Huf nej nej — jei kunne gjerne skrike ; jei sitter her naa i regnvejr, klokken vil ikke bli mere enn 5 — er det altid saan her i verden at man ikke kan faa det andet enn vont! Hadde jei bare dei sittende her naa, bare dei og mei alene — aa gud hvor gla jei da skulle være. Naa har jei tat mei en schwær dram, jei tænkte det skulle hjælpe men ingenting hjælper — hvordan skal jei holle ut i verden uten dei, si fhei det! aah hjælp mei; si mei hva jei skal gjøre — vét du hvor ulykkeli jei er ! — Nej, du tror ikke engang at jei er forfærdeli gla i dei du. Gid bare du og jei var her naa — det regner og er mørkt, men kansje del var hyggeli da. Først skulle vi snakke forfærdeli længe sammen, og saa skulle vi gaa inn i min lille kahyt — og gud give du da ble tat helt a mei! Da ville jei dø af glæde og velsigne og elske dei — bare dei min egen elskede ven i verden — stakkars Waldemar..*.

men naa holler jei ikke ut mer, hører du! hører— 67 —

du! — gid jei var dø! For du kom jo ikke til aa bli tat a mei, gjöre du vel ?

Derfor er alting- saa vont og lejt og fælt og sørgeli — jei elsker elsker elsker dei, hører du det og tror du det? — jei maa si det. men vil du saa si mei hva jei skal gjøre...

Hvordan jei ser ut — ?

Enten ligger jei i sengen min og vrier mei og tænker paa dei, eller saa sitter jei her i denne sorte lænestolen ve

pejsen og fryser og tænker paa dei — vil du høre du, hvormeget jei tænker paa dei — :

Efter at jei hadde vært hos dei den dagen vet du, kjørte jei først og ble hos Kahrs om aftnen. Saa gik jei me Waldemar naturlivis —

han var forfærdeli gla i mei, og jei ønsket bare at jei da hadde hat lyst til aa lægge mei hos ham, og lyst til det som skulle ske. Men jei var for bedrøvet og hadde ikke lyst, og saa var jei bedrøvet for det ossaa, at jei ikke hadde lyst, for det hadde jei jo tænkt aa trøste mei me live utover — tænk om naa det ossaa slo klik !

Men vi gik da op til Waldemar. Han sat sei ve skrivebore sit mens jei klædde a mei. Instinktmæssi la jei den guttaperka-sprøjten min oppi vaskevans-bollen, sat mei saa ine bare linte paa opi den opredde sengen, me benene opunder mei, og tænkte paa dei — : hvor forfærdeli sørgeli det var aa være der inne hos dei paa den maaten... du og jei som hadde saa forfærdeli meget aa si hverandre — og saa først det hulle i døren, og saa alle menskenesom ikke ville la os snakke sammen — du og jei! — det var for komisk !... at ikke alle mensker skjønte, at naar du og jei ville snakke sammen saa var det meget mere vært enn alt andet, og at de da bare maatte gaa sin vej — jei lo...

— Er det mei du ler af ?

Jei saa op, forbauset over aa se Waldemar sitte der, fremdeles ve skrivebore — : « nej kjære, vil du ikke klæ a dei da ?

— Jo, jei bare bar sittet og set paa dei ; du var saa dejli saan som du sat — bva tænkte du paa ?

— Aa — jei vét ikke jei

— Bli sittende akkurat saan, vil du ? — naa kommer jei til dei — han skynte sei aa klæ a sei mens han saa paa mei, og jei ønsket bare jei hadde det minste spor af lyst til det som naa skulle komme — jei var saa træt, saa træt og bedrøvet.

Jei la mei bakover i sengen me hode ve sengebenene og lukkete øjner — gid jei hadde hat lyst!

— Ta a dei linte ossaa Vera.

Han hadde tat a sei alle klæerne saa jei saa han var blit tynnere —

— Jei fryser saan !

— Aa du skal nok bli varm — se paa denne, ser du hvor gjerne den vil — glæder du dei Vera ?

Nej Vera glædet sei ikke, men hun sa det ikke, og han mærket det ikke — han la sei op paa mei :

— Sprik orntli me bena !

Jei tok benene langt fra hverandre — og han ståk den langt inni mei, la sei ned til mei, tok mei— 63 —

om halsen og kysset mei me tongen inni min munn. Men ikke noe a det var gott, jei bare tænkte paa dei, paa dei min egen gut — hvorfor var det ikke dei som gjöre dette me mei! — ossaa syntes jei synn paa Waldemar som ikke visste at jei naa bare tænkte paa dei —

— Vil du sætte dei op paa mei Vera ?

— Aa nej, jei fryser saan!

— Aa du dejüe Vera — hvis du visste hvor nydeli du er.

— Ta ned det spejle a væggen, saa faar jei se da ! Jei satte spejle op mot væggen ve siden a mei, saa

jei kunne se — han kastet sei me raseri over mei igjen.

Jei la llatt ned det venstre bene mit saa jei kunne se hvordan det gik ut og inn — og tænkte paa dei, og ønsket at du hadde vært der og set paa mei.

— Kan du se naa Vera ?

— Ja.

— Ser du hvor dejli du er?

— Ja.

— Vil du lia mer knull ?

— Hva er det for no ?

— Det her dette her.

— Ja.

Herregud, skjønner du da ikke at jei ev bare din Vera — hvorfor kan ikke du ta mei du !... aah, naa begynner det aa gjøre gott, hvorfor er det ikke dei som gjør det gott for mei!... Jei hvisket dette sagte for mei sell; men om en — t>4 —

stunn visste jei at jei kom til aa snakke højt om dei —

— Aa holl op da Waldemar, jei aarker ikke mer !

— Slrax... vent litt... naa kommer det strax — saa ! — jei kjente det kom.

Har la sei ve siden a mei nede ve foten af sengen — huf, jei frøs naa som jei var blit kvitt den varme kroppen, og jei sto op — og saa bort paa det stede hvor jei ville du skulle staat og set paa mei--

Saa la jei mei træt og bedrøvet bort i en krok af sengen. Waldemar sto op og drak øl, spurte om jei ville ba, og la sei saa ve siden a mei efter aa ha slukket lampen — ogsøvnet strax.

Hvorfor skriver jei alt dette til dei ? det er lompent mot Waldemar, for ham ville jei ikke vise det til — og ikke noe morsomt for dei.

— skjønner du litt hvordan jei har det ?

Saa ! — naa er da i allefall klokken blit sex. —

Du maa lakke brevene dine for det siste var mistænkeli.

Jei ligger der paa chaiselongen og læser dette breve om og om igjen, og det rinner som en jubel gjetmem mei: « Jei elsker elsker elsker dei! ? »... Fælt er det, forfærdeli! rædsel! at alt er som det er, men allikevel — : « Jei elsker elsker elsker dei » — hun! « elsker elsker elsker mei ! » — det fyller mei me jubel, endda jei ikke forstaar det, fordeter jo for stort for mei, mit hjerte rummer det ikke, det ligger højt højt over hva jei kan fatte — du store himmelske gud og fader...— 65 —

Og op springer jei fra chaiselongen og stormer afsted op og ned paa gulve og jubler det ut saa det runger i cellen :

Saa kom der en pige og sa til mei ! —

ohé ! ohé ! ohé ! Aa søteste gutten jei elsker dei ! — ohé ! ohé ! ohé !

kaster mei saa igjen paa chaiselongen, gjemmer ansikte i hænderne og hvisker det andagtsfuldt frem — : «jei elsker elsker elsker dei ».., «jei elsker elsker elsker dei ! » —aa Vera, hvor jei ikke fatter det!

*0g op springer jei igjen og bort til bore — jei vil skrive til henne ! Det er blit skummert alt, jei tænner lyse og sætter mei til. — Men jei kan ingenting skrive. Det at hun elsker mei . raser som en storm gjennem mit bio — det banker, det skjælver gjennem liver minste aare, ingen tanke kan staa stille — det er for stort ! for stort! for stort!..,

Endeli faar jei skrevet noen or — :

Vera ! jei sitter her saa skjælvende gla at jei vet ikke hvor jei skal gjøre a mei. Du « elsker elsker elsker mei » — kjære velsignede vidunderlie dei' skjønner du at det er for stort for mei! at det er langt langt mere enn jei kan

fatte! — Jei kan ikke skrive til dei iaften, det stormer og bruser inni me1 saa jeiingenting kam samle. Men kom, kjære elskede velsignede dei, kom imaaren hvis det pa? noen maate er dei muli, jei har tusinde ting aa s*

5— 66 —

dei, jei elsker elsker elsker dei, og gud hvor jei længter efter aa faa tale me dei om hva jei syns du skal gjøre — aah, at du ikke er her naa ! gud hvor jei ikke fatter at du elsker mei.

P. s. a Jei maa lakke brevene mine » sier du — « det siste var mistænkeli » — han har da vel i alverden ikke begynt aa aapne brevene dine hem mel i før du faar dem ?!

Jei senner breve afsted og blir gaaende op og ned i cellen me højt bankende hjerte — alting tomler omkring inni hjernen min, aldeles som det vil ; ingenting kan jei holle fast...

Endeli blir jei litt roliere, noen enkelte ting fæst ner sei — :

...Hun maa ikke gifte sei!... ikke ha den mannen over sei dag og nat me et hvitt ulykkeli ansikt — det holler hun ikke ut... La henne leve sammen me ham som før... og me hvem andre hun vil forresten — hva kommer det mei ve naar det er mei hun elsker ...Men naar jei kommer ut maa hun gi mei de otte nætterne — og saa faar vi se! — aah, endda kan jei kansje vinne henne helt!... Og saa rejser vi til Paris, hun og jei — og han me hvis hun vil det... og da har jei skrevet færdi min bog, min triste kjærlihets bog om denne sommeren... og hun skriver ossaa sm bog, om det kun har levet denne sommeren... og ham faar vi ossaa til det!... ossaa skriver hun færdi den bogen fra tiliere som hun alt har skrevet saa meget af — og saa starter vi den nye literatur me de tire bøkerne!...11

— b/ —

Og vi gaar omkring dernede i Paris, hun og jei

— og skriver om dette dejlie Paris, det vi lever der

— og saa kommer høkerne vore ut og blir beslaglagte, og saa rejser vi hjem og slaar et slag for den nye literatur, hun og jei. Lanne rejser vi runt, fra enne til anden; fra by til by, fra bygd til bygd drager vi afsted og boller foredrag om den nye literatur som skal lyse op imellem os, saa vi faar se hverandre vi som lever i samme by og i samme lann — og vi faar hele det norske folk til aa forstaa liva det er for slags fæ, de literaturens fiender som regjerer os... Aall vi skal nok utarbejde det foredrage, hun og jei sammen! og hun skal liolle det me sin høje klokkerene slemme— gud!... Og saa slaar vi os ned herhjemme og grunner et blad og en klubb, og erobrer denne bourgeois byen og delte bourgeois-lanne og gjør alle disse bourgeois-mennesker om til virke!ie mennesker, mens en ny literatur voxer op omkring os og lærer os aa kjenne de nye mennesker vi lever iblant — aa Vera for et liv! — du og jei...

Og jei ser henne for mei me de store vidunderlie øjnene, det vellystie smile om munnen, og den souverænt kvindelie gang — hensynsløs udfordrende og fandenivolsk ser hun ut, skabt til trods, og til aa herske — det eneste menneske jei kjenner som tør alt hva det skal være i verden...

Jei gaar der og stirrer og stirrer inn i dette dejlie levende ansikt, og søte vellystgys farer igjennem mei ve den forunderlie tanke at kun elsker mei... Og en helli ærefrygt griper mei for dette eneste— Bymenneske jei har møtt — og jei synker ned paaknæ foran chaiselongen me hænderne for ansikte og hvisker i andagtsfull taknemmelihet : — « Jei elsker elsker elsker dei ! »LVII

Dagen efter. (Fredag 24de August.)

Klokken er mellem toll og ét om middan ; jei har lagt mei hen paa chaiselongen til aa tænke paa alt det jei har aa si henne naar hun naa kommer i eftermidda.

...Dette me de otte nætter — det blir vanskeli. Men jei maa engang faa forklaret henne det orntli saa hun skjønner det helt ut og forstaar at de otte nætterne kansje kan forandre det hele. Jei faar fortælle henne den første natten me Hulda, for fem aar siden — det var jo det samme, bare at jei ikke elsket Hulda. Dengangen arbejdet vi os sammen paa én nat : det er rigtinok fem aar tilbake, og alting er jo blit værre siden, især efter de sygdommene...

Men, naa elsker jei! — aa gud, det maa kunne lykkes..,

...Ossaa maa jei forestille henne hva det vil si aa være gift — for det skjønner hun tydelivis ikke. Hun begriper ikke at hun da blir bunnet af tusinde baann —aa gud : Waldemar gaaende der hele dagen me hvitt— 70 —

ulykkeli ansikt fordi hun er ham « utro»— Waldemar som hun vil se gla og fornøjet naar hun er sammen me ham...

Folk som gaar der og syns synn paa Waldemar og ynker ham som en stakkars bedragen ægtemann — og hun som vil at folk skal se op til Waldemar og beundre ham ; han er jo hennes mann !...

Og hele ufriheten i hennes eget hus naar hun skal bo lios Waldemar og han selvfølgeli maa faa lov til aa gaa inn og ut som han vil enten det er henne belejli eller ikke... og pikene som man maa skjule sei for og som syns det er en skam — hun er jo gift!... og — aall, de tusinde kjed&orameliheter og vanskeli-lieter hun blir viklet inn i ve aa være ægteskabeli lænket sammen me en mann ! — Nej, fri maa hun være ! helt fri saa hun altid kan gjøre som hun vil! saa hun til enhver tid kan bestemme hvem som skal faa være der hvor hun er, og sie lil hver af os « kom ! » naar hun vil vi skal komme, og « gaa! » naar hun vil vi skal gaa... Og lykkelie ansikter maa hun se om sei ! lykkelie og glae maa vi være naar vi faar lov til aa komme sammen me henne og være hos henne — da først kan hun befinne sei vel og komme til aa folde sei helt ut til det hun kan bli...

Pludseli aapnes døren og slutteren viser sei me et brev i haannen. Jei springer op og tar det, river konvolutten op og læser— :

« Jei kan umuli komme idag, for jei har skrevet til « den fæle mannen » at barna mine skal være i- 71 —

Drøbak saa de kan rejse ifølle me mei til Hvidtsten — skjønner du det?

Er du gal? — du kan da begripe det var et brev jei fik i-Hvidtsten som var mistænkeli.

Jei kommer inn for alvor imaaren og skal komme imaaren eftermidda hvis jei kan. »

Hele mit mot er me ét strøket bort da jei har læst det; jei blir forfærdeli tong om hjerte og skjønner ikke hvordan jei skal kunne holle ut aa vente.

Men saa tar jei mei energisk sammen igjen — : hun « elsker » mei, sier jei til mei sell ; og skal det bli til noe me henne og mei saa maa jei arbejde, og arbejde trut! For naar jei spaserer ut her fra arresten saa maa det være me minbogfærdi under armen, ellers har jei ingen basis aa staa paa. Altsaa til arbejds ! og saa gaar nok tiden — skjønt gud skal vite hvor gjerne jei ville talt me henne idag...

Og jei sætter mei resolut bort til det lille gule bore, og læser igjennem det jei sist har skrevet — noe fra den dagen jei skulle dræpes — ; lægger mei saa paa chaiselongen til aa tænke paa det som kommer efter, finner det litt efter litt igjen, skriver det i hode stykke for stykke, og springer for hver gang bort til bore og faar det ned paa papire. Og dagen gaar, og et gott stykke a natten me, og jei lægger mei nok saa frejdi.LVIII

Dagen efter. (Lørda 25de August 88)

...øjeblikke er kommet — : jei staar der båk gitter-vindue og holler mei i sprinklerne, vill af glæde, me volsomt bankende hjerte, og ser henne komme rask inn over fængelsgaarens brolægning, sammen me Fredrik — öm et minut vil hun være her ! — Og saa blir jei alene me henne, i to lange dejlie timer...

Der forsvant de inn under sukkenes bro ! — hjerte banker som det vil sprænges og jei'stormer som en rasende op og ned i cellen mens jei venter. Endeli gaar døren op, og hun kommer fort imot mei, straalende aa se til, trykker mei gla i haannen, og sier — :

— Idag blir jei altsaa til klokken 7.

— Ja gusjelov !

Vi sætter os ned ve vindue, hun og jei, paa hver sin side a det lille bore — saa sier Fredrik :

— Ja, det er Vel best jei ossaa sitter litt — ellers ser det vel for rart ut! — og han lar sei dumpe ned i chæselongen.— 73 —

Vi sitter der litt og snakker noen likegyldie or — saa rejser jei mei og ringer, slutteren kommer og aapner igjen, og Fredrik rejser sei og vil gaa. Men den gamle slutteren stanser ham me haannen og sier roli :

— Nej Di kan nok ikke gaa Di, førenn atte den dama gaar!

Me ét ramler lissom alting overenne inni hode mit. Jei venner mei om, stiv af rædsel, og stirrer forfærdet paa Vera som sitter borte ve vindue og ser mørkt hen for sei — : Fem maanter uten aa faa snakke me henne? — da, er alt forbi !

og hjerte snører sei volsomt sammen, knæerne vakler under mei, og jei synker tilintetgjort ned paa chæselongen.

— Ja, jei faar bli jei ossaa da! sier Fredrik til slutteren, og saa blir døren laaset af igjen. — Ossaa faar du gi mei en bog aa læse i, sier han til mei — saa skal jei sætl£ mei her ve vindue og gjøre mei saa døv som muli ; saa faar dere se aa snakke sammen saa gott dere kan allikevel.

... Fem maanter uten aa snakke me henne?! — det surrer runt i hode mit mens jei finner frem en bog til ham — og saa synker jei skjælvende ned paa chæselongen igjen og er like ve aa hulke.

Aah ! sier jei me graalen i halsen — om han endda hadde gjort det af onskab denne fangevogteren, saa en kunne hadet 'en ! Men, fyren har ikke engang en anelse om hva han har gjort...

Vera flytter sin stol bort til mei, hviler albuen— 74 —

paa chæselongens arm og ser mei bedrøvet inn i ansikte :

— Ja dette var forfærdeli, forfærdeli sørgeli, sier hun og ryster langsomt paa hode.

— Men vil Di ikke snakke til bestyreren? sier jei fortvilet — og spørre ham om aa faa komme her alene?

— En Di gal? svarer hun og skvætter tilbake — det kan der aldri være tale om — han kjenner papa!

og mei gaar det som et stik gjennem hjerte — : hun elsker mei ikke !...

Vi sitter der litt uten aa si noe, saa gaar hun bort til bore og trækker ut skuffen og roter nedi papirerne mine.

— Aa faar jei lov aa læse noe a det Di har skrevet da?

— Jei skal finne frem noe som er renskrevet! svarer jei og gaar derbort— og hun sætter sei hen i chæ-selongen og venter, trist, me haannen under kinne.

Jei finner frem de renskrevne manuskripterne, leverer henne noen og beholler sell resten — mine hænder skjælver saa jei knapt kan holle paa papirerne.

— Nej Di er da den nervøseste mann i verden ! sier hun me en kort latter.

Jei staar der ulykkeli foran henne me en forfærdeli trang til aa falle ned paaknæog graate min fortvilelse ut i hennes fang. Men hun er alt begynt aa læse, og skjælvende sætter jei mei ve siden a henne— 75 —

og forsøker aa læse jei ossaa — men kan ikke..

— Ja, det ligner vel ham! sier hun pluelseli og holter et blad hen for ansigte paa mei og peker paa det stede hvor Bjørck, efter aa ha melt mei hennes dødsdom over mei, sitter rørt paa bæuken under moreltræerne ute i haven, og vil ha mei til aa beundre det still-lébene.

— Ja, sier jei og smiler nervøst — saan er 'en sgu !

— Har Di noe mer? spør hun om litt og rækker haannen ut — og jei gir henne den forsonings-scenen mellem henne og mei nede ve Fritjofs ilann trukne s j ægte.

— Ja det er mei, sier hun om litt og nikker langsomt me hode — det kjenner jei igjen.

— Kom me mer ! sier hun da hun er færdi — og jei rækker henne den siste scenen jei har — : den natten hun var kommen for aa tilbringe hos mei under aapen himmel, men hvor jei isteden drikker mei bevistløs og bakefter holler paa aa vælte henne i prammen.

— Det der er daarli! sier hun da hun har læst litt

— man ser det ikke! — og hun peker nedover et par sider som jei sell vét er daarlie, men som jei ikke har aarket gjøre om igjen.

— Og det dér maa Di gjøre litt mere af! sier hun længer nede og viser mei det igjen.

— Ja, det er rigti! jei skal forsøke.

Saa sier hun ingenting mer. Men pludseli ser jei me skræk at hennes ansikt formørkes — aa gud, det er de fæle tingene!... men de maa jo me de ossaa...— 76 —

Angest stirrer jei paa hennes ansikt og haaper at, det skal lysne op igjen — men nej...

— Er der mere? spør hun me haar koll stemme da hun er færdi.

— Nej, resten er ikke renskrevet, og kladdene lar sei ikke læse.

Hun blir sittende og se koldt hen for sei; saa sier jei frygtsomt og skjælvende :

— Har Di faat skrevet noenting?

— Nej! sier hun kort.

— Men vil Di ikke skrive Di ossaa ? — ja for min bog alene blir jo ikke noe hele for sei...

— Det Di skal skrive, maa jo bare være Deres egne intryk! sier hun skarpt.

— Ja, men mine intryk alene gir jo ikke det hele ...der er jo mange ting som jei ikke vét, som jei ikke har vært me paa. Ta bare f. ex. naa den scenen Di netop læste : Bjørck som kommer ned til mei den første maarenen i Emmestad — det som er gaat forut for den mellem dere to, det vét jo ikke jei ! og det maa man jo vite for aa forstaa det hele... og likedan mange andre steder — der blir mange saan-ne huller hvis jei skal skrive alene.

Hun svarer ikke, bare ser fremmed paa mei.

— Kan Di ikke ialfall skrive de hullene, om Di ikke vil skrive noe mer ? spør jei saa.

— Og det jei skrev ville />£sætte inn i Deres bog ? !

— Ja, og saa ga vi den ut sammen...?

Hun svarer ikke først, bare ser paa mei me et sky, forskræmt uttryk i ansikte ; saa tilslut sier hun :_ 77 —

— Jei kjenner Dem ikke igjen ! jei forstaar Dem ikke længer.

Jei forsøker aa forklare henne hvordan jei mener det, men hun hører ikke mere, eller vil ingenting forstaa ; bare stirrer paa mei me det sky forskræmte uttrykke i ansikte og gjentar sit — :

— Jei forstaar Dem ikke — jei kjenner Dem ikke mere igjen.

Saa tier jei, vét ikke mere aa si, og bare stirrer paa henne, me hjerte fuldt af angstfull raaløs fortvilelse — :

Aah, at Fredrik sitter her naa, saa jei ikke kan kaste mei ned paa gulve og gripe om hennes føtter og kysse dem og hulke det frem — : jei elsker elsker elsker dei ! gjør me mei hva du vil! men forbarm dei over mei og si at du kjenner mei igjen — aa si det! si det! Du vet jei mener ikke noe som du ikke liker, og at jei har ingen anden vilje enn din !... Aa gud, hva kommer den skrivingen mei ve! hvis du ikke vil skrive saa la det være ! og hvis du vil at jei heller ikke skal, aldri mere rører jei en pen ! — aa men forbarm dei over mei og si at du kjenner mei igjen ! jei kan ikke leve, hvis du ikke kjenner mei igjen — jei elsker elsker elsker dei !

Me forvillete øjner sitter jei der og stirrer paa henne og sier alt dette for mei sell ; men Fredrik sitter jo der, og jei

kan ikke faa kaste mei ned for hennes tøtter og faa sagt henne det... og andet har jei ikke aa si henne — du store gud, hva skal jei gjøre!— 78 —

Me det forskræmte ansikte sitter hun der og ser af og til sky bort paa mei — som venter ogsaa hun angest paa, at jei allikevel skal si noe som gjør at hun kjenner mei igjen — men der kommer ingenting. .

Og tiden gaar og gaar, jei vét tilslut ikke mere a mei for angest...

Saa stikker slutteren hode inn a døren og sier at klokken er 7 — og hun rejser sei fort og skynner sei me et siste sky blik paa mei ut af cellen sammen me Fredrik.

Jei styrter til vindue, sætter hode inn mellem sprinklerne og føller henne me øjnene saalænge jei kau se henne. Da hun er næsten ve porten ser jei henne lægge armen om ryggen paa Fredrik og

c

snakke ham fortroli inn i ansikte, og mitt i min angest føler jei mei for førsle gang i mit liv jaloux, forfærdeli jaloux — saa er hun væk.

Rædselsslagen staar jei der alene tilbake :

— Alt er forbi!... fem maanter uten aa snakke me henne ! — alt er forbi ! alt! — det surrer runt i hjernen og jei griper mei me begge hænderom hode og tumler overenne paa gulve, og blir liggende der og rulle mei frem og tilbake i vildelse.LIX

To dage efter. (Manda 27Jc August 88).

Det er om maarenen. Op og ned gaar jei der i cellen, ennu har jei ikke faat skrevet til henne... « Fem maanter uten aa faa snakke me henne /// » — jei finner ingen anden tanke. Ikke et øje har jei lukket i disse to nætter, bare ligget der paa chæselongen og krympet mei under denne forfærdelie tanke som under en mare. Min hjerne er syk, feberen ryster igjennem min krop, og ingen anden tanke kan jei finne ! hva skal jei gjøre... hva maa hun tro naar jei ikke skriver... Og faar jei ikke se henne snart saa blir jei gal, hvis jei ikke er det alt — jei husker jo ikke længer hvordan liun ser ut engang... aa gud, jei maa, jei maa faa skrevet til henne !

og jei synker ned ve bore og griper pennen og skriver me rystende haann — :

Vera, naa sitter jei her og kan ingen ting. Fem maanter, og ikke faa snakke me dei — jei tør ikke tænke den tanken ut, og jei har ikke gjorl andet enn aa tænke den siden du gik. Frem og tilbake farer den inni hode mit og gir ikke plass for noen-- 80 —

tingandet --sell ikke for dit ansikt. Jei husker ikke mere hvordan du ser ut! naar jei vil se paa dei og søke trøst i dine øjne, ser jei pludseli isteden tydeli for mei ansikterne paa Guillaume Tell og noen andre kusker oppe fra Boulevard Clichy,som jei slet ikke har tænkt paa — hva skal jei gjøre ? der er , gaat noe istykker inni hjernen min... De utallie gange har jei sat mei til hore her for aa skrive til dei hvor forfærdeli jei har det, og for aa si dei alt det jei ville sagt dei den dagen, hvis vi hadde faat lov til aa snakke sammen ; men jei finner ingenting igjen a det altsammen og blir bare sittende foran det hvite papire — aa Vera ! se op til mei, jer er saa syk !...

Og tænk at jei bie jaloux for første gang i mit liv den eftermiddan da du var gaat : Jei sto der båk gittervindue me hode inniinellem sprinklerne og fulgte dei me øjnene saalangt jei kunne mens du gik ut gjennem fængselsgaaren sammen me Fredrik, ossaa saa jei dei lægge armen om live paa ham og snakke ham fortroli inn i ansikte — aa gud saa jaloux jei ble!... Jei vet ikke mere hva jei skrivernaa, jei er bare saa forfærdeli angest for at du skal være . vonn paa mei og ikke gla i inei mer — aa Vera la mei faa se dei, jei kan ikke leve uten aa faa se dei...

Noe mere kan jei ikke linne paa, og saa senner jei breve afsted i en fart og blir igjen gaaende angest og fortvilet op og ned i cellen uten aa kunne faa fré for den forfærdelie tanken — : « Fem maanter uten aa faa snakke me henne » — nej, jei fatter det ikke.— 81 —

Saa er det om aftenen, det er begynt aa mørkne, og jei ligger der paa chæselongen, me feberen rasende gjennem

mit bio og vét ikke mere af mei sell — da slutteren kommer inn me et brev. Jei springer nervøs op, faar lyse tænt i en fart, river konvolutten op - og faar to breve i min liaann. Jei aapner det første det beste a dem og sætter mei ve bore og læser — :

Naa —

Jei visste akkurat at jei skulle faa brev fra dei naa! jei skal til Kabrs — naturlivis — iaften, men ventet paa breve dit.

Jei skrev til dei maarenen efter jei hadde vært bos dei, meu sente det ikke strax, for jei ville først se om ikke du ossaa hadde et vont intryk. Men naa faar du faa det allikevel. Jei vet hverken ut eller inn — er du ikke blit anderledes? eller er det fordi alting er umuli naar man ikke faar snakke.

Naa kom Georg, saa naa kan jei ikke skrive mer, men imaart n skal jei forsøke igjen. Du maa endeli endeli skrive det som du ville snakket til mei om hvis vi hadde biet alene den dagen ! la ikke det breve jei skrev igaar gjøre noe, jei bare senner det for at du skal vite jei hadde et vont intryk — gud saa bedrøvet jei var den aftnen... det du hadde skrevet forskrækket mei ossaa saa forfærdeli...

— stakkars min gut!

Jei stryker mei sykt me haannen over pannen — « hun vét hverken ut eller inn »... gusjelov, saa er ialfall ikke ennu alting tapt... ennu er hun noe gla i

6— 82 —

mei! — og jei griper det andre breve,som altsaa gir hennes første intryk, og læser — :

S find a maar en.

For det første er det best du faar vite, at du aldri faar lov a mei til aa la noen andre mennesker faa se noe a det du skriver om mei — ikke engang Waldemar. altsaa kan der ikke være tale om aa gi det ut. Jei kan ikke forklare dei orntli hvorfor, uten aa snakke me dei, og det faar jei jo ikke, for saan som igaar kan jei ikke holle ut mer; det var for uhyg-geli og værre enn ingenting — bare til aa bli umuli nervøs a.

En Ung til vét jei sikkert : at faar ikke vi snakke orntli sammen — og det gjør vi altsaa ikke; for sell om vi fik snakke sammen alene i de to timerne, saa var jo det ingenting — saa kommer vi til aa gli fra hverandre. Jei kjente dei alt saa lite igjen igaar, og du mei ossaa ikke sant ? Jei kan heller ikke hjælpe dei me aa fylle ut de hullene, for det er for nær altsammen — det kommer til aa vare længe innen jei kan gjøre det.

Fra igaar af har jei intryk af, at det begynner aa bli forbi mellem os to, jei tror ikke vi skjønner mere. Det er vel ulykkesringen som begynner aa gjøre sei gjældende tænker jei — for den er sikker nok.

Jei kommer ikke mere op til dei — det er for umuli. Og jei tænker at naar fru Bjørck og Hans Jæger træffes igjen og kan snakke sammen — saa kan de nemli ikke. Adjø da!— 83 —

Mit hjerte har snøret sei forfærdeli sammen, haannen me breve synker magtesløs ned paa bore — : « Fra igaar af er det begynt aa bli forbi mellem os to... naar vi møtes igjen og kan snakke sammen, saa kan vi nemli ikke » gjentar jei sagte for mei sell, og en navnløs rædsel griper mei. Jei vil skrike men kan ikke... haannen om hjerte klemmer til saa jei ikke kan faa luft — og saa sortner det for øjnene og det kjennes som mit hjerte klemmes ihjel og jei sell kvæles.

Men pludseli samler jei alle mine kræfter sammen, faar presset frem et hæst uhyggeli skrik, og styrter saa op fra stolen og farer afsted op og ned i cellen i volsom krampegraat...

Højere og højere hulkerjei, dekan høre det ute i vagtcellen, men jei kan iltke stanse det — aah ! — og jei kaster mei ned paa chæselongen og borer ansikte ned i puten for aa kvæle lyden... Litt efter litt gaar hulkingen over, og jei kjenner et øjeblik som en lindring Men saa griper rædselen mei paany, haannen om hjerte klemmer igjen til saa jei tror jei maa bli gal — og jei styrter op og bort til bore, griper pennen og skriver :

« Forbi mellem os to ? » — jei forstaar ikke de orene, kan ikke fatte tanken i hele dens forfærde-lihet ; men den fyller mei me rædsel, og jei blir vanvitti hvis jei ikke faar se dei — jei kan ikke leve uten aa se dit ansikt. Aa kom kom, for gud i himlens skyll forbarm dei over mei og kom — eller jei vet ikke mere hva jei gjør. »— 84 —

Jei faar sent afsted disse orene og farer igjen af-sted op og ned i cellen, halt bevistløs, me rædselen bævende igjennem mei — intil jei pludseli griper mei volsomt sammen, og sætter mei til aa læse om igjen det andre breve, det som der staar «Naa» over, og som altsaa er det siste...

« Hun vét hverken ut eller inn » staar der... « og jei maa endeli skrive til henne det jei ville snakket me henne om den dagen, og ikke la det andre breve hennes gjøre noenting. » — Gusjelov! — der stryker igjen som en svak lindring igjennem mei — hun er altsaa noe gla i mei endda, og vil jei skal skrive til henne... aa tak! Vera, at jei faar lov til aa gjøre noe som du vil...

Og jei tænner paa den. store kaffemaskinen og koker den full a f bék-stærk kaffe : jei har ikke sovet paa to nætter, men jei vil ikke sove denne tredje heller, for hun vil jo at jei skal skrive til henne — aa tak Vera, at jei faar gjøre din vilje! —Og jei lægger mei bort paa chæselongen til aa tænke paa det jei vil skrive til henne...

Men pludseli ser jei dem igjen tydeli for mei, de forfærdelie orene : « Fra igaar af har jei intryk af at det er begynt aa bli forbi mellem os to » — og igjen klemmer den til, den haannen som har det tåke omkring hjerte, klemmer til saa jei er ve aa besvime. Og op farer jei paa gulve og kjæmper en fortvilet kamp me denne rædsel... og faar slaat den til joren... og læser 0111 igjen hennes brev fra idag... og snakker me henne... og faller paaknæ og bér til- 85 —

henne -= at hun vil hjælpe mei til aa skrive til henne, hjælpe mei til aa gjøre hennes vilje...

Og igjen faar jei fré for en stunn.

Men gang paa gang faller rædselen over mei paany, og hele natten igjennem kjæmper jei om og om igjen denne fortvilede kamp for aa faa skrevet til henne. Først længe efter at det er blit full dag i cellen og hele fængsle er paa benene, synker jei skjælvende og uUnattet om paa chæselongen og søvner inn me fortvilelse i hjerte — uten aa ha faat færdi det jei skal skrive til henne.LX

Dagen efter (Tirsda 28de August 88).

Jei vaagner litt roliere enn da jei la mei, og sætter mei strax hen til bore og skriver til henne:

« Kjære kjære dei, er det virkeli sant at du er blit saameget mindre gla i mei naa, siden den dagen du saa mei sitte her saa syk og elendi fortvilet at jei kunne hverken se paa dei eller si noe til dei, fordi jei maatte bare tænke og tænke paa den ene ting, at i fem lange maanter skulle jei altsaa naa aldri faa lov til aa snakke me dei alene — er du virkeli blit mindre gla i mei siden den dagen ? Ja for det maa du jo være blit ikke sant, siden du skriver at fra den dagen har du intryk af at det er begynt aa bli forbi mellem os to. — « Forbi mellem os to))! — for en rædsel der grep mei da jei læste de orene, og igjen klemte den til, den haannen som har det take omkring hjerte ; igjen klemte den til, slik som den bare har gjort tre gange før, du vét naar, ikke sant ? — sist var det da jei sente det nød-rope efter dei her fra arresten — den klemte til saa jei trodde jei skulle kvæles, og jei vet ikke idag hva jei skrev tildei i farten ; men hele natten har jei gaat her op og ned paa. gulve i min cellle og lidt hva et menneske kan lide. Det var for længe siden blit lyst, og hele fængsle var paa benene, da jei endelikastet mei paa. sengen og hulket mei inn i en vonn uroli søvn som. jei strax ble vækket af igjen, for frokosten blir jo' bragt inn klokken hall otte. Og siden har jei. gaat' her op og ned og graatt, og naa sitter jei her og: skriver og græter me dette fortvilete tåke om hjerte-som ikke vil løsne — aa Vera, kom til mei igjen ? faa se dei, vil du ?

Jei forsøkte inatt aa skrive ned det jei ville sagt til dei hvis vi hadde faat lov til aa snakke sammen, og jei tror nok jei skal faa gjort det færdi til dei idag, jei skal i alfall gjøre hva jei kan — men det breve maa du hente sell, for jei vil nødi betro det til noen. Og efter det vil du kansje bli endda mindre gla i mei, og jei er saa angest ve aa gi dei det ; men jei maa jo gjøre det, tingene maa jo ha sin gang, ikke sant — jei kan jo ikke begynne aa regne ut hva det er hensigtsmæssi aa si til dei og hva ikke, kan jei vel Vera ? til dei som jei elsker ? Vera Vera hvor det er

fortvilet aa være andre sleder enn der hvor du er — elsket du mei tror jei aldri jei ville kunne vige to skritt fra dei, jei kom til aa følle dei som din skygge, du er jo mit alt og mit eneste, mit liv, min sunnhet, min næring ; uten dei er jei nul og dø — hva finnes der tror du, om du ville lete efter i min hjerne naa, hva finnes der derinne som ikke er dei, som ikke har me dei aa gjøre?—ingen ingen verdens ting!— Aa Vera hvor jei er syk fordi du ikke er her...88 -

Om eftermiddan.

...de kommer paa stengulve derute, skrittene nærmer sei, og oprejst staar jei der mitt i cellen og stirrer i angest mot døren. Saa ringler nøjleknippe og nøjlen sættes i, og knæerne vakler under mei mens hjerte slaar et par tonge besværlie slag, som kan det ikke mer men vil stanse og revne.

Saa gaar døren op og hun kommer fort inn, og tar mei varmt i haannen og ser mei kjærli inn i an sikte, me store fugtie øjne, og et nervøst, smerteli smil om munnen :

— Hvordan har Di det? spør hun ømt.

Jei kan ikke svare, bare ser forfærdeli taknem-meli paa henne, og noen store taarer triller nedover ansikle mit og drypper paa gulve.

Erik sætter sei ve vindue me en bog, Vera paa chæselongen, og jei paa en stol likeoverfor henne — vi har det lille brune fløjelstrukne bore mellem os — og me hjerte fyldt af taknemmelihet stirrer jei inn i det kjære kjærlieansikte hennes. Men jei kan jo ikke for Erik derborte faa sagt henne hva jei føler ve at hun er her — og saa bare griper jei en blyant og skriver paa en lap papir :

— Er du gla i mei endda ?

— Ja, min egen kjære elskede gut, det er jei ! skriver hun tilbake.

Skjælvende af glæde rækker jei haannen hen over bore efter hennes — og da hun me et fort sideblik paa Erik gir mei den, bøjer jei mei skjælvende frem og trykker et langt varmt kys paa den — ser— 89 —

saa ømt og taknemmeli op paa henne. Me nok et fort sideblik paa Erik trækker hun saa lempeli haannen ut a min og klapper mei bløtt nedover kinne. Det risler mei kolt og varmt ned a ryggen ve den første berøring — men saa er det som rinner der en tyk varm kjærlihetsstrøm fra henne over i mine aarer, jei føler som en ny livskraft strømme igjennem mei, og hele mit væsen opløses i usigeli ømhet, mens jei sitter der foroverbøjet og stirrer inn i det elskede ansikte hennes.

Saa tar hun haannen til sei igjen, men blir sittende og se mei ømt inn i øjnene...

— Vil du at jei ikke skal skrive noe mer? hvisker jei om litt.

— Nej, skriver hun paa lappen — skriv du! jei vil gjerne du skal skrive, jei vil gjerne vite alting-om dei, hvordan du har hat det hele tiden. Men du faar ikke lov til aa gi det ut, du skal skrive bare for mei alene — vil du det?

— Om jei vil det som du vil ! hva andet i verden tror du jei bryr mei om eller har lyst til aa gjøre enn bare din vilje — din dejlie vilje ! — og jei ser henne fortapt inn i de vidunderlie øjnene.

— Søte kjære snille min egen gut! skriver hun tilbake, og ser forfærdeli kjærli paa mei.

— Og du ? skriver jei igjen — vil du skrive noe for mei ossaa ? og la mei faa vite noe om dei, hvordan du har hat det ?

— Kansje... siden... ennu kan jei ikke — men, bare for dei! ikke for aa gi det ut.— 90 —

Tak, kjære kjære.

— Er du lej for at du ikke faar lov til aa gi det ut det du skriver? spør hun saa paa papire,

— Lej ? — du er jo gla i mei, hva bryr jei mei om alt andet i verden ! Kjære søte velsignede dei, hvor du er vidunderli deili og hvor jei elsker dei — aah faar jei altid lov til aa gjøre noe som du vil, altid lov til aa gjøre din

deilie vilje ? — faar jei det, dejlie du?

— Ja min egen kjære gut. Min gut er du ikke sant ?

— Om jei er ? ! — jei ser lykkeli op i de ømme øjnene hennes.

Saa griper hun me en pludseli bevægelse min haann, og me et for sideblik paa Erik bøjer jei mei igjen ned over den elskede haannen og kysser den — og hun klapper mei igjen bløtt og kjærli nedover kinne, saa det rinner rinner som en berusende strøm a kjærlihet ned gjennem mine aarer — gud, hvor jei elsker henne !

En stunn sitter vi der og ser hverandre bløtt inn i ansikte — saa sier hun :

— Har Di skrevel det Di ville sagt mei den dagen ?

— Nej det er ikke færdi endda, det ble meget længre enn jei hadde tænkt ; men i aften skal jei gjøre det færdi saa Di kan faa det imaaren. Men jei ville helst Di skulle hente det sell.

— Jei faar forsøke om jei kan komme imaaren ossaa da ! sier hun kjærli.

Om litt rejser hun sui og gaar bort til bore, aapner skuflen og roter omkring mellem papirene.91

Men her er det jo ! sier hun pludseli og tar op noen papirer — faar jei lov aa læse det strax?

— Anej ? sier jei bønli og springer nervøst op — ikke læs det saan bétevis — jei er ræd nok for hvor dan det vil virke, sell naar det blir færdi.

— Ajo ? — og hun ser mei inn i øjnene me et lite sanseli smil, som vet, hun at jei kan ikke si nej til henne.

— Aanej gjør det ikke? ber jei igjen, forfærdeli bønli — jei er saa angest for hvordan det vil komme til aa virke allikevel.

— Nej saa skal jei ikke gjøre det da, sier liun me et kjærli smil — hun har set min angest — jei faar i guds navn vente til imaaren. Og hun lægger papirene ned i skuffen igjen og sætter sei tilbake paa chæselongen. Men om litt sier hun me et maliciøst smil :

— Forresten saa filt jei naa læst noe a det — og det var galt.

— Hvordan det?

— Jo! skriver hun paa lappen — du glemmer Waldemar. Hvis jei ikke gifter mei me ham saa tar han live a sei, og det vil jei ikke.

— Men kan du ikke ialfall utsætte me giftermaale?

— Nej : hvis jei ikke gifter mei me ham strax jei kan, saa tar han live a sei.

Jei ryster vantro paa hode og skriver igjen :

— Men hva mente du da me det du skrev : « Vil du saa si mei hva jei skal gjøre? »— 92

— Jei har aldri ment at noe kunne arrangeres uten Waldemar, skriver hun tilbake.

Idetsamme sættes nøjlen i døren, og da den gaar op er det Holtermann som trær inn. Jei stikker fort papirlappen til mei og springer op.

— Godag, hvordan har du det? spør Holtermann og rækker mei haannen.

— Tak, som du ser, svarer jei nervøst— jei ønsker ham i stilhet langt fan ivoll, men da det er første gang kan kommer her, kan jei jo ikke be ham gaa igjen, og han sætter sei altsaa ned paa chæselongen, ve siden a henne, og begynner aa snakke — og later slet ikke til aa ville gaa me det første.

Forfærdeli nervøs blir jei sittende der og sier et ha og et ja af og til inni mellem hvor det er nødvendi, mens jei stirrer fortvilet bort paa henne- Hun er ossaa blit nervøs, hun har faat den mørk-violette tonen i ansikte, som hun altid faar naar hun blir sint — og sitter og ser sei om me store forvillete øjne.

Pludseli brister liun i latter ve noe han sier, som ikke er spor til aa lé a — og han spør stødt :

— Hvorfor lér du ?

— Fordi jei har lyst til aa lé ! svarer hun bisk og ser hovent paa ham •— og lér saa videre me en uhyggeli hysterisk latter.

Et øjeblik ser han forbauset paa henne, men saa trækker han paa skuldrene — : « Den høres saa tosket ut den latteren » sier han roli — og snakker saa videre som om ingenting var.

Men til alt det han sier lér hun igjen, lér og ser— 93 —

paa ham me de store forvillete øjnene, saa at han tilslut gir det op og sier ingenting mere, bare ser paa henne, halt forundret, halt medlidende. Men han gaar ikke, blir sittende allikevel, vil vel ikke vi skal tro han lar sei fornærme a sligt — og der sitter vi da en stunn og sier ikke noe noen af os. Intil hun pludseli spruter ut i latter igjen, lér og ser paa ham og ser paa ham og lér, me den uhyggelie hysteriske latteren.

Han senner henne et foragteli blik, trækker paa skuldrene og venner sei bort. Men saa rejser hun sei og gaar tværsover cellen og blir staaende me skulderen lænet op mot den hvile murvæggen og lé me smaa korte mellemrum — . en krampagti hysterisk latter som ikke vil holle op — mens hun stirrer forvillet bort paa os me de store rare øjnene sine.

Syk og skjælvende sitter jei der og ser paa henne me en fortvilet fornemmelse af at hun er blit gal — og vét ikke hva i alverden jei skal gjøre. Saa pludseli stikker slutteren hode inn a døren og sier at klokken er syv — og hun skvætter til og vil renne ut a cellen me det samme. Jei faar saavitt stoppet henne og tat henne i haannen til adjø, men hun ser knapt paa mei, bare skynner sei ut — og de andre efter.

Forvirret tomler jei bort til vindue for ialfall aa faa se henne saa længe som muli...

Ned trappen derute til mitt under sukkenes bro følles de alle tre; men der gaar Holtermann, uten— 94 —

adjø, ret frem og op trappen til politistationen. Da han er borte brister Vera igjen i latter, og griper saa Erik i armen og gaar leende ut gjennem fæng-selsgaaren sammen me ham, uten engang aa se op til mit vindu ..

Met ét kommet det over mei som en rædsel at naa har jei set henne for siste gang — og jei klamrer mei i rasende angest fast til jernsprinklerne, mens jei holler paa aa besvime...

Men pludseli husker jei at hun vil jo jei skal skrive. Og jei sanker sammen alle min kræfter, ryster rædselen a mei, gaar bort og tænner paa kaffemaskinen — jei maa jo kunne holle mei vaaken denne fjerde natten ossaa om det behøves — og sætter mei saa ned ve skrivebore, nervøs saa jei dirrer i hver fiber.LXI

Dagen efter. (Onsda 29dß August 88).

Klokken er mellem toll og ét, jei sitler paa chæ-selongen, me middags-grejene foran mei paa enstol, og skal netop sætte dem bort, da jei pludseli hører det plystre ute i gaaren, den kjente plystringen — og op farer jei i glæde og styrter til vindue.

Over paa den andre siden a gaaren, paa fortone langs politistations bygningen, ser jei henne komme sammen me fru Harling— hun nikker gla op til mei me store straalende øjne. Og jei nikker gla tilbake, og hilser høfli paa fru Harling som jei saa-gotsom ikke kjenner. Saa stanser de, og Vera kommer tværsover gaaren og stiller sei op nede under vindue mit — hun er klædd helt i sort idag, og har en lavpullet sort matroshat paa hode, me sorte baann.

— Godag! sier hun og nikker fornøjet op til mei — jei bærer sorg som De ser — det er en onkel a mei som er dø!

— Ja jei saa det i avisen idag.- 96 —

— Er Di færdi me det breve saa jei kan faa det ? spør hun saa.

— Nej desværre, endda ikke... men vær ikke vonn paa mei for det... jei hadde ikke sovet paa tre nætter, og saa da jei hadde skrevet det færdi inat og la mei paa cbæselongen for aa hvile et øjeblik før jei begynte aa skrive det

rent, søvnet jei af og sov helt til idamorres... Og i formidda har jei vært saa syk og daarli at jei har ikke kunnet gjøre noen ting — a ikke vær vonn paa mei da ?...

— Nejda ! sier hun, det gjør ingenting, jei kan jo senne bud op efter det iaften isteden — for jei kan ikke komme i efter m id da desværre. Ossaa skal jei senne me noe lak saa Di kan lakke breve Deres for sikkerheds skyll — hvordan har Di det naa?

— Naa har jei det gott og er gla, siden Di er her, sier jei sagte.

Hun ser kjærli op paa mei.

— Jei har skrevet et brev til Dem, sier hun saa — men jei har ikke sent det; jei vil først læse det breve Deres, og saa kansje jei skriver et andet isteden,

— Aa faar jei dem begge to da?

— Ja det kan Di gjerne — men først vil jei læse Deres.

— Tak !

Hun ser mei ennu en stunn kjærli og gla inn i ansikte — saa sier hun :

— Adjø da! — jei er pludseli blit saa gla idag jei ...jei vet ikke hvorfor...

og hun nikker op I il niei me straalende ansikt, og— 97 —

gaar tilbake igjen til fru Harling, som har staat og ventet paa fortoue derover. Jei hilser over til dem, og de gaar. Me ansikte inne mellem gitterets jernsprinkler føller jei dem me øjnene saalænge jei kan. Vera venner sei og nikker ennu engang kjærli tilbake til mei — saa er hun borte, og jei staar der alene igjen, trist,og stirrer nedi den tomme fængsels-gaaren. Men et gjenskinn af hennes glæde er blit tilbake i min sjæl... saa straalende gla hun var! aall om jei altid kunne gjøre henne gla — gud !

og det rinner som en strøm af kjærli ømhet igjennem mei.

Saa ringer jei paa slutteren, faar sat måtgrejene ut paa gangen — og sætter mei trøstig ned ve det lille gule bore under vindue og skriver rent det jei har skrevet til hende — :

Vera ! Det var en aften for fem sex aar siden, jei sat alene hjemme og arbejdet. Lampen sto tænt foran mei midt oppi en mængde beskrevne papirer, og selv sat jei der i sofaen me armene op i alle papirene og skrev paa mit motskrift imot pastor Heuchs « Vantroens væsen » — saa banket det paa døren.

— Kom inn !

Det var vaskerpiken, en slank velvoxen pike paa 25 aar, blek og mørk, ikke noe pen af ansikt men svært ren og sirli aa se til, virkeli appetitli — en enkel sort kjole hadde hun paa, me paafaldende hvite ting i halsen og ve haandleddene. Vasken holt hun i haanden, inpakket i en ren serviet.

— Aa vil Di være saa snil aa lægge tøje bort paa

7— 98 —

kommoden, sa jei, og pegte tværsover værelse.

Hun gik derbort, og jei ga mei imens til aa læse igjennem det jei hadde skrevet.

— Værsgo, her er regningen ! sa hun litt efter og rak mei den over bore.

— Tak.

Jei tok regningen og kikket den igjennem, betalte den da jei tilfældivis hadde noen penge i vestelommen — og læste saa videre paa det jei hadde skrevet...

Men hva pokker! ville ikke fruntimmeret gaa ? — jei saa op og møtte hennes øjne; de saa fast inn i mine.

— Er Di fornøjet me strykingen min ? spurte hun.

•— Jo tak, Di stryker meget penere enn den gamle

jei hadde før, svarte jei distræt og kikket igjen ned i papirene — naa maatte hun vel gaa...

Men nej.

Hva djævelen gaar der af henne? tænkte jei, og saa igjen op. Et par flammende øjne møtte mine. Jei stirret en stunn inn i dem, de ble saa bløte og veke — og saa rejste jei mei op, og gik uten aa slippe dem runt bore til henne, og sat mei ned i gyngestolen og la armen om live hennes. Hun saa et øjeblik vekt ned paa mei — saa bogstaveli talt (alt hun ned paa fange mit, slo armene om halsen paa mei, og gjemte hode ve min skulder.

— Hvor Di er rar, sa jei og kysset henne paa panden — hva heter Di ?

— Hulda ! svarte hun og gløttet op paa mei ;— 99 —

kysset mei saa paa munden — liker Di det navne ?

— Hulda ? — ja, det er et vakkert navn.

— Vet du at jei er svært gla naa ? sa hun saa.

— Hvorfor det ?

— Jo for hadde det ikke blit til noe naa iaften heller, saa hadde jei ikke komt igjen mer. Naa har jei gaat her hver gang me vasken sell, aldri sent noen anden ; og bestandi har jei komt om aftenen ; og har jei ikke set lys i vinduerne naar jei korn, har jei tat vasken me mei igjen og er kommet tilbake en anden aften naar der var lys — men aldri har du set paa mei, aldri har du tat efter mei... aa hvor jei har vært sint paa dei for det... og saa i aften hadde jei bestemt mei til, at enten skulle det naa bli til noe, eller ossaa skulle det være slut.

— Er du gla i mei da? spurte jei.

— Ja jei er det ja! — hun lo og klappet mei paa kinne.

— Det var rart! — fruntimmer ellers kan nemlig ikke fordrå mei, ialfall ikke før de blir bedre kjent me mei; og de fleste ikke da heller.

— Men jei ble gla i dei strax jei saa dei! første gangen! skjønner du det! — og hun kysset mei igjen.

Saa tok jei henne paa mine arme og bar henne bort paa sengen, laaset af døren — og la mei op til henne.

Men en to tre var det hele forbi, som sædvanli.

Hun trodde det ikke først, men da det gik op for— 400 —

henne at det virkeli var saa, for hun forfærdet op overenne i sengen :

— Det gaar da vel ikke saa fort hver gang?!

— Nej, naar vi kommer længere ut i lexen saa blir det jo litt bedre, men rart blir det nok aldri — det er daarlie grejer.

— Jamen det vil jei ikke finne mei i! sa hun energisk — jei vil det skal gaa for os begge to paa én gang. w

— Ja kan du bare faa det til saa ! men — det gaar vist ikke.

— Det skal gaa ! — hun hoppet ut af sengen og begynte aa klæ af sei — ja du skjønner at jei gaar ikke herfra i aften... er jei først kommet her saa vil jei bli her inat, og vi lægger os strax.

— Gjerne det! klokken er gudbevars ikke mere enn ni, men vi har jo ikke noe andet aa gjøre. —

--Lampen var slukket, vi laa der afklædde ve

siden af hverandre og kjælte og tok paa hverandre — og saa ville jei ligge me henne igjen.

— Nej ! sa hun nervøst og holt mei tilbake — ikke før du er orntli færdi ! du begynner før det er i orden, det er derfor det gaar galt.

— Saa ! sa hun om en stunn — naa kan du komme. Men vær naa forsikti, og holl det saalænge du kan.

Hun hadde ret, en del af fejlen laaialfall i det, for naa gik det meget bedre...

— Aa, naa begynner det aa gjøre gott, naa begyn ner det aa gjøre gott — hun klemte armene om— 101 —

halsen min. Men det skulle hun ikke ha sagt; be-vistheten om at det gjöre gott for henne strømmet mei som vellyst ned gjennem kroppen — og det gik.

— Aa-haa-haa ! — hun næsten graat da hun mærket det.

Jei trøstet henne saa gott jei kunne — : det var jo gaat bedre denne gangen ; næste gang ialfall maatte det kunne lykkes. —--

— Naa kan jei komme, hva? hvisket jei om en stunn.

— Nej! sa hun nervøst, denne gangen vil jei være sikker!... lig stille !... ikke rør dei... det tar længer tid for dei naar du ikke arbejder, og kortere for mei naar jei arbejder — og saa la hun sei over mei og begynte...

— Naa gaar det strax for mei... naa gaar det strax ! stønnet hun om en stunn.

— Saa vent! sa jei nervøst — og la mei ossaa faa være me! Og hun holt inne, og jei arbejdet alt det jei kunne, i o til jei mærket det begynte aa ville komme.

— Naa gaar det strax for mei! hvisket jei.

— Vent! vent! lig stille ! — hvisket hun saa — og jei stanset og hun begynte igjen.

Slik ble vi ve og kom hverandre nærmere og nærmere — indtil det tilslut gik aldeles samtidi for os begge Lo — og jei trodde hun hadde klemt mei ihjel.

Tre gange til naadde vi samme resultat — da var det maaren næsten.— 102 —

— Naa aarker jei ikke mer, hvisket hun sagte, slynget sei om mei me armer og ben og ialt isøvn.

De tre næste nætter laa hun hos mei og vi arbejdet os udmærket sammen. Men, saa gott som jei likte henne i sengen, saa likte jei henne ikke utenfor — hun var litt dum utenfor dette ene, og forfærdeli hoven og storsnudet, taalte f. ex. ikke at jei hadde noen anden mening enn henne — « kom ikke lil mei me sligt sludder » sa hun bestandi — og da hun saa den fjerde aften hadde tat me sei en veninde, en liten søt hyggeli pike, saa beholt jei henne isteden.

Hulda ble rasende, rente paa dør og viste sei aldri mere.

Men den søte hyggelie piken, hun ville nok gjerne ligge me mei fordi hun var gla i mei og ville det som jei ville ; men hun brydde sei ikke noe større om det for sin egen skyll, og saa dillet tingene af sei sell litt efter litt tilbake i den gamle gjænge igjen — da var det jo ikke længer umaken vært.

Efter henne kom Louise. Hun hadde det slik at det aldri egentli gik for henne ; men det ble bedre og bedre for henne jo længer det varte. Me henne lærte jei mei derfor til igjen. Jei huskerengang hun tilfældivis hadde set paa væguhre de vi begynte, og da det var forbi var der gaat 45 minuter.

Efter henne har ingen vært gla i mei, og jei har bryd mei pokker i alt og lat tingene gaa som de kunne og ville — untagen hos Dyvela, en herømt skjøge i Vika, som mærkelinok, trods sin umaadelie— 103 —

appetit paa manfolk, hadde lagt sin elsk paa mei, uagtet jei fra først af viste mei saa udueli. Hun kunne undertiden faa mei til, men hun var ossaa den siste, og det er tre aar siden nu at hun rejste sin vej.

Marie nedi Paris var nok ossaa noe gla i mei, men for henne gik det i det hele taget ikke paa den almindelie manér ; hun hadde laste-fulle vaner, og likte bedst at det gik for mei ve at jei gjöre minette me henne.

Disse piltene, som altsaa har vært mere eller mindre gla i mei, har jei jo ikke saan egentli vært gla i, og likeoverfor dem har jei altsaa ikke vært nervøs. De har villet ta mei og jei har lot mei ta, og det har gaat bra. Men dei elsker jei. Likeoverfor dei bræn-ner jei af begjær til enhver tid, og er rædselsfuldt nervøs for at det skal gaa galt. Og denne ulidelie nervøse tænken paa hvordan det vil gaa, gjør at bloe stiger mei til hode istenfor aa storme dit ned hvor det skal — og da nytter det ikke aa forsøke, for da er det forbi en to tre.

Kan jei bli kvitt den nervøsitet likeoverfor dei ? Her i arresten har jei gjort et experiment som du kansje vil syns er væmmeli. Du vét at jei bare behøver aa klamre mei inn til dei, saa gaar det for mei. Og her i arresten, naar jei ligger derborte paa chaiselongen og snakker me dei, og klapper dei og kysser dei, og jei saa pludseli blir grepet af hele din deilihet — saa behøver jei jo bare aa strække mine lemmer saan litt krampagti fra mei, saa er vellys-
— 104 —

ten over mei me det samme. Men saa har jei pludseli grepet mei i det og sagt til mei sell — : nej, vent litt! la os nu se — og saa har jei jaget bort de vel-lystie tanker, tvunget mei til aa tænke paa noe andet og imens sørget for aa faa bloe til aa strømme ordentli dit ned hvor det skal. Naar det saa er helt i orden kaller jei dei tilbake. Og da vil det ikke længer gaa af sei sell. Da ønsker jei mei at du var her, men du er her ikke; og da jei ikke kan faa dei i vir keliheden, saa ligger jei der rasende og gjør i fantasien me dei, me dit dejlie legeme, alt hva jei kan finne paa, og onanerer imens alt det jei kan for aa faa det til aa gaa, og endda varer det vist en hall time eller saa før det gaar — jei har jo ingen klokke her...

Forstaar du nu, hvorfor jei ville ha de otte nætter: jei ville forsøke om jei ikke paa den tid kunne faa bort den nervøsiteten og litt efter litt vænne kroppen og fantasien til aa arbejde sammen istedenfor som nu imot hverandre. —

Dette ville jei sagt dei den dagen vi ikke fik lov til aa snakke me hverandre ; Jei ville sagt dei det da, fordi du i « det breve du ikke hadde tænkt aa senne » — i et øjeblik hvor du vist har vært mere gla i mei enn ellers — hadde skrevet følgende : « Derfor er alting saa vont og lejt og fælt og sørgeli — jei elsker elsker elsker dei ! hører du det og tror du det ? Jei maa si det, men vil du saa si mei hva jei skalgjøre. »

« Vil jei saa si dei hva du skal gjøre ? » — Ja, nu— 105 —

kau altsaa foreløbi ingenting gjøres fordi du lot mei gaa i fængsel istedenfor aa gi mei de otte nætterne. Men hvis du ikke alt naa væmmes ve mei for disse abnorme tingenes skyll, og hvis du naar jei kommer ut, fremdeles er saa gla i mei at du vil jei skal bli helt tataf dei —saa gi mei de otte nætterne, og jei tror det maa kunne lykkes. For gud bevare mei hvor jei føier mei ung og stærk siden jei er begynt aa elske dei — og hvorfor skulle elet saa ikke lykkes ?

Andet kan jei ikke si dei at du skal gjøre. Ja det vil si : én ting til ville jei si dei at du skulle gjøre, hvis jei trodde at du hver dag var saa gla i mei som du var den dagen du skrev det breve, og det var — ; bind dei ikke ! for husk paa du blir bundet, og det stærkt bundet hvis du gifter dei. Bind dei ikke før det er forsøgt! Den kjærlihet som er gaat kommer aldri tilbake, og det blir et lite lysteli ægteskab, tror jei, efter alt hva jei naa vet. Forsøk heller aa skaffe noen penge, og rejs et steds hen og la ham faa komme til dei og leve sammen me dei intil jei kommer ut. Men bind dei ikke !

Ja, dette siste raad er altsaa bare ét jei ville gi dei for det tilfælle at du hver dag er saa gla i mei som da du skrev det breve. —

Dette var altsaa hva jei ville sagt dei den dagen, og naa da jei har skrevet det sitter jei her og skjæl ver ve tanken paa hva du vil føie ve aa læse det — kansje blir du da ikke gla 1 mei mer ! Og allikevel maa jei senne det — gud hjælpe mei.— 106 —

Om aftenen.

Klokken er over otte — ennu har hun ikke lat breve hente. Jei har tænt lys og gaar uroli op og ned i cellen og tænker angest paa hva hun vil komme til aa føie ve aa faa det...

Saa kommer der noen utpaa gangen, nøjlen sættes i, døren lukkes op, og et bybud trær inn :

Jei skulle levere dette, sier han og gir mei et brev-og en stang lak intullet i papir.— Ossaa skulle jei faa me mei et brev igjen !

— Tak, aa vent et øjeblik! sier jei, og<> river kon-voluten op og læser :

« Her er lakke. — Det var ikke fullt saa væmmeli hos dei igaar, men allikevel motbydeli ikke sant ? Igaar var Kahrs hos mei stedenfor.

Senn breve me dette bude da. »

Jei skynner mei bort til bore og skriver i hast paa en lap :

« Her er breve! jei er saa angest, saa forfærdeli angest for hva du vil føie ve aa læse det. Vera! la mei ikke vente længe før jei faar vite det! — aa gud saa angest jei er. »

Jei slaar i en fart denne lappen omkriug breve, lægger det hele i en konvolut, lakker den forsvarli til — og bybude gaar me den.

Og saa vandrer jei igjen nervøst op og ned i cellen og tænker angest paa hva mon! mon! hun vil føie ve aa læse det... ?LXII

Dagen efter (Thorsda 30 August 88)

Klokken er snart toll om formiddan. Jei farer fortvilet op og ned i cellen og vet ikke mere a mei for angest — aah ! aldri, aldri burte jei ba skrevet det breve!...

Saa gaar døren op og slutteren kommer inn — brev fra henne !

Bloe er stanset i mine aarer, jei staar oprejst midt i cellen me breve i haannen til slutteren er kommet ut og har laast af døren igjen. Saa først aapner jei det, langsomt og angest, me hjerte klappende i bryste saa jei har ont for aa holle mei paa benene — og læser :

« Nej dette breve har ikke gjort mei noe ont — hvem skulle du kunne snakke til uten til mei— kjære kjære. Men jei kan ikke skrive om det nu herinne hos Andvord, men imaaren.

Jei vét Anker og saant kommer op til dei idag, men du maa bare tænke paa mei hele tiden. »

Jei synker om paa chæselongen, stum, me et— 108 —

uhyre lettelsens suk, — og brister saa i volsom graat som efter en lang overstaat fare.

Om aftenen.

Klokken er syv, Kahrs og Anker og de andre er gaat, og naa gaar jei her alene op og ned... de har siddet her og snakket og drukket noe vin... og jei har snakket me, men tænkt paa henne hele tiden som hun ba mei om — bare paa henne, aah hun behøver nok ikke aa be mei om det!... Hva mon hun vil skrive til mei imaaren? — gud om jei visstedet!. . mon der ennu er noe haap for mei... alle disse gamle tankerne som dukker op igjen me haape — aah ! det er ikke til aa holle ut aa skulle vente til imaaren !

og jei gaar bort til bore og tænner lyse — og sætter mei ned og skriver til henne :

((Vera! kjære elskede dei — aah! at jei ikke kan faa snakke medei. For hvert brev jei har skrevet og sent føler jei jo strax at sell det lille jei har villet forsøke aa si dei paa det stykke papir, har jei slet ikke naad aa faa sagt dei — aa gud nej! Som nu det me aa besøke mei. Det er vont — ja ! —Du skulle se mei gaa her hele eftermiddan før fem, naar jei venter at du muliens vil komme. Op og ned, op og ned gaar jei her me bankende hjerte — : kommer hun? kommer hun ikke? — naturlivis ikke! naturlivis ikke! — aah men kansje allikevel . Og naar jei saa antar at tiden nærmer sei, stikker jei hode inn mellem sprinklerne i gittere og titter bortover109 -

fængselsgaaren saalangt jei kan, titter og titter mei træt og bedrøvet, men ser dei ikke — farer saa op og ned a gulve igjen... kommer hun? kommer hun ikke? kommer hun? kommer hun ikke? — og hver gang jei er ve vindue

kaster jei igjen et blik ut i gaaren. Og naar jei saa endeli virkeli ser dei komme paa fortoue derover paa den andre siden af gaaren, da stanser hjerte ; jei føler jei blir bliék og svindel, og maa gripe i gitterets jernstænger og holle mei fast, mens jei staar der og ser dei forsvinne inn under sukkenes bro. Og den tiden som saa gaar før du kommer inn! — jei venter og venter, og strækker uvilkaarli armene ut mot døren og er like ve aa graate fordi du ikke kommer — intil jei endeli hører døren gaa derute paa gangen, skritt nærme sei, nøgleknippe rasler, nøglen vries om, døren gaar op, og endeli — inn kommer du ! Og saa overfalles jei af denne forfærdelie rysten og skjælven, og blir « den nervøseste mann i verden » saalænge du er her. Og vont gjør den, den skjælvingen, forfærdeli vont,mens jei sitter der og ser paa dei og ville gi aar af mit liv for aa faa være alene me dei. Men Vera, det er dog allikevel dei, dejlie du! dei er det som skjælver igjennem mei — hva kommer det mei saa ve at det gjør ont! « Aa gjør mei vont, gjør mei meget vont Vera! » saan sitter jei og hvisker for mei sell til dei, og ville gjerne si det højt, naar bare ikke den tredjemannen sat derborte paa chæselongen og kan høre alt hva vi sier. — Gud, om du pludseli ville se paa mei me de øjnene du har naar du er rigti— 110 —

gla i mei, se mei inn i sjælen me dem, og saa rejse dei stille op og lægge dine hænder paa mine skuldre og skyve mei baklænds bort til chæselongen og overenne paa den, me dine øjne dybt i mine — og saa pludseli rive op vesten og skjorten saa hele bryste ble blottet, og bøje dei over mei me en stor skarp jongekniv i hver haann og støte dem dybt i mit bryst, en paa hver side — og saa skjære nedover, ah ! dybt inn til bene hele vejen, saa saarflaterne springer fra hverandre og bloe spruter op omkring dine kjære dejlie hænder — mens jei bare ligger der, vellystdrukken, og stirrer dei inn i sjælen og hvisker : «mer! mer!»— for min kjærlihet til dei er vanvitti —

Forstaar du, at for mei er det bedre aa ha det vont og at du er her, enn aa sitte her sløv hen uten dei?

Men for dei er det noe andet. Du er fri og gjør hva du vil; du kan gaa me gutta op til Kahrs eller be Kars og gutta op til dei ; du har lille maler Gog aa stelle me ; du har mennesker omkring dei som er gla i dei og gjerne vil gjøre hva du vil — mens jei har ingen anden ting i verden enn min syke kjærlihet til dei. For dei er det altsaa noe andet. Og hvis du har det saa vont, mens du sitter her hos mei, at du kommer me gru og gaar me et lettelsens suk — Vera, da vil jo det offer du gjør ve aa komme, være en daarli gave til mei; for da vil jo din kjærlihet minke for hvert besøk, og snart vil den bli helt væk. For min egen skyll maa du altsaa ikke ta det111 —

hensyn til mei at du kommer skjønt du ikke har lyst — og ikke for din skyll heller, ikke sant? for du vil jo ikke mere dræpe din kjærlihet til mei som du ville før, vel Vera ? — Aa gud aa gud hvor jei længes efter dei som jei ikke har vært nær paa saa længe! Vét du Vera, at jei lider af ren mordermani naa om dagene ? aa for en vellyst det ville være for mei naa aa myrde en mængde mennesker, alle alle dem som er skyll i at jei naa sitter her og ikke kan faa snakke me dei, og som kansje blir skyll i at jei mis-tér din kjærlihet. Hvor det maa være liketil aa bli morder bare man et øjeblik glemmer følgerne — tænke sei at det skal kunne gaa an for andre enn

dei aa skille mei fra dei!--

Og gud gud gud hvor jei længes og venter paa hvad du vil si til det breve jei sente dei. Jei gaar her og tænker og tænker paa dei, vidunderlie du — og frem dukker de igjen de gamle tankerne fra de par dage da jei trodde du skulle bli min... gud hvor de er gamle, hvor det er længesiden jei tænkte dem ; det er jo et helt langt bevæget menneskeliv, jei har gjennemlevet uten dem siden ; men nu dukker de frem igjen — : Paris, det store dejlie Paris me sine boulevarder og avenuer... leve sei gjennem dette Paris ve nat og ve dag sammen me dei, og saa senne det hjem dette Paris, til menneskene herhjemme som enten de har vært der eller ikke kjenner like lite Paris! Og saa pludseli en dag falle ned som en bombe her i denne byen sammen me sei, grunde et blad og en klub, og me dei i spissen for— 112 —

bohémen erobre denne fillebyen — tænk! me dei i spissen, du som i den affære ville veje mere alene enn bele resten af bohémen tilsammen —ogsaa, under alt dette, sammen me dei faa være me aa grunlægge og skape den nye literatur som den nye byen maatte ha...

Alle disse gamle tanker dukker frem igjen naa som jei gaar her — me store bleke ansikter dukker de frem og ser spørgende paa mei, og taarerne strømmer mei ned a kinnene, mens jei bare vinker dem af me haannen — : «

Gjem dere ! gjem dere! — er det mei som raader for skjæbnen ? ! Aah ! hvis timen slaar, jei skal nok rope dere frem igjen — og ikke me bleke spørgende ansikter skal dere komme, nej men friske og unge og me glimtende øjne !

Men de spørgende ansikter vil ikke forsvinne, de blir ve aa forfølle mei, og jei gaar lier op og ned og stirrer paa denne bleke mulihet — : et helt nyt liv me dei, som ville erstatte mei hundrede gange mit spilte liv — Vera hvor jei elsker dei.--

Aa nej du ! jei tænkte nok ikke paa andet end dei hele tiden mens Kahrs og Anker og de var her. Men tak for at du ba mei gjøre det ! tak for du vil jei skal tænke bare paa dei — gud hvor jei ikke fatter at du elsker mei)>LXIII

Dagen efter (Freda 31 August 88)

Det er over middan. Breve fra igaaraftes har jei renskrevet i formidda og sent afsted, og har saa forsøgt aa sætte mei til aa arbejde og faa skrevet noe; men det har ikke lykkes, jei kan ikke gjøre noe somhelst mens jei gaar her i angest og spæn-ning og venter paa aa faa vite min skjæbne. Og saa har jei naa efter middan lagt mei bort paa chæse-longen og forsøker aa sove bort tiden mens jei venter — men det lykkes heller ikke...

Saa kommer de og lukker op — det er slutteren me brev! og op springer jei og griper det, river konvoluten op, og læser me bankende hjerte — :

a Tirsda aften kl. 12, efter Tivoli » staar der over — gud, altsaa det gamle breve fra den dagen Holtermann var her... altsaa ingen forandret bestemmelse efter aa ha læst mit brev — da er der ikke noe haap mere... og jei læser fortvilet nedover :

Tirsda kl 12,efter Tivoli. Der ser du sell hvor nervøs jei er — aa gud hvor

8_ 114 —

jei ikke boller ut. Det er ikke saa let som du tror, eudda gud skal vite du ikke tar det let. Men Waldemar glemmer du rent i din beregning, ikke sant? vét du da ikke at hvis jei ikke gifter mei me ham paa dagen naar jei kan, saa er det forbi me ham ? Der er ikke tvil om at han lar live a sei. Kansje ikke hvis han var herhjemme ; men dernede hvor han er sammen me denne Goldstein som han beundrer, og som altid opmuntrer ham saa til aa ta live a sei, der gjør han det, jei vét det du, aldeles sikkert — og det aarker jei jo ikke. For du maa ikke tro han gjør det stille aa roli — aa nej du — han kommer nok til aa testamentere mei et saant brev fult af sorg og elendihet at jei aldri glemmer det — nej nej nej...

Del er slut naa me mei; gid jei bare kunne kaste mei om halsen paa dei, min egen elskede ven — naa me engang. Du vét ikke du hvor den Veran som du er gla i er bedrøvet naa, aa gud saa jammerfult bedrøvet! Gid jei kunne graate forfærdeli en lang stund hos dei. Jei kan ikke vente paa dei — samme dag jei kan, hiver jei mei like i armene paa Waldemar. Men først kommer jei op til dei. Og da kan det være det samme me det hulle i døren ! Da skal du kysse mei saan som du har gjort før — vil du det, elskede dei? Du kan da skjønne jei maa bli nervøs deroppe hos dei : jei kan jo ikke røre dei, ikke snakke til dei, ingenting jo! Være væmmeli mot dei er det eneste jei kan faa lov aa være uten at det hulle i døren har noe imot det!— Jei er like gla om du ikke kunne røre mei eller kysse mei engang;— 115 —

like gla kommer jei til aa være i dei bestandi naa du. — Jei behøver ikke den « liggingen », du kunne jo gjøre noe andet me mei; det er bare Waldemar som jei ikke aarker — skjønner du ikke det? Hvis han tar live a sei kommer jei til aa ha det hvilende paa mei hele mit liv — ham og søstrene og den lille tanten hans — aa nej du, jei gifter mei me ham.

og saa kommer du hvor jei er og vil være gla i mei allikevel. —

Ikke vær vonn paa mei for dette idiotiske breve du, vil du vel ? Saa du mei naa ville du skjønne jei kunne ikke skrive noe klarere aa orntliere—jei sitter her saa dau som en sill og aarker ikke tænke engang; jei bare er saa lej af alting, og fortvilet — aa saa forfærdeli — jei har aldri i mit liv vært saa ulykkeli som naa, aldri !

Aa gid jei kunne sætte mei ner paa fange dit — ossaa du ville klappe mei bløtt nedover haare mit, aa snakke pent aa ikke klart og grejt til mei — bare noe meningsløst snak, saa jei kunne falle isøvn af det. Aa du vet ikke hvor jei sørger du —

Freda.

Jei faar vel senne dei dette gamle breve — for jei aarker ikke skrive og forsøke om igjen —

var det morsomt for dei aa faa se en saa pen dame som fru Harling ? Paa Sønda kommer jei du.- 116 —

SVAR PAA VERAS BREV

Freda nat.

Vera ! Vera ! elskede dei, hvor jei er fortvilet over det du skrev ; jei har gaat lier op og ned i cellen og hulket hele tiden, siden jei fik det i middags, og naa er det sent paa nat —: du vet ikke du hva del vil si aa sitte her spærret inne båk fire tykke mure og et jerngitter, mens ens skjæbne afgjøres derute... Vera! aa gift dei ikke ! bli ve aa være fri som før, saa du altid kan bestemme over dei sell, hvem du vil ha hos dei, ham eller mei eller hvem andre som helst — ellers blir du ikke længer du ! — aa binn dei ikke Vera?... « Ilvisdu ikke gifter dei me ham paa dagen naar du kan, saa tar lian live a sei » — aanej du ! ta ham for dei, dejlie du ! sæt dei kjærli ned hos ham og fortæl ham alt! og forklar ham det hele som det er ! si ham at du elsker ham ikke, og at helt kan han altsaa aldri faa dei allikevel; men at du er forfærdeli gla i ham — saa gla i ham at du vil leve sammen me ham som før, men uten aa være bunnet! Gi ham hele din dejlie fortrolihet, og han vil føie at han blir uendeli meget rikere ve det, enn om du naagiftet dei me ham uten aa gi ham din fortrolihet... Vera, Vera, binn dei ikke! husk paa stakkars elendie mei som du er gla i og som blir sittende her alene igjen uten haap og uten trøst. For vét du hvordan det vil gaa du ? aah, jei vet det jei Vera! 1 hele dag mens jei liar gaat her hulkende op

i— 117 —

og ned har jei set det for mei — vil du vite hvordan det kommer til aa gaa ?

Nede i Kjøbenhavn sitter du en dag i din stue. Jei er sluppet ut af arresten og har faat skrapet sammen noen skillinger, saavidt at jei har kunnet rejse derned, og saa kommer jei inn i stuen til dei,hvor du sitter me Nadja og Gog og den tredje lille som jei ikke vét hva héter. Og du rejser dei op, og kommer stille og sagtmodi imot mei, og tar mei blitt i haannen og sier det trist og venli — :

— Naa har jei faat fré... og har det noksaa gott... og er ikke længer saan gla i dei som før — ikke vær vonn paa mei... og der staar jei, og hva, hva! skal jei saa gjøre? — Vera Vera gift dei ikke ! binn dei ikke ! Forstaar du hvor jei er rædselsfult fortvilet? jei vét hverken ut eller inn — aa kjære elskede velsignede dei faa se dei! faa snakke me dei! jei kan ikke leve uten aa 'se dit ansikt — aa Vera Vera.LXIV

To dage senere (Sønda september 88)

Klokken er litt over fem. Båk gittervindue, me hode inimellem de borteste sprinkler, spejder jei angest bortover fængsels-gaaren — : paa Sønda kommer jei, skrev hun... gud hvor blir hun af ?

Pludseli kommer et helt følle a dem inn a porten : Kahrs og Anker, Erik og Fredrik — og hun. De gaar muntert snakkende inn gjennem gaaren. nikker fornøjet op til mei da de passerer forbi nede under vindue, og forsvinner saa inn under sukkenes bro. *

Trist og tung om hjerte staar jei der og ser efter dem — liva skal alle disse mennesker lier ?! det er jo henne jei skal snakke me...

Saa kommer de inn, glae og fornøjete, og hilser godag og gratulerer — det er jo min geburtsdag idag.

— Aaja, det er nok noe aa gratulere me, sier jei nervøst — det var nok en lykke-dag den jei ble født paa !

— Hvor gammel er det du er? spør Anker.

Fire og tredve.— 119 —

— Det er ikke noen liten alder det!

— Aanej, naar man lever længe blir man tilslut gammel.

De pakker ut noen flasker, jei sætter frem glasser paa det lille bore foran chæselongen, og de fire mænnene placerer sei omkring drikkevarerne. Vera sætter sei alene bort ve vindue og jei paa en skammel ve hennes føtter. Og flaskerne bli trukket op og de sitter der og drikker og snakker. Men der blir ikke noe liv i det, endda den glade Anker er me, og tilslut gaar samtalen rent istaa.

Saa me ét snur jei ryggen til alle de andre, og skriver me blyant paa en lap som jei gir henne :

— Er det meningen at alle disse mennesker skal sitte her helt til klokken syv?

Hun nikker et ja tilbake og ser slet ikke ut som hun er bedrøvet over at de skal bli — og jei blir ennu tungere om hjerte.

i)a jei venner mei om mot de andre igjen, faar jei et rasende indigneret blik fra Kahrs — paa Bjørcks vegne skjønner jei, fordi jei snakker afsides me Vera.

Og stemningen blir ikke muntrere ve det. Samtalen kommer ikke paa gli mer, og om litt rejser Kahrs og Anker og Fredrik sei og gaar. Jei puster lettet ut da der er laast af efter dem, Erik tar en bog og lægger sei paa chæselongen til aa læse — og jeg kan endeli faa ta hennes haann og tale dæmpet me henne :— 120 —

— Naa, Di kom ikke til aa skrive noe nyt brev? sier je sagte.

— Nej, jei forsøkte paa det... begynte paa et langt afhandliugsbrev til dei; men saa aarket jei ikke.

Jei svarer ingenting, bare ser kjærli paa benne. Men hun ser at jei er bedrøvet over det — og pludseli blir øjnene hennes bløte og veke og flyter ut, og me et lite smerteli-kjærli smil om munnen hvisker hun, forfærdeli bløtt : .

— Ville du gjerne jei skulle skrive det afhan-lingsbreve ?

— Forfærdeli forfærdeli gjerne...

— Saa vil jei forsøke igjen! sier hun og griper mei fast i haannen — og hennes øjne hviler saa trotast i mine.

— Tak ! tak ! hvisker jei stille tilbake.

Vi sitter der litt og ser hverandre kjærli inn i øjnene — saa skriver jei paa en lap :

— Maa du absolut gifte dei strax ? kan du ikke ialfall utsætte me giftingen til jei kommer ut ? og gi mei de otte nætterne ?

— Nej, skriver hun tilbake — jei kan ikke vente; han tar live a sei da ! denne Goldstein gjør ham rent tosset; du skulle bare vite — her i sommer hadde han raadet Waldemar til aa gi mei gift hvis jei ikke elsket liam mer... og Waldemar syntes ikke detvar saa domt...

Jei ser forfærdet op paa henne — :

— Men gud forbarme sei ! — lænk om de naa gjöre det, naar du nu kommer derned !— 121 —

— Naaja, det var jo ikke saa farli — saa var det altsaa forbi altsammen.

Jei sitter der og stirrer paa henue, maalløs af rædsel ve tanken —

Saa gaar døren op, og Schander kommer inn og sier godag.

Erik springer op og lar sei lukke ut, og Schander tar plass i chæseløngen i hans sted.

— Naa, sier jei til Schander — har du tat noen endeli betemmelse om naar du vil rejse?

— Ja ! jei rejser paa Thorsda.

— Aldeles bestemt?

— Aldeles bestemt! — jei har alt løst billet

Der blir en liten pause — saa sier han :

— Vil ikke du ossaa rejse ditover? Hvis du vil skal jei løse billet til dei, som altsaa kan ligge færdi til du kommer ut af arresten?

Jei ryster paa hode — : det er forfærdeli snilt a dej, men. .

— Det syns jei Di skulle gjøre! sier pludseli Vera.

Jei føier igjen det fæle stikke gjennem hjerte; jei

ser angest paa henne, og skriver saa paa lappen :

— Er Di ikke gla i mei mer? og vil ikke mere ha mei der hvor Di er.

— Jo min egen gut, skriver hun tilbake, og ser kjærli op paa mei — jei ei gla i dei, forfærdeli, forfærdeli gla i dei! og vil forfærdeli gjerne ha dei der hvor jei er; men jei skjønner bare ialverden ikke hvordan det skal gaa altsammen.

— Ikke jei heller! svarer jei — siden du absolut— 122 —

vil gifte dei. Men saalænge du gir mei lov til aa være der hvor du er — aldri i verdeo rejser jei noe andet sted hen!

— Men de otte nætterne tør jei aldri gi dei, skriver hun saa.

— Nej det slipper du nok pent for naar du gifter dei me Waldemar før jei kommer ut! for hvor skulle du gjøre af ham de otte nætterne? .

Hun ser en stunn betænksomt paa mei, men svarer saa ingen ting.

— Jei syns du burte rejse, sier Schander som har ventet taalmodi mens vi har sittet der og skrevet til hverandre — her kan du jo ikke leve allikevel; du lissaa litt som jei; der er ingen som vil gi dei noe aa bestille her.

Jei ryster nervøst paa hode — : det faar gaa som det kan, men jei vil ikke, kan ikke rejse.

— Jaja, saa snakker vi ikke mere om det, sier Schander.

Saa begynner Vera aa tale me Schander om hans rejse; hva han skal gjøre derover i Argentina osv.

— og samtalen glier af sei sell over paa en hel del andre ting. Og Schander er forfærdeli hyggeli mot henne, og hun er forfærdeli hyggeli mot Schander

— aah bare den tone hvori de snakker til hverandre disse to kjære, hvor den gjør mei gott — og jei sit ter der og er saa gla i dem begge to.

Om litt, da vi har snakket os inn i en lun koseli stemning alle tre, kommer slutteren og meller at klokken er syv. — 123 -

Jei Iaar sent bud op til vagtmesteren om vi ikke* kan bli sittende til 8 idag, da det er min geburtsdag, men faar det svar tilbake, at vagtmesteren ikke kan gi noen saan tilladelse paa egen haann.

— Herregud, sier jei trist — hadde bare bestyre ren vært tilstede, saa hadde vi nok faat lov... og naa var her saa hyggeli... det er her ellers aldri... og det er saa sjælden Di kommer — herregud !...

— Syns Di virkeli jei kommer sjælden? sier Vera me et kjærli smil — jei syns jei kommer svært ofte jei!

— Ja for Dem er det kansje ofte, sier jei trist ; men for mei, som sitter her mutters alene og bare tænker paa én ting dag ut og dag inn — for mei kan Di nok tro det føies som sjælden.

— Ja, vi er altsaa nødt til aa gaa naa vi da ! sier Vera og rækker mei kjærli haannen ; men her har vært hyggeli iaften, ikke sant? Adjø da! — jei kommer snart igjen !

— Ja, adjø da ! sier Schander ossaa.

Og saa gaar de og er borte, disse kjære to — og jei sitter der alene igjen i min skumle celle og tænker me rædsel paa den éne ting : hvor dan vil dette enne ?...LXV

Dagen efter. (Mauda 3die Septembre 88)

Vera ! kjære velsignede dei, om du visste hvor jei længes og hva jei lider ve at du ikke er her — du ville nok ikke foruDdret spørre som i gaar om jei virkeli syns du kommer sjælden. Om du visste hva hver dag er for inei, hver dag og hver uat naar du ikke er her ! — Naar jei har gaat her op og ned, op og ned i cellen den ganske dag og lidt og lidt det at du ikke er her, lidt og lidt i del uendelie denne syke fortvilete angsten som hele tiden rinnermeigjennem bloe saa jei bare har trang til en eneste ting — : aa falle ned paa knæ og strække mine hænder ut i luften og bé, bé til gud vet hva eller hvem, men bé, bé, om naade ! naade ! aah, for denne rædsomme angest holler jei ikke ut — naar jei har gaat her slik hele dagen, og aftnen er kommen, og der lægger sei som et tykt slør over min syke hjerne, saa rejer jei op paa sofan og klær a mei og slukker lyse og lægger mei hen og bér til dei som et lite barn, bér at du ikke maa være vonn paa mei, ikke være slem og væmmeli mot mei — og at du maa komme, aah,— 125 -

komme snart og la mei faa se dei ; det er jo saa længe siden. Jei bér og bér og faller saa tilslut hen i en døs og drømmer om dei — det vil si ikke om dei; da hadde jei jo endda hat natten aa glæde mei til — nej men drømmer mei sell gaaende op og ned paa gulve og lide af dei; deter dagens beskjæftigede som af sei sell gjentar sei om natten ; jei er fordømt til aa gaa der om natten ossaa op og ned i cellen og lide denne forfærdelie angest. Og det varer ve ti[helt ut paa maarenen. Da forsvinner drømmen og jei ligger der uten bevisthet, bare me en eneste stor fæl fornemmelse af noe vont, noe forfærdeli noe, som naa er ivente. Og saa drejes nøjlen runt og døren gaar op, og en mann kommer inn i den halmørke cellen. Og jei ser sykt paa ham og vil vite hva det er for noe, det rædsomme som skal ske— og saa sætter han bare tallerkenen me brøe og smørre fra sei paa en stol og sier værsgo — og saa gaar det op for mei, at det er bare det, at naa skal en ny dag uten dei begynne.

Forstaar du at dette er rædsel ? forstaar du lidt hvordan jei har det ? Forstaar du at jei ikke kan tænke, ikke arbejde noe mere uten dei ? Jei kan ikke det, og derfor Vera saa vil jei naa bé dei, kjære søte snille dei, om du vil ta dei sammen engang og tænke litt for mei —vil du det Vera? du som har en saa sunn og naturli hjerne som ingen anden, og en saa urokkeli bonsens, naar du bare gidder sætte dei til aa se paa tingene — vil du det kjære dei ? — Aa gjør det! vær litt snil imot mei naa — jei trænger det saa.Hva skal jei altsaa gjøre?

Hvis jei kan faa resten af straffen omsat i 15 dages vann-og-brø, kan jei da faa se dei, og være sammen me dei, og elske dei i den tiden som endda er igjen — eller kommer han saa strax farende og tar dei i besiddelse for sei, og passer paa dei, saa jei blir gaaende paa gaten alene og vri mine hænder? eller kan du i ethvert fall ikke la mei faa være der hvor du er, for faderens skyll, og vil jei bare være dei ivejen hvis jei kommer ut saa snart? Kan i det hele laget noe arrangeres ?

Forsøk aa tænke dei bestemt om, og i tilfælde hvordan.

Eller hvis jei kunne faa omsat resten af straffen i 2 maaneders fangekost — ville giftermaale kunne udsættes ialfall saa længe, og du bli i byn og af og til besøke mei, istedenfor aa rejse til Kjøbenhavn ? — ja for kjære dei Vera, sell om du i ethvert fall vil binne dei for live til Waldemar — hva jei altsaa synes er forfærdeli — saa forstaar du da det, at har jei det vont naa, saa gud bevare mei vel hva det blir naar jei sitter alene igjen her og vét, at nu er du rejst ned til disse mennesker som har drevet det saa vidt i forvrøvlethed, at de endda til har snakket om hvorvidt det ikke skulle være best aa dræpe dei ! Hva vet jei om hvor slik forvrøvlethet tar enne! Du sa her igaar at naa ja, om de naa ga dei gift, saa var jo det ikke saa farli! — Nej for dei\ Men tænk om jei en dag i arresten faar brev om at naa er du dø — Vera ! alle de rædsler du har lat mei gjennemleve i— 127 -

sommer, jei trodde at større kunne de ikke bli; men de svinner jo allikevel inn til nul likeoverfor den tanke at du ikke skulle være til. — Og forstaar du da den rædsel som vil gripe mei hvis du rejser ned til disse forvrøvlete menneskene, mens jei maa bli igjen her! Vet du at du engang har loft mei — det er det eneste løfte jei har spurt

dei om du ville gi mei — du lofte mei at hvis du noensinne kom til aa ville ta live a dei saa skulle du, før du gjöre det, spørre mei om jei ossaa ville me det samme. Vera ! om du kom den første dag jei var sluppet ut og spurte mei om det, ved gud at jei ville gripe til me begge hænder. For ikke bare kan jei ikke leve naar jei vet at du ikke er til, men for mei vil det jo være vellyst aa dø i dine arme — du store gud for en vellyst — i dine arme, sammen me dei, naar du vil dø og vil lia mei me !

Vera Vera, jei har ikke faat sagt det jei ville i dette breve, jei maatte jo da si hundrede ting til, og de kommer ikke naar jei vil ha fat i dem, jei kan ikke tænke mere. Aa tænk for mei du da Vera, vil du det? aa gjør det! tænk paa om du ikke kunne la være aa rejse fra mei, men vente paa mei til jei kommer ut, og saa flk du i guds navn gjøre bakef-ter hva du ville og kunne —jei har jo ikke længer noen anden vilje enn din ! tror du det Vera ? og er du gla i mei ? og vil du si mei hva jei skal gjøre ? Aa herregud, ossaa se op til mei, aa faa se dei! faa se dei! jei elsker dei ut over alle grænser — og hvert sekunn du ville gi mei noe a dei mot at jei— 128 -

dødde i det næste, hvor jei ville gripe til me beg-jærlihet.

Vera, a faa se dei! og ikke bli vonn paa mei for jei bér saa — det er bare fordi jei er her, og her er jei ikke normal. Vil du la være aa være vonn paa mei ? — tænk at endda kan jei ikke føie at du er gla i mei andet enn naar du er her. »

Klokken er over 6, jei har netop faat sent dette breve afsted og gaar der syk og fortvilet op og ned i cellen og længter længter Iængter efter henne...

Saa kommer der noen utpaa gangen... de kommer hit... hvem kan det være som kommer saa sent ?...

Døren gaar op — det er henne ! og svære tykke Fritz. Hun kommer fort hen til mei og tar mei varmt i haannen og sier kjærli :

— Hvordan har Di det ?

'—Noksaa vont, sier jei lavt og ser taknemmeli paa henne — jei har netop sent afsted et brev til Dem.

— Nej hvor kjedeli at Di ikke ventet — saa kunne jei faat det sell!

Jei hilser paa Fritz og vi sætter os ned, hun og jei paa chæselongen, han paa en stol likeoverfor.

— Her ser ikke hyggeli ut herinne, sier Fritz og ser sei om — det var ikke slik her saa ut, da jei sat her for den fiken jei hadde git Amandus.

— Her saa nok anderledes ut sist jei sat her ossaa, svarer jei — da hadde jei teppe paa gulve, gardiner for vindue, malerier paa væggene, et stort skrivebor— 129 —

sto derborte under vindue, og en dejli lampe hadde jei istedenfor dette fattie lyse som jei næsten ikke kan se aa gjøre noe ve om aftnen og utover natten.

— Jei har en stor prægti lampe hjemme som vi ikke bruker, sier Fritz — den kan du faa laant... og gardiner kan du ossaa faa, og en lav dyp armstol, svært makeli aa sitte i.

— Tak det var uhyre snilt...

— Jei skal senne det op imaaren.

— Tak ! —

— Naa, faar du bestilt noe her ? spør Fritz efter en liten pause - skriver du paa noe ?

— Jei har nok noe jei skal skrive, sier jei trist — men jei faar ikke gjort noe større, jei er i et saa forfærdeli humør ve aa sitte her innespærret.

— Aa herregud, det er da ikke saa fælt — jei har sell sittet her i 60 dage... det var nok litt vont ikke aa kunne faa gaa ut, men, jei arbejdet som bare fan og hadde det noksaa hyggeli.

— Ja du som hadde din kone gaaende ut og inn her som hun ville hele dagen ! — jei sitter her alene...

jei stanser pludseli angest og tør ikke se bort paa Vera — jei er ræd for at hun ikke liker det jei har sagt. Saa sier Fritz :

— Bare sæt dei til aa arbejde far ! saa skal du se tiden gaar, og du sell kommeri bedre humør.

— Jei gjør jo ikke andet enn aa forsøke paa aa arbejde hver dag ! sier jei nervøst — men det gaar ikke, jei faar ingenting til! jei ten ikke arbejde me det humøre jei er i.— 130 —

— Kan ikke? sier han — man skal kunne arbejde!

Vera brister ut i en kort latter.

— Ja det er ikke noe aa lé a det, sier Fritz— man skal kuone arbejde, man kan ikke vente aa faa leve uten aa arbejde !

Der blir en pause. Jei sitter der syk ve siden a henne — aah om jei bare et enesle øjeblik kunne faa ta henne i haannen, og'se henne inni øjnene, og si henne hvor, hvor ! jei elsker henne !... aa gid det hadde vært Erik hun hadde hat me sei — han hadde da lat os faa snakke sammen !

— Nej jei hadde vel en historie idag, sier pludseli Fritz og lér — ja jei har alt fortalt den til Vera, men jei maa fortælle den igjen — :

Der kommer en fyr inn til mei, en stakkars fatti lappeskrædder som jei har brugt noen gange, og spør me forfærdet ansigt om han kan faa tale me mei — og da jei ber ham ta plass, synker han ned paa en stol me det forfærdete ansikte sit, og bare sier stønnende : i< aa gud hjælpe og trøste mei! » — Hva er der ivejen da mann min! spør jei, men faar ikke noe svar; fyren bare blir vé aa stønne : «aa gud hjælpe og trøste mei.» — Jaja men si naa hva der er ivejen? — har Di begaat en forbrydelse eller hva er det? Di ser jo rent vét-skræmt ut jo! — har Di stjaalet eller bedraget... eller slaat noen ihjel? snak da mann! hva er der ivejen? — Men stakkaren bare stirrer forvillet paa mei me det vétskræmte ansikte uten aa si et mok — han kan tydelivis ikke snakke forskræk, Saa tar jei— 131 —

'en i skulderen og ryster 'en litt — : svar da mann! sier jei — er Di stum ! jei maa jo vite hva det er, hvis jei skal kunnne hjælpe Dem! — Saa endeli dætter det ut a ham, forfærdet — :

— Det er gaat til sagfører !

Vera og jei brister i skoggerlatter — den høje klare klokkerene latteren hennes, gud hvor det gjør mei gott aa høre den igjen ! det er saa længe siden...

— Jamen vent naa, sier Fritz — det er endda ikke det morsomste ve historien... Jei klapper altsaa mannen paa skulderen og sier at det er da ikke saa farli! clet skal nok bli grejet — og han gaar, sjæle-gla. Men da jei saa møter Hansson paa gaten og fortæller ham historien, saa stanser han braatt op og sier forbauset :

— Men du store gud, det var da en mærkeli mann ! — da jei ble født, sto der en sagfører og ventet paa mei!

Vi brister igjen i skoggerlatter alle tre.

Da vi har ledd ut, rejser Fritz sei og gaar bort til vindue og blir staaende og se ned i fængselsgaaren. Vera kaster et fort blik bort paa ham, og griper saa min haann og ser mei kjærli inn i øjnene — og mei rinner det som lægedom ned gjennem alle lemmer.

— Det er vel mye leven me fyllefanter som sættes inn her om aftnen, sier Fritz uten aa venne sei — jei husker det fra da jei sat her...

— Ja, sier jei og tar om Veras haann me begge mine og klapper den, mens jei stirrer fortabt inn i de elskede øjnene hennes — især om Lørdan ! daholler det ve me hyl og spetakkel til langt paa nat.

Fritz staar der fremdeles litt og ser ut — saa venner han sei langsomt om, og jei slipper fort haannen hennes.

— Men gjør du slet ingen ting om dagen? spør Fritz og ser "paa det lille bore mit hvor der bare lig ger

ubeskrevne papirer — jei skjønner ikke hvor dan du da faar dagen til aa gaa!...

— Aa men ber er jo en mængde manuskripter ! sier han saa — han har aapnet borskutfen og roter nedi den.

— Ja litt faar jei jo gjort af og til, sier jei — men noe større blir det ikke... jei blir nok ikke færdi me bogen min til jei kommer ut, som jei hadde tænkt.

— Aa ! bare arbejd, saa gaar det nok, sier han opmuntrende, kommer saa bort til os og sætter sei igjen.

Der blir en pause — saa sier hun :

— Faar jei det iaften, det breve Di har sent ?

— Neppe! klokken var vist over 6, da det ble lagt i kassen.

— Aa si mei hva Di har skrevet da?

— Det lar sei ikke si saan i to or.

Idetsamme stikker slutteren hode inn a døren —: unskyll, men klokken er syv!

— Naa alt? sier jei syk og begynner igjen aa skjælve a nervøsitet

— Aa det er vel ikke saa farli, sier Fritz — vi kan vel sitte litt allikevel.

— Nej, sier slutteren bestemt —jei har ordre til ikke aa la noen sitte efter klokken 7,— 133 —

Saa rejser de sei, og Fritz rækker mei haannen :

— Jaja, la mei naa se du arbejder og faar gjort noe, sier han og gaar fort ut i cellehallen.

— Adjø ! sier hun og griper min haann — aa gid gid jei flk det breve dit i aften ! jei vil saa forfærdeli gjerne vite hva det er du har skrevet til mei — adjø da ! — og hun slipper min haann og skynner sei ut.

Jei springer til vindue og føller henne me øjnene ut gjennem fængselsgaaren — begynner saa paany min fortvilede vandring op og ned i cellen...

...Arbejde ? ...arbejde ? — jadet er let nok sagt naar man har den man er gla i gaaende hos sei hele dagen !.. . Aa men det er nok sant! jei maa arbejde skal jei kunne holle ut her !

— og jei tænner lyse og sætter mei ned og tær papirerne frem.LXVI

Dagen efter. (Tirsda 4de September 88)

Jei ligger og sover - saa vækkes jei ve at slutteren kommer inn og sætter tallerkenen me brø og smør Ira sei paa en stol.

— Værsgo! sier han saa og rækker mei et brev, og jei griper det begjærli, og rejser mei overenne paa chæselongen og bryter det og læser :

Manda aften.

Uf herregud — ikke noe brev da jei kom hjem. Men det var jo rimeli siden du netop hadde sent det da jei kom. Jei gad vite hva der staari det breve som altsaa kommer imaaren tili — er du vonn paa mei ? Syns du jei er saan naa, at du aldri kunne blit gla i mei hvis jei hadde vært saan dengangen ? Du? men saa er du gla i mei allikevel naa ikke sant ? — Jei begynte paa et langt afhandlingsbrev til dei igaar, men jei aarket ikke du — jei kan ikke forklare dei alt dette. Hvis jei bare hadde dei en time for mei sell alene saa skulle jei nok faa dei til aa skjønne det altsammen ; men hva nytter det aa skrive naar man ikke kan faa snakke sammen bakefter. — Gud— 135 —

hvor gla jei var nede hos dei idag — for du lo to ganger saa inderli a ganske hjerte som en ung gut. Aa jei er saa gla, saa forfærdeli gla i dei — og tro det ville du min egen ven, hvis jei bare kunne faa ta dei og klappe dei nedover kinne —

Ikke vær misfornøjet me den Veran du har da ! husk paa der er ikke mere enn én Vera, du faar dem ikke bedre

ser da. Jei er saa forfærdeli fornøjet me dei jei ; du ønsker vist af og til at du listeli kunne faa anbragt om saa bare 2 glasplater i hode mit — ville du ikke gjerne det du ?

Søte kjære elskede dei — gid jei visste hva der staar i det breve jei faar imaaren tili paa sengen.

Din egen Vera.

Jei blir saa gla ve aa læse dette breve ; jei skynner mei aa klæ paa mei og faa bragt ut sengklæerne, og lægger mei saa paa chæselongen til aa tænke paa henne, paa alt det vi har levet sammen i sommer... Og pludseli faar jei lyst til aa skrive noe a det, og jei springer op og sætter mei til skrivebore..;

--Klokken kan velvære som elve, jei sitter der

og skriver, da jei pludseli faar høre henne plystre utenfor — og jei skvætter op fra stolen og farer til vindue.

Nede i fængsels-gaaren staar Vera og hennes søster Kathinka ; de smiler op til mei begge to, me hvite dejlie rovdyrtænder.

— Her har jei lampen og gardinene som Fritz lofte Dem, sier Kathinka og peker paa en stor kurv hun har paa armen. Den armstolen skal jei senne op— 136 —

siden me et bybud ! — og derme forsvinner hun inn under sukkenes bro for aa aflevere sakerne i vagten.

Saa trær Vera et skritt nærmere inn under vindue og sier dæmpet mens hun ser kjærli op paa mei :

— Jei har læst breve dit... stakkars dei —hvordan har du det naa ?

— Jei har det litt bedre idag ; det breve jei ble vækket me idamorres gjöre mei saa gla... og jei har kunnet arbejde noe i formidda.

— Der er et brev me blant de tingene som Kathinka er inne me, sier hun saa. I det staar der at jei kommer i eftermidda, men det er galt; jei kan ikke i eftermidda. Men jei skal skrive til dei isteden — ossaa skal jei komme imaaren.

— Tak, kjære kjære dei ! hvisker jei sagte ned til henne.

Hun staa der litt og ser kjærli op paa mei — saa kommer Kathinka ut igjen under sukkenes bro me sin kurv paa armen. Og de nikker op til mei begge to, og smiler igjen me de dejlie rovdyrtænder — og gaar.

Jei føller dem me øjnene saalænge jei kan, venner mei saa om og griper breve hennes som slutteren har lagt fra sei paa bore, river det op, og læser — :

lirsda

Da jei hadde læst breve dit bare la jei me ned i putene mine igjen og graat... liva skal jei gjøre da ? slakker stakkar min gut... bare jei kunne faa snakke me dei — jei skal komme i eftermidda.— 137 —

Du maa ikke tro at du plager mei — det ved gud — jei er saa fortvilet over at jei bare har gjort dei vont.

Det kan ikke nytte at du tar vann og-brø; jei snak ltet me Schander om det, og lian sa det var for farli — du kan bli aldeles ødelagt a det. Og desuten, hvordan skulle jei kunne træffe dei? det er mei umuli aa forstaa. Sell om du kunne komme herop naar det var mørkt om aftnen, saa ligger jo Bekkasinen og Katja ve siden a mei, og gaar ut og inn hos mei altid. Det me fangekosten faar vi snakke om.

Jei kommeri eftermiddag. —

Du faar følle Fritz's goe raad igaar : naar man ikke kan arbejde — saa skal man arbejde — naar man har det vont, skal man ha det gott osv. —

/LXVII

Dagen ejter. (Onsda 5te September 88).

Jei blir igjen vækket me brev fra henne — :

Tirsda.

Gid jei visste hva i al verden jei skulle raa dei til aa gjøre ; jei vei ikke hva det vil si aa ta fangekost ser du — faar du da ikke lov aa tale me noen ?

Hvis du kommer til aa ha det omtrent likedan, saa gjør nalurlivis det.

Naar tiden er utløpen og jei har faat bevilling, saa gifler jei mei me Waldemar. Men herregud,kan du komme ut i begynnelsen af November, saa er det jo ikke mere end højst 14 dage jei ikke faar se dei da —

Det kan da være det samme om jei er viet a en byfogd til Waldemar; jei blir da ikke mer gift da enn naa, og meget mindre bunne! — for naa kan jei jo ikke røre mei, naa som jei er hos papa. Men du : de otte nætterne lør jei aldri gi dei ; jei tør ikke la det, bli galt, lor da mister jei dei først orntli tror jei — det er jo ikke gott aa vite. Men, aah jeiaarker ikke være uten dei i verden, det er sant min egen gut, tror du det? La os ikke forsøke paa noe som kansje kan ødelægge alting for os — du ?

Her i byen kan du jo ikke være naar du kommer ut, kan du vel? og da liksaa gott Kjøbenhavn. Kan du ikke faa noe aa gjøre dér da tror du? — noe saant som du hadde hér før? —

Uf jei har læst igjennem det jei har skrevet, og det ser aldeles ut som jei ikke var noe gla i dei — alting maa jo se matt ut for dei som kan skrive saan at du er gla i mei som du gjør. — Stakkars min egen fordrøvete gut! Kommer 5.LX VIII

Dagen elter. (Thorda 6 September 88).

BREV TIL VERA

Vera hvor det var fælt her igaar! — hvor du iset mei over da du kom... og hvor jei kjedet dei mens du var her... og hvor jei graat da du var gaat. — Aah ! da du kom inn og tok mei i haannen uten aa se paa mei, og sat dei træt ned paa stolen derborte under vindue, me benene strakt ut fra dei, hode bøjet forover og øjnene i gulve, som ønsket du at gid du bare var vel herfra — hva jei led !

Og siden — jei tik lov til aa se noen gange inn i øjnene dine, de store vidunderlie øjnene dine, og der er lægedom i det for mei som er saa syk a dei som jei er; skjønt gift ossaa! ny gift som øker endda mer min vanvittie kjærlihet til dei — aah ! alle mine lemmer, hænder og armer og føtter og ben, hele mit legeme skrek efter dei mens jei sat der like ve dei, og jei kramset fortvilet me fingrene bortover bore efter dei derover ; men du sat roli me haannen under kinne, og koll og gulhvit ble din dejlie arm og din haann hvor de var — gud hva jei led ! Oghvor jei ikke ville lat være aa lide det! for du sat der jo.

Og da du gik — hvor var det mri som trykket din haann og ikke dei som trykket min ! Vera — er det gaat over alt me dei ? din kjærlihet lil mei — lamei faa lov til aa kalle den saa, skjønt den ikke ligner noe det jei føler for dei, men det ore er saa søtt, og jei graater altid hvergang jei hører det — din kjærlihet til mei, er den alt begynt aa dø bort af mangel paa næring, som du sa du trodde den ville komme til aa gjøre? — hvor jei graat da du var gaat ! Da du gik ut gjennem fængselsgaaren forsøkte du aa se gla op paa mei som før, men det gik ikke rikti syntes jei; og da du var forsvunnet følte jei det som at naa kom du her ikke mere — aal), hvor jei graat ! Op og ned gik jei der paa gulve og graat, og søkte efter bare noe, som kunne tyde paa at du endda var gla i mei. iMen bare de papirfillene som du hadde kloret af skrivebore me korketrækkeren, ossaa de papirene vi hadde skrevet til hverandre paa, og som du hadde krammet sammen i haannen og kastet henover gulve — bare det var der, som kunne gi mei et lite haap om at kansje hadde du bare vært mere enn almindeli nervøs i aften, og derfor var det blit saa galt altsammen. Men jei kan saa lite me aa haape længer, alting er bestandi gaat saa galt for mei, saa jei venter hver dag at «aall naa brister det! » — du skulle vite hvor jei skjælver hvergang slutteren kommer inn me brev. Aall om jei kunne sælle min sjæl for en time hos dei, saa jei kunne faa— 142 —

vite og se og føie og fornemme hm du føler for mei ! — Vera ! tror du at naar jei kommer ut saa er du ikke gla i mei mer ? — det er en forfærdeli tanke. Ja for ser du — det er jo meningen min, og det er jo det som holler mei oppe her naa, at naar jei engang slipper ut a dette hulle, saa sæller jei altsaa min sjæl og mit navn og hva du vil,

hvis der bare er noen som vil kjøpe det... saa sætter jei mei til aa forsøke jiaa aa skrive noen daarlie bøker og liva jei forresten kan finne paa, for aa tjene noen skillinger dernede i den store flate byen, saa jei kan bli gaaende der og sanke op de smuler som du lar falle fra din kjærlihets bor. Og naar du saa tilslut blir kje og træt og lej af denne syke vedhængende kjærlihet, saa sier vi hverandre farvel og takker hverandre for hva vi allikevel har vært for hverandre — for jei har jo vært noe for dei ossaa, ikke sant Vera? gud det er jo min eneste trøst — ogsaa senner du mei en kule gjennem hode og er hyggeli mens du gjør det, baade fordi du sell er gla ve aa bli mei kvit. og fordi du gjerne vil gjøre det saa hyggeli som muli for mei tilslut. Ikke sant — : saa meget vil der altid være igjen a den gamle Veran som var gla i mei... Men gud gud Vera, hvis du alt ikke er gla i mei mer naar jei kommer ut — hva er det saa jei sitter her efter!

Vera hvor jei længes og tørster og skriker efter dei — aah, efter dit ansikt og dine hænder og hver plet af din hud, og efter alt andet fra dei dei dei — aa om jei bare visste, om jei bare følte, at du varvar— 143 —

var gla i mei... Vil du skrive? vil du komme? — jei tør ikke be dei om noe kjære dejlie dei, men gud gud hvis du ennu har lyst —

Jei skriver dette breve paa saant papir fordi du sa igaar at du likte saant papir, og jei vil saa forfærdeli gjerne gjøre noe som du liker — tror du ikke det Vera ? men det er saa vanskeli naar jei sitter her og ikke kan være mei sell, ikke sant du skjønner det, forfærdeli vanskeli !— Aah om jei kunne være munter og gla naar du er her, som i gamle dage, saa ville du ikke kjede dei saameget her som du gjør. Skal jei fortælle dei noe fra fængsle siden jei naa snakker me dei allikevel? Jei kommer netop fra « luftegaaren ». Du husker hun vagtmesterens datter — nej det gjør du vist ikke ? en blek mørk krøltop me kort haar — hun er begynt naa igjen, liksom forrie" gang, aa stille sig op i kjøkkenvindue, halt gjemt båk det hvite ball-gardine, og kokettere me mei mens jei spaserer op og ned i min « straale ». Hvergang jei gaar me ansikte bortover mot henne, smiler hun ned til mei og bøjer sei fremover og smægter mei inn i øjnene. Og jei gaar jo der og tænker paa dei, men syns ikke jei for høflihets skyll kan afbryte vort gamle forhold — og derfor saa smiler jei op til henne igjen. Men hun har nok mærket at det er ikke længer det gamle smile — det kan jei jo ikke præstere naa mer — og liun ser noksaa prøvende ned paa mei af og til, som for aa faa rede paa hva der er ivejen — Syns du dette er morsomt? — aa nej, jei kan joikke skrive om andet enn om dei. Vera hvor jei elsker dei forfærdeli ! forfærdeli! forfærdeli! du vet ikke du, at ret som det er maa jei gripe mei sell og holle mei tilbake fra aa tænke paa dei, for jei mærker at jei begynner aa miste mei sell og bli gal — aa saan rasende vanvitti gal! — kjære kjære kjære velsignede dei, hvor er du millioner gange dejliere enn alt. andet som finnes paa joren — du maa aldri si mer at jei ikke er fornøjet me dei, vil du vel det ?

l)in egen gut

— er jei det ? Jei har sent afsted dette breve ve middagstide — og tilbragt en skrækkeli dag. —

Klokken er 8 om aflnen, gardinerne er trukket for vindue og den store prægtie lampen staar tænt paa bore og fyller fiflstændi den lille hvidtede mur-cellen me'sit lys. 1 kroken tilhøjre for vindue sitter jei syk og sammensunken nede i den låve dype armstolen, me taake om hjernen, og stirrer sløvt ut i den oplyste cellen.

Saa hører jei det plystre utenfor, den kjente plys-tringen — og op sprætler jei, river gardine tilside, og aapner et vindu :

Nede i den mørke fængselsgaaren staar Vera og Bekkasinen. Det usikre flakkende lys fra gaslygterne under sukkenes bro faller ut paa dem, saa jei kan se hvem det er, og skimte ansiktene som nikker op til mei og sier goaften. — Jei har sent inn et brev til Dem ! sier Vera. og— 145 —

idetsamme hører jei døren bli lukket op inni cellen båk mei.

— Faar jei lov aa læse det strax? spør jei nervøst — venter dere et øjeblik ?

— Ja.

Jei lar gardine falle, venner mei og tar breve fra slutteren, og river det op og læser — :

Kl. 7.

Stakkar stakkar min egen gut — dette var det sørgeliste jei har faat fra dei — jei graater og graa-ter hele tiden — aa gud jei er saa fortvilet — tænk at jei ikke kan hjælpe dei litt naar du har det saa ont — gid jei kunne sætte mei paa fange dit naa og graate nedover halsen din alle disse taarene som drypper paa hænderne mine mens jei skriver. Jei kan ikke skrive naa iaften — jei maa bare graate — ossaa maa jei vaske de røe øjnene mine i kolt vann og pudre mei — for jei skal til Carl iaften sammen me alle Harlingerne.

Adjø saalænge da min egen gut— det ved gud du er — og min kjærlihet til dei gaar ikke over.

Vera.

— « og min kjærlihet til dei gaar ikke over! » — graaten tar mei, og det rinner som en lindring ned igjennem mit feberhete legeme : « min kjærlihet til dei gaar ikke over ! »...

Jei trækker igjen gardine tilside.

— Naa, har Di læst det? spør Vera.

— Ja... tak ! sier jei me halkvalt stemme.

— Ikke vær saa bedrøvet da ! sier hun kjærli —

10— 146 —

forsøk aa sæt Dem til aa skrive noe skal Di se det blir bedre — vil Di det ? for min skyll ?

— Ja... ja, jei vil !...

— Ja gjør det! — Og imaaren kommer jei ; men naa maa vi skynne os — adjø !

Jei kan ikke svare, bare stirrer ned paa henne — aah ! om jei bare kunne faa tat henne i haannen ! men det er jo umuli — aa gud !

— Adjø ! sier hun igjen og nikker op.

— Adjø ! faar jei endeli presset frem — aa kom, kom ! imaaren?

— Sikkert skal jei komme — adjø da !

— Adjø ! sier Bekkasinen ossaa — og de nikker op begge to og gaar, og forsvinner dernede i den mørke fængselsgaaren.

Jei lukker vindue, lar gardine falle for igjen, og farer noen gange fortvilet op og ned i cellen — stanser saa foran den tomine armstolen :

— Aa om hun naa hadde sittet der i den ! herregud, herregud... for en aften vi skulle hat sammen... « hennes kjærlihet til mei gaar ikke over ! » — og jei graater igjen. Men saa blir jei lettere om hjerte og tar mei energisk sammen — : hun vil jo jei skal arbejde...for hennes skyll! sa hun — aa gud hva vil jei ikke for hennes skyll !...

— og jei sætter mei resolut ned ve bore og tar igjen papirene frem...LXIX

Dagene/ter. (Freda 7de September 88)

Klokken nærmer sei 6, jei gaar syk og skjæl vende op og ned i cellen, og kikker angest ut gjennem vindue hvergang jei er derborte — gud forbarme sei, jei følerat hun ikke kommer!...

Pludseli stopper jei op foran vindue me stanset hjerteslag, naglet til pletten — : der er hun!

Da hun er forsvunnet inn under sukkenes bro, venner jei mei om og vaklerbortover mot døren.Mitt i cellen knækker jei sammen og synker overenne paa gulve me hodestøttet mot chæselongen,og tror jei skal besvime ; men sprætter saa op igjen, da nøjlen sættes i, og stirrer forvillet paa døren som gaar op.

Hun kommer stille inn, tar mei langt i haannen uten aa si noe, bare ser trist og kjærli paa mei — og sætter sei saa

hen til bore ve vindue, me haannen under kinne. Jei føller efter og sætter mei likeoverfor henne,paa den andre siden af det lille bore, mens Erik som sædvanli tar en bog og lægger sei paa chæselongen.

En stunn sitter hun der me haannen under kinne— 148 —

og ser hen for sei, mens jei stirrer sykt over paa henne. Men pludseli venner hun sei imot mei og ser paa mei me forfærdeli kjærlie øjne — og det løper som en varm strøm ned igjennem mei : hun er gla i mei endda !

— Har Di det bedre naa ? spør hun ømt og gir mei sin haann.

— Ja... ja ! hvisker jei sagte tilbake og lægger sykt kinne mit ned paa den kjære dejlie haannen.

— Sut Di Dem til aa skrive igaaraftes som jei sa Di skulle gjøre ? spør hun saa om litt.

Jei ser op i de kjærlie øjnene hennes, nikker et ja — og skriver saa paa en lap over bore til henne :

— Og vet du hvorfor jei kunne? — Fordi du hadde sagt : « vil du det for min skyll ? » — Hver-gang fortvilelsen tok mei, bare haket jei mei fast i de orene, hørte dei si dem igjen me din dejlie stemme — og saa flk jei fré og kunne igjen arbejde.

— Kjære søte dei, skriver hun tilbake og ser igjen kjærli paa mei.

En stunn sitter vi der me øjnene i hverandres — saa tar hun træt sine bort, og ser likegyldi hen for sei.

Og pludseli slaar det mei me forfærdelse at vi har jo ingenting aa si hverandre mer... forbindelsen er brulta mellem os, naa som vi ikke mer faar snakke me hverandre alene... den levende forbindelse som er kjærlihedens daglie næring, brutt af er den... vi g lie r fra hverandre... mere og mere for hverdag...— 149 —

hvor skal dette enne!— jei vet jo alt naa næsten ingenting mere om henne...

...Hun vet ennu noe om mei... hun vet jo at enten gaar jei her op og ned i cellen og tænker paa henne, og snakker me henne, og bér til henne... eller jei sitter ve bore lier ug skriver til henne... eller ligger paa chæselongen derborte og forsøker aa leve om igjen det jei har levet me henne for aa faa skrevet det ned... eller jei ligger og sover en vonn uroli søvn, og drømmer sykt om henne og om min fortvilelse over at hun ikke er her — aall hun vet nok endda noe om mei, siden jei bare tænker paa henne.

Men jei ! hva vet jei om henne !... hun tænker jo ikke bare paa mei... hun har jo den mannen aa tænke paa som hun skal gifte sei me... og barna sine som er hun er saa gla i .. ogsin far, ogsinesøskene... og hun gaar ut i byn og morer sei sammen rue Erik og Fredrik og Kahrs. .. og gaar i selskap til Harlin gerne om aftnen... Hvor ofte tænker kun paa meil... og naar hun tænker paa mei — hvordan tænker hun saa paa mei ? — det vét jei jo ikke... aah, ingenting vét jei ! ingenting ! hun glier fra mei! glier, glier, glier — aall hvis hun ikke alt er glid helt bort — gud jei føler det som at jei ha,ralt mistel henne !... Naar jei kommer ut og vi igjen kan snakke me hverandre saa blir det som hun skrev : at da kan vi nernli ikke ! — gud, slik er det det gaar...

Mit bryst fylles af en vill afmægti sorg, og ange-sten silrer ned gjennem mit legeme, mens jei sitter der og stirrer paa hennes eskede ansikt.

r— 150 —

Pliidseli venner hun sig mot mei. Og hennes øjne fylles ossaa af sorg ; trist, morderli trist hviler de en stunn i mine — saa tar hun dem træt bort igjen, ser atter sløvtut i luften, og begynner aa snakke om noen likegvldie ting.

Og Erik snakker me, og jei ossaa saa gott jei kan, mens angesten rinner mei ned gjennem bloe, og jei stirrer forvillet bort paa hennes trætte likegyldie ansikt...

Og pludseli mens jei sitter der ser jei ham for mei den lille sorte djævelen som er skyll i at hun naa glier fra mei — : Mitt for det lange grønne bore i statsraad salen nedi stiftsgaaren sitter han, me armene overkors paa bryste, benene slængt flot over hverandre, og ser til siden bort paa mei me et satanisk tandløst smil inni det sorte graasprængte sk j ægge...

Og et villt had blusser op i mei —: aall, om jei naa sat der likeoverfor ham, me min revolver i lommen ! — da var det forbi me ham og me mei ! — da sprang jei op og grep ham i kraven og hvisket det inn i hans djævelske forræder-ansikt — : naa ! gamle skjænsels-bedækte iriann, er din time kommen ! — og pang ! ville han ligge der dø før noen kunne komme og redde ham — til skræk og advarsel for alle dem som vil spille en rolle i det oflentlie liv skjønt de bak det hele ikke har noen auden interesse enn sin egen lille sjofle person — dø ! dø skulle han ligge der som en hund...

Og saa den andre, haus medskyldie i at jei naamister henne — denne lange domme Sørenssen som tiltrods for al sin udygtihet ble gjort til odelsthings-præsident og siden til stalsraad, fordi han saa gott ut og hadde et stateli ydre, ossaa fordi hans navn var blit flettet sammen me Daaes ve hjælp af et semmerets-forslag som laa og hvilte gjennem en række af aar...

Nej, fv fan! — han var ikke døden vært, det lange statelie spetakkel!... Som præsident dudde han ikke engang til aa ordne en votering!—gud hvor jei husker ham paa præsidentstolen, naar han fremsat sine taapelie volerings forslag me usikker forceret roli stemme, skottende ængsteli ned paa Sverdrup, som naar han var færdi ufravigeli rejste sei og begynte — : « Nej hr. præsident, saaledes kan der ikke gaaes frem » — og saa forklarte ham hvordan der maatte voteres.. Ogden lange statelie domria-nen deroppe paa præsidentstolen, me de tykke sorte bryn som skygget saa gott over hans intetsigende øjne, mumlet altid noe om at « efter præsidentens mening kunne der ogsaa gaaes frem som af ham foreslaaet; men — og her vente han sei me et obligat smil mot Sverdrup — præsidenten kunne me fornøjelse gaa over til hr. Sverdrups forslag ». Og Sverdrup værdiget ham ikke noe svar, bare sat sei ned og smilte mefistofelisk omkring til de andre a den domme statelie mannen deroppe — jo det var en dejli præsident!... Og som statsraad !— foruten den herostratiske berømmelse han vant ve sine to beslaglæggelser — hva var der igjen af hans statsraads— 152 —

virksomhet andet enn det eneste latterlie minde —: den aftnen i storthinge hvor han rejsle sei op og deklarerte at han i principe ikke kunne være eni i jurysagen, men at han som justitsminister loyalt ville bøje sei for majoritetens mening og arbejde for sagens fremme! — som om han! denne udygtie og uvidende mann skulle kunne gjøre noesomhelst for en saan sak, som kan ikke engang interesserte sei for!... Men de sparket ham ikke ut; det skjænsels-bedækte ministerium ville jo ikke kunne faat hans plass besat me mindre det sell gik sin vej.

Nej fy satan ! den fyr var ikke døden vært ham maatte en helt anden slags straf være forbeholt — : en liten tribune skulle rejses nede paa torve foran portalen til Vorfrelser og klæes me sort, og en sort væg sættes bakve — og op paa tribunen skulle han føres og hans buxer knappes ned om ham, og hans hvite båg blottes og tildeles hundrede slag ris, mens hele torve sto propfuldt af mennesker som saa paa. Og saa skulle han faa lov til aa knappe sine buxer op om sei igjen og vandre sin spissrod-gang igjennem den léende folkemasse — for derpaa at over-gies til gateguttene som pisket ham ut a byn. — æscli! det vamle statelie fæ!...

Og saa højesteret! aall gid djævelen hadde dem, de gamle « højstærværdie » ! de ossaa skulle ha sin straf! de ossaa er skyll i at jei naa sitter her og mister henne — de som dømte mei for aa ha utgit min bog i Sverige, skjønt enhver sjoner kan si sei sell al norsk lov ikke kan bestemme noesomhelst—. 153

om hvorvitt en bog skal faa lov til aa komme ut i Sverige eller ikke !... aall denne skamløse dom som ble afsagt me den bevisthet at ingen ofTentlie præmisser behøvdes, og at min hævn ikke kunne række de skamløse dommere ! — ...Aanej den kan nok ikke række dem... og jei gidder ikke sitle her og finne ut liva straf de fortjente disse infame gamle « højstærværdie » — de er jo saa allikevel ikke andet enn værdie produkter af dette samme lille sjofle pøbelfolk som ikke har formaad aa frembringe andre slags fremskrittsmænn enn Sverdrup og Sørenssen og hele det øvrie norske venstrepak — æsch for satan !...

Jei sitter der gjennem glødet af alt, dette had og stirrer forvillet over paa henne som jei skal miste. Og snakker imens me saa gott jei kan, om alle slags likegyldie ting, me angesten rinnende feberhét igjennem mit bio...

— JaGaarderja! sier Vera — vet noen a dere naar han kommer tilbake ?

— Nej, sier jei — ingen har hørt noe fra ham siden han ble hentet... det er vel ikke sagt onkelen slipper ham inn

til bvn .igjen.

Samtalen gaar istaa. — Hun sitter der, træt og kje, og ser ned for sei ; Erik læser videre i sin bog derborte paa chæselongen — og jei blir ve aa stirre forvillet bort paa det elskede ansigte hennes, me hadet og angesten rasende igjennem mei som en feber — gud, hun er alt glidd fra mei...Saa kommer slutteren og meller at klokken er

syv.

Ilnn er borte — jei farer der op og ned i cellen angest og fortvilet, og vét vét ikke mine arme raa —

...hun er tabt!... jei har mistet henne!... hva skal jei gjøre ! ...ikke noe kan jei gjøre !... her gaar jei... naar jei kommer ut er hun væk... og jei finner henne aldri mere... aldri! aldri !

— og pludseli ser jei henne for mei i al hennes elskede dejlihet, og strækker forvillet hænderne ut efter henne; men unna viger hun... længer og længere bort... jei staar der me fremstrakte hænner

— ah ! der forsvant hun... jei rækker henne aldri mer.

Og min hjerne forvirres, jei styrter til vindue og river og rusker som en afsindi i gitterets jernstænger — rædsel! jei slipper ikke ut...

Tilslut gaar det op for mei at dette er jo vanvid

— og jei slipper jernstængerne og synker ned paa en stol og brister ut i en krampagti hulken — aa Vera Vera Vera...

Anfalle er over, jei sitter der i sløv rædsel og stirrer ut i luften — saa pludseli husker jei at hun vil jei skal arbejde —.: « Forsøk aa sæt dei til na skrive — vil du det, for min skyll ? » — jei hører henne igjen si det me sin dejlie stemme — og saa tar jei mei volsomt sammen, ryster rædselen a mei, tænner lampen og trækker gardinerne for, og sætter mei til...

--Det er sent paa nat. Jei har faat gjort færdi— 155 —

et afsnit af den dagen jei skulle dræpes og har skrevet det rent — og sitter naa der lænet tilbake paa stolen og tænker paa henne, den kjære kjære som glier fra mei, mer og mere for hver dag, uten at jei kan gjøre noe somhelst for aa hindre det. Og saa lar jei igjen pennen og skriver til henne, træt og bedrøvet — :

Vera! hvis du engang pludseli midt oppi alt det du gaar i kommer til aa tænke paa mei, vil du da sætte dei ned og skrive hvorhan det var, og hvordan du tænkte paa mei? vil du det? — jei ville bli saa gla hvis du gjöre det. Ja for jei vet jo snart ikke noe mere om dei naa! du og din kjærlihet til rnei er tilslut blit mei en mythe, en usansynlihet som jei strækker hænderne mere og mere ut efter jo fjernere den blir. Naa er det nok min tur Vera aa si til dei, som du før sa til mei — : a vær saan som du var før du rejste, ikke bli anderledes. Men mon jei finner dei igjen, saan som du fant mei igjen i Paris? — Vera, jei vil gjøre som du : aldri mer tænke fremover! — jei tør ikke. For lænk om vi skulle glemme tilslut aa snakke me hverandre vi to, og ikke kunne det mere, vi som har kunnet saa gott — jei blir ikke kvitt den rædsomme tanke. Tror du at om vi glemte det, vi kunne lære det igjen? eller ville det gaa som me de stedene i Paris : det kunne ikke nytte aa ville gaa der igjen? — Vera! har du ennu trang til aa være sammen me mei hele dagen? til aa ha mei gaaende efter dei ut og inn i alle dørene? Eller er den trangen blit dræbt ve at du sitter her gang paa— 156 -

gang og faar mere enn nok af en eneste time ? — Aall! skja^bnesvangre kan de nok bli for mei disse fire n.aantene, gud hvor jei føler det; vi har jo alt naa saa lite me hverandre mere aa gjøre. Du hvor jei angrer paa, at jei ikke da du var her idag lot dei læse det jei hadde skrevet sist. Ikke fordi det var noe særli gott. eller noe jei specielt ville du skulle læse men fordi at da jei skulle skrive videre paa det, saa var det mei umuli, fordi du ikke hadde læst det. Vera! du maa læse det jei skriver lier efterhvert, vil <lu det? sell om jei derve risikerer at du siden ikke gidder læse det i sammenhæng. For jei maa ha dei me i det jei gjør — hvis du bare er saa gla i mei atdu vil! — er du det kjære søte snille dei?... og kaiisjé kan det ossaa hjælpe litt til at vi ikke glier rent fra hverandre.

Ossaa du! hvis du vil la mei faa det du har skrevet før, saa ikke glem det! du vet hvor gjerne jei vil læse del, ikke sant ? ossaa vil jei gjerne skrive del a for dei — faar jei lov til det? jei trænger saa til aa ha noe fra dei aa sysle og stelle me naar du ikke er her! husk paa jei er ikke noe andet naa enn din egen gut, alt andet har jei holt op aa være — men det er nok for mei. A klap mei paa kinne næste gang du gaar herfra, saan som du gjöre første gang du var her — vil du og tør du det? — jei vil bare være saan som du vil lia mei, bare bare saan kjære dei; del er dei som rinner gjennem bloe mit, ingenting andet, der er ikke filla igjen a mei! Kan du huske engang du sa, at hvis vi to hadde biet gifte saa hadde det altsaa vært forbi me dei —- 157 -

da hadde du bare blit et daarli ekko af mei? Hvem tror du tilsist det er som blir ekko Vera? du eller jei? — stakkars mei, for det kommer til aa stjæle mei din kjærlihet.

Adjø kjære velsignede dei! —hvor jei ikke ønsker dei det spor anderledes enn du er.

Din egen gut som ikke kjenner sei sell igjen.LXX

Dagen efter (Lørda 8de September 88).

Klokken er mellem tre og fire om eftermiddan, jei sitter ve bore bortunder vindue og skriver rent noe jei har gjort færdi— saa lukkes døren op og slutteren kommer inn me brev.

Jei river det op og læser nervøst nedover — :

Lørda

Her har du noen skriftliheter, resten skal du faa naar jei faar skrevet dem a ; men det maaneskinne fra Hvidtsten har Waldemar. Du! ikke tro alt det vonne da : at vi ikke kan snakke sammen, at vi skulle glemme det — du vet jo gott at førsle gang vi træffes igjen utenfor fængsle saa kan vi ved gud baade snakke sammen og mange andre ting — du ! ikke sant ?

Og vær endeli ikke bange for at du skal miste dei sell saa du blir mei — aa nej da gutten min, det har nok ingen nød me det ! — adjø da !

jei er gla idag jei !

i dei ossaa.

\

...« I mei ossaa? » — ja Vera. men hvor ofte, hvor— 159 —

naar og hvor dan — det lar du mei aldri faa vite !... Og ((den første gangen vi træfles igjen utenfor fængsle saa kan vi ved gud baade snakke sammen og mange andre ting » — ja hvis det var i dag jei kom ut saa !... men om fire maanter til ? — Aa gud hvor længe er det siden hun skrev det breve Ira Hvidtsten og fortalte mei hoor og hvordan hun var gla i mei ?...

jei roter febrilsk mellem hennes breve til jei finner det jei søker —: det er fra Manda20do August ..

Da skrev hun det... og Thorsda 23de ga hun mei det ; da følte hun det altsaa endda... og i dag har vi Lørda 8de Septbr. — 16 dage altsaa !.. paa 16 dage er hennes kjærlihet minket fra det breve og til dette her — gud, hva vil der saa være igjen om fire maanter til ?...

Hjerte snører sei forfærdeli sammen, og op springer jei og farer afsted op og ned i cellen og holler mei for bryste for aa faa puste, mens jei klynker det frem :

Jei mister henne !... jei mister henne !... naar jei kommer ut er det ikke mere til henne jei kommer ut !... nej til ingen ting ! — aa gud hva sitter jei saa herfor !... da er jo det hele forgjæves... det er forbi... aldri mer — aa rædsel ! rædsel!

oy jei synker me et skrik om paa chæselongen og blir liggende der i krampegraat.

En stunn efter rejser jei mei overenne og ser mei forstyrret om, jei kan fremdeles ikke puste for det— 160 —

fæle hjerte, og jei hvisker det abrupt ut i luften for niei sell mens jei holler mei for bryste — :

Der kan ikke være saa... alting er som før... derborte paa bore ligger skrivegrejene mine og venter paa mei... ule skinner solen høstgul paa muren derover... ingenting er forandret... det kan ikke være saa... jei kan ikke ha mistet henne... det er ikke muli... jei kan ikke miste henne... jei kan ikke være til uten henne... uten at hun er gla i mei... jei kan ikke tænke den tanken... nej, nej, det kan ikke være saa ! — aa nejda...

Men jei maa ikke se fremover... aldri! aa gud nej !... Ennu er hun gla i mei, hun sier det jo sell !... Og hun vil jei skal arbejde... og det er jo henne jei skriver om... henne har jei for mei hele tiden mens jei arbejder... henne henne! — gud la mei bare sætte mei t.il igjen... ossaa ikke tænke fremover... aldri mere tænke fremover...

— og forsigti lister jei mei bort til bore igjen, som lurer jei mei bort fra en truende fare, og sætter mei til aa skrive videre, ængsteli og beklemt — det er som er der noen båk og passer paa mei — venner jei mei er jei fortabt... nej, nej, bare arbejde, ustanseli — ossaa ikke se fremover...LXXI

Dagen efter. (Sønda September 88)

Hun er gaat —

lampen staar tænt paa bore, gardinerne er trukket for, jei gaar der op og ned i den lille nøkne hvittede murcellen og vrier mine hænder i syk af-mægti fortvilelse... alt mit mot er borte, haape slukket i mit bryst : stille jevnt og sikkert glier hun fra mei og jei kan ikke røre en finger for aa holle henne tilbake... aa Vera Vera — gud det rædsomme tåke om hjerte! — Vera ! Vera!...

jei stirrer inn i den tomme fremtid der . foran mei og leter forgjæves efter henne., hun er der ikke!... hun finnes ikke der!... ingen, ingen steder — aah for en rædsel! — gid jei var dø! — og haannen om hjerte klemmer til saa jei siger i knæ og truller overenne me begge hænder knyttet kram-pagti inn mot hjerte.

.,.Ja dø — t/ø er det eneste... aah klem bare endda litt haarere til... saa jei slukner,., som et lys der gaar ut!

Nej! ikke gjør det! — jei skvætter forskrækket til

li— 162 —

— hun er her jo ikke !... nej, ikke uten henne ! hun maatte være her! ligge paa knæ her ve siden a mei og holle me i haannen til det var forbi! — hvis hun gad!... Aa men fort maatte det nok gjøres af, hvis hun skulle gidde, for hun er ikke gla i mei mer !... aa gud, da hun sat der borte ve vindue for litt siden, paa den andre siden a det lille bore — et par gange fik jei lov til aa se henne inn i øjnene hennes... men ikke fordi hun var gla i mei! nej, bare fordi jei ba saa ynkeli, at hun aarket ikke aa si nej... aah, det er forbi!... Et lite haap steg op i rnei igjen, da jei før liun gik ga henne de manuskriptene, om den dagen jei skulle dræpes, skjønt den siste slutten ennu manglet... jei tænkte at kansje kunne det ennu holle os sammen en stunn, at hun læste efterhvert det jei skrev; men hva kan det nytte naar ikke hun ossaa skriver og jei faar læse det og se henne inn i hennes sjæls dyp, og si henne hva jei føler ve det!

— og det vil hun ikke... Nej, nej, det er forbi! hun er ikke gla i mei mer — hva skal der bli a mei...

Jei ligger der paa gulve og ruller mei frem og tilbake paa ryggen i fortvilelse og stirrer inn i den tomme mørke fremtid, og léter, léter efter henne, men ser henne ikke ; og haannen om hjerte klemmer klemmer klemmer til — aah, forfærdelie rædsel! — gid, gid jei var dø for længe siden...LXXII

Dagen efter (Manda 10de September 88).

Klokken er mellem elve og toll om formiddan, jei ligger bortpaa chæselongen, sløv og fortvilet, hét og tør i kroppen, har ikke lukket et øje hele natten igjennem, og har ingenting kunnet ta mei til idag — jei har opgit det hele til jei faar se henne igjen...

Pludseli skvætter jei op ve den kjente plystringen og styrter til vindue og lukker det op.

— dernede staar hun !

— Godag ! sier hun og nikker trist op til mei — jei har sent inn et brev til Dem, vil Di læse det strax !

Hjerte stanser i mit bryst : er det min afsked ?

— og jei stirrer et øjeblik forvillet ned paa henne. Men saa sættes nøjlen i døren og jei styrter derbort og tar imot breve af slutteren, river det op, og læser — :

((Du, jei syns det du har skrevet er saa brilliant!

— fms ikke et overflødi or. Men det kan jo ikke ha— 164 —

noen betydning for dei hva jei sier, for du vét jei ikke skjønner mei paa det.

Jei ville saa gjerne kommet idag, men begge guttene er rejst bort. Jei er saa fordrøvet idag — ikke kan jei skrive, og degraderet syns du jei er — og styg og væmmeli syns jei sell at jei er...

Der kan du se jei ikke kan skrive da ! — hvorfor piner dere mei saa til aa gjøre det ? — akkurat som om alle kunne skrive ! —

— Gusjelov! puster jei lettet ut — og bloe ruller igjen frit gjennem mine aarer.

— Naa, bar Di læst det ? spør hun, da jei igjen er ve vindue.

— Ja ! Men hvor kan Di si, at Di ikke skjønner Dem paa det! der er ingen der skjønner det bedre. Husker Di den dagen vi skulle snakket sammen alene, men ikke fik lov? Di sat Dem isteden til aa læse de tingene jei hadde skrevet, og viste mei hva som var daarli — og alt det Di sa, hvor var det rigti! — gud om Di visste hvor jei er gla for at Di syns det er gott! ...Ossaa at ikke Di kan skrive ! — men det Di har skrevet da !... Aa gud, om Di ville skrive noe fra isommer — hvor jei gjerne ville læse det... f. ex. oin Di skrev den dagen som jei har skrevet ? og som De naa har læst ?...

Hun staar der og hører paa mei me et lite smil.

— Det jei kom til aa skrive om den dagen ville bli noe helt andét enn det Di har skrevet, sier hun saa.— Ja nalurlivis ! netop derfor ! — aa gud hvor jei gjerne ville læse det!

— Jamen jei kan ikke, sier hun og ryster langsomt paa hode. — Men IH maa skrive videre! jei vil forfærdeli gjerne læse det Di skriver.

— Ja, sier jei lavt — naa kan jei skrive igjen, siden Di har vært her — siden igaaral'tes hadde jei git det hele op. Jei var saa fortvilet, og har vært det helt til naa; jei har ikke kunnet sove i hele nat, og ikke kunnet gjøre noe idag... det var saa vont her igaar — aa gud saa fortvilet jei har vært : jei trodde ikke Di brydde Dem noe om mei mer.

Hennes øjne er blit forfærdeli kjærlie mens hun staar der og ser paa mei, og det dejlie lille sanselie smile sværer frem om hennes munn — jei ser, at hun er gla i mei allikevel. Og mit hjerte tar til aa banke — jei ser mei forsigti om til begge kanter, at der ikke er noen, og hvisker saa, sagte og skjæl vende ned til henne.

— Er Di litt gla i mei endda ?

Hun svarer ikke, men hennes øjne blir ennu kjærliere, og det lille sanselie smile stærkere — ogsaa nikker hun et ja op til mei.

Jei staar der aldeles fornyet, og bloe ruller saa velgjørende let gjennem min aarer mens jei stirrer fortabt ned paa det elskede kjærlie ansigte dernede.

— Ja da kan jei arbejde, sier jei gla — jei bare behøver hele tiden aa tænke paa Dem, og at Di vil det.

— Ja gjør det! sier hun kjærli — tænk paa mei,- 166 -

og at jei forfærdeli gjerne vil læse det, og skriv alt det Di kan.

— Ja! jei skal sætte mei til strax.

— Adjø da! sier liun og nikker kjærli op til mei.

— Adjø, sier jei langsomt —kommer Diimaaren?

— Jei tror ikke jei kan, jei har ingen til aa følle mei; guttene er rejst og kommer først tilbake iover-maaren, paa Onsda — men da kommer jei sikkert ! — adjø da! — og hun nikker igjen og gaar.

Slank og sort gaar hun ut gjennem fængselsgaa-ren me sin vidunderli vellystie gang, og jei sætter ansigte inn mellem de borteste sprinkler i gittere og føller henne begjærli me øjnene til hun er forsvunnet.

Saa gaar jei et par gange fort op og ned i cellen me bankende hjerte — : gud, hun er gla i mei endda ! — er det noen sak aa arbejde da !

— og jei sætter mei gla bort til bore og tar igjen mine manuskripter frem —LXXIII

To dage efter. (Onsda 12te September88).

Klokken er litt over 5, jei har lagt arbejde tilside, puttet manuskripterne i skuffen, og gaar der op og ned i cellen gla og fornøjet — og hvergang jei er ve vindue kikker jei ned i gaaren om hun kommer :

Sikhert skulle hun komme ! sa hun, og jei føler det paa mei at naa er hun her strax — gud saa jei er let om hjerte!. . Dejlier det aa arbejde — især naar det gaar saa rask fra haannen som i disse to dagene! — aah, hun skal nok bli fornøjet me mei... Holler det saan ve blir jei færdi me bogen min til jei kommer ut allikevel... og om jei ikke faar lov til aa gi den ut, saa er den da færdi — og det er jo for henne jei skriver den... Og endel kapitler kan jei jo saa omarbejde til en publikumsbog som jei kan faa noen skillinger for til aa være sammen me henne...

Gud hvor det er sant det han skrev, Skram : « den som skal bli til noe i literaturen, han maa hverken ha far eller mor eller søster eller bror» — o g jei har det som er mene enn far og mor og søster og bror, jei har jo henne — saa jei blir nok ikke noe i litera-— 168 —

turen. Men hva bryr jei mei om det!... Bare hun er gla i mei, og vil ha mei der hvor hun er, hva bryr jei mei om alle andre ting i verden! — aa Vera Vera hvor jei elsker dei !...

— Ah ! der er hun ! — jei staar der ve vindue og stirrer ned paa henne me hævende hjerte... Men det er jo lille tykke Gaarder hun har me sei jo !... han er altsaa kommen tilb'ake — og ny fra top til taa !... onkelen har altsaa klædd ham op før han sente ham herinn igjen — : ny mørk dress, brun filthat me kløft i, og nyklippet spisst helskjæg...

De ser op og nikker — aah saa gla hun ser ut ! for et straalende smil... og saa dejli slank hun er i sort — der forsvant de inn under sukkenes bro, og jei venter me bankende hjerte...

Saa kommer de inn, og jei gaar henne imøte og tar henne i haannen og ser henne gla og kjærli inn i øjnene :

— Hvor Di ser straalende ut! hvisker jei betat.

— Ja, jei er saa gla i dag, sier hun og ser kjærli paa mei igjen — og Di ser ossaa saa gla ut!

— Ja, for jei har følt det saa sikkert i hele dag at Di ville komme, svarer jei lavt.

Og jei ønsker Gaarcler velkommen tilbake og spør hvordan han har det; og vi sætter os ned borte ve vindue alle tre, og han fortæller os alt: hvordan onkelen kom og hentet ham dengangen i Emme-stad, og siden hvordan han liar det i Sverige — en hel mængde ting.

— Men, sier jei tilslut — har du naa denne gan-— 169 —

gen faat arrangeret dei orntli me onkelen saa du ikke blir liggende og sulte ihjel ivinter som sist ?

— Ja, han har loft mei noe visst om maanten — men, han er jo ikke til aa stole paa.

Men skjønner han da ikke at det aldri blir til noe me examen hvis du ikke faar noe fast aa leve a ?

— Jei vet ikke hva han skjønner jei ! men det nytter ialfall ikke aa forklare ham noe.

Da vi har snakket færdi tar Gaarder en bog og lægger sei paa chæselongen, og for aa være færdi me ham tænner jei lissaa gott lampen me det samme og trækker gardinene for. Vera nærmer sin stol til min, saa vi sitter me knæerne innimellem hverandre :

— Jei har tat me manuskriptene dine, sier hun og lægger dem paa bore og blader i dem, som søker hun efter noe.

Jei sitter der og ser paa henne fra siden af.

Jei er saa forfærdeli gla for Di syns om det jei har skrevet, sier jei sagte.

Hun svarer først ikke, bare blader videre. Men pludseli venner hun sei mot mei og griper begge mine hænder —:« Jei syns det er saa gott! o sier hun og ser mei intenst kjærli inn i øjnene — og glæde og taknemmelihet stormer op i mit bryst saa mine øjne fylles, og hele mit legeme opløses i ømhet. .

—-Altsammen! sier hun videre. Men aller mest — og pludseli svæver det lille smerteli-sanselie smile frem om munnen hennes — allermest der hvor Di— 170 —

gaar alene opover den bløte sølete vejen i det fæle regnvejre... og alt det Di tænker da !

— Gud ja, hvor jei husker det! hvisker jei lavt.

og forfærdeli klart staar den me ét for mei, den rædsomme vandring alene opover den fæle vejen i glat leret søle for aa møte henne, som ikke var gla i mei mer, og faa lægge mit hode i hendes kolle vaate fang, og dø uten aa ha kjent henne igen... Og plud-seli fatter jei ikke mere den maalløse lykke at hun sitter her naa og holler mei i begge mine hænder og ser paa mei me øjnene fulle af vidunderli kjærlihet

— jei fatter det ikke... Og mens jei sitter der og stirrer inn i de elskede øjnene hennes er det som hele min sjæl opløses og fortaper sei inni i henne

— og jei blir borte for mei sell...

Pludseli slipper hun mine hænder og gjør en brusk bevægelse som for aa falle mei om halsen, og jei syns jei maa dø ; men hun griper sei i det i det samme, ser sei isteden raavill omkring — og snapper saa blyanten paa bore, og skriver paa et papir som ligger der, me store nervøse bøgstaver :

Je t'aime!

griper saa igjen mine hænder og ser vidunderli kjærli paa mei, me det smerteli-vellystie smile bævende om sin munn.

Fortapt stirrer jei inn i disse ømme svømmende øjne, alting omkring mei forgaar og blir borte, og det er mei som om vi to, hun og jei, tæt klynget inn til hverandre, tumler ned gjennem luften, ned i en dyp, bløt, vellysti afgrunn. — 171 —

Et let tryk af hennes hænder idet de slipper mine bringer mei pludseli til mei sell igjen — og jei ser henne sitte der foran mei og se paa mei me de kjærlie øjnene... Aah ! om jei bare et eneste øjeblik kunne faa kaste mei om hennes hals og hviske det inne ve hennes bryst: « Jei elsker elsker elsker dei !» — Gud forbarme sei, at man skal sitte i fængsel !...

Ennu en stunn sitter hun der og ser paa mei me de kjærlie øjnene — saa sier hun me et lite smil:

— Men du ! der er fq^færdeli meget galt i det Di harskrevet!... ja, naturlivis er det rik ti at Di skriver det, men det er galt!... Som naa f. ex. da Di kommer kjørende og tar os igjen og kjører forbi os paa vejen til stationen — saa tror Di at jei blir sint da jei faar se Dem... det er jo forfærdeli galt: jei ble bare saa forskrækket ve aa se at Di var saa sent ute, og rædd for at Di ikkeskulle række frem... Og likedan flere andre steder...

— Forstaar Di naa, sier jei da — hvor forfærdeli gjerne jei vil at Di ossaa skal skrive!... Aa la os skrive begge to? for hverandre? — de samme tingene begge to ?

Hun ser litt paa mei, tar mei saa fast i haannen og sier :

— Ja! og jei skal begynne strax me den dagen.

— Aah! hvor jei glæder mei til det ! Og vét Di : naa liar jei begynt paa et nyt stort kapitel, om den dagen da vi om aftnen tok afsked me hverandre inni skoven ve Bakkehuse — husker Di det?

— Det vil jei forfærdelt gjerne læse! sier hun ivri.— Ja jei har det ikke færdi endda, men hvis Di kommer iovermaaren, paa Freda, saa skal jei ha det færdi til Dem.

— Sikkert kommer jei! ha det endeli færdi!

— Ja da, skal det nok bli færdi; naar jei vét Di kommer og vil ha det!... det gaar i det hele tat fort me arbejde naa siden Di vil jei skal skrive og liker aa læse det jei skriver.

Jei faar igjen et kjærli blik. Saa sier jei :

Det er sant : den siste slatten a det Di har læst har jei ossaa gjort færdi — men den er ikke go, jei er ikke førnøjet me den.

— La mei faa den allikevel ! sier hun og rækker ut haannen — og jei finner den frem, og hun putter den til sei.

— Ja, sier jei saa om litt — naa gaar clet nok me arbejde; saalænge Di kommer lier og vil læse det jei skriver. Men naar Di naa gifter Dem og rejser bort — gud vet hvordan det da kommer til aa gaa... Men gaar det altsaa ikke, saa faar jei i guds navn ta fangekost eller vann-og-brø for aa komme ut saa forl som muli og rejse dit hvor Di er — faar jei lov til det ?

Hun svarer ikke, men griper blyanten og skriver : « Om du faar lov! kjære elskede dei, jei bare venter og længes og glæder mei til at du skal komme ut — du vét ikke du hvor jei længes ! » — og der blinker en taare i de bløte kjærlie øjnene hennes da hun igjen ser op paa mei.

Betat. stirrer jei inn i hennes elskede ansikt, og— 173 —

det rinner mei som en syk smerte ned gjennem bloe at jei ikke kan gripe hennes hænder og kaste mei inn til hennes bryst og graate min taknemme-lihet ut — aah ! den mannen paa den chæselongen, og det fæle runne hulle derborte i døren — herregud...LXXIV

Dagen efter (Thorsda 13de September 88)

Klokken mellem elve og toll om formiddan, som jei sitter og skriver ivri paa det jei skal ha færdi til henne imaaren, kommer slutteren inn me et brev, og jei bryter del og læser :

« Kjære dei — ja igaar var det hyggeli. Men gud hvor jei graat da jei kom hjem. Jei la mei strax, og graat og snakket højt til dei langt utover aftnen. Saa kom fru Harling, som ossaa var ulykkeli — og jei sto op saan kl. hall toll og fulgte henne hjem. Jei syns den lille slutningen jei fik me mei hjem ossaa var saa sørgeli — forresten var jei saa nervøs igaar-aftes og har ligget vaaken i hele nat, og er naa saa daarli som det vel lar sei gjøre — jei er « syk » skjønner du.

Gud for et toskete brev jei fik fra Waldemar idag! — bare om en svensk malerinde paa Skagen som er intat i ham, og som han gjør kur til. Jei bare ikke skjønner hva han mener me aa skrive om det til mei — han ærter mei ikke me det, hvis det er meningen! Men hvis han kan finne noen fornøjelse— 175 —

i aa gjøre kur til andre damer, saa kan jo jei spare mei aa gifte mei me ham — for da er han jo ikke saa ulykkeli at det behøves.

I et brev som jei flk forrie uke fra ham, skriver han : « Der gaar ikke længer noen vej fra mit hjerte til dit. Men om jeg end atter er bl.it den ensomme mand som jeg var før, som ikke har noen der staar mei nær, og ingen som jeg kan dele det allermindste med — saa kan du være sikker paa at det jeg siger er sandt, om jeg end ikke kan sige dig alting som før» — og saa slutter han me, at naa er der ikke mere enn højst tre uker igjen til vi kan gifte os.

Hva meuer mannen me aa skrive saant schludder da? — vil du si mei det?., hvorfor skal hau og jei gifte os da da.

hvis der ikke længer gaar noen vej fra hans hjerte til mit? Naar han synes det, hvorfor vil han da ?

Adjø du ! jei kan ikke skrive mer for det elendie hode mit — adjø min egen gut!

Din Vera !

Jei lægger breve fra mei, læner mei tilbake paa stolen, og stryker mei gla ned over pannen — : hun er gla i mei... og imaaren kommer hun — Vera Vera, hvor jei glæder mei til at du kommer !

— og jei sætter mei igjen til aa arbejde...

Men pludseli dukker det op i mei — : « hva mon han mener me aa skrive at « der gaar ikke længer noen vej fra hans hjerte til hennes » og at « om højst 3 uker til kan de gifte sei))?...

Ærgerli skyter jei tanken fra mei : la idioten— 176 —

skrive lil henne alt det schludder han vil for mei

— jei har s'gu andet aa bestille enn aa tænke paa det!

— og jei tænker igjen paa mit. — Men atter dukker spørsrnaale op : hva mener fyren ?! Og det nytter mei ikke at jei skyver det fra mei, det dukker op paany og paany, og fyller mei me uro — jei faar ikke fré for den kjedsommelie tanke. Og pludseli springer jei angest op fra stolen :

— Det er jo klart hva han mener — : han elsker henne ikke mer, vil altsaa ikke længer gifte sei me henne for enhver pris ; og hvis altsaa hun vil — og det vil hun — saa er det ham som stiller sine betingelser...

Frem og tilbake farer jei afsted derinne i cellen og vrier mine hænner — : Det er det fyren mener !... aa Vera ! Vera !...

og pludseli kaster jei mei ned paa stolen igjen og griper pennen og skriver til henne :

a Vera ! — hva han mener me det han skrev ? — Simpelthen at for hans skyll behøver du ikke aa gifte dei me ham, men at hvis du absolut vil, saa skal han gjøre det paa én betingelse : den at du jager mei!

Det er det han mener, skjønner du det Vera ? — Og det forfærdelie er, at sætter han det paa spissen, saa tror jei du gaar inn paa det. Du vil jo gifte dei me ham for enhver pris — og det er det han har forstaat; for me mei vil du jo ikke gifte dei—af alle grunne, like fra den ene store hovedgrunn og helt ned til de økonomiske grunne...— 177 —

Aa Vera Vera, liva skal det bli me dei og mei ? — gud, hvor jei er rædsels fortvilet, n

Jei senner afsted disse linjene paa flyende flekken og blir saa gaaende febrilsk op og ned i cellen me angesten skjælvende igjennem mei...

Men pludseli husker jei at hun kommer jo imaaren, og at til da har jei loft aa ha færdi det kapitle jei skriver paa —og saa tar jei mei energisk sammen og sætter mei til aa arbejde igjen, saa gott som det lar sei gjøre. — Intil pludseli en ny angest lyner op i mei — : « hun liker ikke det jei skrev til henne ! — aah ! at jei sente det!

Fortvilet springer jei op og ringer, og vil ha breve tilbake, men det er alt lagt i kassen — hva skal jei gjøre !...

Jei sætter mei ned igjen og forsøker aa jage angesten bort — « Sludder! » sier jei til mei sell — hvorfor skulle hun ikke like det!... hun maa jo forstaa at jei ble forfærdet da den rædsomme tanken slo mei — nej hun kan ikke bli vonn paa mei for det — vel Vera ?..

Men det nytter mei ikke. — « Hun liker det ikke, hun liker det ikke !» skriker det inni mei, og jei ser det tydeli for mei, det stenkolt likegyldie ansikte hennes, som hun har naar hun ikke er gla i mei — gud hvor det gjør mei angest; jei kan umuli hol le tankerne ve det jei skal skrive.

Men jei gir mei ikke : jei bar loft aa ha dette færdi til henne til imaaren, og færdi skal det bli om saa djævelen og alle hans engle sammensvor sei om aa

hindre det ! — og me angesten rinnende gjennem mit bio biter jei tænderne imot hverandre, skyver den rædsomme tanke fra mei, og kjæmper mei inn igjen i det jei skal skrive.LXXV

Dagen efter. (Freda 14de September 88)

Klokken er over fem, jei sitter og renskriver slutningen af mit nye kapitel, ennu har jei noen sider igjen ; men bare hun kommer saa faar jei i guds navn skrive dem færdie mens hun sitter her... Aah, denne rasende angest som ikke har forlatt mei et eneste minut siden igaar... saa vanskeli den har gjort mei arbejde ; i hele nat har jei sittet oppe og er endda ikke færdi —aah, men bare hun kommer saa...

Jei rejser mei og titter ut i gaaren — nej ennu ikke ! — naaja desto bedre, bare hun kommer ! — og jei skriver igjen nervøst videre...

Men saa er jei færdi, og ennu er hun ikke kommen. Forfærdeli nervøs putter jei det færdie manuskript ned i skuffen -og skritter uroli op og ned i cellen, kikkende ned i fængselsgaaren hvergang jei er ve vindue.

— Nej ! ennu ikke ! hvisker jei nervøst til mei sell hvergang jei er derborte.

Saa pludseli, som et lyn slaar den forfærdelie viss-— 180 —

het ned i mei: hun kommer ikke, kommer aldri mere — aah ! det breve ! — Og rædselen lar mei, mine sanser forvirres, og jei synker ned paaknæ mitt i cellen me hænderne strakt foldede op i luften og stønner det frem :

— Gud... herre Jesus... herregud for Jesu skyll, la henne komme... for Jesu skyll! herre gud!... herre gud for Jesu skyll...

Pludseli opdager jei at jei ligger der i sjælean-gest og stønner frem disse orene om igjen og om igjen, uten længer aa vite hva det gjæller — men i det samme husker jei det : hun kommer aldri mere ! og haannen om hjerte klemmer til saa jei er like ve aa besvime, og jei ruller overenne paa gulve me begge hænner klemt krampagti inn imot hjerte, og blir liggende og snappe efter vejre. — Endeli faar jei stønnet det frem i smaa korte støt :

— Vera... om du ikke er gla i mei... aa kom allikevel og si mei det... og si adjø til mei... Aah ! saa ont det gjør!... Om du ikke bryr dei om mei .. kom allikevel og si det... a barmhjertiket .. dette er saa forfærdeli... Nej ! nej ! — aah saa den klemmer til den rædsomme haannen — hun gjør det ikke... hun kommer ikke... hun ejer jo ikke barmhjerti-het... jei vét det jo nok... Aah ! hvor dette er uendeli lompent!... og hvor jei er like gla i henne allikevel... like gla i henne — aa haa-haa... aldri mere —

og jei blir liggende der og holle mei for bryste og snappe efter vejre mens jei stønner og hér og sukker til henne i ulideli smerte...LXXVI

To dage senere (Sønda 16de September 88)

Klokken nærmer sei syv, et slags svagt haap om at hun kansje kunne komme er fulstændi dunslet bort, og jei sitter der mitt paa chæselongen me slapt nedhængende arme og stirrer sløvt hen for mei — : hva skal der bli a mei... jei kan ingenting mere, vil ingenting mere, ønsker rnei ingenting mere iverden... En tyk søvntong taake har lagt sei om min hjerne og viger ikke ; jei sover ikke om natten og blir aldri vaaken mere om dagen — aah ! denne dumpe bløte smerte som aldri vil forta sei... den sitter her opunder hjerte og suger og tærer — det er den som gjør mei saa sløv... De hundrede gange har jei villet skrive til henne men jei kan ikke, breve jei har begynt paa ligger derborte paa bore — : « Vera kom og si mei livis det er forbi » — længer kommer jei ikke, mere kan jei ikke finne paa — jei er blit idiot...

Det er stygt a henne aa gjøre det paa denne maa-ten !...

Pludseli begynner jei aa graate — en syk nervøs— 182 —

graat. Det er lissom ikke mei som graaler; jei har ingen trang til aa graate, men det kommer saan a sei sell, og jei aarker ikke gjøre noe for aa la det være...

Saa blir nøjlen sat i døren og jei tørrer sløvt øjnene og ser derbort — det er henne som kommer inn sammen me Fritz Harling. Og mit hjerte tar til aa slaa noen rare gale slag, og en syk feber rinner igjennem mei mens jei rejser mei og gaar imot henne.

Underli fremmed og forskræmt ser de paa mei, de store runne forvillete øjnene hennes — og da jei rækker henne haannen viger hun fort tilsiden, som bange for en berøring, og skynner sei bort til vin due, hvor hun sætter sei.

— Godag sier Fritz gemytli, og sælter sei stor og svær i chæselongen — hvordan har du det?

— Aa, svært daarli, svarer jei sagte, og sætter mei skjælvende paa stolen bortenfor chæselongen, nærmere henne.

— Du har altsaa ikke fulgt mit raad og begynt aa arbejde?

— Aajo, svarer jei nervøst — det har jei nok ossaa. Heledenne uken utover arbejdet jei udmærket

— intil ifredags; men siden har det vært mei umuli

— jei sover ikke mere. om natten, og blir ikke vaa-ken mere om dagen, og kan ingenting... jei er saa n ervøs og ødelagt...

— Der er ingen anden raa, sier Fritz — du faar ta dei sammen igjen.— 183 —

Jei svarer ingenting.

Hun sitter der ve vindue og ser paa mei, fremmed og forskræmt me de store runne opspilte øjnene, og mæler ikke et or. Men pludseli springer hun op og løper bort i kroken ve døren hvor haann-kofferten mia staar — den griper hun og kommer fort tilbake me, aapner den paa stolen hvor hun har sittet, og gir sei til aa rote nedi den. Om litt finner hun den lille morfinflasken og stikker den fort til sei — roter saa videre.

— Jei skal hjælpe Dem ! sier jei og rejser mei — hér : det er den Di leter efter, ikke sant? — og jei rækker henne morfinsprøjten.

Hun nikker og putter sprøjten til sei — og jei lukker kofferten og bærer den bort igjen, syk og daarli saa jei knapt kan holle mei paa benene.

— Naa ! sier saa Fritz — hvordan er du fornøjet me lampen jei sente dei ?

— Jotak, den lyser udmærket... det er vel forresten best aa tænne den me det samme — det blir mørkt alt.

Jei tænner lampen og trækker gardinene for — og synker igjen ned paa min stol.

Saa begynner Fritz aa snakke literatur — :

— Naa faar man virkeli holle op me aa skrive om virkelie mennesker! sier han. Som naa denne fru Skram i sin « Syvert Tandberg Man faar da virkeli la folk faa lov til aa være i fré.

— Folk faar værsgo være saan at man kan skrive— 184 —

om dem! sier Vera foragteli og ser paa Fritz me store vonne øjne.

— Men, sier jei, og ser henne inn i øjnene — om noen f. ex. ville skrive om Dem, saa ville jo ikke Di like det, ! ?

Hun svarer ikke, og en stunn sitter vi der uten aa si noe mer noen af os — hun stirrer uttryksløst ut i luften me de runne opspilete øjnene. Endeli sier jei lavt :

— Di kom ikke paa Freda?... jei hadde skrevet færdi lil Dem det jei hadde loft, men Di kom ikke...?

Igjen sætter hun de runne forvillete øjnene paa mei — og sier saa, tonløst :

— Jei hadde ikke tænkt aa komme her mer. Men saa hadde jei ikke noe aa gjøre idag... ossaa traf jei Fritz, og saa gik jei herned allikevel — jei ville se paa Dem, hvordan Di hadde det. — Men jei kommer her ikke mer.

« Hun kommer ikke mere! » — jei hører henne si det, og vét at det er saa. Men ingen rædsel griper mei—det kjennes som et naadestøt. En underli kraftesløs bævren i alle muskler — og det er som om alting løser sei op inni

mei, og hele mit legeme gaar sin opløsning imøte. Og me et sykt blik op paa henne, som et saaret dyr der ikke har laugt igjen, sier jei ud mygt:

— De bryr Dem vel ikke mer om aa læse det jei har skrevet da?

— Jo ! sier hun nervøst og rækker haannen ut — la mei faa det !— 185 —

Me møje faar jei rejst mei, skjælvende og kraftesløs som jei er, og tar papirene op a skuffen og gir henne dem — jei føler det som gir jei henne mit testamente. Idetsamme blir døren lukket op, slutteren stikker hode inn og sier: « Unskyll, klokken er syv ! » og Vera rejser sei og putter fort manuskriptene i lommen :

— Jei skal senne det til Dem naar jei har læst det, sier hun kolt og vil skynnesei efler Fritz som ^ier adjø og gaar. Men jei griper henne ve haannen og stanser henne — en forfærdeli rædsel er pludseli slaatnedi mei, hjerte slaar noen tonge fortvilete slag som det vil sprænges — og dødsens angest hvisker jei det til henne :

— Aa korn igjen ?

De runne opspilele øjnene ser fremmed og uttryksløst paa mei, hennes haann hviler slåp og dø i min.

— Nej ! sier hun tonløst.

— Aa gjør det ? hvisker jei igjen, hæst, me rædselen bævende igjennem mei.

Men like uttryksløst stirrer de runne opspilete øjnene paa mei — et galt menneskes øjne — og hun bare ryster paa hode trækker kjé sin haann ut a min, og venner sei og gaar. Uten aa se sei tilbake gaar hun ut a cellen og forsvinner i den mørke cellehallen utenfor.

Rædselsslagen staar jei alene igjen derinne og stirrer efter henne, intil slutteren kommer tilbake og lukker døren og vrier nøjlen om — saa brisler— 186 —

jei ut i en voksom hulken, og styrter afsted op og ned i cellen som (;t galt menneske, hulkende saa det høres lang vej...

Frem og tilbake farer jei afsted, længe længe, kan ikke stanse, og kan ikke holleop aa hulke ; husker saa paa at de kan høre mei derute i vagtcellen — og ræd for at de skal komme inn og spørre hva der fejler mei kaster jei mei ned paa chæselongen og borer ansikte ned i puten for aa kvæle hulkingen. Men den lar sei ikke kvæle, det er mei, som kvæles isteden — og op styrter jei igjen, hort til bore, og griper stdrkulkende pennen og skriver :

« Vera ! naa sitter jei her og hulker saa de kan høre det over hele arresten — aa kom ! kom ! »

Længer rækker jei ikke, jei kan ikke se for taarer, og de drypper hele tiden ned paa papire saa bogstaverne flyter ut.

Jei tar et nyt papir og begynner paa igjen, men det gaar likedan. Hulkende skyver jei det bort og tar et tredje— likedan!... et fjerde... et femte — nej, saa kyler jei hulkende pennen i væggen og styrter igjen afsted op og ned i cellen, hulkende som en vanvitti..

Men pludseli braastanser jei mitt i cellen, stiv af rædsel — som et lyn er det slaat ned i mei : « hun dræper sei inatt!... »

...Det var det hun ville, og jei skjønte det ikke. Morfinen hun tok er jo nok til aa slaa et menneske ihjel — imaaren tili er hun dø !...

Og pludseli ser jei henne liggende i sengen som• — 187 —

lik, me blaablegt ansikt, og infaldne lukkete øjne. Haarene rejser sei paa mit hode, et hæst skrik presser sei frem gjennem strupen, jei stirrer afsindi omkring mei — intil jei me ét føler en vill kolossal overmenneskeli kraft bruse op i mei, og jei løfter i vildelse begge mine arme i vejre for at styrte hele fængsle overeune og bryte ut, til henne!

Men i samme nu knækker jei fuldstændi sammen og triller overenne paa gulve — og blir liggende der og klynke

i afmagt :

... nej... nej... ingen magt gis der som kan skaffe mei ut a dette fængsle... ingen levende magt i himlen eller paa joren... hér maa jei ligge... hér hér... afmægti, mens det forfærdelie fullbyrder sei derute, og sker — sker som om jei ikke var til...

Og igjen ser jei henne for mei : halt overenne i sengen sitter hun, støttet paa den ene albuen, og stirrer forvillet frem for sei me de runne opspilete øjnene... morfinflasken staar paa stolen ve siden a sengen, og der ligger ossaa sprøjten — der tar hun den og fyller den, og sætter den paa armen og sprøjter det inn... fyller den engang til og sprøjter igjen ...en tredje gang, en fjerde gang — saa er der ikke mere igjen, og hun synker tilbake paa puten og lukker øjnene... skal aldri aapne dem mere — naar de imaaren ser at hun ikke staar op, og kommer for aa vække henne, finner de hennes lik...

Rullet sammen i en tull paa gulve ligger jei der me begge^mine hænder knyttet krampagti inn mot hjerte og stirrer afsindi paa det lik blaa ausikte me— -188 -

de lukkete insunkne øjne — og vil hyle om hjælp, men kan ikke faa en lyd frem. infil det me ét rinner som en lindring igjennem mei : « jei behøver jo ikke aa leve, jei har jo revolveren! — gusjelov. »

Og bort kravler jei til haann kofferten borti kroken ve døren og lukker den op paaklem og stikker haannen nedi — jo! der er den !... Og jei tar den op og ser paa den, og drejer kammere runt og tæller: én, to, tre, fire, fem, — jo, de sitter der alle patronene — gusjelov! Og forsikte lægger jei revolveren ned igjen og lukker kufferten til :

— Saa! naa kan de komme... naa kan de komme... De behøver ikke aa si noe... hvem som kommer, me det sammen han trær inn. saa ser jei det paa hans ansikt, og saa sier jei bare : « Jei vét det, jei vét det! la mei faa være alene me min sorg n — og i samme sekunn døren saa lukker sei efter ham, er jei ossaa et lik...

Og jei blir liggende der og bolle omkring haann-kofferten, og trækker pusten i korte tonge drag, og hvisker det stille hen for mei, mens jei stirrer paa hennes lik-blaa ansikt:

— Naa kan de komme... naa kan de komme...

Men om litt gaar det op for mei, at det er længe til

maarendagen, og ennu længer til der kommer noen og lar mei faa vite det... hva skal jei gjøre imens?... jei kan jo ikke bli liggende her.

Men jei har ingen kraft til aa rejse mei... kan heller ikke tænke mei mei sell mere i oprejst stilling...ynkeliereskabning har joren alcfFi baaret...lier i støve maa jei ligge, og vente til de kommer og det er forbi... Gud, de infallne øjnene hennes!... som paa et gammelt lik !... jei fik ikke lov til aa se henne naar hun var dø, har hun sagt... det er ossaa forfærdeli — gud, bare det ikke var saa længe til...

Endeli faar jei krabbet mei op paa chæselongen, hvor jei blir liggende sammenkroket, me benene opunder mei, og stirre og stirre, afsindi af rædsel, paa det likblaa ansikte hennes nie de dypt insunkne lukkete øjne...

Da klokken er blit fem sex om maarenen har jei endeli faat skrevet sammen et brev til henne, hvori jei har forklaret henne hvordan jei har det, og hva for en natt jei har tilbragt, og bér og besværger henne om aa komme hvis liun ikke er dø — ellers er det ute me mei.

Jei slukker lampen og trækker gardinerne fra, da jei er færdi, for ute er det fuldt dagslys —og ringer saa paa og bér om aa faa lagt dette breve i kassen, før den tømmes klokken 6. Slutteren ser forundret paa mei, men lover aa gjøre det, og gaar — og op og ned farer jei saa afsted derinne i cellen me syke oprevne nerver og venter i dirrende angest; venter og venter sex forfærdelie timer igjennem.

Da slutteren ve toll-tiden kommer inn me middags-maten har han brev me —jei river det op og læser :

« Nej, jei er nok ikke dø; jei bare ville ha den morfmen for aa faa sove inat, for i to nætter har jei— -190 -

ikke sovet. Jei kan ikke skrive noe om hvordan jei sell har det, jei vétdet ikke engang. Jei var skrækkeli bedrøvet

over breve dit, og vonn ossaa ; saa ga jei mei over me en gang — og alting er mei naa aldeles likegyldi. Aanej, ikke alting, ikke hva du skriver. Dette siste var det beste. Jei som har glemt det meste a det, lever altsammen op igjen naar jei læser det.

Jei tænker nok snart at jei me glæde lar dei faa gi ut det du har skrevet; jeier ikke saa fast bunnet ve hensyn som du tror — bare litt mere håd, saa er jei fri. Bare skriv du ! — det gjöre ont, det slemme breve dit, men naa er det ossaa over.

Jei senner dei ikke manuskripte tilbake strax ; jei vil gjerne læse det en gang til. »

Hun er ikke dø ! — jei puster langt ut, og haannen me breve synker matt ned paa bore — det er blit saa stille me ét inni mei; jei bare sitler der og stirrer hen for mei uten aa tænke, og hviler ut efter denne rædsel: at hun ikke mere var til...

Men pludseli tar feberen mei igjen — : Jei vét jo ingenting om henne... ikke om hun er gla i mei... ikke om hun kommer ! — og jei griper pennen og skriver i en fart noen or til henne og bér og tigger henne om aa komme i eftermidda og la mei faa se henne, og faa vite alt, hvordan det er ! — for dette boller jei ikke ut.

Da jei har sent breve afsted, forsøker jei mei paa middasmaten som staar der, pirker litt i klipfisken, men kan ikke faa noe ned — og sætter saa nervøst191

maten væk, og vandrer igjen tør og feberhét op og " ned i cellen, uten rist eller ro, og venter — time efter time...

Klokken er litt over fem, jei staar der mitt i cellen me øjnene hæftet paa døren — om et øjeblik skal den gaa op, og hun træ inn !

Fremmed og aansfraværende saa hun op paa mei me de store forstyrrete øjnene, da hun gik forbi dernede i fængsels-gaaren... Men hun kommer da ialfall... jei skal se henne igjen, skal tale me henne, skal trykke hennes haann !— og ve denne tanke har bloe sagtnet sin fart gjennem mitfeberhéte legeme ; der er fait en forventningens stilhet over nerverne fra det øjeblik jei saa henne komme...

Saa gaar døren op, og jei skynner mei imot henne og rækker henne haannen. Hun bare ser sløvt paa mei og gir mei en slåp haann — og gaar saa bort ve vindue og sætter sei. Og igjen raser feberen gjennem mit legeme.

Erik sier godag me en medecinsk bog under armen, som han lægger sei til aa læse i paa chæse-longen — og jei sætter mei skjælvende likeoverfor henne ve bore under vindue.

Sløv sitter hun der og ser hen for sei uten et or — aah ! like langt er jei borte fra henne, endda hun sitter her... gud, hva skal jei si til henne... hva skal jei gjøre !,..Endoli griper jei blyanten og skriver paa et papir som jei skyver over bore til henne :

— Er du ikke gla i mei mer ?

Et øjeblik ser hun prøvende paa mei me de store forstyrrete øjne ; saa skriver hun :

— Jo ! men jei gidder ikke tænke paa dei mer.

— Du er altsaa ikke gla i mei mer? skriver jei tilbake.

— Jo! svarer hun forundret og peker paa det ((jo » hun har skrevet — dér staar det jo !

— Jamen det « jo » er. jo det samme som nej, naar det andre kommer bakefter... ?

Det ræsonnement synes aa forundre henne : hun ser igjen paa det hun har skrevet, undersøker lissom hvert or — og løfter saa et par forvirrete øjne paa mei, som om hun leter efter noe hun vil si. Men der kommer ikke noe. Isteden lar hun øjnene bort. og ser igjen sløvt hen for sei. Om litt skriver jei igjen, og ser bønli op paa henne :

— Kan du la mei faa vite litt om hvordan du har det? — det er saa forfærdeli for mei ikke aa vite noe.

— Nej jei kan ikke det, skriver hun tilbake — for jei vét det ikke sell. — Den morfinen igaar var ikke til aa dræpe mei me, bare til aa faa sove af. Men da jei kom hjem tok jei en hel del a den, altfor meget, og da jei hadde

lagt mei ble jei forfærdeli syk a den, og trodde jei skulle dø. Og det ble jei gla over — for da var jei jo kvit det altsammen.

En gysen farer igjennem mei ve aa læse det; jei— 193 —

ser igjen tydeli for mei det blaa bleke ansikte me de infallne lukkete øjne, hvilende paa den hvite puten — og saa skriver jei angest:

— Vera! du vet jei plejer ikke be dei om løfter. Men lov mei, hvis du kommer til aa ta live a dei. at du da først sier det til mei, og lar mei faa lov til aa dø sammen me dei?

Hun nikker et ja tilbake.

— Sikkert ?

— Sikkert! svarer hun — og jei ser at hun mener det. Men jei vél det jo nok : faar hun lyst til aa dræpe sei, og jei ikke er der, saa gir hun fanden i mei — hun er ikke gla i mei mer... Gud! og det for det fille breves skyll! Og jei skriver igjen :

— Vil du si .mei, hvorfor du ble saa vonn for det breve? — var det ikke noksaa rikti det jei skrev?

— Jo, der var nok noe sant i det desværre ; men det var et væmmeli brev. Og det jei ble mest sint over, det var — og her griper hun blyanten og skriver :

« at jei ikke ville gifte mei me dei af økonomiske grunne!

— Men det har jei jo ikke skrevet...?

— Jei skal vise dei breve, saa kan du sell se.

— Nej, hva jei skrev var — og jei skriver igjen : « For mei vil du jo ikke gifte dei me, af alle grunne, like fra den ene store hovedgrunn og helt ned til de økonomiske grunne. »

— Ja ! sier hun og peker paa det jei har skrevet — der staar det jo!

13— 194 —

— Men herregud, skriver jei igjen — : alle grunne taler imot, at du gifter dei me mei, ossaa de økonomiske; andet har jei ikke ment. Og inrøm det : det hadde vært temmeli vovsomt aa giftet dei me mei og rejst til Paris — gud vét om vi hadde grejd os.

— Hvis det ikke hadde gaat, svarer hun og ser foragteli paa mei — saa hadde ialfall jei kunnet greje mei alene.

— Hvordan det ?

— Jei kunne blit coeotte i Paris ! skriver hun til svar — og ser saa foragteli ut i luften. Og jei sitter der og ser beundrende paa henne — : naa kjenner jei henne igjen... den ville tigerinne... la vraie princesse de Boheme...

Men saa husker jei jo, at alt hva hun sier og tæn ker, gjæller jo bare for det øjeblik hun er i den stemning, og at naar det kommer til stykke, naar det kniper, saa kommer hun i en helt anden stemning ; da taper hun mote, og tigerinnen er væk... Aanej ! naar der skal hanles, og hanles afgjørende, da er hun noksaa tam desværre .. Coeotte i Paris — det skulle forresten vært rart aa se...

— Men, sier jei saa — den utvej kunne jo ikke jei vite at Di hadde... Og i ethvert fall — jei ser ydmygt og bønli op paa henne — saa skjønner Di, ikke sant, at jei ikke mente noe vont me det jei skrev ?

Hun tar træt blyanten og skriver til svar :

— Ja, jei skjønner nok det; men naa er det mei likegyldi. Jei hadde netop faat et væmmeli brev fra Waldemar, og var forfærdeli bedrøvet og ulykkeli,— 195 —

og vonn — saa kom du ossaa me det fæle breve dit, og jei ble aldeles rasende. Først ville jei sætte mei ned og svare dei ; men saa slængte jei pennen igjen — jei gad ikke svare saanne fæle mænner ! Og siden bar alting vært

mei likegyldi, jei bare er saa ulyk-keli og bedrøvet og sløv — jei vet ikke hverken ut eller inn, og vét ikke sell hva der gaar a mei, og kan ikke forklare dei det.

Ulykkeli sitter jei der og ser paa henne og ville gi mit liv for aa kunne læse i liennes sjæl. Saa skriver jei igjen :

« Vil du la mei faa lov til aa læse det Waldemar hadde skrevet til dei ?... kansje jei da kan skjønne litt allikevel — og det er saa forfærdeli ikke aa vite noen ting.

— Gjerne det, svarer hun likegyldi — jei skal senne dei brevene hans imaaaen ! — og igjen blir hun sittende sløv hen, saa jei blir aldeles syk af aa se paa henne.

Saa begynner Erik aa snorke borte paa chæse longen, jei opdager at han alt længe ikke har kunnet se aa læse mere, og skynner mei aa tænne lampen og trække gardinerne for. Sætter mei saa igjen til aa stirre fortvilet paa det døe sløve ansikte hennes. — Pludseli sier hun :

— Paa Tborsda rejser jei.

— Hvorhen ?

— Jei vét ikke.

— Er det til Skagen ? spør jei sagte — jei husker— 196 —

nemlig at det er om Thorsdan at « Baldur » gaar til Skagen og Kjøbenhavn.

— Nej ! et sted lien hvor jei kan være alene — jei vet ikke sell hvor.

Angest stirrer jei en stunn paa henms døde lukkete ansikt — saa skriver jei :

— Har du noe imot at jei imaaren den dag gir inn ansøkning om aa faa min straf omsat i vann-og-brø ?

— Det kan du gjøre akkurat som du vil for mei... mei er det likegyldi... alting er mei likegyhli.

Saa skriver jei igjen : « Paa Thorsda rejser du — vil du komme her de par dagene som er igjen ? Jei vet at duer ikke gla i mei mer, ialfall ikke saa længe jei sitter her, men gjør det allikevel ? — jei er saa syk, og jei vet ikke hva i alverden der skal bli a mei))...

Hun læser det og ser op paa mei — og ser hvor ulykkeli og ødelagt jei er. Og i hennes døde øjne glimter der noe op; halt kjærlihet, halt medlidenhet, og hun faar et smerteli-kjærli drag om munnen — saa skriver hun :

— Jo du, jei er nok gla i dei endda, det er ikke derfor. Men/aer ossaa saa syk og ødelagt; jei bare gaar ber i en sløv fortvilet døs, og vét ikke sell hvordan det er fat me mei, og kan ikke forklare dei det. Men jei skal komme.

— Tak !

— Naa, jei har nok sovet jei ! sier pludseli Erik gapende, og rejser sei overenne paa chæselongen.— 197 —

— Ja og snorket ossaa ! sier Vera.

— Jaja, jei faar ha litt raedecin igjen jei da ! sier han smilende og lægger sei igjen til aa læse.

Eu stunn sitter hun der og ser hen for sei; de trætte øjne svæver sløvt om, fæster sei af og til paa mei, men svæver strax likegyldi bort igjen. Saa pludseli sier hun :

— Det er sant : jei har tat me manuskriptene Deres — værsgo !

Jei tar dem og lægger dem trist ned i skuflen.

— Det er svært gott., sier hun om litt — men jei syntes ikke det var saa aldeles brilliant da jei læste det anden gang som første.

— Nej, anden gang opdager man jo alle de daarlie tingene. Men jei er gla til, at det virket gott første gan g.

— Har Di skrevet noe mere?

— Nej, svarer jei og ryster trist paa hode — jei skriver nok aldri noe mer.

— Jo! sier hun — Di maa skrive !

Jei ryster igjen trist paa hode, skriver saa paa en lap til henne : « Det jei maa, hvis jei ikke skal gaa fra forstannen, det er aa komme ut til dei saa fort som muli og faa vite om du er gla i mei mer, eller ikke. Saalænge jei sitter her, er du det ialfall ikke — og hvordan skulle jei da kunne skrive! »

Hun svarer ikke; vi blir sittende der uten aa si noe mere til hveeandre ; og sykere og sykere blir jei af aa se de sløve døe øjnene hennes vandre trætte omkring i cellen uten aa finne hvile...— 198 —

Endeli er klokken blit 7, de staar ve døren og skal gaa — jei skjælver saa jei ryster i knæerne.

— De kommer altsaa imaaren ? spør jei angest.

— Ja, saasant jei bare faar noen til aa følle mei.

— Gud, sier jei ynkeli til Erik — jei skjønner jo hvor det maa være kjedsommeli for dei aa ligge saan her paa denne chæselongen i to timer a gan gen, men —

— Fra min side skal der ingenting være ivejen ! svarer Erik venli.

— Da kommer jei altsaa sikkert! sier hun.

— Og glem ikke aa senne mei de brevene Di lofte mei? her jei bønli.

— Nejda, adjø ! — og hun gaar sløv og likegyldi ut.

Og op og ned farer jei igjen afsted derinne i den lille motbydelie murcellen, trøstesløs og fortvilet, me feberen brænnende gjennem mit bio — og forbanner graatende alle dem som er skyll i at jei naa sitter her og har mistet henne — : Aah gamle kjæl-tring Sverdrup !... og du lange statelie idioten !... og dere satans gamle « l øjstærværdie » ! gid djævelen hadde dere allesammen! aahhh ! — og jei truer ut i luften me mine afmægtie knyttede hænder, fortæret af håd og raseri og fortvilelse...

/LXXVII

Fire dage efter. (Freda 21de September 88) BREV TIL VERA

« Naa sitter jei her sløv og stille — aa saa underli stille og sløv sitter jei her, og ganske klar inni hjernen min, hvor det naa har sydet og boblet og bruset saa forfærdeti i en hel uke. Saa underli sløv og stille : ingen skjælving i kroppen, ingen rædsel i sjælen, ingen ting — stille, sløv og tom — Er det værre, er det bedre ? —jei vét det ikke. Aajo til en afvexling er det bedre, der er hvile i det ialfall — og hvile, gud hvor jei har sukket efter hvile ! Aah, ennu igaar — : jei løp her op og ned'a gulve, gal, og visste ikke hvor dette skulle ende ; saa kom Onsum, jei hadde skrevet efter ham, for jei visste han var ulykkeli som jei. Og jei sat mei i sofahjørne, og han tok en stol og sat sei ve siden af , og imellem os hadde vi den andre stolen til bor — og der sat vi da og drak noen drammer og et par flasker øl og spiste noen ræker som han hadde tat me i et stykke papir.— 200 —

Og han sal der stor og svær og talte me sin svære røst, om henne — :

om hvordan hun den natten hun pludseli filt vite at naa, om en times tid, ville den lille gutten, hennes eneste barn, være dø — hvordan hun da først hadde sittet en stunn maalløs i stolen og kjæmpet haart me sei sell ; men saa tilslut var hun faret op me de foldede hænder løftet i vej re og hadde stønnet det frem : « Ja saa gudskelov da allikevel at han dør — for jei kan jo ikke beholle dem begge, og saa vælger jei jo Richard!... og naa faar han jo snart examen, og saa rejser vi. » — Men saa hadde altsaa de forfærdelie sinsbevægelser fra de dagene skaffet henne den dødelie sygdom, som hun nu gik og bar paa, og saa aarket hun ikke mere, for den syke rest af live som var tilbake, aa gjøre alt det braake som skulle til for aa bryte me hele fortiden , og begynne et nyt liv — og saa hadde de altsaa definitivt opgit alt det de naa hadde drømt om i otte aar, og nøjet sei fremdeles me de par stjaalne timer om dagen... og snart ville hun altsaa ikke mere være til...

Og taarerne strømmet ned a ansikte paa den store svære mannen.

Sammenkrøpet og liten,me benene opunder mei, sat jei der oppi hjørne a chaiselongen og saa paa ham me tørre feberglinsende øjne...

— Vær gla til du ! sa jei tilslut me hæs stemme — vær gla til du som gaar fri omkring og faar møte henne hver dag, og hver dag paany faar se at hun— 201 —

virkeli elsker dei! — for djævelen, vi skal jo alle dø engang... Aah men ingenting aa vite, ingenting aa vite ! ossaa sitte her bunnet paa hænder og føtter — for en marter!... Ved gud, at faar jei ikke straffen konverteret i vann-og-brø, jei slipper aldri levende herfra ! — i alfali ikke me min forstann...

— Nej nej, det kan være sant, sier han og ryster tongt paa hode — men tænk aa se henne saan en flygti time om dagen, og vite at aldri, aldri skal vi komme til aa leve orntli sammen... ogsaa om aftnen klær vi af os hver for sei, jei hjemme hos mei, alene ; og hun hjemme hos sei, sammen me den fæle mannen — er det ikke fortvilet da

Gud saa han graat.

— Hu jo ! — det grøsset i mei — det er nok fælt...

Saa rejste han sei — : « Naa faar jei gaa og møte

henne.

— Hils henne fra mei!

— Det skal jei nok ikke glemme aa gjøre. Da jei kom herfra sist sa hun: « Skal du ikke hilse mei fra ham ? » — « Nej ikke saan specielt » svarte jei — « men du laa jo under alt det vi talte om ! » Men det var hun svært misfornøjet me.

— Jamen forrie gang du gik var det ossaa det siste jei sa til dei : « hils henne fra mei ! »

— Jasaa? det hadde jei altsaa glemt! det skal jei da si henne — hun er s^ært gla i dei.

Det var borte ve døren vi sto mens vi talte disse siste orene — « Jaja, hils henne fra mei », sa jei igjenog la hannen paa klokke grepe for aa ringe paa slutteren — stakkars dere !

Men saa brøtgraaten volsomt op i mei — og i ham ossaa. Og han la armen om min skulder, og jei min om hans ryg, og slik gik vi noen gange op og ned paa gulve heriune i cellen uten aa si et or, me taarerne strømmende ned over ansikterne vore — intil det var over.

Saa tørret vi øjnene, jei ringte, han gik — og saa begynte jei igjen min fortvilete hvileløse vandring frem og tilbake...

Paa bore laa den opslaat den bogen du har laant mei : « En ung dames historie », og af og til stanset jei og sat mei ned og læste. Men bare ganske lite a gangen, saa maa tie jei op og gaa der frem og tilbake igjen — jei taalte ikke aa læse om kjærlihet, jei ble endda sykere a det. .

Men saa kom bestyreren inn, blék og sort og tør. Han stanset strax innenfor døren og sa :

— Jei kommer bare for aa si Dem, at jei har talt me bureauchef Døscher som sa at nu var sagen kommet til ham, og den skulle bli expederet saa tili at den kunne forelægges i statsraad imaaren.

— Og han trodde ikke der ville være noe ivejen for aa faa straffen konverteret?

-Nej.

— Tak!

— Og saa skulle jei hilse fra bureauchefen — det ble sagt me et ironisk smil, og et lite ironisk buk for hver sætning —at han hadde modtat Deres brev— 203 —

...og at han slet ikke hadde noe imot Dem... at det bare var i embeds medfør at han desvære hadde faat saameget me Dem aa bestille.

Jei sto der og besvarte uvilkaarli hans buk for hver sætning, mens jei tænkte paa om det kansje var sant — om kansje virkeli en departementsmann kan drive det til ingenting aa føie likeoverfor noen han i embeds medfør faar me aa gjøre...

Og saa gik bestyreren, og jei vandret videre, un-derli stemt; læste af og til i bogen igjen, men aldeles distrait, og sat mei saa tilslut ned mitt paa chaiselongen og stirret ut i luften, mens jei følte hvordan det nu stilnet stilnet stilnet derinni mei — intil jei tilslut sat der saa underli sløv og stille, saan som jei naa sitter her, og visste ikke mere noen noen ting, andet enn at om litt over 14 dage er jei altsaa fri igjen... ogsaarejser vel tingene til helvede for mei igjen, ja for det gjør de jo bestandi.

Aa herregud hvis du kan Vera — du kom ikke igaar, og jei var saa ulykkeli over det; saa sløv som jei var, jei var saa ulykkeli — kan du, saa kom idag! la mei faa se dei for aa vite om jei lever, for vet gud, dette er en forfærdeli dødningetilstann... »LXX VIII

Dagen efter. (Lørda 22de September 88).

Lampen er tænt, gardinerne trukket for, jei gaar der frem og tilbake i dan oplyste cellen og venter...

Det er lissom jei bor her ikke mer naa, siden jei vét at jei imaaren skal flytte over i en vann-og brø-celle... Saa øde og ubeboet her ser ut naa ! — saa tomme og kolle har de aldri forekommet mei før disse fæle hvittede murvæggene... det er ikke et værelse mere, det er et kjæller-rum de har spærret mei inn i. Chæselongen me det tykke brune toppe over hører slet ikke hjemme her, de har sat den inn i dette kjæller-rum me for de ikke hadde plass til den

— hu ! gid jei var flyttet...

De to stolene paa begge sider af bore me lampen borte ve vindue, de staar ossaa der tomme og gaper — de er ossaa lissom sat herinn for anledningen ; de venter bare paa at hun skal komme her ennu engang, saa vi kan sætte os ned der og ta farvel me hverandre, intil vi kan sees igjen, utenfor fængsle..

— Ah ! der hører jei de kommer!...Nøjlen sættes i, døren gaar op — og inn kommer hun, sort og slank, me den lille flat-pullete matro -hatten paa hode og slør for ansikte, fulgt af Gaarder. Jei gaar henne imøte og rækker henne haannen :

— Tak for at Di kom !... jei er saa gla over at ansøkningen ble invilget... tænk om det ikke hadde gaat ! — jei hadde blit gal.

Hun svarer ikke, bare ser sløvt paa mei, og gaar bort og sætter sei paa sin vante plass ve bore under vindue. Gaarder, som imens har lat sei dompe ned paa chæselongen, ser gla op paa mei og sier me et fornøjet smil :

— Om fjorten dage er du altsaa fri !

— Ja ! paa Manda om fjorten dage. Aah, det blir nok en forfærdeli tid ; men gud hvor jei glæder mei til aa komme ut! — og jei sætter mei ned ve vindue jei ossaa, og ser kjærli bort paa henne.

Hun bare stirrer mørkt hen for sei. Men pludseli løfter hun det kolle lukkete ansikte og ser paa os begge me onde øjne :

— Hvor dere er hovne idag! sier hun foragteli, og ser saa igjen mørkt hen for sei.

Det er gaat som et stik gjennem mit hjerte ; hele min glæde er borte — jei sitter igjen der og skjæl-ver.

— Kommer Di til aa rejse før jei slipper ut? spør jei om litt, frygtsomt.

— Ja ! svarer hun kolt, uten aa se op.

Jei stirrer en stunn angest paa henne, skriver saa paa en lap og skyver den over til henne :— Naar jei naa altsaa kommer ut — faar jei da lov til strax aa komme dit hvor du er?

Hun læser det men svarer ikke, ser bare et øjeblik paa mei me de vonne øjnene og tar dem saa bort og blir

sittende og se likegyldi ut i luften.

Erdu ikke gla i mei mer? skriver jei saa, mer og mere angest.

Hun betænker sei litt, nikker saa likegyldi et slags ja tilbake.

— Du er ikke gla i mei mer! skriver jei saa og ser henne forfærdet inn i ansikte. Men hun tar likegyldi øjnene bort, og ser igjen sløvt hen for sei.

Saa skriver jei igjen :

— Vera ! aa si mei om jei faar lov til aa komme dit hvor du er ! — hvis ikke, liva sitter jei saa her for... hva kan det hjælpe at jei kommer ut — jei kan jo ikke leve uten aa faa se dei og være sammen me d,ei hver dag.

Hun læser det, løfter saa øjnene og ser hvor ulykkeli jei sitter der. Og et lite dejli smil svæver frem om hennes munn — og øjnene er næsten kjærlie, mens hun sier:

— Ja se det er noe andet!

Men som angrer hun sin bløthet, tar hun sei strax i det, og stirrer igjen kolt og likegyldi ut i luften.

— Vét du endda ingenting om dei sell ? skriver jei saa — hva du føler, hva du tænker, hva du vil ? — kan jei ingenting faa vite før vi skilles ?

— Nej, skriver hun tilbake — jei vét bare at jei bar loft dei to ting, og at det skal jei holle— 207 —

— Og hva er det? spør jei forundret og tænker ni ei om.

— Ja har Di glemt det, svarer hun kolt — saa kan det jo være det samme-

— Anej kjære si mei det? ber jei bønli.

Hun ryster paa hode og vil ikke først; men endeli faar jei da tryglet henne til det — og hun skriver :

— At hvis du vil dræpe dei, saa skal jei hjælpe dei; og at hvis jei vil dræpe mei, skal jei si det til dei før jei gjør det.

— Det er det eneste hun vét! sier jei til mei sell — og pludseli slaar det mei me rædsel : « liun har gaat inn paa aa gi mei afsked ! » Og jei skriver for færdet :

— Vera! i guds navn : har du gaat inn paa noen betingelse likeoverfor ham, saa si mei det.

Angest stirrer jei paa hennes ansikt mens hun læser det — saa ser hun op, sint sg vonn, og skriver tilbake :

— Du vet gott at jei aldri har tat imot noen betingelse !

og da hun har skjøvet svare over til mei, venner hun sei foragteli bort og stirrer igjen mørk og taus hen for sei. Og hca jei saa siden skriver eller sier til henne, saa enten lar hun være aa svare, eller finner hun paa et svar som hun vét kan gjøre rigti ont. — Tilslut, pludseli, aldeles umotiveret, griper hun blyanten og skriver :

— Jei kjenner Dem ikke igjen !

og stirrer mei saa inn i øjnene som en fremmed.

»— 208 —

— « Dem » istedenfor « dei »... hun skriver « Di » til mei! — det kjennes som om hjerte pludseli slaar et krampagti slag tilbake, den gale vejen — jei er like ve aa segne om. Stiv a rædsel stirrer jei inn i det fremmede ansikte hennes: men saa bare tar hun øjnene bort, ser igjen sløvt hen for sei, og sier ikke noe mere.

Og jei kan heller ikke si noe; jei har mistet mæle, alt løper runt i hode mit, og jei bare sitter der me volsomt sammensnøret hjerte og ønsker mei at gid gid hun ville gjøre mei noe legemli ont — ah! skjære i mit kjøtt me skarpe kniver — gud for en lise det ville være...

Men nej! nej ! det ville jo ikke hjælpe noe allikevel! der er ingen hjælp for inei! der er ingen raa for at hun ikke er

gla i mei — all er forbi!...

Jei sitter der saa dødsens syk og sjæle-angest, og bare stirrer forfærdet paa hennes kolle lukkete skjæbne-ansikt —

Aah ! bare smerten ville bryte ut... Men jei kan ikke skrike... ikke snakke... ikke hulke — jei hvæles!... Aa men jei blir ikke kvalt... den bare voxer derinne i mei denne dumpe ulideli smerte, uten aa kunne faa luft... voxer og voxer i usigeli rædsel for hvert sekunn som gaar — naa maa det briste!... Men det brister ikke, det er gjort saan, jernstærkt, for at det aldri skal kunne briste — forat jei skal lide bestandi, bestandi — denne helvedes marter...

Pludseli sættes nøjlen i døren og slutteren stikker— 209 —

hode inn i cellen : « Unskyll, klokken er syv ! » —-og det kjennes som en uhyre, uendeli befrielse...

Men da de saa rejser sei for aa gaa, er hele rædselen over mei igjen — jei fatter ikke hva der skal bli a mei...

— Jaja, adjø da saalænge! sier Gaarder trist — vel kommen ut igjen !

— Adjø ! svarer jei kort, og han gaar. Stiv a rædsel venner jei mei saa mot henne — hun staar og ser paa mei, sløvt, me onde øjne, og et øjeblik kan jei ingenting si. Men pludseli løsner den, hele den forfærdelie inneklemte smerte, og jei brister skjælvendei graat og faar hulkendehvisketdet frem :

— Aa vær ikke vonn paa mei... jei kan ikke holle det ut!...

Me ét lissom smelter hennes ansikt, øjnene blir forfærdeli kjærlie — og hun griper mei fort og fast i haannen og hvisker det tilbake :

— Nej ! jei er ikke vonn paa dei ! ikke graat! — gutten min! — og hun klapper mei bløtt paa kinne.

— Tror du at du vil kunne kjenne mei igjen, naar jei slipper ut! hvisker jei angest.

— Ja ! svarer hun sagte og ser mei dybt inn i sjælen me store sorgfulle øjne — og løfter saa sløre fra munnen og byr mei den til kys. Og sansesløs slaar jei armene om henne og trykker henne tæt tæt inntil mei, mens jei kysser den elskede vidunderlie munnen hennes, og føler hvordan nye friske kræfter

14strømmer fra henne over i mit febermattede legeme.

— Adjø! adjø ! hvisker jei saa og ser henne fortvilet-kjærli inn i øjenene, mens jei krampagti trykker hennes haann — adjø ! adjø ! og gud give saa sant du maa kunne kjenne mei igjen naar jei kommer ut...

Saa er hun borte —

jei staar der alene, mit i cellen me begge mine hænder knyttet krampagti inn mot hjerte— det kjennes som at jei staar det ikke over : naa brister, naa revner det altsammen...

Men pludseli ser jei igjen de store sorgfulle øjnene hennes stirre mei inn i sjælen... og munnen, den vellystie munnen under sløre, som hun byr mei til kys — og op stormer det i mei me forløsende magt : Hun er gla i mei endda! .. og det er ikke mere enn fjorten dage — endda maa det kunne holle! — Og da møtes vi alene, paa et sted livor vi kan si hverandre alt — aall! saa længe maa det kunne holle endda!...

Og afsted farer jei, op og ned i cellen me volsomt bankende hjerte, mens haape spirer igjen i mit hjerte, og grønnes og sprér sei i mit bryst...

--En stunn efter kommer slutteren inn me et

brev, og jei river det op, og læser :

Kjære !

Gaarder og jei sitter her hos Gravesen, han spiser mange smørrebrø me fisk paa — aall du! vær ikke vonn paa mei, jei ville saa gjerne vært hyggeli mot_ 211 —

dei idag — meu jei er for nervøs. Hvis jei tror fins noen som venter a mei at jei skal være snil, saa maa jei være

slem — a skjøn det, vil du ? — Gaarder ventet a mei at jei skulle være snil. ikke sant? Adjø da min egen ven.

Din Vera.

--Timer er gaat, det er sént paa nat — saa

sætter jei mei ned og skriver til henne :

« Tak Vera for breve dit! tak for at du ville vært hyggeli mot mei iaften — jei skjønte det nok ossaa, saa lite som jei kjenner dei. Men det var heller ikke det at du var litt slem imot mei som gjöre mei saa hjerte bedrøvet; det var det at jei følte det som saa uhyggeli sant, da du skrev paa den lap pen : « Jei kjenner Dem ikke igjen. » Skulle den virkeli gaa i opfyldelse den anelsen din fra før : ai naar jei kommer ut, saa vil du ikke mere kjenne mei igjen? — det er det som blir rædselen i disse lodage — aa gud... Gid jei visste om du er gla i mei endda. Men sell om du naa kunne gi mei besked paa det, saa kunne jei altsaa allikevel ikke mere faa vite det mens jei sitter her; for jei faar ikke lov til hverken aa skrive til dei eller faa brev fra dei — jei skal være levende begravet i de 15 dagene. Gid du kom til aa tænke paa mei af og til — nej, gicl ofte!

Din egen gut skulle jei ønske at jei endda var — mon jei er det? — aa Vera, om fjorten dage ! —LXXIX

Dagen efter. (Sønda 23de September 88)

Endeli er klokken 12, døren gaar op og den hvit-haarede vagtmester trær inn, me en slutter efter sei :

— Ja, naa staar cellen færdi til Dem deroppe !

Jei tar haann-kolferten min og føller me slutteren op i fængslets 2',cn élage, hvor en vældi skummel cellehal hvælver sei hen gjennem hele bygningens indre fra ende til anden. Den har et svært vindu i hver ende, men lyse derfra rækker ikke langt. I hallmørke skimler jei paa begge siden af hallen fire lange uhyggelie rader af celledøre, den ene rad over den anden — den øverste helt opunner tåke. — En smal jerngang løper bortover under hver a dem, saa man kan gaa fra celledør til celledør —

Skrittene vore paa stengulve gir en hul uhyggeli gjenlyd i den vældie skumle hall — og vi trær inn i en celle som undervagtmesteren benytter til kontor. Der blir min koffert undersøgt, og jei sell ossaa : at jei ikke har me mei forbudne ting — og efter at jei saa er vejet og skrevet inn, faar eu slutter ordre til— 213 —

aa føre mei til min celle, Ad en smal jerntrap stiger vi op til cellerad n° 2 ; et stykke bortpaa jerngangen langs celleraden staar en dør aapen, den er det — jei gaarderinn me min koffert, døren faller i efter mei me en slaa — og jei er alene.

Cellen er absolut tom, me nymalte, glinsende brungule murvægger, og dagslyse faller sykt ned i den gjennem et lite gitterfønster højt oppaa væggen. Da jei har sat kofferten fra mei i en krok og ser mei om, føler jei pludseli me et gys, at jei taaler ikke at cellen er tom — : det er som om jei maa, enten jei vil eller ikke, renne hode imot disse blanke glinsende murvægger. Me en volsom anstrængelse faar jei holt mei tilbake, men hjerte klapper i angest, jei skjæl ver og hakker tænner, og kolsveden springer frem paa pannen,..

r— Jei taaler det ikke ! jei blir gal! hvisker jei forfærdet til mei sell — jei maa jo renne hode mot disse murene...

Og pludseli me et spring staar jei ve døren, me haannen paa klokke-grépe for aa ringe — : jei vil ut! jei vil ned igjen !

Men i samme sekunn staar det klart for mei — : 104 dage istedenfor 15?... nej! — og jei biter tænderne volsomt mot hverandre! slipper klokkegrépe, og farer angest afsted op og ned i cellen uten aa tore se mei om, mens jei hvisker energisk til mei sell : « Det gaar over!... du venner dei snart til det!... jada! naturlivis! »

Men angestens sved siler mei ned a pannen, og— 214 —

fortere og fortere løper jei der frem og tilbake — : Aa Vera Vera, du skulle vite for et hull de har puttet mei inn i ..

Om en stunn kommer vagtmesteren inn til mei og ber mei besørge afhentet de tingene jei har staaende nede i

arrestcellen, og jei skriver i hast noen or til Gaarder om det.

— Faar jei ikke lov til aa senne noe brev herfra ? spør jei saa vagtmesteren.

— Jo ! ét brev faar Di lov aa senne, og ét faar Di lov til aa ta imot - ossaa kan Di ta imot ét besøk.

Det føjer jei da til paa lappen til Gaarder og bér ham si det til Vera — og saa faar vagtmesteren breve.

— Men et bor til aa skrive paa maa jei vel faa herinn ! sier jei saa.

— Det faar Di vist lov til, sier han — men bestyrerens specielle tilladelse kræves, og han kommer først imaaren. Derme gaar han, og jei farer igjen angest op og ned i den tomme cellen me de glinsende brungule murvæggene, og det lille gitterfønstre deroppe tittende sort ned paa mei — og tænker fortvilet paa henne og paa disse forfærdelie 15 dage som jei nu har foran mei...LXXX

Elce dage senere (Thorsda 4de Oktober).

Det er om formiddan, inni den lille brungule vann-og-brø cellen me det sorte gitterfønslre højt oppaa væggen.

Ve det lille gulmalle bore mitt paa den ene langvæggen sitler jei, foroverbøjet, me én haann under hvert kinn, og stirrer i sløv fortvilelse ret frem paa den glinsende nymalte murvæggen, mens den ene og samme tanke fortsætter og fortsætler sei i det uendelie inni den syke hjernen min — :

...aldri kommer jei vist ut mere. . dagene tar aldri noen ende... fire lange forfærdelie døgn skal jei sitte her endda, uten henne — jei boller det aldri ut!... Og jei vét ikke noe om henne, ikke hvor hun er, ikke noen ting... kansje er hun rejst... kansje er hun slet ikke gla i mei mere, og vil ikke mere ha mei der hvor hun er — hva sitter jei saa her for og pines innimellem disse tykke brungule murene — aah ! hvorfor er jei ikke dø...

— Aa nej nej hun er ikke rejst... hun er gla i mei endda... og vil ha mei der hvor hun er — herregud— 216 —

om joi bare et eneste øjeblik kunne faa holle henne i haannen, og se henne inn i de elskede øjnene !... Eller bare jei kunne faa et lite glimt a hennes dejlie skikkelse, hennes vidunderli daarenclegang — hvor det ville lindre !... Men det er jo umuli! ingenting af henne kau jei faa se eller røre ve... ingen ting — bare disse brungule glinsende væggene runt omkring, overalt! —gud, hvordan skal dette enne !... Aa Vera Vera, jei dør hvis jei ikke faar se dei...

Pludseli skvætter jei til : tænk om hun just naa gik forbi her nedenfor !

Og op farer jei, griper stolen jei sitter paa, og slænger den hen til væggen under gitterfønstre — og staar i et nu me benene oppaa stoleryggen og ansikte fremme i den lille aapne ruten mitt i fønstre, spejdende nervøst opover og nedover Grubbegaten dernede, paa den anden side af lufte-gaarens tykke granitmur...

— Aanej, hvor kunne jei tro! — alle nerver slapner af igjen — tomt ! tomt! ikke et menneske aa se...

— Jo dér : frem om hjørne a Hospitalsgaten svinger et.skjørt — nej, det er jo en gammel kone... Men der igjen — nej, to smaagulter... Aa men tænk, tænk ! om den næste var henne!...

De to smaaguttene er stoppet op i porten ret over gaten; de føller me øjnene de lange rader a sorte gitterfønstre heroppe paa fængslets væg — der fik de øje paa mei! Saa hvisker de hemmeli noe til hverandre, titter igjen op, og hvisker igjen — og roper saa højt mit navn og løper sin vej...— 217 —

— Tænk om hun naa pludseli svinget om hjørne derborle, og hadde hørt dem rope mit navn, og derve kom til aa se op og faa øje paa mei hun oss-aa ! — jei stirrer og stirrer me bankende hjerte paa hjørne derover...

Men ingen ingen ingen ingen...

Fortvilet stiger jei ned i cellen igjen og sætter mei igjen ve det gule bore, me hode støttet i hænderne, til aa stirre paa den glinsende brungule væggen — og igjen glier de samme gamle tanker sløvt ut og inn gjennem det syke forpinte hode mit — :

...aldri, aldri tar det noen en ne, disse tykke brungule murene slipper mei aldri levende ut a sei ...Og kommer jei

noensinne levende herfra, saa er hun natuiiivis væk! — aah jei vét det nok, jei vet det nok : jei finner henne aldri igjen mer.,, eller jei sell er blit idiot forinnen — aa Vera kom kom og la mei faa se dei mens jei ennu er et menneske; snart blir jei gal eller dø... Aah ! bare et eneste lite glimt a dei — jei aarker ikke aa være til længer paa denne maaten...

Taarerne siler mei neda kinnene, og faller dryp i dryp ned paa det gule bore...

Pludseli blir slaaen paa utsiden af døren løftet af, og da jei i en fart har tørret mine øjne og ser der-bort, gaar døren op, og inn kommer fængselspræsten, en stor røskjægget mann i iloshat og brun vaarfrak. Han hilser venli me floshatten og sier me sin litt slæpende vestlands-dialekt— 218 —

— Godag Jæger! her er kommet et brev til Dem... Di har jo tilladelse til aa ta imot ét brev mens Di er her — jei vét ikke om Di vil ta imot dette, eller Di heller vil vente paa noe andet? — og han leverer mei breve.

— Hennes haannskrift! — jei griper breve me skjælvende haann og vil like til aa rive konvoluten op — men stanser pludseli raavill : det staar ikke uteupaa, som jei har bett om, at det er dette breve jei skal ta imot...

Men hennes er jo haannen, og saa maa det vel være hennes mening at jei skal læse det...

— Jo tak, sier jei og ser op paa præsten — jei tar imot dette.

Præsten hilser og forsvinner, slaaen faller i igjen, og jei river konvoluten op og læser :

Kjære

Imaaren rejser jei til Skagen, kansje kommer jei til aa bli der i hele vinter, Waldemar vet ikke noe bestemt om det. —Jei ville ønske jei kunne taat set dei, men Gaarder har ikke lat mei faa vite før naa at det gik an, og naa er det for sént. La mei faa vite hvordan du har det naar du kommer ut.

Me haannen støttet paa det gule bore staar jei der litt og stirrer paa dette breve — og forstaar ingenting...

Men pludseli føles det som om hjernen revner; det sortner for øjnene, jei griper mei uvilkaarli me begge hænder 0111 hode — og tomler saa halt bevist-— 219 —

løs tilbake mot væggen, mens det gaar som et lyn igjennem mei :

— Naa altsaa kommer det! naa altsaa blir jei gal!

Men nej, litt efter litt glier det over igjen, og

hjernen blir igjen klar. Lænet tilbake mot murvæggen staar jei der, me breve i haannen, og stirrer igjen paa disse klamme linjer — og kan ikke, kan ikke tro det...

... «La mei faa vite hvordan du har det naar du kommer ut » — det er altsaa alt hva hun har trang til ...altsaa vil hun ikke mere ha mei der hvor hun er... altsaa er hun ikke gla i mei mere... Og ikke et kjærli or til farvel, ikke en kjærli venning, ikke en kjærli tanke — ingenting som minner om at hun engang har vært gla i mei... bare disse klamme orene : — « Imaaren rejser jei — la mei faa vite hvordan du har det naar du kommer ut,» ossaa dette klamme « kjære » over...

Aldeles tom i hjernen staar jei der og stirrer hen for mei, og forstaar det ikke, og tror det ikke...

Men pludseli griper det mei me forfærdelse, at det er, det er saa ! — og jei kaster mei ned paa maven mitt i cellen, me hode gjemt i armene, og hulker det frem :

— Nej Vera, det er ikke sant!... du rejser ikke fra mei... du er gla i mei, og vil jei skal være der

hvor du er !---Aa gjør det ikke Vera!... rejs

ikke fra mei uten aa snakke me mei først og si mei hva du føler for mei naa !... ikke gjør det! hører du : ikke gjør det — jei bér dei saa pent...- 220 —

Længe ligger jei der slik og hulker og grauter og snakker me henne. Men pludseli bryter det ut a rn ei :

— Aa jo ! jo ! jo ! hun gjør det allikevel! jei vét det nok, hun ejer ikke barmhjertihet — jei kjenner henne jo fra før!

Graaten blir til krampegraat, jei ligger der en stunn og hixter efter vejre — saa hulker jei igjen :

— Ajo Vera ? litt barmhjertihet har du me mei... lite gran, ikke sant ? — ine mei som du engang har vært gla i... Aa Vera, kom og si mei alt som det er?...

— Er du ikke gla i mei mer, saa si mei del!

— Og vét du ikke hv.i du er, saa si mei det!

— Og er du gla i mei endda, men tør ikke mere ha mei der hvor du er, fordi han har truet dei til aa afstaa fra det — saa si mei det!... Si mei del og ta farvel me mei — som sist han hadde tvunget dei til det. For all, alt kan jei holle ut— bare ikke dette « kjære naa rejser jei, la mei faa vite hvordan du har det naar du kommer ut » — aah, bare ikke de klamme motbydelie orene, som hadde du glemt at vi noensinne har vært gla i hverandre...

Slik ligger jei der me ansikte gjemt i armene og snakker me henne, graatende og hixtende mellem orene.

Men pludseli farer jei op, grepet af raseri, og blir staaende milt paa gulve, koll som is —:

— Ikke et or altsaa har hun aa si rue i før hun rejser—ikke et eneste or. Hun visste jei var like ve aa bli gal da de sat mei inn hér, fordi hun haddesittet saa stum dernede i arresten de siste gangene hun besøkte mei : saa dvask og dø og umuli — en bløt slimet morfinklomp... Hun visste jei var like ve aa bli gal — men det var altsaa det hun ville !... hun ville ha mei gal — og naa da hun skjønner at jei er blit reddet ve aa faa fjorten dage istedenfor 104, saa skriver hun dette breve for at jei skal bli gal allikevel... Ja derfor er det! aa jei forstaar det nok

— fy fan, hvor sjofelt! hvor lompent! hvor elendi lompent — æsch !

— og jei krøller breve hennes sammen til en tull i haannen og kyler det foragteli bortover gulve — : fy! fy! fy! foren svarte satans skinn og bene, hvor motbydeli lompent!...

En stunn blir jei staaende der og stirre indigneret hen for mei — men saa begynner det igjen aa gaa runt i hode mit, graaten og fortvilelsen tar mei igjen

— hva skal jei gjøre?! — og tilintetgjort synker jei ned paa stolen me armene foran mei paa bore og gjemmer mit ansikt i dem.

Og frem for mei stiger hun i det fjerne, den Veran jei kjenner fra isommer, og som jei elsker saa grænseløst — frem stiger hun langt derborte hvor jei ikke kan komme, i sin frygiske hue og det bio levrete kjolelive; me hænderne i siden og nøkne arme smiler hun imot mei me det vidunderlie ansikte som bare er liv omkring et par lysende spillende øjne — store min gud!...

Men saa gaar det som et rykk igjennem mei — : Aa men det er jo ikke henne! — jei presser pannenhaart ned imot borplaten — det er jo ikke henne, bare et falsk billede af benne... hun der som jei ser, er ikke noe sted, existerer ikke...

Naa blir ansikte hennes alvorli, me store mørke triste øjne — gud saa trist, saa morderli trist hun stirrer paa mei... ah! for en angest som tar mei : hun blegner — eier blegnet hun af, og strøkes ut, og er væk!

— og op styrter jei fra stolen me et skrik,og føler det som at naa er hun dø. og jei faar aldri se henne mere - og frem og tilbake farer jei af sted derinne i den lille cellen i ren vildelse, hulkende og fortvilet, og vét hverken ut eller inn...

Men saa me ét sanker jei alle mine kræfter sammen, kaster mei ned ve bore igjeu — og griper pennen og skriver til henne. Bare noen faa or, hvori jei ber og trygler henne om aa faa vite hva hun mener me det forfærdelie breve sit. Da jei er færdi springer jei op og ringer, og faar sent breve afsted me et bud som skal be om svar me tilbake — og begynner saa igjen min fortvilete vandring op og ned i den lille cellen, ventende i angest og rædsel paa hennes svar...

Middags-brøe blir skjøvet inn — jei rører det ikke.

Time gaar efter time, den ene evihet efter den anden ; det blir fulstændi mørkt i cellen — ennu be-staridi gaar jei der, hvileløs op og ned...

Aftensbrøe blir skjøvet inn ; jei gaar der fremdeles.

Men jei venter ikke længer paa noe svar, jei er mei ikke længer klart bevisst, angesten rinner meiustanseli ned gjennem hver nerve uten at jei venter paa noen afslutning — jei bare gaar der som en stor vandrende rædsels angest uten haap — begynnelsen til det evie helvede...

Pludseli aapnes den lille gluggen mitt paa celledøren og den lille osende tranlampen til aa tænne gassen me blir skjøvet inn paa træplaten foran gluggen. Jei tar den mekanisk, tænner gasblusse me den og safter den tilbake igjen — uten aa tænke paa hva jei gjør, bare me angesten rystende igjennem mei.

— Goaften mester! hører jei saa pludseli Hansens venlie stemme utenfor,idet tranlampen blir tat bort — og det mørkskjæggete ansikte hans viser sei i gluggen.

— Goafien! svarer jei — og husker saa pludseli at det er jo ham som har paatat sei aa besørge breve.

— Ja, sier han — jentongen var borti* hos Bjørck rue breve i formidda —og først saa ba Bjørck henne vente paa svar. Men strax efter kom han ut igjen og skulle si fra frua at hu hadde ikke tier til aa skrive noe svar strax; men klokka to skulle der ligge svar færdi inne paa kaféen i Grand hötel. Men da jentongen saa kom der klokka to og spurte efter breve, saa varder ikke noe — og da var dem netop gaat derfra baade Bjørck og frua. Og siden har jentongen flere ganger vært oppe hos Bjørcksigen, men der har ingen vært hjemme i hele efta.

— Tak, sier jei mekanisk — saa er der ikke noe mere aa gjøre ve det.— 224 —

— Nej, der er vel ikke det da ! — gonatt mester ! — og slutteren slaar den lille smekk-luken i og gaar videre.

• Stiv som en støtte staar jei der og lytter mekanisk efter skrittene bortover jerngangen, til den siste gjenlyd a dem er forstummet i den store skumle fængselsliallen derute — det er som bærer de til graven mit siste livsens haap...

Men pludseli kommer jei til mei sell igjen. Og som en stor koll slukkende bølge ruller rædselen ned gjennem mit legeme fra øverst til nederst— jei storskjælver i hvert lem hele kroppen over — og saa er den væk, rædselen, og jei staar der alene tilbake, koll og tom. og vét at naa er det altsaa forbi, naa er hun strøket ut a mit hjerte — naa har jei mistet det siste, det eneste jei ejet og hadde : min kjærlihet til henne...

En stunn staar jei der og stirrer idiotisk hen for mei — saa gaar jei træt bort i en krok under det sorte gitterfønstre og lægger mei ned paa gulve, me hode paa haannkofferten, og blir liggende der, sløv, uten aa tænke, bare me en uklar forestilling om at naa er det altsaa forbi me inei...

Litt efter litt trænger tanken sei tydeliereinn paa mei... Naaja, sier jei til mei sell — mei kan det jo va^re det samme, jei er jo saa træt og forpint allikevel at jei aarker ikke mere. Og jei har jo taat leve engang — hva kan jei saa mer forlange! Det sto ikke længe paa desværre, men intenst levet jei da den tiden, fyldt som den var af rædsler fra først til— 225 —

sist, og me enkelte vidunderli lykkelie stunner in-nimellem — gud forbarme sei for stunner !...

Og miuderne strømmer inn paa mei, minderne fra isommer, rædsomme og dejlie om hverandre

— og øjnene blir vaate og taarerne begynner aa rinne, og tilslut saa ligger jei der og ruller mei i storgraat frem og tilbake paa gulve, hulkende som et barn...

Litt efter litt er hulkingen holt op af sei sell, og jei ligger der ganske stille, én haann klemt haart inn imot hver tinning, og stirrer op i tåke, helt forundret — :

— Gud hvor det var gott aa graate... og hvor det lindret aa minnes... Vont eller gott, lykke eller rædsel — det er dej li aa minnes !

— og jei rejser mei overenne paa albuen og ser mei lissom utfordrende omkring i den lille oplyste cellen me de nøkne glinsende murvægger, og hvisker det energisk ut i luften :

— Jei kan leve endda ! jei vil graate dem ned paa papire alle mine minder ! jei vil graate det ut for alverden, det jei har levet! — det maa jei kunne, sell uten henne. Og det skal bli et stykke levende liv som man aldri har set maken til før i norsk literatur !... Og du ossaa Vera, skal graate det ut, det du har levet me mei, og me ham... graate og juble det ut.

— og han ossaa ! det han har levet imens. Om vi

ikke er gla i hverandre mer, la os ialfall arbejde

sammen paa aa forévie det vi har levet!... Tre

mennesker, grepet paa det alvorliste punkt i deres

15— 226 —

liv, der livor alt det vrænges ut som de er innerst inne i sei sell — og git, ikke saan som en uten-forstaaende ser dem eller imaginerer sei at de er ; og ikke saan som én af de tre ser sei sell og de andre — nej men git fra deres alles synspunkt, slik som hver af dem ser sei sell, og hver af dem ser de andre — det vil bli det vidunderliste literalur-værk som verden ennu har set... Hører du Vera: du skal! og han me ! — og vil dere ikke saa tvinger jei dere, tvinger dere ve at jei skriver! Ja for jei kan skrive, det skjønner jei naa Vera, sell uten dei — for det er dejli aa minnes !...

Og pludseli tar det mei som noe stort det jei ennu har aa gjøre her i live, og jei springer op paa gulve og truer me min knyttede næve ut i luften og mumler det hen for mei :

— Ah ! ce sera moi encore une fois !

og igjen vandrer jei frem og tilbake i cellen me forte nervøse skritt.

— Ah oui! ce sera moi encore une fois ! gjentar jei engang til, og skritter energisk videre...

Fodtrin nærmer sei paa den smale jerngangen utenfor, de stanser ve min dør, slaaen blir tat fra, og den hvit haarete vagtmester viser sei i døren me en slutter bak sei — det er den sædvanlie aftenvisit.

— Gaaften! skal Di ha skiftet vann til natten ?

— Ja tak ! — og jei tar muggen og kruse og gaar ut i springe og skifter.Imens laaser vagtmesteren op laasen for hængekøjen som er fastlaaset oppe paa— 227 —

hjørnehyllen over vaskevansstolen, — sier saa gonat og slaar døren i, og gaar videre til næste celle.

Jei blir gaaende der op og ned og tænke paa det som jei naa altsaa har foran mei:

Naar nu disse tre dage blir slut og jei slipper ut herfra, saa er det altsaa aa rejse penge da, og drage afsted ned til Skagen og træffe dem begge to... si dem at naa som det er slut og forbi fra min side ossaa, saa kan vi gott være sammen igjen alle tre... forklare dem at det eneste jei naa har aa gjøre her i verden, det er aa faa min bog færdi — og at naar jei skriver, saa maa de ossaa, ellers blir det for væmmeli for dem... Og saa vil jei be dem om aa faa lov til aa være der hvor de er, til vi blir færdie — for det er et vanskeli arbejde, det vi har aa gjøre, og vi trænger hverandre allesammen mens vi holler paa me det...

Og saa blir vi færdie og gir ut høkerne vore alle tre samtidi, og gjør en epoke i norsk literatur som ingen før os...

— Og saa er min historie ute.

— Ute?

— Ja ja ja ja ! — jei stamper i gulve — du forlanger ikke aa leve evi da vel for en satan !... Saa ! — og afsted skritter jei igjen op og ned i cellen me bange urolie skritt...

Pludseli slukkes gassen, og jei staar der i bælgmørke.

— Saa for satan! bryter det inædt ut a mei — gid helvede hadde det fordømte krapyl! — og der griper— 228 —

mei en djævelsk lyst til aa gjøre dem noe rigti infamt vont, alle dem som er skyll i at jei naa sitter her — aahhh!...

Men saa biter jei raserie i mei igjen, famler mei i mørke bort til kroken ve vaskevansstolen, faar fat paa den sammenrullete køjen paa hjørnehyllen deroppe, løfter den forsigti ned, og ruller den op og spænner den tværsover cellen, i jernkrokene paa begge sidevæggene — og rejer saa op og klær a mei, og lægger mei noksaa modi.

Men da jei saa ligger der alene i mørke og vil tvinge mei til aa sove, saa vælder den jo inn over mei igjen, hele min hjælpeløse elendihet, og jei vét i samme nu, at uten henne er jei ingenting, og kan jei ingenting i verden... Ingenting kan jei, uten at hun er der og er gla i mei — og hun er jo ikke gla i mei mer, og kan aldri bli det, jei kan gjøre hva jei vil, hva jei vil...

Jei blir liggende der og venner og snur mei i køjen og vrier mine hænder i fortvilelse og hitter paa alle tænkelie og utænkelie muliheter — men hvor jei venner mei hen, møter jei bare min t^gen hjælpeløse elendihet, som stirrer mei inn i ansikte uten liaap — : hun er der jo ikke, jei kan ingenting mer 1 verden—jei er fortapt... Aa Vera Vera hjælp mei, hva skal jei gjøre! — aa-haa-haa-haa !

— og jei borer hode ned i puten og blir liggende og vri mei i krampegraat, til det bare blir en tør hét hixten, og der ikke er taarer igjen mer i mine øjne. Saa lægger jei mei om paa ryggen og blir Jig— 229 —

gende og stirre op i mørke, i stum, taareløs, marter-full fortvilelse — intil krampegraaten tar mei igjen, og jei kulker og graater alle mine taarer ut paany.

Slik blir jei liggende hele natten igjennem — uafladeli deu samme vexel af krampegraat me ansikte nedi puten, og taareløs fortvilet stirren ut i mørke — det vil slet ingen enne ta.

Endeli ringer maarenklokken derute i den store skumle fængelshallen og vækker alle fangerne, til en ny dag — og ut springer jei af køjen, faar klæerne paa i en fart, hægter ned hængekøjen og slænger den tilside saa der blir plass — og vandrer saa fort og nervøst op og ned i den mørke cellen og venter paa lys.

En stunn er alt stille...

Men saa høres skritt langt borte paa jerngangen utenfor, de nærmer sei fra celledør til celledør, me en stans foran hver, intil de endeli rækker frem til mei, og den lille smekk luken springer op, og en osende tranlampe skyves inn paa brette foran gluggen. Da jei har tænt gassen me den og sat den tilbake, river en haann den rask til sei, luken smekkes i igjen — og skrittene gaar videre til næste dør.

Jei ruller køjen sammen og løfter den op paa sin plass, tar zinkbøtten og skureklutenfrem, og lægger mei ned paaknætil aa skure gulve. Og litt effer litt mens jei ligger der og skurer, levner hele fængsle op derute, hejse og rulle-maskiner sættes igang, hule fodtrin kommer og gaar, og hule ekko svangre stemmer lyder af og til innimellem.— 230 -

Litt efter aapnes den lille smekk-luken for anden gang, og liiaareiibrøe blir skjøvet inn.

1 en fart faar jei vasket ansikt og hænder, tar saa mekanisk maarenbrøe og skjærer det op i skiver, og blir gaaende der i feber op og ned i cellen og maule det i mei mens jei venter — venter paa aa komme ut. Uten aa tænke, aldeles febersløv, saa jei knapt vét mere hvor jei er, bare vandrer jei afsted der op og ned, drevet frem af en eneste dunkel men intens følelse som fyller mei : (< Jei maa se henne igjen, og læse min skjæbne i hennes ansikt! hva saa mere, det vét jei ikke — men intil da maa jei vandre, bare vandre afsted, fremover og fremover gjennem en uhyre øde ørken — intil jei pludseli træffer henne »...LXXXI

Fire dage efter. (Manda 8di Oktober).

Dage og nætter er kommet og gaat, jei liar ikke sovet, bare døset afsted i feber, gaaende om dagen, liggende om

natten — af og til lettet ve en graat. Frem og tilbake gaar jei der i cellen me taake om hjernen, det hele er mei som en lang onn drøm, som ikke vil ta noen enne, og som jei ikke tør gjøre noen anstrængelse for aa rive mei ut af, fordi der dybt nede paa bunnen a min sjæl ligger og ruger som en uklar angest for opvaagningen...

Pludseli slaaes døren til cellen op paa vi væg, og i døraapningen staar en gulsnoret betjent som sier : « Værsgo, naa er Di fri! » — og det er som vaagner jei af en lang dvale og sættes me ét tilbake i det virkelie liv igjen. Jei staar der, helt underli stemt :

Længe, længe er det siden at alt dette er skedd me mei ; fjernt tilbake i tiden, som gamle minder, dukker det op igjen altsammen — : den dagen me det forfærdelie breve... og henne... og alt det jei har levet me henne... fjernt fjernt er det altsam men, en stor blek erindring fra en gammel længstfor-— 232 —

svunnen tid... døe maa de være, synes jei, for længe siden, alle de som levet dengangen, og jei sell er bilt en sløv hundredaari olding som nu skal vandre alene ut blant en fremmed slægt i en fremmed by, hvor jei ingen kjenner og kjennes af ingen...

Slutteren staar der i dør-aapningen og ser forun dret paa mei — og pludseli slaar det mei, at denne slutteren kjenner jei jo ikke, jei har aldri set ham før! og en uhyggeli angest stiger op i mei :

— Det er da vel for djævelen rigti altsammen ?...

Men idetsamme hører jei gusjelov vagtmesterens

gamle velkjente stemme nede i den store fængsels hallen utenfor, og saa er det jo over. Jei puster lettet ut, griper min koffert og føller slutteren ned i undervagtmesterens celle hvor jei blir skrevet ut, faar en af slutterne som bor i fængsle til aa ta vare paa kofferten — og stiger saa, underli drømmeagti stemt, ned i første étage og lar mei lukke ut a vagten.

Ute i fængselsgaaren staar Gaard er og maleren Strøm og venter paa mei, og de hilser godag og ønsker mei velkommen ut. Men allikevel forekommer det hele mei bare som en ny drøm, hvor tanken paa henne ligger og ruger som en mørk trussel i båkgrunen.

— Aah, men den gjæller det aa bolle nede til der skal hanles ! hvisker jei nervøst til mei sell — og min første tanke er brænnevin.

— Har-dere penge ? spør jei nervøst.

— Nej, de har ingen penge. Men cia vi kommerinn i byn træfler vi Hertzberg og Helgesen som har, og vi tilbringer dagen sammen alle fem, og jei tyller i mei alt det brænnevin jei kan faa, tiltrods for fængselslægens intrængende advarsel før jei gik. For jei maa, jei maa holle den nede, denne forfær-delie trudsel som ligger og lurer nede paa bunnen a min sjæl — kommer den op og faar magt over mei blir jei gal !...

Om aftnen sitter vi sex stykker af os — Ejnar Hassel er kommen til — i en loge paa Tivoli og drikker champagne. Drukne er vi som alker, og et leven boller vi derinne i logen som om vi er hjemme hos os sell — og af og til lér vi og gestikulerer ned til publikum, som er yderst indigneret. Og det fryder mei ! — jei helder mei drukken ut over loge-barriéren me cliampagneglasse i haannen, og stirrer hadefuldt ned paa alle de lyse ansiktene inni den sorte vrimlen dernede i salen — : aah hvor jei hader hader dem allesammen !...

Da det er slut klokken toll finner de andre mei igjen ute i en krok af Tivolihaven, liggende paa sneen og vri mei i mavekrampe. Jei har staat der og kastet op intil der ikke længer fantes noe i mei, saa har krampen tat mei og jei er falt overenne, og har ikke kunnet rejse mei igjen. De løfter mei op, og halt lejer, halt bærer mei ned paa mutter Røjans hotel, hvor de lægger mei i Kristines seng da alle gjæsteværelser er optat — og der blir jei da liggende og stønne og ynke mei og drikke alleslags mave-draaper, mens Helgesen ligger paa gulve inni spi-— 234 —

sestuen me Kristine. Vont, forfærdelie vont har jei det hele natten igjennem ; sammenkroket a smerte ligger jei der og trykker krampagti begge mine knyttede hænder inn imot maven. Men jei ønsker ikke smerterne bort — jei føler det, lys ædru og vaaken som jei er blit: at i samme øjeblik som smerterne forsvinner, saa vil de falle over

mei, de fæle tankerne som jei ikke tør gi rum — og jei klamrer mei til mine smerter som til en frelse...

Ut paa maarenen blir jei litt bedre. Jei staar op og drikker melk sammen me Helgesen — og saa gaar vi ut paa gaten og træffer noen andre drukkenbolter, og drikker igjen brænnevin hele dagen igjennem til langt paa nat...

Næste maaren igjen, vaagner jei paa sofan hos Herzberg. Vi er svært daarlie begge to og ingen af os har penge, men vi gaar da ut for aa faa noe aa stive os op paa. Oppi Karljohan træffer vi Fredrik.

— Har du penge ? spør jei — vi er svært daarlie.

— Nej !... Men har du faat det breve som er lagt inn til dei paa Grand ?

Angest styrter jei inn paa Grand, faar breve, river det op og læser :

Skagen 7/io 88.

Vera vilde ha skrevet til dig idag, men hun har forstrukket en Sene og ligger og kan ikke røre sei; men hun er sansynlivis bedre I il imorgen. Dit Brev i Thorsdags var det hende umuligt at svare paa strax, for hun maatte skynde sig paa Stationen med det samme. Hun liar bedt mig skrive dette.

Waldemar Bjørck.— 235 —

Jei staar der skjælvende inni kaféen og læser dette, og det virker paa mei som bud fra en anden verden...

« Mit brev fra itborsdags » ? — det er tusen aar siden jei skrev det... en fjern drøm... « Det var henne umuli aa svare paa det strax, for hun maatte skynne sei paa stationen me det samme...? »

Løgn! skriker det pludseli inni mei — altsammen er me ét trængt helt innpaa mei, og bringer mine nerver i et forfærdeli oprør — løgn ! fire timer gik der fra hun flk breve og til hun gik paa stationen !... Aah men væk ! væk me alt dette naa ! — jei kan ikke, maa ikke, tør ikke slippe tankerne løs

— og ut styrter jei paa gaten igjen, finner Herz berg, som imens har truffet paa noen penge, og skynner mei sammen me ham inn paa Grand igjen, til pjolteren — og snart en nerverne døvet igjen.

Den næste dags formidda sitter vi et helt komplot af os me vore pjoltere omkring hjørne-vindue i Grand, og jei snakker og lér me de andre som om ingenting var. Dybt, dybt tilbake har jei faat trængt den naa, denne trudsel om at jei skal vaagne ; roli slumrer den derinne og knyr ikke mer — bare at jei lissom maa holle haannen paa den hele tiden.

Saa kommer opvarteren stikkende me et brev — og angesten sitrer mei igjen ned gjennem alle nerver mens jei aapner det og læser :— 236 —

Man da 8/10 88. Jei har ikke kunnet skrive før, for jei har vært syk — Hvordan ialverden skulle jei kunne skrive anderledes brev, naar jei visste at vagtmesteren skulle læse det først? Jei ville forfærdeli meget heller ha snakket me dei da jei kom me breve, men fyren ve døren sa jo nej.

Men du maa ikke komme hit! — Naa i denne tiden du har vært i fængsel er jei kommet saa vitt bort fra dei, at jei kansje kan klare mei uten dei. Husker du : du ville forsøke aa komme bort fra mei ve aa slite ut alle de intrykkene du hadde a mei — ikke sant? Naa vil jei ossaa forsøke, men ikke paa samme maate —

jei har kastet mei paa hode inn i noe nyt : jei vil se rigti aa bli lænket fast til Waldemar me legeme og sjæl. Jei sitter og hører efter alt hva han sier, de invenninger jei kan ha aa gjøre sier jei ikke; hva han maler studerer jei saa længe paa til jei syns det er udmærket—jei synes han er pen, snil, flink. Barna mine har jei lat være igjen hos papa, bare for rigti bare aa kunne tænke paa ham. Der hvor vi bor har jei hængt op alle teppene og gardinene mine, begge sengene staar ve siden a hverandre me gardiner runt, saa det danner et innelukket rum for sei sell, me en kulørt lampe i tåke. Den tænner jei om aftnen innen vi lægger os. Saa lægger han sei hos mei, og fortæller mei hvor lykkeli han er, og at der allikevel maa være noe ve ægteskabet. Og jei svarer ja naturlivis, og at jei ossaa er lykkeli — og saa— 237 —

ligger han hos mei — og varmer mine fødder imellem sine hænder, for rædsomt kolt er det her. Naar saa alt det

er besørget, slukker jei lampen og søvner me hode paa hans arm.

Saa vækker han mei tili næste maaren for aa ligge hos mei igjen. Naar jei er blit rigti vaaken a det henter han kaffe til mei paa den betingelse, at han skal faa ligge én til gang me mei efterpaa.

Saa staar vi da op. Og hvor han saa gaar hen hele dagen, gaar jei i hælene paa ham : inni Krøjers atelier eller Anchers atelier, eller langsme strannen — overalt! og hele tiden har jei følelsen af, hvor meget bedre jei liker ham enn de andre, og hvor dejli det er aa høre norsk blandt alt dette danske...

— skjønner du noe a dette ?

Skjønner du at du maa la mei være i fré, at du maa slippe tåke i mei til du ser hvordan dette gaar ?

Jei vil saa forfærdeli nødi at du skal være vonn paa mei. — Svar mei paa dette breve, vil du ? — og si mei orntli hvordan du har det.

Vera.

Hjerte har snøret sei volsomt sammen mens jei har sittet der og læst — det kjennes som jei vil kvæles — :

— Maa ikke komme dit hvor hun er...? — Jo netop dit er det jei maa komme hvis jei ikke skal dø naar jei vaagner op a denne drømmetilstann — og den lar sei jo ikke holle gaaende til evie tider. Dit hvor hun er maa jei!... jei maa se henne og læse min skjæbne i hennes ansikt — og saa kan hun jage mei— 238 —

væk om hua vil... da skal jei « la henne være i fré » « slippe tåke i henne» alt hva hun vil! Men se benne maa jei ..se henne og se at alt er forbi! visshet maa jei ha, eller jei gaar istykker... Og siden — la gaa som det kan...

Men skrive ?... jei ?... naa ?... « orntli hvordan jei har det ? » — jei ! naa ? !...

En syk skræk griper mei ve tanken paa aa sætte mei ned ve et bor og ta en pen og forsøke paa aa ta kommandoen igjen over min sløve slørete hjerne — aah ! — en syk skræk for alt andet enn bare aa sejle afsted me døvete nerver og la alting gaa og komme inni hode mit som det vil — mens jei sell sitter og boller paa den fæle maren som ligger og lurer paa mei... holler haannen fast over den saa den aldri faar magten...

— Naa ? var det et vont brev ? spør Herzberg — og jei skvætter nervøst til, og opdager at allesam men sitter og ser paa mei. Men saa tar jei mei vol-somt sammen, ryster intrykke a mei, og svarer roli :

— Ja herregud, alle brever man saan faar rr jo vonne ! — skaal!

og jei tømmer min pjolter til bunnen og forlanger en ny — og snart sejler jei igjen afsted me døvete nerver og haannen paa saare...LXXXII

Otte dage senere. (17de Oktober 88)

Det er om maarenen, jei kommer alene inn i Grand og sætter mei bort i hjørnevindue, me hat og frak paa.

— En pjolter ! sier jei frysenes til opvarteren — fy fan saa kolt dere holler det her da !

Opvarteren gaar efter pjolteren og jei sitter der og venter me oprevne nerver. Jei forsøker aa se paa menneskene som kommer og gaar paa fortoue dernede i den klare kolle Oktoberluft, men det gjør mei ennu mere nervøs ; jei tar en avis og forsøker aa læse noe, men faar det ikke til aa hænge sammen ; kaster saa et nervøst øje om paa de faa menneskene som sitter der ve sin kaffe og sin maarenavis... nej hu ! jei taaler ikke mennesker... kommer ikke den pjolteren da ! det er da satan til opvartning her om formiddan ! — og jei blir sittende og tromme febrilsk me fingrene paa marmorbore...

Endeli kommer opvarteren me pjolteren og har et brev me :

— Jei vét ikke om Di vil besørge dette ? sier han.— 240 —

Utenpaa breve staar der, skrevet me Veras haann :

((Til stud. jur. Kahrs, eller stud. jur. Fredrik Petersen, eller stud. med. Erik Hemsen ».

— Jo jei skal besørge det, sier jei, og opvarteren gaar.

...Tre adresser? sier jei til mei sell — det er for at det skal komme frem saa fort som niuli. Kansjebér hun dem i dette breve om aa telegrafere hvis jei rejser imaaren — ogsaa rejser hun derfra, og er der ikke mere naar jei kommer...

— og jei vejer breve i haannen og tænker paa om jei ikke bør konfiskere det — :

Malerierne mine som jei naa har solgt for SOkroner var det siste jei ennu kunne rejse noen penge paa... Blir denne rejsen forgjæves kan jei altsaa ikke mere opdrive penge til en ny — umuli !... Og jei maa snakke me henne! se henne og snakke me henne og faa visshet, saa jei kan komme ut a den tilstann jei naa gaar i, og ta en endeli beslutning om hva jei vil gjøre me mei sell... Og jei kan ikke vente ; da dør jei af sult og drukkenskab imens — visshet maa jei ha, og strax — altsaa er det vel det beste, at dette breve ikke rækker frem til sin adresse...

Jei har alt puttet breve i lommen for aa beholle det, men betænker mei igjen — :

Anej, saa tosset kan hun ikke være, at. hun ikke skjønner jei maa snakke me henne!... og nødi vil jei jo konfiskere noe som hører henne til... anej, allikevel! — og jei tømmer min pjolter, og gaar opom Kahrs og afleverer breve. — -241 -

Det er næste dags formidda ombor i u Baldur. »

Jei har ikke hat raa til aa ta første klasses billet, og gaar der op og ned paa for-dække mellem noen uvaskete norske fæ-karer som skal til Danmark me kreaturer. Frem og tilbake gaar jei der, nervøs saa jei dirrer i hver nerve — : Imaaren paa denne tid er altsaa min skjæbne afgjort!...

Klokken er mellem 10 og 11, vi har stoppet i Drøbak, men damper nu afsted igjen, paaskraa ut fjoren, over mot Filtvedt

Stille og blank ligger fjoren utover i høstli sollys, og jei stanser og læner mei mot relingen og stirrer over mot det østre lanne som vi fjerner os mer og mere fra — jei léter efter det stede hvor hun bodde. Men jei finner det ikke, afstannen er for stor, og høsten har ossaa forandret saa meget...

Pludseli skinner Hvitsten frem langt derinne me sol paa sine hvite huser — saa vét jei hvor det maa være, og léter paany me bankende hjerte.

— Ah ! dér er det... det ser anderledes ut naa enn dengangen, men dér inne var det! — og jei stirrer i feber inn paa det lille gule badehuse som jei saa-vitt kan skjelne — dér inne var det!...

Og minderne strømmer kaotisk paa, hjertebanker i angest, en vill grænseløs sorg vælder op i mei og fyller mit hjerte. Jei knuger afsindi begge mine knyttede hænder inn imot tinningerne og stirrer og stirrer derinn til jei blir gal, og vanvitti vil hente del op af forgangenhedens nat altsammen som det var — : det skal være der igjen ! jei kan ikke bære

16— 242 —

at det skulle være tapt... det kan, det kan ikke være tapt !...

Bloe suser for mine tinninger, afsinne syder igjennem aarerne, og alting forvirres. Men pludseli strømmer der som en svimlende overnaturli kraft igjennem mei, og jei føier det som at jei maa kunne erobre det tilbake altsammen tiltrods for alle himlens og helvedes magter...

Saa synker jei opløst sammen og svimler inn i en bløt dejli hvile...

Og igjen ligger sommernatten over fjoren,ogjei glier me prammen lydløst hen foran det lille gule badehuse inne i den sortblanke bugt, aarerne løftet a vanne, lyttende og spejdende inn imot lann, i angstfull bange forventning. Og frem dukker hun som et syn derinne paa strannen, lys lilla mot den mørke skov ; stanser et flygti sekunn me hode strakt spejdende frem, lyttende vårt ut i natten; svæver saa ut over bryggen, let som et fantom, og daler ned

paa prammens agtersæte, me sine øjne dypt sænket i mine — og mit hjerte er ve aa briste af navnløs ufatteli lykke...

Pludseli farer jei sammen og venner mei om ve at noen lar mei paa skulderen — det er styrmannen :

— Unskyll, hvor langt skal Di med? spør han paa sit dansk.

— Til Skagen !

— Ja, se saa kan Di jo faa billet siden ! sier han og gaar.— 243 —

Forvirret ser jei mei omkring — :

Paa for-luken sitter de uvaskete fæ karene paa sine kister me nisten fremme ; de spiser og snakker, mens høstsolen skinner gul hen over dem, saa de kaster lange skygger paaskraa henover dække...

Jei væmmes ve disse mennesker og venner mei syk hort, og stirrer igjen tilbake over fjoren mot lanne derover :

Hvitstens hvite huser me sol paa kan jei ennu skimte i det fjerne, men stede hvor hun bodde er borte. Mørk og tong ligger aasen derover, me brungule strimer af vissen løvskov nedover sei — tong og mørk og trist... Hvor det er høst... sommeren er dø og baaren til graven, det vidunderlie løvgrønne sommerlyse sted hvor hun levet og aandet i sommer, og fyldte skoven me sit væsens duft — gult og vissent, døtt og tomt ligger det naa gjemt et sted derinne som jei ikke mere kan se... Kansjp skal det aldri grønnes mere for mei — aa Vera! var det min siste sommer, den som naa ligger visnet derinne ? — jei kan ikke bære det...

Hjerte snører sei forfærdeli sammen — gud ! gud ! jei kan ikke bære det — og afsted farer jei igjen, op og ned paa dække, og begriper ikke hvordan jei skal kunne holle ut til jei faar se henne---

Maarenen efter ligger jei fuldt paaklædd og sover paa sofan nede i den lille for-kahytten, da jei pludseli vækkes af dampfløjtens uhlen — og op styrter jei, spill vaaken me én gang, og skynner mei ut paa dække me min kuffert. — 244 —

Solen er staat öp, håve ligger skinnende blankt henover, det glinser i de lange blanke underdøn ninger. Forut om styrbord har vi Skagens flate lann, Dampskibe skjærer me ful! fart gjennem det blanke vann, langsomt løftet og sænket paa de glinsénde underdønninger — og langt derborte ligger en baat og venter.

Om litt sagtner vi farten, maskinen gjør stop, en ende slænges til baaten og sættes fast — og baaten slæper langs dampskibets side, me to damer og fire herrer i, foruten fiskerne som ror.

— Goda kaptejn ! en dej li maaren 1 roper en munter dansk stemme dernede, og en af herrerne klattrer gesohvint op a lejderen og over rækken — idet han hopper ned paa dække nikker han kjent til mei, og jei ser det er maleren Krøjer.

Min kuffert og en bylt som Kaptejnen har bett mei ta me ilann til Bjørck, blir i en fart langet over rækken, jei skynner mei efter, fiskeren forut kaster loss — og baaten skjærer ut fra dampskibe, sakkende agterover.

— Adjø ! roper de op til Krøjer, de som er i baaten.

— Adjø! roper Krøjer ned til dem oppe fra kom-mando-brette hvor han staar ve siden a kaptejnen — og saa hører vi maskinen sættes igang igjen.

— Nu gir vi ham et tredobbelt hurra! sier herren som staar agter ve rore, og løfter haannen og dirigerer :

— Hip hip hip — hurra !!!— 245 —

— hip hip hip — hurra !!!

— hip hip hip — hurra !!!

og herrer og damer vifter me hvite lommetørklær, og Krøjer vifter igjen deroppe fra kommandobrette

— mens dampskibe stryker afsted, en mørk mægti koloss henover håve, ogbaaten ligger liten og alene igjen i den

stille maaren.

Saa lægges aarerne ut, stevnen vennes mot lann, og afsted bæres vi inover mot kysten, bløtt løftet og sænket paa de store lange glinsende underdønninger

— mens damernes og herrernes latter og stemmer klinger muntert hen over håve i den friske kjølie solskins-maaren.

Stum sitter jei der paa toften mellem disse glae mennesker, me hjerte snøret sammen saa jei er like ve aa kvæles. Jei føier at de vét, alle disse mennesker, hvem jei er, og hvorfor jei er kommen —og hun er vel rejst, siden hun ikke er blit me herut som de andre... gud forbarme sei, bare la mei faa visshet!...

En stor bre bølge løfter baaten hallt inn paa strannen og rinner tilbake ; i samme nu er fiskerne hoppet ut a baaten, og trækker den, hjulpet a den næste bølge, helt op paa det tørre, og vi stiger ut paa den hvite sann.

— Fiskeren der kan bære Deres tøj op ! sier herren som har sittet ve rore — han er blit staaende, mens de andre, damer og herrer, gaar i munter passiar opover mot husene.

— Er her noe hotel her? spør jei da.- 246 —

_Ja, jei har et hotel heroppe — mit navn er

Brøndum.

— Naa det er jo udmærket!

Vi gaar tause opover sammen, fulgt af fiskeren som sætter mine saker fra sei paa gangen inni hotelle.

— Ja, denne bylten her er til Bjørck ! sier jei til Brøndum.

Han ser først litt underli paa mei, halt forlegen, halt beklagende, og sier saa :

— Ja se nu er jo Bjørcks rejst !

Da er det mei pludseli som mit hjerte stanser, alt inni mei stivner og fryser bort, og jei føler en iskoll ro spre sei i alle mine lemmer. Men uttrykke i mit ansikt har jei ve en uvilkaarli viljes-akt bevaret, det føier jei ; og det voller mei som en slags tom glæde at dette menneske som staar og ser mei inn i ansikte, ingenting kan læse i det.

— Naa, saa faar Di senne det efter dem da ! svarer jei me aldeles naturli stemme, gla over at den heller ikke forraader mei.

— Jamen se jei ved jo ikke hvor de er rejst hen ! sier han me et skuldertræk.

— Vel, saa kan Di jo bare la bylten bli liggende her til de kommer tilbake.

Han svarer ikke, bare ser paa mei, og jei læser i hans ansikt en frygt for at jei skal ville bli her og vente paa at de kommer tilbake ; og da jei ikke gidder la ham bli i den frygt, spør jei roli :

— Naar er det «Baldur» gaar tilbake til Kristiania ?247

— Det er paa Manda formidda, svarer han forekommende.

— Og idag er det Freda... altsaa 3 dage — naaja... sier jei langsomt og eftertænksomt, lissom for mei sell, og ser at hans ansikt opklares.

Saa kommer en pike og meller at værelse er istann, og viser mei derinn. Tom og likegyldi stemt blir jei gaaende op og ned paa gulve derinne, alting inni mei er som døtt og forstenet— jei føler ingen verdens ting. Tilslut tvinger jei mei til aa tænke over det som er skedd — :

...Hvorfor har hun ikke villet snakke me mei og si mei alt som det er?... Om hun ikke hadde noen trang til det, saa forsto hun jo at for mei var det en nødvendihet... Og det var jo lettere for henne aa

snakke me mei en fem eller ti minutter, eller en hall time — hvorlænge det nu ville tat — enn aa holle sei borte fra her hvor hun bor i hele tre dage ; for før vét hun jo at jei ikke kan komme herfra igjen... Hun har altsaa valgt

det som var brysomst for henne sell, uten anden grunn som jei kan se, enn den at hun vil gjøre mei ont « være væmmeli mot mei » som hun kalier det... Være væmmeli mot én man netop har tat fra alt hva der er ham kjært i verden, hos hvem man netop har blæst ut den siste gnist af livshaap og livsmot... sparke til en stakker som ligger knust paa joren — kan der være noe moro i det ossaa ? ...Ja der kan vel det da, si den der er noen som gjør det — skjønt jei begriper det ikke ; jei syns det er en tosset moro...— 248 —

Tom og likegyldi, uten aa føie noe ve det, gaar jei der op og ned og tænker dette, som om det slet ikke er.mei sell det gjæller. Men saa er der ikke noe mere aa tænke — og jei gaar bort og vasker mei, gaar in og spiser frokost, og saa ut aa spasere, osv. osv. altsammen uten aa tænke, uten aa føie noen-ting — andet enn det likegyldie, at naa skal jei altsaa gaa omkring her i tre dage, og saa — ja hva saa videre, del vet jei ingenting om og har heller ingen interesse af — det kommer mei lissom ikke ve mere.

De tre dage er gaat, og Manda formidda kommet.

Jei sitter alene inni hotellets spisesal, en stor rummeli håvestue, hvor væggene er dækket me malerier af alle de malere som har bodd her. Foran mei paa bore har jei pen blæk og papir — jei vil skrive til henne innen jei rejser. Ikke fordi jei har noen trang til det — jei føler jo ingenting mere, mit hjerte er jo død bort, alting inni mei fuldstændi forstenet — men jei syns jei maa si henne til afsked hva jei rent fornufti talt mener om det hun har gjort. Netop som jei skal til aa begynne, aapnes døren af frøken Hellgren, en blond finsk malerinde paa en 25 aar som bor i hotelle.

— Stør jag! spør hun og stanser i den aapne dør me haannen paa klinken.

— Nejda ! værsgo !

Jei føler nemli at dette breve kan jei akkurat likegott skrive fordi om jei samtidi snakker me denne fremmede damen ; jei behøver jo ikke aa veje mine or, det jei skal skrive er jo ikke noe jei føier og som jei søker et uttryk for saa det kan naa frem til henne, bare en koll mening jei skal uttale om noe som er skedd.

— Ni reser altsaa med aangbaaten idag? si<T frøken Hellgren og sætter sei me sit hekletøj likeover for mei paa den andre siden af bore.

— Ja ; jei liar jo ikke noe mere aa gjøre her, siden de er rejst, disse menneskene som jei skulle snakket me.

Det ser ut som om samtalen vil stoppe me dette, men saa spør jei hva hun syns om Bjørck og Vera

— og saa faar hun munnen paa gli, og snakker og fortæller— :

Vera finner hun lunet og onskabsfull og vanskeli aa komme tilrette me — rent hysterisk — og svært brysom for alle dem som bor her ; maleren Olsen har f. ex. maattet be om aa faa skifte plass ve bore, for han ikke holt ut aa sitte ve siden a henne mer osv... Og alt det hun finner paa for aa gjøre sei til !

— her en aften sent, de spaserte langs strannen, og svært kolt var det — fant hun ikke pludseli paa aa ville bade! Umuli for Bjørck og de andre aa faa henne fra det, hun klædde a sei paa strannen og vadet ut i sjøen til Bjørcks slore forskrækkelse. Hel-divis var hun ikke blit syk efterpaa, men hva skulle man si til sligt? — bare for aa gjøre sei til... Bjørck likte hun bedre, det var saa underli aa se— 250 —

den store tykke mannen gaa der saa rørende forelsket i sin kone — ossaa var han desuten hyggeli mot de andre...

Da det emne er tømt ut, spør jei frøken Hellgren, om hun skal bli paa Skagen ivinter.

— Ja, men til vaaren skal hun til Paris! — og saa snakkar vi om Paris, og jei nævner Jærnefelt, en finsk maler, jei har truffet dernede; ham kjenner hun ossaa, hun har vært sammen me ham paa en sejltur me kutter over Aalandshavet, de var flere herrer og damer sammen og ble borte i fire dage, saa alle mennesker trodde de var druknet osv. osv.

— hun sitter der og fører omtrent hele samtalen alene, og imens faar jei skrevet mit brev :

Skagen 22/10 88

Kjære

Aa vær saa snil og senn mei de brevene fra fængsle, vil du ? — jei har bruk for dem til noen fængsels-stemninger jei vil skrive.

Jei synes det var svært tosket a dei aa rømme fra huse naar jei kom ned for aa snakke me dei disse par dagene — jei tror det hadde vært hensigts-mæssi, ikke bare for mei, men ossaa for dei og for ham, om du ikke hadde gjort det. Jei sto jo derinne i Grand og vejet i haannen det breve dit til Erik og Fredrik og Kahrs og ståk det alt i lommen for aa konfiskere det — men saa tænkte jei : anej, saa tosket er hun ikke naar det kommer til stykke !

Saa var du det allikevel.

Jei ville heller set dei forsvinne som cocotte i— 251 —

Paris enn saan aa se dei hayne som du har gjort. For da ville jei ialfall blit gaaende der me et haap om aa se dei dukke op igjen — det gjør jei ikke naa. Ialfall hvis der var noe sant i det breve du sente mei herfra. Hvis det ikke bare var et øjebliks stem ning, saa haaper jei det ikke mer — og det er sva»rt trist.

Og saa faar du ha tak for alt da Vera, tiltrods for den domme enden som det tok — adjø !

Hans Jæger.

Jei lægger breve sammen, forsejler det og skriver utenpaa — og læner mei saa tom og rar tilbake paa stolen og sier til frøken Hellgren :

— Si mei oprikti: Dere som bor her, hva tænker dere egenli om at jei saan kommer rejsende ned her for aa besøke disse menskene som i den grad ikke vil vite noe a mei, at de rejser bort for aa slippe aa se mei ?

— For det første, svarer hun — syns vi jo det er underli a Dem at Di har giddet rejse herned, naar Di visste hvordan sakerne sto. Men dernæst syns vi nok ossaa det var fejgt af Bjørcks aa rejse.

— Fejgt er for mei ikke ore — jei syns det er tosset. De tingene/ei hadde aa snakke me dem om, var af fuldt saa stor interesse for dem som for mei — derfor trodde jei de ville bli og ta imot mei

— Ja men Ni vét ju at han er saa svartsjuk !

— Det vét jei nok, men jei trodde det var henne som raadde...

Strax efter kommer Brøndum inn og meller at— 252 —

« Baldur » er isigte — om en hall time maa jei være færdi !

Og saa kommer de inn, de andre malerne og malerinderne som hor der, og værten lar sætte frem vin og vi drikker et afskedsbæger, og gaar saa ned til strannen allesammen, üe to fiskerne som skal sætte mei ombor staar færdie ve den hallt optrukne baat, jei stiger inn i forstavnen som staar tør ; hele malerkolonien staar taus omkring og ser venli og deltageude paa mei — hvor de vétdet allesammen !

— Jaja, saa faar dere hilse de menneskene fra mei da ! sier jei for aa si noe.

— Det skal vi gjøre ! svarer Brøndum venli — farvel !

— Farvel! —jei løfter paa hatten og gaar agter i baaten og sætter mei. Og saa tar fiskerne tak om baatens stevn, én paa hver side, havbølgen ruller høj inn over strannen — og i sugdrage da den trækker sei tilbake skyver de rask baaten ut, hopper ombor, og griper aarerne.

Jei løfter igjen paa hatten til et siste farvel — og saa glier baaten i lange bløte vuggebevægelser hen over den skinnende havflate, ut paa det store blanke solbeskinnete håv.

Koll og likegyldi, tom og lukket, bare me denne underli klamme, forstenete fornemmelse om hjerte sitter jei der paa toften og stirrer ut over håve mot dampskibe langt derborte... det blir større litt efter litt, det nærmer sei, men det er lissom ikke mei det skal hente — me mei kander ikke ske noe mere i verden..... Naa blir hun altsaa igjen paa det låve flate lanne derinue båk mei, sier jei til mei sell — og du skal aldri se henne mer...

Gud, hva kommer det mei ve... hvor er det mei likegyldi.

— Hvornaar mon denne forstenelse vil gaa over ? spør jei saa, lissom hen i vejre. Men jei søker ikke efter noe svar — hva kommer det mei ve...

— Og hvordan mon det vil bli båkefler ? spør jei igjen.

Men det kommer mei heller ikke ve, jei vét det ikke og det interesserer mei ikke, la det gaa som det kan, la komme hva der vil, mei kommer ingenting mere ve i verden...

— og fiskerne løfter aarerne a vanne, og baaten sagtner sin fart og blir liggende stille og vente, bløtt duvende op og ned paa de lange glinsende underdønninger — mens dampbaaten derborte voxer og voxer, intil den pludseli er like ve og kommer imot os som en vældi mørk dødbringende koloss.

l)et er formiddan efter — Filtvedt er passeret og vi skraarover fjoreninn mot Drøbak. Paa for dække om styrbor staar jei lænet mot relingen og stirrer paa aasen derover paa den anden side a fjoren — : ...Hæsli ser den ut som den ligger der, mørk me brede skiddengule og gulbrune strimer paaskraa nedover sei, i sykt gustengult solskin — og nede ve strannen kan jei saavitl skjelne det lille gule bade-huse mot den gulbrune visnete løvskov båk ..

— Dér inne er det du har levet engang ! mumler jei hallhøjt til mei sell som for aa vække mei. Men ikke en fiber rører sei i mit hjerte, alt det jei har levet og følt er døtt og vissent som det, gulbrune visnete løv derinne paa strannen —' og træt venner jei mei bort og blir gaaende der paa for-dække, op og ned.~

...Hva der skal bli a mei ? — det vét jei ikke !... Kansje blir jei nøtt til allikevel aa gjøre det a me mei, for jei kan vist ingenting mer, jei føler jo ikke noe mere ve noe...

Mon det var det hun haapet jei skulle gjøre naar jei kom derned og fik se at hun var rejst for ikke engang aa faa se mei?!... Gid jei bare kunne la det være — det er s'gu en for lompen rnaate aa bli slaat ihjel paa ! Og hvem vet : kansje kan jei ennu smeltes op igjen ve aa grave mei ned i de gamle minderne ...af og til ialfall kan det jo lykkes, enkelte øjeblikke — som dengangen i fængsle da jei laa og graat...

Fan, bare jei hadde noe aa leve af imens ! saa jei kunne gaa der roli og vente paa de øjeblikkene, og fange dem i flukten naar de kom !... Den der hadde sei en post! Men det er jei blaa for. Og gjøre noe, skrive noe for aa tjene noen penge, det kan jei jo ikke saan som jei naa er...

— Hva om jei tok ut noe a det jei har skrevet, noe ikke beslaglæggelses værdi, og lot det trykke og forsøkte aa puffe paa mit navn for muliens aa tjene noen penge? — Ja, det er s'gu det eneste jei har aagjøre hvis jei ikke vil gi mei strax... jada ! — og saa faar vi se siden...

Saa tænker jei ikke paa noe mer" bare gaar der op og ned paa dække og stirrer sløvt hen for mei, uten aa vente paa noen ting, ikke paa at vi skal komme frem, ikke paa noe, jei bare er saa træt og likegla — og vi lægger til inne ve jernbanebryggen uten at tiden har gaat hverken fort eller langsomt...

Da jei ennu har noen kroner igjen i lommen gaar jei op i Grand og faar mei en pjolter, og trætfer der Knut sittende ve en lunch. Jei fortæller ham resul-tate af rejsen og han ryster paa hode a den mislykkede expedition, men sier saa :

— Det er sant : jei har et brev til dei fra Skagen, det kom samme dag som du var rejst — men jei har desværre lagt det fra mei nede paa kontore.

Jei føller me ned paa kontore, faar breve, bryter det utenfor døren, og læser det mens jei gaar ned a trappene. Det er skrevet like før jei rejste derned, og inneholler bare de faa or :

« Hvorfor i alverden kan du ikke skrive et or da ? jei gaar her og venter hver eneste dag — jei vil vite hvordan du har det. Gjør det naa fort! »

Roli Og koll stikker jei breve i lommen.

— Jasaa da Vera ! sier jei for mei sell og diller træt opover gaten igjen — stakkars dei som maatte gaa der og

vente og vente paa aa høre noe fra mei ! det var rikti synn paa dei !...

Jei gaar opom Gaarder og finner ham hjemme.Hanspringer gla op og imot mei, men stanser foran mei me bekymret ansikt da han ser hvordan jei ser ut.

— Hvordan gik det ? spør han lavt. . — Hun var rejst

Mere blir der ikke sagt; vi sætter os tause ned, og han blir sittende og se paa mei me bekymrete øjne.

— Hva tænker du aa gjøre naa ? spør han tilslut og ryster paa hode.

— Jei ?... jei vét ikke... foreløbi ingenting — jei er dø som en si 11, har vært det liele tiden siden... Gud vét om jei klarer mei over dette — jei tror det knapt...

Han sitter der og ser mei saa sorgfult inn i ansikte, at jei kan ikke andet enn ønske, at gid jei følte noe for ham igjen... Gud vét hvorfor han er gla i mei! Før følte jei ingenting for ham, fordi hun fyldte mit hjerte helt saa der ikke ble plass for noe andet — og nu føler jei ingenting for ham fordi mit hjerte er dødd bort... Jo, jei er rikti én man skulle bry sei om!...

Om litt sier han :

— Jei har heller ikke hat det videre hyggeli i disse dagene — : ingen penge har jei hat, tre dage paa rad fik jei ingen midda... men, saa har jei jo til gjengjæll sittet herhjemme og faat gjort noe imens ! jei er blit næsten færdi me den historien om Sonja — gidder du høre den !

— Ja.

Han læser den og jei syns den er go — og saa faar jei en idé : jei foreslaar ham aa gi den ut nu til julsammen me et kapitel a min bog — kansje kan vi tjene noen penger paa det?

— Ja dø og pine ! sier han gla — det vil jei svært gjerne.

— Ja, sier jei — forlægger faar vil vel ikke; de fordømte boghandlerne tør vist ikke ha noe me mei aa gjøre. Men, vi kan jo forsøke allikevel — i nødsfall faar vi trykke bogen paa kredit hos Knudsen. Og tjener vi saa noen sous, saa syns jei vi skulle rejse til Paris og nedsætte os der som korrespondenter. Du skriver jo forfærdeli fort alleslags smaating, naar du først gidder, og stof mangler det ikke paa dernede. Og jei ? — hvem vét: kansje kan jei ennu engang leve op igjen dernede... det erialfall et forsøk vært.

— Ja ! sier Gaarder straalende — død og kline 1 Paris — did er det jo vi maa! dér er det jo vi hører hjemme !

Efterat vi saa har spist midda sammen, føller han mei ut og ser paa værelser, og tilslut finner vi et sted langt nede i Kirkegaten hvor de vil ha mei. Rigtinok fordi de ikke kjenner mei, og tror det er en pén Jæger og ikke den fæle Hans Jæger ; men jei flytter da strax inn me min kuffert og har altsaa i alfali foreløbi et sted aa være...

17LXXXIII

Noen dage senere.

Jei sitter om formiddan paa Graad me en pjolter, sløv og slåp som sædvanli, aarker ikke se i en avis engang, bare glaner likegyldi omkring, paa de andre som sitter der, paa opvarterne, paa dem som kommer og gaar...

— Det enner vist me at jei blir idiot, sier jei tilslut til mei sell... hvis jei ikke forinnen sulter ihjel da... det er jo noksaa vanskeli ine måt alt... Mær-keli hvor pjolteren kommer lettere enn måten, skjønt den er dyrere... måt vil folk saa nøcli gi en penge til — og snart enner jei vel som Doffen me ikke aa kunne slaa kronen...

Opvarteren kommer og leverer mei et brev, og da jei ser det er fra henne føles det et øjeblik som om noe vil til aa røre paa sei inni mei — men det blir ikke til noe. Likegyldi bryter jei breve og læser sløvt nedover — :

« Aanejda, slet ikke « adjø og tak for alt » ! Du maa ikke tro at jei har tænkt ikke aa snakke me dej mer. Men jei vil ikke la mei snakke me a dei, naar— 259 —

jei skriver og sier du ikke skal komme herned, og du saa ikke engang svarer men pludseli kommer. Her har jei

det gott og kan male — og saa skulle jei ha den uhyggen aa ha dei og Waldemar gaaenes saan som jei har set før — nej tak! Waldemar har bannet paa at han ikke ville være i samme hus som du, og ikke snakke et or me dei, saa det hadde blit en liyggeli tid — aa nej tak !

Naar jei sier at jei ikke vil snakke me dei paa Skagen, saa snakker jei heller ikke me dei paa Skagen.

Stakkar dei som har mistet alt haap om mei naa da ! — Jei tænker at blir der ikke noe a mei, saa er det vel fordi jei ikke ståk dypere; og det hadde vist ikke blit noe bedre a mei om jei hadde vært sam. men me dei, hvis jei er saa usellstændi at jei ikke kan klare mei paa egen haann. Saa du behøver ikke ganske aa « opgi » mei. Det var en liten hoven, motbydeli lap som du lot ligge her til mei. —

Gud vét hva du mener me breve til Fredrik og ErikogKahrs! det kan da vel ikke komme dei ve, hva jei skriver til dem — for om dei var det ialle-fall ikke.

Saa ! —

altsaa adjø saa længe ! — om en 8 dages tid kommer jei til Christiania for aa se til barna mine og ordne noe me dem, og da kan vi jo skjælle hverandre huden full hvis vi har lyst. — »

Me et skuldertræk lægger jei breve i konvoluten igjen og putler det i lommen — : Jei skal vist ikke— 2(>0 —

skjælle henne ut fordi hun har det gott og kan male paa Skagen, og ikke bryr sei mere om mei !... Kom du Vera ! — hvis det ikke bare er et paafunn, men det er det vel, for det ligner dei — kom du om otte dage og se til barna dine, og snak i forbigaaende me mei som du sier du vil ; og kan du me det bringe mei til aa føie noenting igjen, saa skal det ikke være mei imot... Men, aanej det lykkes nok ikke! jei længter jo ikke mere efter henne engang... jei øn skeringen ting mere i verden...

Om litt kommer jei til aa tænke paa de brevene jei skrev og ba henne om — dem nævner hun altsaa ikke me et or. Aanej, hun vil vel ikke gi mei dem... det er mei forresten likegyldi — men hun kunne gjerne ha sagt at hun ikke ville...LXXXVI

Fjorten dage senere.

Det er i begynnelsen af November. Jei er som sædvanli kommet op a sengen ve toll-tiden og tar hat og stok for aa gaa min vanlie tur opover gaten og inom Grand for aa se efter en pjolter — da jei rn e ét stanser ve aa mærke at idag er jei lissom lysere stemt

Ute er det solskins vejr — er det kansje bare det ? Ja, i allefall er det lissom jei begynner aa føie noe igjen ; forstenelsen er lissom løsnet...

Jei blir staaende og se op i den blaa luft over de låve hustakene paa den andre siden a gaten...

— Hvem vét: kansje det ennu kan lysne for mei, saa jei kan begynne aa gjøre noe igjen — min bog !

og pludseli faar jei en volsom trang til aa faa gjort den færdi; til aa faa hylt denne forfærdelie smerte fra mei — og jei føler det som at jei kan. Bloe har pludseli tat fart gjennem aarerne — og jei sætter mei ned i sofan og nyder dette at forstenelsen er hævet...

Saa kommer jei til aa huske paa, at til slutten af— 262 —

min bog maa jei jo ha de brevene jei har bett henne om — jei faar altsaa be l.enne om dem igjen ! Og jei tar hat og frak af igjen og sætter mei bort til bore foran vindue og skriver :

« Vera ! a senn de brevene jei ba dei om ? gjør det vil du ? Ikke vær vonn paa mei og si du ikke vil — ved gud at du har ingen grunn til aa være vonn paa mei! Jei ser nok a breve dit at du er det; men det skriver sei jo atter fra en disse kjedsommelie misforstaaelser som altid kommer, naar man skriver istedenfor aa snakke. Det var jo for aa undgaa flere af den slags at jei hadde svoret paa ikke aa skrive ; men da jei saa kom derned, og du var rejst din vej uten aa ville snakke me mei, saa kunne jei naturlivis ikke la det være, jei skrev allikevel — og det har hævnet sei strax :

« Det var en liten hoven motbydeli lap jei lot ligge igjen til dei dernede » skriver du.

— « Hoven » ?— nej nej nej, jei skriver nok aldri mere, det er da ganske sikkert! Hør naa her :

Du skriver til mei, at naa har du kastet dei paa hode inn i noe nyt : « du vil se rigti aa bli lænket fast til Waldemar me legeme og sjæl... du sitter og hører efter hva han sier ; de invenninger du kunne ha aa gjøre kommer du ikke me... hva han maler studerer du saa længe paa til du syns det er udmærket... hvor han gaar, hele dagen igjennem, der føller du i hælene paa ham som en tro hunn, overalt! — og vil vil vil ikke tænke paa andet enn paa ham osv. osv. » Kort sagt : det du nu arbejder— 263 —

paa, er aa faa dei sell til aa voxe ned til ham — ned til balle-de-plomb-mannen !... det er aa faa dei sell til aa visne sammen igjen, naa som du netop slo i begrep me aa springe helt ut, folie dei ut i hele din rike ejendommelihet!

Et sligt sellmords-forsøk var det du tilbragte din tid me — ikke sant; saa skrev du til»mei ?

Vel : et saant sellmords-forsøk trodde jei ville kunne lykkes, naar det dreves alvorli og ihærdi — ialfall naar det var dei som drev det. Og hva andet — maa jei spørre dei om det — hva andet kunne jei da svare dei, jei som beundrer dei saa meget som jei idetheletaget kan beundre et menneske, jei som anser dei for det betydeligste.menneske vi fortiden har heri lanne ; jei soin trodde at en stor fremtid laa foran dei — hva andet kunne jei svare, naar jei hørte at du ville begaa dette sellmord, enn at gid det hadde tat en hvilken somhelst anden venning me dei, bare ikke denne ! l)ct var jodet eneste som ville kunne klare aa ødelægge dei — hva andet skulle jei altsaa kunne svare ?!

Og saa later du som om jei hadde sagt, at fordi du naa ikke mere er sammen me mei, derfor kommer du til aa gaa i hundene ! Aanejda Vera, sligt vrøvl har jei nok aldri skrevet. Du kan s'gu nok greje dei alene, hvor du vil, og sammen me hvem du vil — hvis du bare ikke sell beslutter dei til, at naa vil du ikke bli til noe ! naa vil dubare gjøre dei til et mæhæ af en anden. Meu foresælter du dei først noe sligt, saa tror jei dei s'gu istann til aa greje sell det.— 264 —

Det var meningen me breve mit, og det hadde altsaa ingenting me « hovenhed » aa bestille. Det var et brev skrevet i dyp sorg over at du ikke kunne nøje dei me aa døde mei, men absolut ville døde. dei sell ossaa — og min sorg var dypere jo højere jei sat dei. Aanej, du har nok ingen grunn til aa beskylle mei for aa ha vægt hoven og motbydeli likeoverfor dei — der er ikke mere enn ét menneske det aldri har falt mei inn overfor, og det er dei.

At du ikke er gla i mei mer, det har jo sine goe grunne, det er jo saa let aa forstaa — sell om jei naturlivis gjerne hadde villet at du skulle sagt mei det liketil, istedenfor aa la mei faa vite det paa den fæle kall-kvælnings-maneren din, som dræpte og sluknet alting inni mei, og pludseli kastet mei tilbake i den dødninge-tilstann jei var i før jei møtte dei. Men fordi om du ikke er gla i mei mer, derfor behøver du da ikke aa være vonn paa mei atpaa — ved gud, at du har ingen grunn til det.

Saa ! — naa har jei altsaa igjen skrevet et brev til dei, skjønt jei hadde svoret paa ikke aa gjøre det. Maatte der naa bare ikke komme nye misforstaaelser (Ut a det igjen ! for naa aarker jei ikke aa skrive flere; jei har jo ikke noe mer aa si dei, naa som du ikke er gla i mei mere, og mit hjerte er død bort.

— Adjø Vera ! — det er rart, men jei har det paa følelsen at vi to kommer ikke til aa se hverandre igjen mer — hvor ville jei ønske at vi ialfall hadde skiltes paa en anden maate enn gjennem disse kalle vonne fæle brevene ! »Dagen efter, før hun altsaa ennu har faat dette breve, faar jei et nyt et fra henne :

Skagen.

Jei er syk og daarli saa jei kan ingenting — kan heller ikke komme til Christiania før jei blir frisk. Men vil du da virkeli ikke skrive et eneste or til mei ? — hvis du har noen idé om hva du tænker aa gjøre me dei sell i fremtiden, saa herregud skriv og fortæl mei det. Det er stykt a dei saan som du har vært mot mei i det siste. —

Jei holler paa aa skrive noe — vil du jei skal senne dei det? — forresten gaar det smaatt, for jei er saa syk.

Skriv i allefall om du bryr dei pokkeren i mei mer, for saa vét jei da litt.

Vera.

Slåp og dø sitter jei der ve min pjolter inne paa Grand og læser dette — for det lysglimte igaar forsvant strax igjen — og me et bittert smil putter jei breve i lommen :

— Ja Vera, det er rikti stykt a mei, saan som jei har vært imot dei paa del siste !!!LXXXV

En maaned senere (8de Décember 88)

Jei liar drukket en afskedspjolter i Grand — klokken 8 skal jei vandre i fængsel igjen for aa utsone den mulkt paa 400 kroner som jeg ble idømt sammen me arresten, og som jeg selvfølgeli ikke kan betale. Det er fjorten dages vann-og brø, lo « mellem-dage », det gjør sexten — saa kommer jei akkurat ut julaften. Gaarder føller mei bort til fængsle. Da vi skilles ute i fængselsgaaren, sier han :

— Ja, det har altsaa gaat skitt me bogen vor ; men Omtvedt skal jo gjøre op me os før jul, og noe maa der vel for pokker bli tilovers, saavitt at vi faar noen skillinger til aa more os for i jula. Julaften klokken otte møter jei altsaa her me penge, og saa skal vi da ialfall spise og drikke gott den dagen ! — Adjø.

Alene vandrer jei inn under sukkenes bro, og op trappen og ringer paa. Vagten lukker mei inn og jei gaar ovenpaa i den store skumle cellehallen, blir skrevet inn, og faar niei anvist en celle. Undervagtmesteren som føller mei derinn, stryker af en fyr-— 267 —

stikke og tænner gasblusse — cellen er absolut tom.

— Imaaren skal her bli sat inn et bor og en stol, sier han — Di har jo ingen bruk for det iaften. Egentli skulle jo gassen slukkes naa me det samme — Di vét vi slukker klokken 8 —; men den faar Di altsaa faa beholle et kvarters tid, saa Di kan faa red op og lagt Dem — gonat!

Døren smekkes i, og jei staar der alene igjen mellem de fire nøkne murvæggene.

En volsom uhygge griper mei. Jei løfter køjen ned fra hjørnehyllen deroppe, spænner den tværsover cellen og rejer op — og blir saa sittende der paa den opredde køjen, mitt i den tomme cellen,og stirre paa de nøkne væggene, me det lille gitterfønstre tittende sort ned paa mei.

Og en umaadeli tyngsel faller over mei :

— Denne nøkne tomhet omkring mei — det er mit liv !... mit liv som det var før jei møtte henne, mit liv som det er blit naa da hun er borte! — mit liv som det skal bli ve aa være utover, fremover, altid, bestandi, saa langt jei kan øjne, inlil jei plud-seli en dag slukner og blir borte og forsvinner i evi tomhet...

Mere og mere snører mit hjerte sei sammen — hu, hvor jei fryser paa sjæleu ! Og pludseli skriker det op inni mei — : Har jei da ingen anden utvej? Maa jei bare vandre frysende afsted mot døden? Gives der ikke noe andet, ingen redning paa noen kant? ...Er jei da ikke et levende menneske me varmt, bankende hjerte — aa red mei! frels mei! — og jei— 268 —

stirrer i rædsel omkring paa de nøkne kolle mure.

Saa slukkes gassen, og jei sitter me ét i bælg mørke.

Men tomheten er biet tilbake i mørke — den viger ikke! Den er her overalt, den regjerer herinne; jei har den inni mei, jei har den utenom mei; jei aan-ner den inn og ut, den er det milieu hvori jei lever og skal leve bestandi — aa mit liv! mit liv !...

Og pludseli kommer det mei for som om køjen jei sitter paa, me sit uldne teppe, er slængt herinn som en haan — de har slængt den herinn mitt i denne stenkolle tomhet for aa minne mei om den bløte lunhet dér, hvor mennesker færdes imellem hverandre me varme bankende hjerter, og spinner hverandre inn i usynlie spinn af varme kjærlie tanker...

— og jei rejser mei syk fra køjen : Ta den bort! jei vil ikke ha den! — og gjennem mørke famler jei mei bort i kroken under gitterfønstre,1 tar slobrokken ut a plædremmen og trækker den paa — og lægger mei saa ned paa bare gulve, me-hode paa haannkofTerten. Dér blir jei liggende og stirre me rædsel inn i denne nøkne forfærdelie tomhet som skal være mit liv — og fatter ikke at det kan bæres...

— Aa, orn jei kunne graate... og skrike... og renne pannen mot muren i vill fortvilelse — det ville gi lise! — Men der er ingen lise for denne stenkolle jammer... ikke graat, ikke skrik, ikke or, ikke uttryk ejer den — en dø stivuet rædsel uten haap...Jei tænker paa henne — : « hun har dett gott og kan male, paa Skagen «... Og pludseli ser jei henne for mei dernede, sittende paa en feltstol ve stran-nen, hallt skjult båk sit staffeli. Roli velvære er utbrett over hennes ansigt, et tilfreds smil hviler om hennes munn, mens hun føller me øjnene pen selens strøk henover lærrete. Et øjeblik tilter hun ut over lærredets ramme, bort paa det hun maler, opmærksomt, interesseret— sætter saa igjen pen selen paa, og føller den me det tilfredse smil om munnen, hode litt paa skakke, lissom kjærtegnende det hun gjør...

Og mei er det som om alt det jei har levet me dette menneske er lutter drøm og inbilning — vi har aldri kjent hverandre, hun vét ikke engang af at jei er til !...

Saa blir hun borte, og jei stirrer atter forstenet ut i den tomme nøkne rædsel som skal være mit liv...

Men saa staar jei igjen paa fortone oppi Rosen-krantzgaten, en koll stjerneklar aften, og stirrer mot søen dernede for ennen a gaten, mens lille Gaarder staar lænet op mot husvæggen der tæt ve mei og hulker og hulker i fortvilet krampegraat — hun har git ham afsked idag, hun som han elsker...

Naa svinger de inn i Grand dernede de andre ; de mærket ikke noe og gik videre, mens jei stanset op her og ble hos ham, lissom til trøst... naa er de borte !... Hvor aftnen er koll og stille — gud saa han hulker !...Jei vet hva det er. det forfærdelie som han lider — jei har litt det sell. Som en dræpende frostnat har det faret hen over min sjæl og frosset ihjel hver minste spire til liv, og gjort mit hjerte golt for be-standi. Hva kommer han mei ve denne mannen som staar her !... forresten er han jo bare 22 aar; han kommer nok over det... Gud saa han hulker — han tror jo ikke det gaar over, det føles som det maa vare evi — aah, jei vét det nok : det er det som er rædselen...

Og jei tænker paa henne som han er gla i, Veras søster — : hun likte ham gott, likte aa være sammen me ham, og han forlangte ikke mere. Men det kunne han ikke være foruten — altsa kunne hun gjøre ham ont! altsaa maatte hun gjøre ham ont — hun er ikke for ingenting Veras søster... Naa, hva kommer det hele mei ve...

Og jei staar der koll og klar og stirrer mot søen dernede i den kolle klare alten, me tomt frossent hjerte — Vera, hvorfor har du lagt mit hjerte øde...

Saa er det borte igjen, søen og Gaarder og det hele — og atter er det mit eget døds-tomme liv jei ligger og stirrer inn i. Det kan, det kan ikke bæres, min sjæl krymper sei i kval — hva har jei da gjort at jei skal lide denne forfærdelie skjæbne!...

Pludseli dukker noe blegt frem i mørke — : En ung kvinnes bleke forstyrrete ansikt, stivnet i rædsel, stirrer tomt og fortabt ut i den tomme endeløse nat...?— 271 —

— Edith ! ulykkelie, vidunderlie Edith — stødt ut i denne rædsel du ossaa ?... du ?!...

Himmel, at du ikke faller ned over Vandalerne !

Og mens jei stirrer paa det bleke rædsels-stivnete ansikt, svinner min egen skjæbne inn til intet imot hennes, og mit hjerte smelter i ynk og afmægti harm :

— Jei ? la gaa ! mit liv var jo ikke noen gjenstao nen mere. Men hun ! dette mesterværk fra naturens haann — hennes Tiv forspilles herute i denne rædsomme tomhet!... himmelraabende, skamløse, ufattelie ulykke!

Og himlen faller ikke ned ?!... Edith ! tilbedelses-værdie Edith !...

Stolt sad dit fine lille hode paa din slanke zarte kropp me de smekkre smidie lemmer — stolt sad det deroppe det fine lille hode og spejdet saa kjækt ut i den vide verden. Men derinne i dit dejlie legeme, båk din onge hud, der

banket dit bio gjennem aarerne, i stille frydfull forventning om det vidunderlie som nu skulle komme. Aapent laa live foran dei — et dejli solskinslann i sommerpragt ; lette luftninger bares dei i møte, fyldte me en søt hemmelihetsfull duft som lokket og kalte dei — og let og gla svævet du derinn, halvt barn ennu, baaret paa dine tusinde længsler — inn i forjættelsens lann...

Stort, stort! maatte det være syntes du, det vidunderlie som ventet dei.

Men du møtte ingen. Jo ! én møtte du, og hantilba dei, men vovet ikke aa elske ^dei.- Og saa ble du alene. Alene me dine'rike sanser mitt i det mylrende liv, vansmægtende efter aa føie et "hjerte banke mot dit. Men ingen vovet aa løfte sine ønsker jtil din onge dejlihet — og fortvilet slængte du dei hen til den første den beste...

Edith! bledu mindre tilbedelsesværdi for det ?... hadde du vært du om du ikke hadde maattet, maattet kjenne et andet hjerte banke möt'dit ? — nej! ne)! i al evihet nej !

Men det ble tomt omkring dei, og de Stødte dei ut. Dei, naturens herlie nesterværk stødte de üt for aa la dei vansmægte herute i denne ^ forfærdelie tomhet... fortapt er du — fortapt fortapt mitt i din første ungdoms gry, før du ennu fik begynne aa leve !... og himlen faller ikke ned over de elendie ! — skamløse, ufattelie, himmelraabende ulykke! ..

Og her ligger jei usle kryp og krymper mei under min lille usle skjæbne! Træ paa mei Edith! træ mei ihjel som en orm ! — for jei kan ikke rejse mei i vælde og rive himlen ned over de elendie! — træ mei ihjel, mei som ikke ejer andet enn mit utele af mægtie håd — træ mei ihjel !...

Men tomt og fortapt stirrer Ediths bleke forstenete ansikt ut i den tomme, endeløse nat... Træ mei ihjel? — hvem gidder træ ihjel et afmægti kryp ! — aah! hva er jei til for, naar jei ikke kan knuse dem alle!...

Og mit håds afmagt brænner igjennem min hjerne som en gloende tilintetgjørende skam somikke kan overleves, og jei skjuler mit ansikt i mine hænder som for aa komme bort. Men jei slipper ikke væk; det bleke rædselsstivnete ansikt er der! ...det skal bli der bestandi... hvor skal jei venne mei hen — jei kan jo ikke hindre det, og jei taaler ikke aa se det...

Og pludseli kroker jei mei helt sammen og gjør mei bitte liten, og kryper me bortvent ansikt hen over gulve me mit usle afmægtie håd, og op i køjen, og begraver mit ansikt i puten — : Jei! hva er jei! — vidunderlie tilbedelsesværdie Edith !...

iLXXXVI

Otte dage senere. (16'": December).

i

Jei ligger borti en krok af cellen inhyllet i min slobrok, me hode paa haankofferten, heusunket i en sløv døs. da pludseli slaaen skyves op utenfor, og jei skvætter op paa benene — jei taaler ikke at fæng selsfolkene skal skjønne hvordan jei har det.

Det er bestyreren som trær inn :

— Værsgo, her er kommet et brev til Dem, sier han, og rækker mei det.

Jei tar breve og ser paa det, men kjenner ikke utenpaaskriften. Da bestyreren har spurt hvordan jei har det og noe saant, gaar han, og jei bryter breve og læser :

Kjære Hans Jæger !

Jei ville saa forfærdeli gjerne skrive litt mer til mer til Dem enn bare tak for bogen ; men saa tænker jei paa den, og saa blir alting saa sørgeli, ossaa ser jei hele tiden for mei da vi rejste hjem fra Paris langs kysten saa stille ogtili, og Di sat ve siden a mei og sa Di ikke hadde noe mere aa skrive — Di sat vist bare og tænkte paa Vera og alt det vonne. Og jei hadde saan lyst til aa trøste Dem og— 275 —

hjælpe Dem, men det kunne jei jo ikke — ossaa bare maatte jei gaa ned til Jacob og graate.Og naar jei har

skrevet dette, saa tænker jei bare videre paa det, om og om igjen. Og hva ialverden skriver jei det for ! Hr ns Jæger bryr sei jo pokker om det — ossaa føier jei mei saa elendi og ser mei som et lite kryp me mit eget hode paa langt langt borte — men jei senner Dem det vist allikevel.

Lili.

Det føles som en bløt haann lagt paa mit hode og et par bløte deltagende øjne i mine — Lili, kjære kjære Lili hvor Di er go imot mei!... og hvor jei altid har vært forfærdeli gla i Dem... Aa om jei kunne faa sitte litt og snakke me Dem og se Dem inn i de kjærlie deltagende øjnene Deres!...

— jei staar der mitt i cellen me breve i haannen og graater a taknemmeliket over at hun har tænkt paa mei.

Saa sætter jei mei ned ve bore og skriver til henne :

« Kjære fru Lili !

Tak for breve, og tak for at Di har tænkt paa mei af og til ; der er ikke mange som gjør det naa, og snart blir det vel ingen mer. For fælere og umuliere mann enn mei gaar der ikke omkring naafortiden — og udueliere og udueliere blir jei til al god gjerning for liver dag som gaar. Og ingenting tar jei mei til. Jei har en mængde aa skrive naa, en hel stor tyk bog, paa to bind minst — men jei gjør ikke noe paa den. Femte-eller sjette-parten a den skrev— 276 —

jei forover tre maanter siden, i løpe af en tre tire ukers tid — det var da jei sat nede i arrest-cellen, og hun kom og besøkte mei anden hver dag og sa til mei og skrev til mei og fik mei til aa tro at hun var gla i mei. Vont hadde jei det den tiden, det skal gud vite — : vont naar hun var der, fordi der altid maatte være en tredjemann tilstede ; og vont ossaa naar hun ikke var der, fordi jei tørstet og længtet saa rædselsfuldt efter henne. Men allikevel, arbejde kunne jei — : hun kom der jo ! jei flk se henne, og ta henne i haannen, og snakke me henne, og høre hennes stemme, i en time eller to hver anden dag ; og jei trodde jo at hun elsket mei — og jei visste jo, at éngang kom jei jo ut igjen. — Jo, jei kunne arbejde i den tiden. Og af og til naar jei sat der og skrev, enten til henne eller om henne, saa kunne jei plud-seli løfte ansikte fra papire og se mei saa skjælvende gla omkring i den lille hvittede murcellen, og syns den var det hyggeliste rum jei hadde bodd i — : jei følte det som var hun tilstede overalt derinne, i luften omkring mei, som aannet jei henne inn for hvert aannedrag jei tok — og som fulgte huu min tanke hele tiden.

Men da saa det hele røk til helvede den siste gangen, saa la jei jo pennen væk, og har ikke rørt ve den siden — forjeikanjo ikke skrive mer efter det ; jei husker ingenting mer a det hele. Ikke fordi jei er for nervøs og fortvilet! Nejda, fortvilelsen dødde, den frøs hort ve den maaten det ble forbi paa. Saa jei er ikke fortvilet naa mer, jei længes277 —

knapt efter henne, aarker ikke det engang ; jei bare gaar her sløv og koll omkring,og saa tom i hjernen, ossaa saa træt og kjé og lej — aah ! saa dødsens kjé og lej a det hele at jei aarker ikke i det hele tat aa komme i noe" slags stemning, o g slet ikke aa sætte mei tilbake i de stemninger jei ville skrive — og altsaa kan jei heller ikke finne igjen de tingene som i sin tid virkeli sat mei i de stemningerne — og hvordan skal jei da kunne skrive ! Sell heri fængsle, inni denne lille skiddengule vann-og brØ-cellen hvor dagen faller syk ned til mei gjennem det lille sorte gitterfønstre højt deroppe paa væggen, og hvor jei tilbringer dag efter dag, dag efter dag, mutters alene uten aa faa snakke me et menneske, og uten aa faa ta imot mere enn ét brev i hele den tiden jei sitter her — det var Deres jei tok imot denne gangen — sell hér aarker jei ikke aa tænke mei inn igjen i de rare stemningerne fra isommer. Jei bare ligger her hele dagen borti en a de mørke krokene nede under gitterfønstre. me hode paa haannkofTerten min, og sover og døser bort tiden og tænker paa ingen ingen ting hele dagen igjennem. Og om natten likedan, bare det at da faar jei laaset ned køjen min a den gule hjørnehyllen borte ve døren, og spænner den tværsover cellen, og ligger og døser bort liden i den istedenfor paa gulve. — Og jei som hadde haapet paa ensomheten i fængsle! — hvis det holler ve saan naar jei kommer ut ossaa, saa er jei jo færdi. — Naa, det kan jo paa en maale være det samme -,mei venter saa allikevel ingenting mere i verden. Men allikevel,— 278 —

jei skulle hat lyst aa faat gjort den bogen. For det første fordi jei tror den ville blit svært go, og dernæst fordi den

ville tvunget Bjørck og Vera til aa skrive hver sin bog om denne siste sommeren — for ingen kan Onne sei tilfreds me aa bli vist frem for offentliheten, sét bare fra én side, ialfall ikke naar den éne siden ikke er den man sell ser sei fra. Og de tre bøkerne, me tre mennesker i, git baade slik som liver a dem ser sei sell, og slik som hver af dem ser de andre — dr tre bøkerne hadde jo til sammen blit et literaturværk som man skulle ha let efter maken til hele verden runt. — Naa, min blir der vist ikke noe a, og saa skriver heller ikke de to andre den bogeu, om jei kjenner dem ret; de tør ikke naar det kommer til stykke. Og det er noksaa synn. Specielt Veras bog 0111 den somren ville jei git, jei vet ikke hva, for aa faat læst. Men jei vét det nok : den kommer aldri, hvis ikke min kommer og tvinger den frem — derlor er det lejt, om jei naa skal være færdi. —

Hvorfor skriver jei dette til Dem ? — Ajo, fordi jei ble saa gla her jei sat, over at Di virkeli hadde tænkt litt paa mei — og saa fik jei saan lyst til aa snakke litt me Dem nedover et stykke papir. Kan Di huske den første gangen vi var sammen ? ombor i kutteren ? Bjørck og Vera sat oppaa dække i mørke, og vi nedenunder i kahytten me lampen tænt — og ule i forlugaren kogte Gulliksen kalfe til os. Jei rullet noen cigaretter til Dem, og sat og tore næsten ikke enakke til Dem, for jei følte hvor forut intat— 279 —

Di var imot mei — aah saa lej jei var over det ! — Og siden, om dagen, da Di var søsyk, og jei sto der i kockpitten og hjalp Dem over til luvart hvergang vi gik bout, og støttet Dem saa gott jei kunne mens Di laa der — hvor jei ønsket dengangen at jei kunne tat paa mei den smule søsyke, og Di kunne sittet der frisk og gla og set paa sejlåsen. — Og i Paris, i rue Bayen, da jei banket paa døren til atelieret og Di kom og lukket op, og jei saa paa Deres ansikt at jei var velkommen ! — Og saa tilslut den siste tiden dernede da jei hadet alle mennesker i Paris untagen Dem — hvor Di altid lyste op naar Di visle Dem ! — tak for de gangene jei har vært sammen me Dem. — Og synes Di saa det er rart jei fik lyst til aa snakke litt me Dem naa, naar Di hadde skrevet til mei? Men naa har jei nok snakketlovli meget, det kommer af at jei er saa alene her; naar jei da først begynner, saa holler jei aldri op igjen — men det gjør ikke noe? vel ? — Adjø da ! og en gang til tak for breve.

Naa da jei læser igjennem det jei har skrevet, ser jei, at af et sted længer oppe kan det se ut som om jei beklager mei over Vera eller bebrejder henne noe. Saan maa Di ikke forstaa det. Der er ingen jei føier større taknemmelihet mot enn mot henne. Om jei hadde henne her, jei ville jo bare si til henne — : « Tak Vera! tak for at du har bragt mei til aa skjælve, skjælve nat og dag like til min sjæls inderste, i fire lange inholdsfulle maanter ! — tak for alle de rædsler du har lat mei gjennemleve i den— 280 —

tiden, og lor de enkelte lykkelie stunner innimel-lem, de lykkeliste i mit liv ! — tak! tak for det altsammen, tak for at jei denne eneste gang i mit liv har levet! »— Di ser jei har ikke noe aa bebrejde henne. Hva hun ga mei var jo uendeli meget mere enn jei hadde ventet, jei som alt længe hadde anset mei for en dø mann, jei som gik der alene min ensomme vej, kom ingensteds fra, skulle ingensteds hen, bare gik der og frøs — og saa en dag kom hun kjørende forbi og tok mei op til sei og varmet mei ve sit hjerte; intil hun pludseli puffet mei ut igjen. Og naa gaar jei her igjen alene, kommer ingensteds fra og skal ingensteds hen, men har et minde me mei paa vejen til aa beskjæftie mei me — hvis jei bare kan faa kaldt det frem igjen. Ja hvis jei bare det kan!—jei vil forsøke paa det endda engang naar jei kommer ut, men det gaar vel ikke. Da jei var fri, haapet jei paa ensomheten i fængsle — naa, da jei sitter her, tror jei det skal gaa bedre naar jei blir fri igjen — gud vét hvordan det vil gaa. — Adjø da igjen fru Lili!— tænker ikke Di paa aa skrive noe? hvor gjerne jei ville læse noe a Dem om Dem, jei som kjenner Dem saa lite. — Hils Jacob!

Deres

Hans Jæger.LXXXVII

Julaften 1888.

—Vera er kommen til hyn ! er det første Gaarder sier til mei, da jei julaften klokken otte syk og sløv kommer vaklende ut under sukkenes bro og møter ham ute i den mørke fængselsgaaren.

Mit hjerte snører sei pinli sammen og knæerne har ont for aa bære mei.

— De kom i formidda, hun og Kjørck, forsætter han — og i aften kl. 11 er vi buden sammen me dem op til

Kahrs... det er henne som har bett om det...

En forfærdeli uro griper mei, men jei føier at jei blir gla allikevel ve aa skulle faa se henne.

— Men penge har vi ikke faat! sier han og ryster paa hode — og ikke opgjør heller. Vi kan først faa det efter nytaar.

— Det var da som fan ! svarer jei nervøst; men saa lægger han trøstende til :

— Imidlertid har jei faat bestilt afensmat og kaffe og brænnevin paa kredit hos fru Fecht inni pianoværelse i samfunne, og der kan vi altsaa være til klokken 11.— 282 —

— Gusjelov, det var da endda bra ! sier jei sagte, og vi skynner os afsted----

Klokken er litt over elve. Kahrs's konfortable værelse er prægti oplyst me to store lamper og mange stearinlys. I makelie lænestoler sitter Kahrs og Gaarder og snakker sammen, og i sofan sitter jei, taus og alene, og stirrer angest hen for mei me klappende hjerte :

Naa da jei vét at jei skal faa se henne igjen, føler jei det: ennu elsker jei henne som før!... Gud om hun nu ikke kom... om hun bare har villet skaffe mei denne rædsomme spænning — det kunne ligne henne...

Pludseli høres en kort liten banking paa døren ute i soveværelse, den lukkes fort op — og før jei ennu har faat rejst mei mere enn halt i sofan for aa hilse paa henne, stryker hun like forbi mei, uten aa se paa mei, og sætter sei borte ve vindue — og blir sittende og se sei forvillet omkring me store sinte øjne.

Aldeles tilintetgjort er jei sunket tilbake i sofan igjen, og bare stirrer idiotisk bort paa henne — ilten aa kunne møte hennes øjne. Saa kjælper Kahrs henne a me ydertøje, og jei faar se hvordan hun ser ut :

«

Vakker er hun blit! den klær henne vidunderli den fylde hun har faat naa som hun er blit ve barn — og her sitter jei som en fremmed for henne... Gud ! saan var det altsaa vi skulle møtes igjen...

Hun har sat sei ned igjen derborte ve vindue, og— 283 —

sitter igjen og ser sei om me de store forvillete øjnene, mens hun svarer kort ja eller nej lil de likegyldie ting som Kahrs og Gaarder sier til henne — saa banker det igjen paa døren derute, og Bjørck trær, efter aa ha tat a sei i soveværelse, stiv og højtideli inn, me hvitt ansikt.

Stemningen blir absolut glacé.

Vi laver i glassene, Vera flytter endeli bort til bore til os andre, og en passiar kommer i gang ; men stemningen blir den samme. Og hele aftnen igjennem ungaar Vera aa se paa mei, og baade hun og Bjørck henvenner aldri ore til mei. Nervøs og forpint sil ter jei der og snakker ivri me om alt det de snakker om — : om den « Impressionisten » vi har git ut mens hun og Bjørck var paa Skagen... om politik... og om gud vet hva for andre likegyldie ting — og drikker imens tæt for aa dæmpe ned en rasende nervøsitet, som har slaat sei paa hjerte.

Endeli bryter vi op, og jei føler det som en uhyre lise da jei sammen me Gaarder trær ut a porten dernede, ut i dejli maaneskin paa sne — og i-lange drag suger jei inn den friske natluft. Saa først mærker jei at jei er temmeli beruset.

Strax oppaa hjørne sier Gaarder gonalt, og jei skal netop til aa begi mei hjemover, da jei pludseli stanser op me volsomt sammensnøret hjerte :

— Nej! dette kan jei ikke holle ut — jei maa snakke me henne... Om ikke mere enn et. par or... jei maa jo vite hvordan det er — om hun altsaa— 284 —

ikke vil snakke me mei mer, eller hva det er hun mener...

Jei blir staaende og vente paa det mørke hjørne skraas overfor der hvor Kahrs bor. Strax efter kommer de ut a porten derover i maaneskinne og gaar roli opover Kristian August. Me klappende hjerte staar jei der og betænker

mei en stunn, men skynner mei saa efter dem. Da jei tar dem igjen omtrent ve mitten af Lekeplassen, har de netop truffet Ludvig Borgen som har slaat sei i følle me dem ; men jei bryr mei ikke om det, bare hilser, og spør saa Vera, om jei kan faa tale et par or me henne.

— Jada ! — og vi gaar litt foran de andre.

— Det er bare det jei vil spørre Dem om, sier jei stammende — for jei maa vite det : vil Di snakke me mei mer eller ikke ?

— Jo, det vil jei forfærdeli gjerne.

— Ja, jei ossaa vil forfærdeli gjerne snakke me Dem ! sier jei nervøst; men saa vét jei ikke mer aa si, og da hun heller ikke sier noe, blir vi gaaende et stykke tause ve siden a hverandre.

Men saa begynner jei aa snakke — noe gud vet hva, noe drukkent ulykkeli tøj ; og hun gaar og hører paa og bare svarer af og lil roe, som der ialfall ikke er noen trøst i, for det glier mei virkningsløst forbi. Tilslut er vi kommer langt op i Welhavensgade, og hun skal ta bort den lille gaten deroppe hvor de bor. Saa først stanser jei og sier— 285 —

adjø — og vandrez drukken og forpint og ulykkeli hjemover. ..

To dage senere, 2llen juledag,klokken to om natten, kommer Gaarder og jei igjen ut fra Kahrs i prægti maaneskin paa sne, og klingende frost som sist — vi har tilbragt en samme slags aften. Utenfor porten ber jei gonatt me Gaarder og blir staaende og vente, forfærdeli beklemt om hjerte — : Jei maa snakke me henne innen jei gaar hjem, og faa spurt henne om det blir til noe me at vi skal snakke sammen, eller om hun har ombestemt sei — jei aarker ikke aa gaa her og vente ! især naa da jei har hørt at de skal rejse igjen strax de har faat ordnet me den utstilling af sine bilder som de vil faa istann...

Om litt kommer de ut a porten og jei slaar følle me dem bortover gaten — hun gaar imellem os.

— Si mei, sier jei til henne — blir dere i byn en tid ? elfer rejser dere strax igjen ?

Hun svarer ikke, men isteden trær han et skritt båk henne, bort til mei og stanser mei op, mens hun gaar fort videre.

— Du Jæger! sier han me en tør unaturli stemme, som dirrer af tilbaketrængt raseri — hva skaldet betyde, at du saan gir dei til aa følle os hjem hver aften ?

— Jei agter slet ikke aa følle dere hjem, svarer jei kolt — jei agter aa følle dere bort dette kvartale,— 286 —

fordi jei har noe aa spørre Vera om — kansje jei ikke faar lov til det ?

— Ja, jei vil ikke forhindre henne fra aa snakke me dei, naar kun vil; men jei vil faa lov til aa gaa i fré hiem om aftnen!

— Det tænker jei heller ikke aa forhindre dei i. Som sagt : innen vi naar hjørne derborte kan det være afgjort, det jei har aa snakke me henne om.

— Jamen jei gaar ikke et skritt videre sammen me dei! sier han innædt — stemmen skjælver af raseri.

Hun er imens stoppet op en fire fem skritt foran os og staar der paa fortoue i maaneskinne og ser forskræmt bort paa os. Jei senner et foragteli blik derbort og sier me et skuldertræk :

— Nej, kansje hun ikke vil snakke me mei mer ! — saa vét jei da altsaa det !

— Jo ! sier pludseli hun og kommer et par skritt nærmere — jei vil snakke me Dem. Jei har netop talt me Kahrs om at vi skal faa laane hans værelse iovermaaren.

— Vel! det er alt hva jei ville vite. — Forresten, sier jei foragteli til ham — saa syns jei dette er idiotisk a dei.

— Ja men jei syns altsaa ilcke der er idiotisk, siden jei gjør det ! svarer han me et forsøk paa aa være overlegen.

— Nej, jei skjønner det! sier jei haansk — gonatt!

Og jei gaar tværsover gaten, over paa det mørke

fortoue og vandrer lansomt hjemover, vammelt— 287

stemt ve at hun er biet i den grad gift — fy fan .. Han skulle bare ha vovet noe sligt før ! — jo det hadde blit en dans!... Vera! Vera! saavitterdet altsaa kommet medei...

Tongt og trist tilmode gaar jei hjemover i den kolle klare maaneskinsnat, og et bittert had stiger op i mei til denne ækle fyren — : aall, det modbydelie fæ, som har ødelagt dette dejlie menneske !...

Men naa skjønner jei altsaa hva det er hun vil snakke me mei om — herregud Og hvordan mon det vil gaa ?...

iLXXXVIIl

Dagen efter. (3<ne juledag 88.)

Det er ve middagstide.

Jei sitter alene oppe paa Kahrs's værelse, i lænestolen ve siden a bore, og stirrer gjennem vindue derborte ut i den taaketegraa vinterluft — nervøs saa hver nerve dirrer hele mit legeme over...

— Men gud, hvorfor kommer hun ikke ! klynker jei for syvende gang og tar mei sykt om hode — dette er jo ikke til aa holle ut. Det skal jo ske allike vel — ladet saa ske strax! jei vet jo hva hun kommer for, og jei vét jo hvordan det vil gaa. Flere gange alt er det skedd derinne i hjernen min mens jei har sittet her og ventet, skedd saa tydeli at jei tror jei blir gal — aahhh !

— og jei stryker overgit haannen ned over pannen og trykker den nervøst haart inn imot de lukkede øjne.

Og pludseli begynner det aa ske derinne i hode mit ennu engang — :

Jei hører igjen den korte lille bankingen hennes paa døren derute i soveværelse og venner hode efter— 289 —

lyden, og ser henne komme inn — rejser mei saa og gaar henne imøte. Langsomt kommer hun imot mei, sine øjne i mine, store og triste ; mitt i værelse møtes vi og rækker hverandre haannen — og saa sier hun, mens hun ser paa mei me de store sørg-modie øjnene sine :

— Hu ! jei er ikke saa stærk som jei undertiden har trodd, jei aarker ikke at du gir ut den bogen om dei og mei; den vil ødelæge for mei alt det jei naa har inrettet mei paa, og jei er saa angest for at du skal gjøre det. — Vil du derfor gi mei alle brevene og manuskriptene dine saa jei kan være trygg og roli ? — vil du det for min skyll ?

Hun ser mei saa bedrøvet inn i øjnene mens hun taler, at det er som mit hjerte maa briste.

— Om jei vil ? svarer jei sagte og tar hennes haann i begge mine — kjære kjære dei, jei har jo ingen anden vilje enn din ! forlang a mei hva i alverden du vil — jei elsker dei jo.

— og jei synker ned paaknæ foran henne og trykker nervøst hennes haann mot mit ansikt.

— Tak! sier hun og stryker mei noen gange bløtt nedover haare me den haannen hun har fri, lægger den saa sagte paa min panne og skyver hode mit båkover, saa jei ser op i de store fugtie øjnene hennes.

— Du ! sier hun saa — jei vet at jei naa tar fra dei siste, det eneste, du ejer og har. Men, jei kan ikke andet ...stakkars stakkars dei — er du vonn paa mei for det ?

20— Kjære kjære dei, hvisker jei op til henne og presser igjen ansikte mit haart inn mot hennes haann — hvor kan jei være vonn paa dei! jei elsker dei jo... Tak for alt det du har git mei — det jei har levet me dei er jo det eneste jei har levet paa joren.

Og jei kysser haannen hennes ennu engang, og rejser mei saa resolut op og tar paa mei hatten og frakken — vore øjne følles hele tiden.

— Har jei vært slem imot Dem paa det siste? spør hun me det underli grusomme smile sit, idet vi skal gaa.

— Aaja, litt saa! svarer jei sagte og ser sykt op paa henne — men hva gjør det!... Jei hadde jo ønsket naturlivis, at jei hadde faat lov til aa vært der hvor du var, som du hadde loft mei, inntil du ikke var gla i mei længer — og det hadde vel ikke blit saa længe til... Og naar du saa at du ikke kunne la mei faa lov til det, saa hadde jei jo gjerne villet at du skulle komt og sagt mei det, og forklart mei at det kunne du altsaa ikke allikevel — aall! du vet ikke du, hva jei har lidt ve at du bare ble borte og lot som ingen ting...

— Ikke vær vonn paa mei for det? vil du vel ? — hun ser mei bløtt og kjærli inn i øjnene — du vet jei er saan som jei er, jei kan ikke være anderledes.

— Jei er ikke vonn paa dei, svarer jei me bævrende stemme — jei elsker dei.

Og saa gaar vi sammen ned til mei i Kirkegaten 8, og jei gir henne skrine me brevene og manuskriptene, og graater ut en Siste gang i hennes fang,— 291 —

og sier adjø ti] henne og lukker henne ut og laaser af efter henne.

Og naar jei saa er blit alene, drikker jei hulkende giftflasken ut og lægger mei paa sengen og graater mei inn i døden — døden fra henne som jei elsker...

Jei river haannen fra øjnene, farer op a lænestolen og gjør skjælvende et slag bortover gulve, og hvisker det graatende frem :

— Vera, Vera, hvorfor kommer du ikke! du lot jo ham be mei om aa gaa herop strax — og jei boller ikke dette ut længer...

Men saa tvinger jei mei me magt ned i lænestolen igjen — : jei vil! jei vil! være taalmodi — det er jo henne, og jei elsker henne jo...

Endeli hører jei virkeli den korte lille bankingen hennes, og venner hode og ser henne komme inn a døren derute i soveværelse. Jei rejser mei og gaar henne imøte, og hun kommer rask imot mei og gir mei haannen siden jei rækker frem min, men uten aa se paa mei, lissom i distraktion — og gaar saa bort til vindue og sætter sei paa piano-tabouretten, me ryggen til mei.

Trist sætter jei mei bort i lænestolen igjen og ser paa henne — herregud, at hun naa vil være væm-meli igjen... tænk at hun gidder det naa...

Pludseli venner hun sei helt runt paa tabouretten og kaster ei kolt ont blik bort paa mei; slaar saa øjnene ned og blir sittende og se paa hænderne sine mens hun knapper op den ene hansken.— 292 —

Ingen af os sier noe.

Saa gaar det i døren fierute fra kjøkkene inn til soveværelse, og strax efter viser tjenstepiken, Thea, sei i soveværels-døren, og ser forskende paa os begge. Jei nikker godag til henne, men Vera bare ser fientli paa henne.

Saa gjør Thea sei først et længere æren inn paa Falcks værelse ve siden af, og dernæst et lissaa langt et inn i pulterkammere båk pianoforte — hun har tydelivis moro af aa ærte os. Men endeli maa hun da fortrække. Vera føller henne ut me de fientlie øjnene, rejser sei saa fra tabouretten og gaar bort til den store lænestolen mitt for bore ogblirstaaen de lænet op til den og trække af sei hanskene. Lar sei saa falle træt ned i den dype makelie stolen og sier overgit, som har jei overhængt henne me bønner om aa komme her :

— Naa, hva er det saa ?

Jei stirrer en stunn ut i luften me sammenbitte tænder — graaten er like ve aa kvæle mei, men jei faar da endeli kjæmpet den tilbake og sier, ennu me en let skjælven i stemmen :

— Hva det er ?!... ja, det er egentli ikke noe... det var bare det at jei gjerne ville snakket me Dem engang til ...det ble jo forbi mellem os saan uten at vi talte me hverandre... ogH'or mei var det lissom tingene ikke var rigti orntli forbi før vi hadde Ialt sammen...

— Jei syns ikke man behøver aa snakke sei til noen slut uaar det er blit slut af sei sell ! bryter hun af, tørt og kolt.

— 293 —

— Nej nej, sier jei spagt — naar Di ikke vil, saa maa jei jo finne mei i det. Men mei har det gjort forfærdelie ont, jei har lidt forfærdeli ve at Di saan bare ble borte for mei, uten aa si noe.

Hun bare ser kolt paa mei, som vil hun si : hva kommer det mei ve!

Jei stirrer en stunn hen for mei; sier saa igjen :

— Ja, ossaa var det det jei gjerne ville spørre Dem om : Vil Di la mei faa tilbake de brevene jei i sin tid sente Dem fra fængsle ?

— Det kunne aldri falle mei inn ! svarer hun og lér haansk.

Saa kan jei ikke mer : graaten sitter mei igjen helt oppi halsen, og jei tier og båre stirrer hen for mei.

Om en slunn sier hun, lissom bare for aa si noe :

— Hva agter Di naa aa ta Dem til ?

— Jei? sier jei og venner mei igjen mot henne — jei har jo ikke noe andet aa gjøre mer enn aa se om jei kan faa gjort færdi den bogen min. Men der er nok ingen synderli utsigt til at jei kan det; jei er jo blit saa slaat ihjel a dette her, at jei er vist færdi — jei aarker vist ingenting mere i verden.

— Sludder! sier hun sint — Di er ikke spora « slaat ihjel »! Di er det mest energiske menneske jei har kjent... Di er saa full af energi at der er ingen maate paa det !

Jei sitter der helt forbløffet...

— Jasaa ? sier jei tilslut — ja, gid det var saa vel, at jei virkeli sat inne me en saan masse energi !— 294 —

Men i alle fall saa har jei ikke aarket aa sætte pen paa papir i de tre fire maaanter som er gaat siden den dagen Di ble saa sint over det stakkars fortvilete breve mit...

— Jo! sier hun igjen, fort og sint — : Di er det mest energiske jei kjenner! Di har jo gaat omkring her naa i denne tiden og snakket og fortalt til alle som bare ville høre paa det, om Dem og mei — jei skjønner ikke at Di aarker saant!

— Aa, det skal der ikke just saameget til for aa aarke! tværtimot. Dengang Di ennu var gla i mei, da aarket jei ikke aa snakke 0111 det til noe menneske — det fik nok Gaarder føie stakkar, dernede i Emmestad. Men da det, hele var knust og forbi — da aarket jei jo ikke aa la være aa tale om det, da brøt det uta mei!... Men anledningen til at det brøt ut a mei — vét Di hva det var !

— Naa?

— Jo : da jei kom ut a fængsle, saa møtte jei bare kolle ansikter blant hele den gamle banden : Kahrs og Fredrik og Sivert og hva de heler — untagen Gaarder altsaa, som ikke længer hørte til banden. Jei forsto først ikke hva det betød ; men en dag som Kahrs var i rigti gott humør, sat han sei bort til mei inne paa Grand og fortalte mei hva jei vor for en sjofel udelikat fyr, som hadde trængt mei inn mellem to elskende, Dem og Bjørck, uagtet dere tydeli nok hadde lat mei forstaa at dere helst ville være mei kvitt... ja jei hadde ikke engang unset mei for aa benytte mei af et hemmelie tak som jei hadde paa- 295 —

Dem — det var det hemmelie take, som gjöre at Di var nøtt til aa gaa og besøke mei i arresten ! hadde Di sagt heroppe hos Kahrs... og Waldemar hadde nikket saa hemmelihetsfuldt bekræftende...

— Noe saant har jei aldri sagt! sier hun oprørt — hvorfor skrev Di ikke strax til mei og spurte om det var sant! istedenfor aa gaa her og snakke ?

— Nej, for det første var jo hele banden samstem mi om al Di hadde sagt det, saa det falt mei ikke engang me en tanke inn aa tvile paa at det var saa. Jei bare undret mei over at Di ikke simpelthen hadde sagt til mei i fængsle, at Di hadde funnet paa dette for at de fyrene ikke skulle synes synn^aa Waldemar, og bétt mei spille den komedie

me. For herregud, det maatte Di jo vite. at jei me glæde hadde paatat mei aa spille en hvilken somhelst rolle Di ba mei orn aa spille — og jo ynkeliere jo bedre, for jei elsket Dem jo !

— Jei har aldri sagt noe saant! gjentar hun energisk — Di skulle skrevet og spurt !

— Jamen det hadde jo nyttet til ingenting. Faktum var jo, at noe som Di hadde sagt, hadde git de fyrene intryk af at jei var en saan sjofel fyr. Og da saa Di, ve bare aa bli borte for mei, uten aa si noe, hadde bragt mei i den hjælpeløse forfatning, at jei hadde absolut bruk for ikke aa bli opfattet som sjofel af de fyrene — saa oplyste jei dem simpelten om, hvordan tingene forholt sei.

— Ja jei har iallefall aldri sagt noe saant! gjentar hun for tredje gang, ennu mere energisk.— 296 —

— Nej nej, saa har Di altsaa ikke sagt det, sier jei for aa bli færdi me dette — litt forundret forresten over at hun kan inbille*sei, at jei tror det.

Der blir en pause. Saa rejser hun sei og gjør et slag bortover gulve og lissom tænker sei om. Men stanser saa, og sætter sei pludseli bort i sofan, til aa tegne me pekefingeren paa det blomstrete borteppe.

Litt efter løfter hun ansikte og ser hort paa mei :

— Di faar ikke lov til aa skrive den bogen om Dem og mei! sier hun kort.

— Saa? hvorfor ikke det?

— Nej for jei vil skrive den sell!

— Herref^id, derfor kan da gott jei...

— Nej ! bryter hun af — hvis Di skriver, saa vil ikke jei!

— Men hvorfor ikke da ?

— Nej, skjønner Di ikke det?... Dengangen Di skrev « Bohemen » f. ex — om noen ånnen da hadde funnet paa aa skrive om det samme, saa hadde ikke Di giddet skrive.

— Jo kjære Dem, jei ville vært sjæle gla! — aa sie hvis det hadde vært noen som sell hadde levet de tingene me, og som hadde kunnet skrive. — Her regud, det Di skal skrive er jo Deres intryk af tingene ; det jei skal skrive er mine intryk a dem — og det er jo to himmelvitt forskjellie ting. Og de to for-skjellie intryk kan jo ikke andet enn supplere hverandre og kaste lys over hverandre og derve forøge hverandres værdi : Min bog vil stige mangedobbelt i værdi ve aa komme ut. sammen me Deres; og Deres— 297 —

— skjønt den gir utsikt til to sider, mens min bare kan gi utsigt til én — den vil allikevel vinne betydeli ve aa komme ut sammen me min. . har Di holt op aa forstaa det siden sist?

Hun betænker sei et øjeblik, sier saa, kort og afgjørende...

— I ethvert fall, hvis Di skriver, saa vil ikke jei... Jei hadde alt skrevet en hel del nede paa Skagen ; men da saa den bogen Deres kom til jul saa holt jei op — og siden har jei ikke skrevet noe mer.

Jei ser en stunn paa henne uten aa svare — en uhyggeli tanke er skutt op i mei : Sitter hun bare her og vil narre fra mei papirene mine for derve aa gjøre det umuli for mei aa skrive — ossaa siden ikke skrive sell heller?... Eller er kansje det hun har skrevet nede paa Skagen et slags pént borgerli defensorat for henne, og beregnet paa at « folk ikke skal synes synn paa Waldemar? » — og er det saa gaat op for henne ve aa læse den bogen min, at man blir svært nøtt til aa holle sei til virkeli heten, naar man skriver to om det samme ?... Naa ja, gud vét

— la os ialfall se hvor dette bærer hen. Og saa sier jei :

— Ja naar Di altsaa ikke vil skrive hvis jei skriver, saa faar jo jei la være. For det Di kan skrive er jo saa meget mere vært enn det jei kan skrive... Jei skriver altsaa ikke!

Hun tegner en stunn me pekefingeren bortover borteppe igjen, løfter saa hode og sier :

— Men hvordan skal jei kunne være sikker paa at- 298 —

Di ikke skriver ?—ja, for hvis jei ikke kan være sikker paa det, saa skriver ikke jei.

— Tja ! sier jei og trækker paa skuldrene — jei kan sgu ikke gi Dem noen anden sikkerhet enn den at jei lover Dem det.

— Jamen Di kan jo finne paa aa gjøre det allikevel, tiltrods for hva Di lover! sier hun sint.

Jei trækker igjen paa skuldrene.

Hun tegner igjen me pékefingeren paa borteppe — ser saa pludseli op og sier :

— Og alle brevene, mine og Deres, dem faar Di ossaa la mei faa — jei har bruk for dem naar jei naa skal skrive.

— De skal faa dem bare jei faar skrevet dem a.

— Nej det faar Di ikke lov til — da skriver ikke jei!

— Vel, saa faar Di faa dem uten.

Hun betænker sei litt og tar sei for pannen, som for aa huske sei om — sier saa, eftertænksomt :

— Ossaa har Di vist skrevet noe (« vist » ! — aa dit bæst! tænker jei ve mei sell) — vil Di la mei faa det ossaa ? — Ja for Di kan ikke skrive del om igjen, det vét jei! lægger hun fort til—; og da kan jei altsaa være sikker for at Di ikke skriver.

— Aha! naa saa naa? tænker jei ve mei sell.

— Vil Di altsaa la mei faa det ossaa? gjenlar hun, da jei ikke svarer.

— Ja.

Der blir en liten pause, saa sier hun, kolt :

— Ja saa var det ikke noe mere da!— 299 —

Og hun rejser sei fra sofan, gaar bort til lænestolen likeoverfor, hvor hun sat før, og tar hanskene sine — og stiller sei saa op, støttet paa lænestolens ryg og trækker dem paa, uten aa se paa mei.

Først da jei ossaa rejser mei, løfter hun øjnene paa mei : to kolle fientlie øjne — mens hun fortsætter aa knappe sine hansker. Jei staar der og ser paa henne — : — Naa altsaa tror hun, tænker jei ve mei sell — at jei vil gi benne det eneste som gjør at jei kansje ennu kan leve; ribbet staar jei altsaa foran henne, ribbet til siste pille for hennes skyll — og ikke et venli or, ikke et venli blik har hun til mei!...

En stum sorg griper mei mens jei staar der og stirrer paa dette ansikt som jei har elsket saa grænseløst — Aa gid ! gid ! — det ønske bruser pludseli op i mei —gid de haare kolle øjnene hennes pludseli naa ble varme og bløte, og hun grep mei i haannen og bare sa : « Kjære Dem ! gid jei ikke behøvde aa ta fra Dem dette — jei vet jo at naa har Di ingenting mere. Men jei maa \ — a skjøn det, og vær ikke vonn paa mei, jei kan ikke andet... »

Gid, gid, hun saa mei varmt inn i øjnne og sa det! — taarerne ville styrte mei ut a øjnene, og jei ville falle ned paaknæ foran henne og kysse hennes hænder og bare si : « Kjære, kjære! ta ! bare ta ! jei elsker dei jo ! » Og saa ville jei springe op og ta paa hatten og frakken og be henne følle me hjem strax og faa det altsammen, saa der kunne bli en slut paa det hele.— 300 —

Hun staar der og ser paa mei like kolt — saa sier jei :

— Har Di ikke et eneste venli or aa si mei til farvel?

— Jei vét ikke hva det skulle til! svarer hun haart.

Jei ser sykt op paa henne — : « Forstaar Di ikke »,

sier jei, « at dette er forfærdeli for mei?... Ikke bare er alting forbi; men jei vét ikke engang det minste om,

hvordan det er gaat til, at Di naa istedenfor aa være gla i mei, behanler mei som en der aldri har gjort Dem andet enn ont! »

Hun betænker sei litt, sier saa, like kolt:

— Da jei kom herop fra Skagen var det min mening, at alt. skulle bli som før Men saa fik jei høre alt det Di hadde gaat og snakket — og da er der jo ikke noe moro ve det længer.

Jei svarer ikke, bare stirrer paa henne : jei tænker paa brevene fra Skagen, hvor der alt ikke længer var gnist af kjærlihet tilbake — og vét at hun lyver.

— Ja, naa faar jei gaa da, sier hun tørt og gaar mot døren — det er biet sent alt, jei skal spise midda. Men da hun alt er ute i soveværelse og har aapnet døren ut til trappegangen, sætter jei i siste øjeblik ryggen mot den og klemmer den i igjen. Hun blir staaende me haannen paa klinken.

— Skal vi naa altsaa aldri komme sammen mer ? spør jei fortvilet ve tanken paa al dette skal være vort siste møie.

— Jei vét ikke jei, svarer hun træt. — Waldemar— 301 —

og Di kan jo ikke være sammen mer — og jei ml være gift me Waldemar !

— Jaja, sier jei matt, og gaar fra døren, saa hun kan slippe ut.

— Men si mei, spør jei saa pludseli, idet hun vil gaa — hvordan er det gaat : er Di blit « lænket fast til Waldemar me legeme og sjæl » som Di skrev at Di ville se aa bli.

— Sludder ! svarer hun sint — han er forfærdeli gla i mei, og jei er svært snil imot ham !

Saa vil hun gaa, men slipper pludseli klinken, og piler inn i stuen igjen efter paraplyen som hun har glemt ; kommer saa rask tilbake, og sier fort, idet hun stryker forbi mei, og ut a døren :

— Jei kommer igjen !

— Det kan lite nytte mei! tænker jei ve mei sell — jei staar der alene tilbake og stirrer paa døren hvor hun er forsvunnet.

Saa gaar jei inn og tar paa mei for aa gaa jei

ossaa :

— Nej, saa degraderet hadde jei aldri trod hun kunne blit! Tænke sei til : aa ville benytte sei a min kjærlihet til literatur for aa faa lurt fra mei de brevene og manuskriptene!... isteden for aa forsøke den eneste utvej som gaves og kunne gis : aa se om jei ikke endda var saa gla i henne at jei ville ofre henne alt... Gudbevare mei hvor sjofelt! og hvor domt! — ossaa saa ynkeli smaatt da !... fy fanskin ! og jei vrier nøjlen om og gaar ned a trappene.

— Naa er den da vel orntli dræpt derinne i dei— 302 —

denne stakkars syke rest aen syk kjærlihet! mumler jei hallhøjt for mei sell — og tror det til jei er kom met ned. Men utenfor porten stanser jei forpint, og blir staaende og se mei om, raaløs og forvillet :

... Hvor skal jei gaa hen ?... hva skal jei gjøre !... Aah, hvor jei hader alle mennesker !... Du store gud, hvor skal jei venne mei hen ! — og hele rædselen ve det liv som ligger foran mei uten henne, strømmer igjen inn over mei.

Og en forfærdeli længsel griper mei efter henne

— aah, bare faa se henne igjen... naa! strax! — aah ! om det saa skulle være siste gang

— Aa Vera ! Vera ! mumler jei stille for mei sell

— kom og la os snakke sammen endda engang! Om du ikke er gla i mei mer, la os allikevel snakke sammen som før, liketil og naturli, og si hverandre hva vi tænker og føler — der er da ingen af os som vil den anden noe ont... vel Vera ?

— og jei ser henne for mei som hun saa ut, den-gangen vi skulle skilles for gott, like før jei gik i fængsel : den vidunderlie natten da hun sat der ve siden a mei inni skoven og holt mei i haannen og saa mei inn i øjnene, mens hun sa det saa bløtt, saa bløtt :

— Til dei kan jei snakke som til mei sell — dei vil jei aldri glemme !

Aa Vera ! kom igjen til mei endda engang, og tal til mn som du taler til dei sell — og alt hva du vil det skal jei gjøre ! jei elsker dei jo...

Graaten er steget mei op i halsen og er like ve— 303 —

aa bryte løs der jei staar i Kahrs's port — og saa biter jei fortvilet tænderne sammen og farer afsted uten aa vite hvorhen, bare fyldt af fortærende læng sel efter henne!...

En stunn efter kommer jei sylt og forpint inn paa Grand. Borteve hjørnevindue sitter Kahrs ve sin kaffe, og jei sælter mei bort til liam og spør om han har raa til en pjolter ?— jada !

— Naa ! sier han saa, me et fornøjet smil — : du maatte nok vente længe før hun kom ?

— Ja, noltsaa urimeli længe ! svarer jei nervøst.

— Ja hun er sei sell lik, sier han og ler — : Da du gilt herfra, sat jei mei bort i sofan til dem, for aa holle ham me selskap, mens hun var borte, Men hun ble roli sittende en go stunn skjønt vi snakket om aldeles likegyldie ting. Tilslut spurte jei henne litt forundret om det hadde vært en misforstaaelse at du skulle gaa derop strax ?— «Aa» svarte hun likegyldi — « han har gott af aa vente ! » — og saa ble hun roli sittende en go stunn til.

— Det gaar mei som et nyt stik gjennem hjerte :

— Ja hun er svært sjofel, sier jei lavt, og tar en svær slurk af pjolteren, som opvarteren netop er færdi me skjænlte i.

— Ja ! svarer Kahrs me en hjerteli latter — det er hun !LXXXIX

*

Otte dage senere. (3die Nytaarsdag 89)

Gaarder og jei kommer om formiddan tilbake fra en improviseret gauketur til Horten og Tønsberg — regnen strømmer ned.

— Ja, du gaar naturlivis like hjem? sier jei idet vi gaar ned a trappen paa Vestbanens station.

— Jada ! like hjem og skifter — fy fan for et hunne vejr !

— Gud, sier jei nervøst og ser angest paa ham — tænk om hun naa, mens jei har vært borte, har vært hjemme hos mei og hentet papirene?! — da er det altsaa forbi me mei...

— Aa sludder, sier han léende — du er gal me den fixe idéen din ! — adjø saa længe! — og han skynner sei afsted.

— Vi ses paa Grand siden! roper jei efter ham, og piler saa afsted, jei ossaa, det forteste jei kan, bortover Søgaten i piskende regn, og sneslups og søle til langt opover skoene —gud, om hun naa har vært der og det er borte altsammen !

Tanken løper som ill gjennem min hjerne og fortere og fortere skritter jei afsted me klappende— 305 —

hjerte — tilslut styrtløper jei nedover Raadstugaten, om hjørne, inn i porten, op trappen og hen a svalgangen, me nøjlen færdi i haannen, laaser op døren i en fart og styrter hen til kofferten min, som staar der uaflaaset, og river den op. — gusjelov nej ! dér staar skrine. Ute af stann til aa rejse mei igjen blir jei liggende der paaknæ foran kofferten og bare puster langt ut efter skrækken* intil jei endeli faar sanket mei sammen igjen og sætter mei bort i sofan, hvor jei blir sittende og stirre træt og sløv ut i luften — :

.. .Mon jei noensinne kommer til aa faa bruk for disse papirene allikevel?... Aanej, det gaar nok aldri...

\

20XC

Noen dage senere.

Klokken er to paa dagen, det er mørkt i vejre og rent skummert innpaa den lille hybelen min. Jei er netop kommet op a sengen og har saavitt taat vasket mei og slængt en slobrok om mei, og sitter nu der i sofan og stirrer sløvt hen for mei som sæd van li :

— Nej fan, jei gidder s'gu ikke gaa ut i dette vejre og forsøke aa slaa den kjedelie middags kronen — uf, gid man kunne sove hele døgne runl...

Saa banker det paa døren, og inn kommer Bjørck, stiv og højtideli.

— Godag ! sier jei og rejser mei — værsgo sit ned.

— Nej tak ! — han blir staaende mitt paa gulve — jei skulle bare be fra Vera om aa faa de brevene og papirene du har loft henne.

— Nej dem kan du nok ikke faa !

— Det var mærkeli ! sier han iskolt — naar du har loft henne det saa ..

— Aa, ikke saa mærkeli endda. Det modsatte ville vært adskilli mærkeliere. Jei kan da ikke ville gi— 307 —

henne det eneste som gjør at jei ennu aarker aa leve, naa som jei ikke er gla i henne mer !

— Jei har ikke bruk for noen forklari ng, sier han kort. Hvis jei altsaa ikke kan faa dem saa — han sætter langsomt floshatten paa og gjør lissom prøvende et skritt mot døren, mens han ser kolt spørgende paa mei.

— Nejda ! sier jei — du kan ikke faa dem — og saa gaar han.

— Men strax efter, som jei ligger paaknæ foran ovnen, like ve siden a døren, og putter noe ve og kul innpaa, banker det igjen, og før jei ennu har faat tid til aa si kom inn, gaar døren op, og Vera trær inn i værelse. Mit hjerte tar til aa banke vol-somt.

— Naa ! sier hun smilende, da vore øjne møtes — jei hører jei faar ikke de papirene.

— Nej det gjør Di nok ikke, svarer jei, anstrængt roli.

— Nej, det er morsomt! sier hun muntert.

— Naa, det er jo bra Di ikke syns det er kjedeli. .

— Jamen jei gaar ikke herfra før jei har faat dem ! — det blir ossaa sagt muntert, men bestemt, og me sikkerhet i stemmen.

— Da kommer Di nok til aa bli her længe, svarer jei roli, lukker ovnsdøren, rejser mei, og slaar f ry-senes slobrokken omkring mei — naa, mei skal ikke del være imot, tværtom ! værsgo sit ned.

Hun er stanset foran sofan og staar og ser paa et billede af Munch : en ung pike i hvitt— 308 —

kjoleliv og gul straahat, som staar og myser mot soleu, me den blaa sol beski nnet,e fjoren som bakgrunn.

— Det er gott! sier hun og nikker mot billede — er det Deres ?

— Ja ! jei har faat det a Munch — jei er ossaa svært gla i det.

Saa sætter hun sei i sofan under billede, mens jei sætter mei ve bore bortve vindue.

— Hva bestiller Di paa for noe naa om dagen ? spør hun efter en pause.

— Jei ?... aa, ikkenoe ! — jei sitter paa Grand om eftermiddan og aftnen — og sover om natten og om

formiddan.

— Hvem er Di sammen me naa fortiden ?

— Aa, mestme Gaarder. Vi hadde en ganske for-nøjeli gauketur sammen her forleden ! — og saa fortæller jei henne om turen, og om hvordan jei styrtet angest hjem da vi kom tilbake, rædd for at hun imens skulle lia brutt inn her og tat brevene og manuskriptene.

— Der var jo ikke noen grunn for mei til det! sier hun —jei trodde jo Di ville gi mei dem.

— Jamen jei visste ikke hvormeget Di stolte paa det.

— Di hadde jo aldri løjet for mei før 1

— Nej, men naa er jo ingenting som før... Gud, det har liænt mei stadi her siden ossaa, at jei saan pludseli er blit grepet af den samme angest, og er— 309 —

pilet hjem for aa se efter at papirene var der. — Aa ikke forsøk paa aa bryte inn her og stjæle da !

— Nej, sier hun léende — det kan jei jo ikke gjøre; Di ville jo da kunne anklage mei for tyveri

— Jamen hva kunne det, nytte mei, naar Di først hadde faat fat i papirene, og kansje brænt dem op?...

Idetsamme banker det paa døren — og inn triner hr. Waldemar, stiv og højtideli som før Han blir staaende bortve døren, me haannen paa klinken, og se bort paa henne :

— Vil du ikke komme og spise midda naa? spør han litt grætten — klokken er mange !

— Nej, jei gaar ikke før jei har faat det jei skal ha...

— Men da kan du jo komme til aa maatte bli her længe — han har vist ikke noe imot at du blir. .. han jager dei vist ikke.

— Ja jei gaar ikke før.

Han slipper klinken og sætter sei grætten bort i sofan ve siden a henne, og ser tvilraadi hen for sei. Ingen af os sier noe.

— Jamen hér er jo kjedeli! sier han saa og ser bort paa henne — det er da morsommere aa gaa og spise midda ?

Hun svarer ikke.

— A kom og gaa me da ? sier han bønli.

-Nej.

Et øjeblik ennu ser han sei raavill om, rejser sei saa langsomt me et bønli blik paa henne, som sitter— 310 —

der taus og koll — og tar saa endeli sin beslutning og sier adjø og gaar.

Vi ser efter ham en stunn begge to, men saa venner hun sei igjen mot mei, og sier, lissom nysgjerri:

— Men hvorfor lofte Di mei de papirene, naar det ikke var meningen aa ville gi mei dem ?

— Kjære, jei spilte jo bare komedie me Dem den dagen.

Hun skvætter til, litt forbløffet:

— Jasaa ?! spille Di komedie ? — har Di gjort det noengang før ossaa.

— Nej, aldri.

— Men hvorfor spilte Di komedie ?

— Ajo, jei visste jo før Di kom, at Di ville forsøke aa faa de papirene for derve aa hindre mei fra aa skrive. Ossaa syntes jei Di begynte saa domt... og saa fik jei lyst til aa se hvordan Di ville ta det, hvis jei sa ja til alting.

— Jei har slet ikke tænkt paa aa forhindre Dem fra aa skrive ! sier hun fornærmet.

— Ikke det ?!

— Nej ! — hva jei forlanger er bare at Di ikke skal gi ut Deres, før;d blir færdi me mit — og det syns jei er noksaa rimeli... ?

— Ja kjære, det kan jei gott gaa me paa, hvis Di bare ikke vil gjøre som Wartdal — : han brugte 17 aar paa aa ta artium, fordi noen bønder hadde vært domme nok til aa forpligte sei til aa unnerholle ham til han hadde taat den.

Hun lér.— 311 —

— Nej, sier hun saa — men f. ex. et aar ?

— Ja gudbevars !... før kan jei desuten ikke bli færdi allikevel om jei ville aldri saa gjerne.

— Men si mei, sier jei efter en pause — agter Di virkeli aa skrive ?

— Hva trodde Di ellers jei ville me de brevene? spør hun forbauset.

— Aa, brænne dem f. ex... eller i ethvert fall hindre mei fra aa skrive — Di ville jo ha baade brevene og manuskriptene husker Di, og begge dele ulen at jei maatte faa lov til aa skrive dem af.

— Jei har aldri bett om andet enn mine egne breve ! sier hun stolt.

— Naa jamen da kan vi jo let bli enie : Jei gir Dem alle de brevene jei har, Deres og mine, i original eller i afskrift, hva Di vil...

— Ja det kan jo være mei likegyldi ! bryter hun af.

— Vel .. Ossaa gir Dimei de brevene jei skrev til Dem fra fængsle, eller lar mei faa lov til aa skrive dem af.

— Det kan der ikke være tale om ! det ril jei ikke !

— Men det er da et ganske rimeli forslag ?

— Det hjælper ikke ; jei vil ikke det.

— Jaja, saa faar Di heller ikke de brevene jei har !

Der blir en pause, saa banker det paa døren — og

inn triner atter hr. Waldemar. Han ser ulykkeli ut.

— Vil du ikke komme naa Vera ? spør han spagt ; klokken er over fire.

— Jei har sagt dei at jei gaar ikke før jei har faat det jei skal ha.Han sætter sei igjen ve siden a henne i sofan, og det blir en stunn taust i værelse.

— Du ser jo det nytter ikke! sier han saa og ser bønli paa henne — du faar det jo ikke allikevel...?

Hun svarer ikke. Saa sætter han sei bort til bore ve vindue, like over for mei, men me ryggen mot mei, og blir sittende og liebaugle henne. Men det nytter heller ikke.

— Du vil altsaa ikke komme? sier han saa, ulykkeli.

— Nej ! ikke før jei er færdi.

Det blir igjen taust, han ser en stunn raavill ut i tuften — saa rejser han sei og gaar. Men et sekunn efter har vi ham borti døren igjen.

— Vera! maa jei faa lov aa tale me dei?

Hun rejser sei og gaar ut paa svalgangen til ham ; der snakker de sammen et par minuter — saa kommer hun alene inn og sætter sei igjen.

— Kan Di huske, sier jei om litt — at Di engang skrev til mei : « Jei blir da ikke mere gift fordi om jei blir viet

til Waldemar af en byfogd ! » Jei tænker Di er blit « gift » jei!

— Sludder ! svarer hun sint.

— Si mei, sier jei igjen — er det virkeli Deres mening, at Di vil skrive?

— Javist vil jei skrive! sier bun fort. «Men» lægger hun saa til — « jei vil ikke i fængsel! »

— Jamen da maa det jo bli daarli det Di skriver ! det skjønner Di jo sell — siden tingene nu engang har artet sei som de har...?— 313 —

— Ja. jei vil ikke i fængsel! sier hun nervøst, og der lægger sei som en syk skræk over hennes an sikt.

Jei trækker paa skuldrene.

— Men hvorfor tror Di at jei ikke vil skrive? spør hun saa.

— Ajo, oprigti talt, saa har jei intryk af, at dere naa er kommet hit op for aa etablere dere som besteborgere, Di og Bjørck — og da passer det jo ikke længer dette me aa ville skrive sit eget liv.

Hun ser paa mei noksaa sint, men ennu mere forbauset :

— Hva mener Di me besteborgere? spør hun.

— Jei mener bare at dere naa gjerne vil ha fortiden glemt, saa dere kan komme til aa færdes frit

4 ,

omkring heroppe blant andre bra skikkelie folk.

— Og hva er det som har git Dem det intryk ?

— Ja, det er ikke gott aa si saan bestemt — det er jo en hel mængde smaa ting tilsammenlagte. Men saa meget kan jei si : at det samme intryk har de faat, alle de andre ossaa.

— Hvem andre ?

— Kahrs og Fredrik og Sivert og hva de heter... og sell en saa fjerntstaaende fyr som Axel Lange — det var ham som likeoverfor Kahrs brugte det uttrykke : « Jei tror s'gu simpelthen de er kommen herop for aa etablere sei som besteborgere! »

Hun sitter der og ser ut i luften — sint, det føier jei, men jei kan ikke se det, for det er blit noksaa mørkt mens vi har sittet der. Saa tænner jei lam-— 314 —

pen og ruller gardine ned, og sætler mei igjen til aa se paa henne — hun ser væsentli træt ut. Pludseli sier hun kort :

— Ja, Di vil altsaa ikke gi mei de brevene mine ?

— Nej, ikke uten at jei faar mine a Dem ?

— Ja det er der altsaa ikke tale om, sier hun bestemt.

Der blir en panse.

— Men det jei sell har skrevet, og som Di fik laane i fængsle — det vil Di da vel i alfal 1 la mei faa igjen ? sier hun saa.

— Ja gudbevars ! — og jei rejser mei og tar frem kofferten og lægger mei ned paaknæ foran den og roter mellem endel papirer efter manuskriptene hennes.

— Naa saa det er dér Di har manuskriptene Deres ? — det er gott jei vét det ! sier hun og lér.

— A ikke forsøk aa bryte inn her da, er Di snil ? sier jei og ser op paa henne — det kunne bare bli væmmeli for Dem ; for jei har git piken stræng ordre til ikke aa slippe noe levende menneske inn her, naar jei ikke er hjemme.

Hun har rejst sei mens jei taler og staar nu oprejsl foran mei og ser paa mei, sine øjne i mine. Og pludseli kommer der noe som et glimt fra gamle dage over øjnene hennes, og om munnen lægger der sei litt af det kjente, halt kjærlie, halt grusomme smile — og hun minner igjen om et dejli rovdyr da hun strækker haannen ut og bér som om hun vil ta :

— A gi mei det allikevel!— 315 —

Men der er ingen rikti sikkerhet hverken over stemmen eller det andre, det hele er lissom bare et forsøk — og jei ryster smilende paa hode me et dæmpet: nej!

— Ajo gjør det! sier hun igjen ; og stemmen er blit mere insmigrende og sikker, smile om munnen dristiere og mere sanseli, og rovdyrglimte i øje stærkere — som har hun mærket svagheten i mit nej.

— Nej, svarer jei igjen, men lavere enn forrie gang — og jei slaar øjnene ned og bøjer mei rædd over kofferten og later som jei leter ivri efter manuskriptene hennes : det risler mei underli ned gjennem ryggen, og jei føier alle mine muskler paralyseres ve det glimte i de øjnene, og det smile om den munnen, og den klangen i den stemmen — gud, om hun naa bøjer sei ned over mei og griper mei me den ene haannen i bryste og vælter mei bakover og ser paa mei me det ansikte — saa kan hun jo me den andre haannen ta alt hva hun vil...

Og pludseli skyter det op i mei som et lyn : Gid ! gid ! hun gjöre det! — og saa syns jei at hun maa jo gjøre det, og jei gripes paa forhaann af vellyst; al magt er som stjaalen fra mei og jei synker aldeles sammen

— saa hører jei henne gaa bort og sætte sei. Og da jei igjen løfter øjnene og ser op paa henne, sitter hun der me et træt uttryksløst ansikt og stirrer hen for sei.

Jei finner manuskriptene og gir henne, og sætter saa kofferten bort igjen.— 316 —

Endda en stunn blir vi sittende der og snakke om noe gad vet hva, saa banker det paa døren og Gaar der kommer inn ; og strax efter rejser hun sei og gaar, sammen me ham. Jei føller dem til døren og lukker dem ut, og idet hun forsvinner for mei i mørke utpaa svalgangen roper hun tilbake til mei me sin lyse klokke-rene stemme :

— Jei kommer igjen !

Jei svarer ikke, bare gaar inn igjen og sætter mei bort til bore ve vindue, hvor lampen brænner, og blir sittende og stirre hen for mei :

...Du elsker henne altsaa ennu, sier jei til mei sell Naar hun er der, kan hun ennu gjøre me dei hva hun vil... faa dei til hva det skal være...

Lampen brænner saa underli stille, luften er lissom beklumret af henne, og jei kan ikke' ri'gti bli mei sell mægti igjen .. Aah! at hun ikke kommer tilbake — det gyser i mei a længsel efter det — at hun ikke kommer tilbake og griper mei og stirrer mei inn i sjælen me det rovdyrsmile, og tar hva jei ejer og dræper mei og gaar ! — gud for en vellyst aa dø for hennes haann me hennes øjne i sine naar hun ser slik ut!

Endeli ryster jei det a mei og tar paa mei for aa gaa ut og se efter litt mål; men ennu hele tiden sitter den igjen i ørene mine, klangen a de siste orene hennes : « Jei kommer igjen ! » ropt me hennes lyse klokke-rene stemme, i en vidunderli galgenmunter tone.

— Ja, kom igjen du, kjære dei T hvisker jei for— 317 -

mei sell — men kom bedre enn du kom sist. og enn du kom idag ; for ellers nytter det jo ingen ting... — og jei slukker lampen og gaar ut.XGI

Fjorten dage senere (8<*e Februar 89).

Jei ligger og sover i min seng inne paa min'hybel i Kirkegaten 8, men vaagner ve at nøjlen blir tat af døren.

— Saa til helvete ! sier jei til mei sell, lys vaaken me én gang — der manglet bare det! For fire dage siden holt de op aa lægge i ovnen og sløjfet frokosten — naa vil de altsaa sætte mei paa gaten. Naar jei naa gaar ut, laaser de døren, og jei slipper ikke inn igjen — jo det er dejlie grejer ! Faar ikke Kakrs penge a den aagerkarlen idag heller

— hva fanden skal jei saa gjøre ?!...

Pludseli husker jei at det er jo idag jei skal til præsident Stang og snakke om referentposten i storthinge, klokken ni maatte jei være der hvis jei ville træffe ham — dø og plage, hvis det naa er for sént!

og jei slænger teppe a mei og hopper ut paa gulve i det iskolle værelse, faar vasket mei og klæd paa mei i en fart, og skynner mei ut paa svalgangen, bort til værtindens dør og ringer paa. Piken kommer ut.— 319 -

— Maa jei faa tale me værtinnen !

Strax efter viser værtinnen sei — en mager gammel jomfru paa de 50.

— Naa gaar jei altsaa ut! sier jei kolt — og over midda, ve tretiden, kommer jei hjem igjen. Di maa gjerne beholle nøjlen imens, men vil Di være saa go aa sørge for at der til da er lagt orntli i ovnen paa mit værelse, saa der er gott og varmt. Saa skal Di faa Deres penge. Forresten vil jei si Dem, at sjoflere behandling har jei aldri vært ute for i mit liv — jei skyller jo ikke for mere enn en stakkars maaned.

— Jamen jei er blit snytt af saamange, sier hun i en sutrende tone — og jei har ikke raa til aa la mei snyte af flere.

— Jei gir fanden i hvormange der har snytt Dem ! jei har betalt Dem hidtil, og jei er s'gu temmeli nøtt til aa betale der jei bor — lar jei mei først kaste paa gaten, er det uvisst hvor jei faar tåk over hode igjen ; det er fan ikke saa mange som vil ha Hans Jæger i logi. Som sagt : klokken tre kommer jei altsaa hjem, og da vil jei ha det gott og varmt — adjø !

Jei skynner mei op Raadstugaten for aa se paa Johanneskirkens uhr — : Gusjelov ! ikke mere enn hall ni! jei er altsaa ikke for sént ute...

Men hvor skal jei gjøre af mei i denne halle timen ?... Den som hadde noe frokost — eller bare et varmt sted aa være saa jei ikke ble altfor forfrossen og ynkeli aa se til naar jei kommer ned til

t— 320 —

Stang!... Men nej, de jei kjenner, ligger s'gu i sin seng endda, og har hverken frokost eller varme aa by paa saa tili — der er nok ikke andet for enn aa ta sei en tur, og gaa sei varm...

En hall time senere kommer jei inn paa Stangs kontor nede paa Grev Wedels plass.

— Er advokaten tilstede?

— Værsgo ! sier fulmægtien og peker paa døren til højre, som er lukket. Jei banker paa og kommer inn i en dejli opvarmet salon me bløte komfortable møbler, og teppe paa gulve — der er ingen derinne. Men jei har ikke mere enn saavitt faat lukket døren efter mei, før en hvit haann løfter tilside den grønne portiere der mitt imot mei i den anden ende af salonen, og Stang kommer inn, zirli og velnæret i sort bonjour-dress, og bundtilfredshet lysende ut a sit ansikt — den fuldstændigste personifikation af lunt borgerli familie-velvære. Båk den grønne portiere, derinne hvor han kommer fra, maa jei uvil-kaarli tænke mei en lun kaffe-duftende stue, hvor familien sidder byggel i samlet om frokostbore.

Han ber mei i en elskværdi og forekommende tone ta plass, og vi sætter os ned ve bore mitt i den koseiie salon.

— Som Di kansje vet, begynner jei — saa har jei nu, da vi har faat et helt nyt præsidentskab, ingit ansøgning om aa bli tat inn igjen som stenograf i storthinge. Jei vét at Di, første gang der ble tale om aa kjibbe mei ut, skal ha sagt at Di fant det aldeles— 321 —

urimeli — og saa ville jei altsaa gjerne høre, hvorledes Di agter aa stille Dem nu, og om der kan være noe haap. Min økonomiske stilling er, hvis jei ikke faar min post igjen, aldeles fortvilet, afskaaret som jei er fra enhver mulihetforaa faa andet arbejde her i lanne...

— Ja, sier han uten aa betænke sei — hvorledes jei vil komme til aa stille mei naar sagen skal afgjøres i præsident-skabet, det vét jei ennu ikke bestemt, og kan altsaa ikke si Dem det. Men jei vil ikke skjule for Dem, Jæger, at sagen staar for mei anderledes nu, enn dengang Di første gang ble dømt — specielt efter den historie

me de falske titel blade.

— Men, invenner jei — Di vet jo lissaa gott som jei at, historien me de falske titel-blade var en aldeles uskyld i ting; at de falske titelblade udelukkende ble sal paa for aa bringe bogen sikkert over grænsen ; og at den affære ikke hadde det ringeste aa gjøre me den dom som overgik mei for aa ha udgit min bog i Sverige — og for den doms skyll var det jo, jei mistet min stilling!

— Ja, det vet nok jeil Men saaledes opfattes ikke tingen ude blant det store publikum. — Og saa er der én ting til — : Et var i sin tid ikke aa ville være me paa aa kaste Dem ut a Deres stilling — et andet er nu aa ta Dem inn igjen og derve altsaa unner kjenne hva det forrie præsidentskab har gjort. Det 'ville bli set paa me skjæve øjne af mange sell blant dem, som i sin tid slet ikke ville, at Di skulle for-

drives fra Deres post. Saa det er ikke saa grejt som Di kansje tror. — Og ennu en ting, hva selve sagen angaar — : En mann bør ikke, efter min mening, fordi om han har begaat en forbrydelse som Deres, irænges ud af sin stilling i det offentlies tjeneste, hvis den gjerning han der forretter faller inn under hva jei vil kalle « det stille arbeje » Men Di skal huske paa, at dette referent-arbejde delvis udføres inne i selve storthingssalen, for hele offentlihedens øjne — og det at Di kommer og gaar der som referent, det vil vitterli vække forargelse blant en stor mængde, ikke blot af publikum, men ossaa af repræsentanterne sell... denne sag kar jo vakten ganske enorm opsigt... Saa det er ikke saa liketil, dette aa ta Dem inn igjen, naar Di først er sat utenfor.

— Nej, tar Di saken rent opportunt, uten hensyn til hva billihet kræver, da er det jo klart, at det letteste, det minst brysomme, og fremfor alt det sikreste er, ikke aa slippe mei inn igjen.

— Di nævnte der et or, sier han — : « opportunt.» Ja, det er vanskelie tider vi lever i... højres stilling er ikke den stærkeste, og der er for en præsident under saadanne omstændiheder mange hensyn aa ta — hensyn, som man kansje aldri ville ta, hvis man kunne hanle bare ud fra sin egen personlie opfatning. Men som sagt : hvorledes jei vil komme til aa stille'mei naar denne sag skal afgjøres, det vét jei ikke ennu saa bestemt — men jei skal nøje overveje tingen og hanle efter min beste overbevisning.— 323 —

Jei rejser mei og bukker og han føller mei til døren. Men derborte stanser jei og sier :

— Om forladelse, men én ting vil jei gjerne faa lov til aa minne Dem om før jei gaar — : Husk paa at denne sags afgjørelse afhænger af Deres stemme ; at det er Dem, som afgjør den !

— Saa ? tror Di det? sier han me et lite smil.

— Ja : gaar Di me, saa gaar Schweigaard ossaa me, og sammen me de to præsidenter af det rene venstre overstemmer Di da de to Oftedølere.

— Er di saa sikker paa de to af det rene venstre?! spør han, igjen me et lite smil, og tilføjer saa uten aa vente paa svar : « Naaja, som sagt, jei skal nøje overveje sagen og hanle efter min beste overbevisning ! »

Jei bukker og gaar, og skjønner at saken et tabt.

Frysenes og nedslaat vandrer jei opover gaten i det graakolle vejr — :

— Da er det altsaa forbi me bogen — og me mei ossaa ! sier jei trist til mei sell... Hadde jei faat dette økonomiske grunlag aa staa paa, saa hadde den blit fardi. Det kunne tat længere eller kortere tid, men færdi hadde den engang blit — for jei kar en forfærdeli trang til aa faa skreket fra mei denne ulidelie smerte som tynger mei for bryste... og hvem vét om jei ikke da bakefter kunne endda bli menneske igjen... Men præstere et sellstændi arbejde for aa skaffe mei et saant økonomisk grunlag, det føier jei at jei ikke aarker saan som jei naa er — gud vét ossaa, hva det skulle vært for slags— 324 —

I

arbejde !... Fan, at ikke Gaarder og jei tjente noem skillinger paa den bogen vor til jul og kom afsted til Paris —

kansje kunne det ha gaat!... Men naa blir det jo bare aa « slaa >> sei frem fra dag til dag, og da blir der aldri gjort noe paa bogen... Gud vét ossaa hvorlænge det gaar, og hvorlænge jei gidder — for den sags skyll kunne jei vist lissaa gott gi mei me det samme. — Men skit, la det bare skrangle videre saa længe det gaar, en kan jo aldri vite ; kansje intræffer der pludseli noe som redder situationen allikevel! Og det ville være en tilfredsstillelse! den er for lompen den maaten jei er blit slaat ihjel paa...

Sløv og pjolterlørst diller jei inom Grand — der er ingen ; Stiller mei saa op utenfor paa « de fatties hjørne. — men ingen kommer... »

— Fan, nest lyst skulle jei igrunnen ha til aa gaa hjem igjen og lægge mei, men det kan jei altsaa ikke før jei har faat penge — nej, der er nok ikke andet for enn aa ta sei en ny tur for aa faa varmen i sei, det nytter ikke aa staa her og fryse ! —

og træt og sløv labber jei op til universitetet og utover Drammensvejen. —

Ve ét-tiden møter jei Kahrs og Fredrik utenfor Grand.

— Naa, er det lykkedes me aagerkarlen idag ? spør jei nervøst.

— Ja, svarer Kahrs — men du kan umuli faa mere enn 40.

— Gusjelov !... For'naa har de tat nøjlen a døren— 325 -

derhjemme, jei slipper ikke inn før jei betaler.

— Du vil vel ha pengene strax da ?

— Fak helst!

— Saa iaar vi gaa inn her og dele byttet, sier Fredrik — og vi gaar alle tre inn i porten paa Grand, hvor Fredrik tar op 800 kroner, og gir Kahrs de 400 — og af dem faar jei mine 40.

— Her har du en forærings-present fra mei ! sier Fredrik og rækker mei en blaa seddel, som jei stikker i lommen.

— Ja vi har mange forretninger aa utføre vi naa Fredrik, sier Kahrs saa,— og jei skjønner de vil være mei kvilt, og lusker alene inn i kaféen og faar mei en pjolter —

Efter middan trælfer jei inni kaféen en mann fra storthingets kontor, som fortæller mei at præsidentskabet igaaraftes me 5 stemmer mod 1 har afslaat min ansøgning.

— Hvem var den ene ? spør jei.

— Præsident Lange.

Denne stakkars Stang, tænker jei ve mei sell — at han ikke kunne si mei det liketil... at han virkeli gad sitte der og holle den lange passiar om en ting som alt var afgjort!... Naa, ham om det !...XCII

En maaned senere (17^ Marts 89).

Det er Sønda formidda, klokken er saan toll, jei ligger som sædvanli ennu i min seng, da det banker let paa døren, og Vera kommer fort inn :

— Naa, ligger Di endda ? sier hun — her er et brev til Dem. Og før jei ennu har faat tid til aa si et or, har hun kastet breve fra sei paa sengen og er ute af døren igjen. Jei brækker nervøs breve og læser :

w.

« Hvis Di vil saa kom op paa atelieret i eftermidda saan ve 6-tiden — da er jei deroppe. Men det er ikke noe specielt jei vil Dem. »

Skjælvende springer jei ut a sengen, faar klæerne paa mei i en fart og skynner mei ut; jei kan ikke bolle mei stille paa noe sted — og like til klokken 6 blir jei gaaende der og skjælve. Saa kommer jei derop. Volsomt beklemt stanser jei utenfor døren hennes, og da jei hører henne gaa frem og tilbake paa gulve derinne, tar hjerte til aa

klappe saa jei er like ve aa segne om — og jei vover ikke banke paa...

Endeli faar jei tat mei sammen og banker.— Kom inn ! sier det me hennes stemme, og jei trær skjælvende inn i et stort mørkt uhyggeli rum me vinduer i tåke — et almindeli loftsrum som er gjort om til atelier. Hun river af en fyrstikke og tænner lampen paa et lite bor borti en egen afdeling for sei, hvor liun har forsøkt lissom aa gjøre det litt hyggeli me noen tepper og saant; og der sætter vi os da ned, paa hver sin side a det lille bore me lampen — hun i en chæselong me et mørkt teppe som væg båk sei; jei i en lænestol likeoverfor.

— Naa, jei trodde ikke Di hadde komt! begynner hun, likegyldi.

— Hvorfor det? klokken er ikke mer enn akkurat

6.

— Nej, men jei trodde ikke Di gad !

Jei sitter et øjeblik uten aa svare — saa sier jei, stille :

— Jei gidder altid være der hvor Di er, naar jei faar lov til det.

Der blir en pause, saa byr hun cigaretter, og begynner aa snakke om dit og dat—: om den « Impressionisten » de har git ut for litt siden, hun og Bjørck og Karhs... om literatur : Ibsen og fruen fra havet og den fremmede mann ; Kjellands « En professor » osv. — og jei snakker me saa gott jei kan. I over en time sitter vi der og snakker kolt om disse like-gyldie ting, og for hver replik venter jei aa se henne rejse sei og si : « Nej naa gidder jei ikke mer, dette er for kjedeli! » Som paa naaler sitter jei der for at hun skal gjøre det; for saa fælt som det er aa sitte— 328 -

lier saan me henne, jei holler allikevel ikke den tanke ut aa skulle gaa igjen strax, naa som jei efter halvanden maaneds vansmægten efter henne endeli engang sitter her i samme værelse som hun og aanuer inn den samme luft som henne...

Tilslut kommer vi tilbake igjen til den « Impressionisten » de har sent ut, og som har gjort fjasko.

— Si mei, sier jei da — det siste a de « Bohéme-bud » som dere tok inn i det nummere : « Du skal ta live a dei! » me strék under « skal », var del specielt myntet paa mei? Jei fik ved gud den idé da jei sat der og læste det — og at det var Dem som hadde sat det inn...?

— Er Di gal! sier hun og lér — hvor kan Di falle paa aa tro saant?

— Jo : jei tror nemli Di er saa rædd for den bogen min naa, at Di bare ønsker jei var dø, saa Di kunne være sikker paa at den ikke kom.

— Det er lompent a Dem aa tro slikt om mei ! sier hun stolt — har jei ikke «agt Dem at jei ikke har det minste imot at Di skriver den bogen — bare Di venter me aa gi den ut til jei kan gi min ut sam-tidi ?! Men det nytter jo ikke aa snakke til Dem, Di hører jo ikke paa det, en sier til Dem — eller Di glemmer det ialfall like efter!... Naa maa jei forresten gaa! — og hun rejser sei og tar sit tøj.

— Nej, sier jei — jei hører gott alt det Di sier, og jei glemmer det ikke. Men saken er at jei tror ikke et or mere af alt det Di sier.

Hun ser paa mei, aldeles forfærdet — : « Tror Di— 329 —

ikke det jei sier ?... du store gud — tror Di mei ikke?.. . hvor/or tror Di mei ikke?

De store forfærdete øjnene henoes ser paa mei me et blik saa saart at jei bare hyr lyst til aa kaste mei graateude ned for hennes føtter og si at jei altid har trodd hvert or hun har sagt. Men det er der jo ingen mening i, det ville ossaa ta sei for tosset ut — og saa sier jei :

— Hvorfor jei ikke tror Dem? — nej, fordi Di lyver for meget, for hensigtsløst, og /or paatageli.

Hun stirrer fremdeles paa mei me de forfærdete øjnene.

— A skjøn sell! sier jei saa — at det er umuli aa tro Dem. Hør naa : én dag sier Di til mei, at kan Di ikke være

sikker paa, at jei lar være aa skrive, saa skriver ikke Di — og i den anledning forlanger Di at jei skal utlevere alle mine brever og manuskripter uten aa ta noen afskrift af dem engang, uagtet Di gott vét, at derme er jei færdi. Men en anden dag, da Di forstaar at jei ikke gaar me paa den utleveringen, saa sier Di pludseli, at Di aldri har hat noen-ting imot at jei skriver, og at Di ikke har bett mei om noe andet enn aa faa igjen Deres egne breve. Si mei : skal jei saa tro at Di ikke har noe imot at jei skriver, eller at Di har meget imot det? — eller skal jei kansje tro mitt i mellem ?

Hun svarer ikke, bare staar der og ser paa mei me de forfærdete øjnene — saa fortsætter jei :

— Og uaar Di den ene dag fortæller til banden, at jei desværre liar et hemmeli tak paa Dem, som— 330 —

gjør at Di er nøtt til aa besøke mei i fængsle — og Di den anden dag fortæller til mei, at saant har Di aldri sagt — hva skal jei saa tro ?... Eller naar Di forklarer banden, at alt det jei har sagt om Dem og mei er løgn — skal jei saa tro at det er løgn, det jei sell har sagt og vet er sant Og hvordan i alverden er det muli for mei aa vite, naar Di lyver, og naar Di sier sant ? — hvordan kan jei altsaa noen sinne tro Dem ?...

Hun er gaat bort til spejle og staar og tar paa sei hatten — : « Det er lompent a Dem saan som Di har opfattet mei! » kommer det stille derbortefra, da jei har talt ut — og jei gripes som af samvittihetsnag, og føler trang til aa forsvare mei.

— Nej ! sier jei nervøst — lompent er det ikke !... La være at det kan være galt, men som tingene nu engang er kommen, saa har jei ikke kunnet faa noen anden opfatning.

— Jei synes det er forfærdeli lompent!

— Nej! det er ikke lompent! sier jei like paa graaten — men helt siden den dagen Di rejste har jei jo ikke kunnet tro Dem. I det fæle breve Di sente mei den dagen sa Di blant andet at Gaarder først samme dag hadde lat Dem faa vite, at jei kunne ta imot besøk. Men strax jei kom ut, fortalte Gaarder mei at han hadde sagt Dem det minst en uke i forvejen.

— Jamen det er ikke sant, sier hun roli. Jei husker det gott: det var inne paa bodegaen den siste dagen han sa mei det — og da var det for sent.— 331 —

— Men hvorfor svarte Di ikke, før Di rejste, paa det fortvilete breve mit? — hvis det altsaa bare var for vagtmesterens skyll at Di hadde skrevet saa fælt til mei som Di gjöre?

— Nej, for Waldemar leverte mei ikke det breve Deres før vi var paa dampbaaten.

Jei slaar hænderne sammen :

— Ja,.da maa jei si det er en fin fyr den samme Waldemar !

— Hvordan det?

— Jo : da den lille piken som gik for mei leverte ham breve, ba han henne først vente og gik inn me det — men kom saa ut igjen og skulle si fra Dem at Di hadde ikke tid til aa skrive noe svar naa i øjeblikke, men at svare kunne hentes i Grand hotels kafé klokken to. — Og saa har han altsaa først levert Dem breve paa dampbaaten !... nej, det er for utroli sjofelt! noe saa lompent har jei aldri hørt.

Hun staar der færdi til aa gaa, og jei tar ossaa paa mei.

— Ja, sier hun — lompne syns dere jo om hverandre at dere er begge to.

— Jei visste han var en tarveli fyr, sier jei me et skuldertræk — men noe saa lompent, nej fy for fan, det hadde jei ikke trodd — fl done!

— Aa, sier hun henkastet — han hadde vel glemt aa levere det før !... har Di døren? — og hun lægger haannen paa lampeskruen.

— Jada! svarer jei borte ve døren.

— Di skal huske paa, han hadde meget aa gjøre— 332 —

den dagen, lægger hun til — og saa slukker hun.

— Komedien me den lille pilten tyder ikke paa noen forglemmelse, sier jei tørt og aapner døren.

Hun svarer ikke, og tause gaar vi ned a trappene og ut paa gaten. Gaslygterne er tænte, gaten ligger tom opover. Uten aa si noe gaar vi sammen hen Slotsgaten og op Prinsensgate-- først nede i Stor-thingsgaten sier hun :

— Nej, vi kan nok ikke snakke sammen mere vi lo — jei kjenner Dem ikke igjen.

— Nej, hvor skulle Di ossaa kunne kjenne mei igjen ? jei er jo ikke den samme naa, som før Di slo mei ihjel!... Og Di sell —tror Di J)i. er den samme som før ? tror Di kansje jei kjenner IJnn igjen ? — du store gud, aa nej! — og jei ryster paa hode.

Hun gaar der litt uten aa svare, saa sier hun træt og sørgmodi — : Ja jei har det naa me ikke aa kjenne igjen folk jei ! Men her skal jei inn — adjø ! — og hun stanser utenfor Gravesen og rækker mei -haannen.

Jei tar den og beholler den i min:

— Vera ! sier jei lavt — skal vi ikke forsøke aa komme sammen litt oftere, og se om vi ikke da skulle komme til aa kjenne hverandre igjen ?

— Det nytter ikke, kløften mellem os er blit for stor — vi kommer aldri over den.

— Kunne vi ikke forsøke ?

— Det nytterikke — vi kommer aldri over...

— Jaja, adjø da ! — jei slipper hennes haann, og hun gaar roli inn.— 333 —

Jei staar der og ser efter henne — hun venner sei ikke som sist og roper tilbake me den lyse klangfriske stemmen : « Jei kommer igjen ! » hun bare gaar, og forsvinner, og blir borte. Og mei er det som om joren synker under mine føtter — og halt bevistløs flygter jei afsted bortover gaten uten aa vite hvorhen...

Oppe ve hjørne af Prinsensgate og Akersgaten finner jei mei igjen, staaende under en gaslygt me begge hænder presset haart inn imot hjerle, stønnende det frem :

— Aldri se henne mer... det er en utænkeli tanke. . jei kan ikke tænke den... jei vil ikke tænke den... jei maa tænke paa noe andet — aa gud, jei maa ! jei maa !

Pludseli tar jei mei haart sammen :

— Bogen altsaa! sier jei til mei sell og gaar febrilsk videre — den er det, du maa tænke paa ! du har jo bare den naa ! du maa tænke paa den, skrive paa den, arbejde paa den ! ..

— Vel ! men da maa jei ikke være hér — for hér kan jei ikke tænke paa andet enn henne. Er jei hjemme sitter jei bare og stirrer ut i luften og venter sløvt paa at naa kansje gaar døren op og hun trær inn; paa gaten haaper jei aa møte henne overalt hvor jei gaar ; sitter jei paa en kafé, tænker jei hele tiden, at hvem vét om hun ikke pludseli naa kommer inn a døren ! — aall! aldri blir det andet enn henne hér... Væk altsaa maa jei ! væk fra denne fæle byen som er dobbelt fæl ve at hun gaar omkring— 334 —

her, naa som det er afgjort at jei ikke skal være sammen me henne mer — væk til et sted hvor jei ialfall vét at hun ikke kommer, at jei ikke kan møte henne, ikke kan faa se henne... kansje kan jei da komme til aa tænke paa noe andet enn bare det, at hun er der ikke.

— Paris altsaa ! Paris ennu engang !... Først skaffe noen penge til aa begynne me — aah ! det skal bli alvor af denne gangen ! — saa vænne mei til aa arbejde ve hjælp af aa skrive paa den bogen ; og saa naar det blir nødvendi låve noen korrespondancer, saa vitt at jei kan leve dernede til jei blir færdi... bo paa en fatti hybel, og spise hos Lefranc.

— nej! ikke hos Lefranc, hvor jei først har vært me henne og siden siddet og længtet i rædsel en hel maaned

igjennem — hu nej!

Det gyser i mei ve tanken, jei ser mei sitte der igjen, utenfor, under den røstripete markisen, paa boulevardens fortou, sammen me de finske kunst-ernerne og alle de broget klædde kuskene... Hele boulevard-trafiken gaar like forbi os, vaarsolen kaster sin glans over det hele ; langs efter mitten af boulevarden staar platanerne frisk lysegrønne i firdobbelt række nedover og opover, saalangt vi kan se ; alting straaler og skinner, og alle ansikter er glae, deres som sitter her og deres som strømmer forbi — det er jo vaar! Men det er en syk glans, og over det hele ligger en fæl, gul tone — som et dødningegrin! det er som er det en død tilværelse og ikke en levende! Den er heller ikke levende for— 335 —

mei; jei er dø for den, og ilen er dø for mei, og mit hjerte krymper sei i syk ubodeli angest der jei sitter— aah! om jei kunne faa graatte!... ossaa snakker de til mei, og jei svarer dem som fra en anden verden...

Jei tar mei sammen me et rykk, opdager at jei er kommet ned til kirkegaten, og tar a f der :

— Ja ! ja ! sier jei liaart til mei sell — alt dette vét vi. Men like gult og sykt skinner solen for dei alle andre steder. Kan du ikke grave dei ned i arbejde, er du fortapt hér som dér — hun har ikke levnet dei noe andet, ingen trøst paa vejen, du har altsaa ikke andet valg — : Paris eller gi tabt strax ! Saa! —

— Altsaa Paris ! sier jei energisk til mei sell. Og jei knytter næverne i frakkelommerne, skyter bryste frem, ogaanner inn luften i store drag — og for første gang siden den fæle dagen i fængsle føler jei det igjen som at naa vil bogen komme til aa bli færdi engang allikevel, trods alt!

Jei er kommen ned paa fæstningen og gaar rask utover den store mørke plassen mot søen, me himlen stjerneklar over mei — : Leve til jei blir færdi, uten aa se henne — og saa dø, uten henne... « Uten henne ! » — rædselen stiger op i mei ve tanken, men jei biter tænderne sammen og stamper i marken — : Ja ! for satan ; det er haarf, men — det skal gaa!...

« Uten henne ! » — jei kan ikke bli tanken kvitt, og jei holler den ikke ut. Og pludseli ser jeihenne for rnei som hun sto deroppe i atelieret, oprejst, og saa paa rnei me de forfærdete øjnene og det saare blikke — og det gaar som et sting gjennem mit hjerte :

— Aanej Vera ? ber jei bønli — du maa ikke syns jei har tænkt lompent om dei ; det holler jei ikke ut!... Aa kjære dei! forstaa at hvis jei har opfattet dei galt, saa er det fordi jei er saa grænseløst ulykkeli at tingene sti-ømmer inn paa mei som de vil... jei er blit rent idiot og forstaar ingenting mere — og husk paa, at du er ossaa saa vanskeli aa forstaa for mei...

Pludseli stanser jei mitt paa fæstningsplassen og venner om — : hjem maa jei, strax ! og skrive til henne, og be henne om aa faa snakke me henne ennu en siste gang !... Og naar hun saa kommer, vil jei gi henne de brevene hejines — hvor kunne jei si nej til det dengangen fordi om hun hadde faat det infall ikke aa ville gi mei mine ! — ossaa vil jei forklare henne hvordan det ikke er lompent af mei aa ha opfattet henne som jei har gjort... herregud, jei har jo bare vært for sløv til aa tænke paa, at naturlivis er alt dette, som jei har tat for løgn og bedrag og fejghet og besteborger-tendenser, simpelthen bare den pure sammenhængsløshet ; hun er nu engang fuldstændi inkoherent — aah ! hvor kunne jei nænne aa si til henne at jei ikke tror et or af lrva hun sier!... aa Vera, tilgi nrei — det er bare fordi jei er saa ulykkeli...

Og saa, uaar jei har forklaret henne alt det, saasier jei adjø til henne, adjø for siste gang, og bér henne om ikke aa være vonn paa mei — ja ! ja! — og jei skynner mei hjem og skriver.

To dage efter, ve otte tiden om aftnen, kommer jei hjemom for aa se efter om der ennu ikke er kommet noe svar. Jei river af en fyrstikke og ser efter paa bore — nej ! gaar saa ut til piken og spør om der ikke er kommet brev ?

— Joda ! værsgo ! — og hun leverer mei et.

Jei styi ter bortover svalgangen og inn paa hybelen igjen, tænner lampen, brækker breve og læser :

« Jei vil gjerne snakke me Dem, men jei kan ikke idag si akkurat naar. Jei tror ikke jei kan før paa Sønda, lor jei

modellerer noe, og det maa jei holle paa me, ellers tørker lére — jei skal skrive nærmere ».

Jei smiler bittert — : « Paa Sønda ! » — og idag har vi Tirsda. Si mei Vera, tørker ikke lére mens du ligger og sover ossaa da ? eller gaar det an aa holle det vaatt saalænge? — herregud, at hun kan gidde være væmmeli mot mei me saant!...

Men saa tar jei mei i det — : Nej ! det er jo sant : naturlivis har hun ingenting tænkt ve det — og hun vét jo ikke at jei gaar her og ikke tænker paa andet imens, bare venter og venter... Naaja, altsaa Søndag da forhaabenllivis — ja ja...

— og jei slukker trist lampen og gaar ut igjen.— 338 —

Lørda aften ve otte-tiden er jei igjen hjemom og ser efter om der er kommet noe fra henne — jei vil lægge mei ædru i aften, hvis hun skal komme imaa-ren. Men nej, ingen ting! — og jei gaar altsaa ut igjen og op i samfunne. —

Klokken otte den næste maaren kommer jei hjem full som en kaje, kaster mei paaklædd paa sengen og søvner inn — og sover som en stén til piken en time efter kommer inn og vækker mei me brev fra Vera.

Jei springer op a sengen og river breve op — :

« Imaaren like efter middan kommer jei ned til Dem altsaa » er alt hva der staar — ossaa staar der « Lørda » over.

— Idag altsaa !... like efter middan! — du store gucl ! og alt det jei skulle si henne... igaar hadde jei det altsammen, men naa ! — jei tar mei forfærdet me begge hænder om hode — det er som blæst væk altsammen !

Jei blir staaende der mitt paa gulve og forsøker aa finne det igjen — : Altsaa, jei skulle gjengi for henne de intryk jei har faat siden hun rejste fra mei, og som har gjort at jei har maattet faa den opfatning af henne som jei har faat... ja! og de intryk-kene, la mei se — nej! jei leter og leter efter dem men de er væk... hva satan skal jei gjøre !...

Pulsen hamrer som besat gjennem hode paa mei, det kjennes som det vil springe istykker, der er ikke tale om aa faa hjernen til aa arbejde — hva djævelen skal jei gjøre? — og op og ned farer jei— 339 —

afsted derinne i det lille værelse — hva skal jei gjøre !

Ja for jei vét det nok; det nytter mei ikke aa by henne noen unskylning og be henne komme igjen imaaren; hun er stræng som bare djævelen, ialfall naar det gjæller mei... da bare gaar hun sin vej og lar mei sitte der, jei kjenner henne nok — hva djævelen skal jei gjøre!...

Pludseli stanser jei mitt i værelse og slaar mei for pannen:

— Din tosk ! du har jo bare én ting aa gjøre : sove fylla a dei før hun kommer! — og i en fart ruller jei rullegardine ned og klær a mei.

Men bloe raser i feber gjennem aarerne, hode værker noe rent forfærdeli, der er ikke tale om aa kunne faa sove, og efter noen minuters forløp hopper jei fortvilet ut a sengen og klær paa mei igjen — og blir igjen gaaende nervøst op og ned a gulve og lete efter det jei skulle si henne. Men væk er det — og hjernen aldeles tom og ikke aa formaa til noen ting.

Tilslut gaar jei over gaten til Ingebret og sitter der en stunn, skjælvende, ve en vermouth, og later som jei læser en avis... forsøker saa aa spise noe, men kan ikke, — saa pludseli faller det niei inn : « Like efter middan » — hvem vét hva det betyder! det kan jo være tili og det kan være sent, og gud naade mei hvis jei ikke er der naar hun kommer ! Og hjem styrter jei medet samme, skjønt klokken ennu ikke er to. Hjemme laver jei saa stærk kaffe, og blir gaaende nervøst op og ned a gulve og vente— 340 —

— forfærdeli længe. Tilslut tror jei at hun kommer ikke, og tar mei fort en tur op til Johannes kirken for aa se paa klokken, ser at den bare er tre, og styrtløper hjem igjen, angest for at hun skal ha vært. der imens og være gaat

igjen. Utenfor porten stanser jei og kaster et nervøst øje opover og nedover galen — ennu maatte jei jo kunne se henne om hun hadde vært her og "ar gaat... Men hun er ikke aa se, og da jei kommer op er hun heller ikke der— og jei gaar igjen der nervøst op og ned paa gulve og venter.

Pludseli aapnes døren og mit hjerte stanser ; for jei tror det er henne — ossaa er det bare piken som « skal spørre fra den herren som bor tværsover gangen om jei ikke vil drikke et glas øl me ham og et par kammerater? »

— Rejs til helvete ! snadrer jei piken op i ansikte

— og hun trækker sei forskrækket tilbake.

En evihet rinner igjen hen — jei gaar der og venter. Saa holler jei det ikke ut mere, jei vil heller gaa ute paa gaten og patruljere da ! — og jei tar paa mei og gaar. Saa møter jei henne i trappen.

— Naa ! tænkte Di aa gaa Deres vej naa ? spør hun strængt og stanser op.

— Nej, svarer jei og ser sykt paa henne — jei holt bare ikke ut aa vente inne længer, jei er for nervøs — og saa ville jei heller vente utenfor.

— Naa saa naa, kommer det litt millere, og vi gaar op sammen.

Da hun har tat a sei og er kommen tilsæte i sofan.— 341 —

blir jei staaende foran benne og fortæller henne halt graatende af nervøsitet hvordan det er fat me mei, og sier saa, bønli:

— Vil Di være litt snil imot mei idag !... og ikke væmmeli? — for ellers aarker jei ikke aa faa sagt Dem det jei vil si... Aa hjælp mei, vil Di—ellers klarer jei det ikke ! — de siste orene graater jei frem.

Hun har sittet og set paa mei me sine store øjne mens jei talte —nu sier hun, muntert og elskværdi:

— Jei skal være saa hyggeli som jei kan !

— Tak ! svarer jei — for jei ser at hun mener det.

— Ossaa maa vi komme til aa sitte litt hyggeli ! sier jei. Det blir forresten vanskeli her i dette fæle værelse... men hva vil Di ha aa drikke — en kop kaffe ?

— Nej tak!

— En absinth ?

— Nej tak, ikkeno til mei !

Jei staar der, ulykkeli over ikke aa ha noe hun har lyst paa... « Men en cigaret?» spør jei saa og rækker pakken imot henne.

— Ja kom me'n da !

Huu sætler cigaretten i munnen og jei river a en fyrstikke for aa gi henne fyr. Men min haann stor-skjælver, fyrstikken træffer aldri cigaretten, og tilslut brænder den mei i fingrene saa jei maa la den falle.

— Nej, sier jei me et sykt smil — det gaar nok ikke, jei er for nervøs.— 342 —

— Kan Di ikke ta det me litt mere ro da ? sier hun léende og river sell af en fyrstikke og tænner — rejser sei saa og sier muntert :

— Saa ! ta naa Di i den andre ennen a sofan, saa tar jei i denne! saa flytter vi sofan og det lille bore hort til ovnen og laver os en hyggeli krok dér !

Det blir gjort; kroken blir ikke egentli hyggeli, men vi sætter os da der, jei i sofan me ryggen mot vindue, hun paa en stol mitt imot, me ansikte mot dagslyse, og et røtt skjær fra ovnshulle flakkende fra siden af op over den mørke kjolen. — Og saa begynner jei, mens jei nipper til absinthglasse, aa fortælle henne saa gott jei kan, hvordan jei har hat det siden hun rejste fra mei, og hvordan derve alt hva hun siden har gjort og sagt og skrevet,

for mei er kommet til aa se ut saan som det har gjort — og for aa supplere det jei fortæller, lar jei henne innimellem læse noen brever og noe andet jei har skrevet i denne tiden.

I timer sitter jei der og snakker og drikker absinth og røker cigaretter — ulykkeli over ikke aa kunne forklare henne alt dette bedre. Og det blir mørktimens, og jei tænner lampen og stiller den båk sofan, og hun Hytter over i sofan ve siden a mei for ikke aa ha lampelyse i øjnene — og der sitter hun ennu i timer og lar mei snakke, uten sell næsten aa si et or. Endeli er jei færdi. Og jei ser henne fra siden a frygtsomt inn i ansikte og sier lavt:

— Forstaar Di noenlunne naa, hvordan jei er kommen til aa opfatte Dem saan som jei har gjort?— 343 —

— Ja noenlunne, svarer hun alvorli — men ikke ganske.

— Jei kau ikke forklare det bedre, sier jei halt graatende, og ser ulykkeli paa henne — hva skal jei gjøre?

Hun svarer ikke, bare sitter der og ser hen for sei.

— Men, sier jei saa, og bøjer hode frem foran hennes, og ser henne angest inn i ansikte — er Di vonn paa mei endda? og syns jei liar tænkt lompeut om Dem ?

— Nej, sier hun bløtt og griper pludseli min haann — jei forstaar jo at Di ikke har ment noe vont!

— Tak ! sier jei og trykker hennes haann — det hadde jei nemli ikke kunnet holle ut aa vite naar vi naa ikke skal se hverandre mer. Det var derfor jei ba om aa faa snakke me Dem denne ene gangen til.

Hun ser venli paa mei, og mine øjne fylles af taknem melihet. Saa sier jei :

— Ossaa vil jei naturlivis la Dem faa de brevene ! allesammen, Deres og mine — Di har jo bruk for dem naar Di naa skal skrive, og jei vil da ikke hindre Dem i det!

— og jei rejser mei og tar frem pakken ine brevene og lægger den paa bore. Hun blader litt i dem og stikker dem saa i lommen og rejser sei for aa gaa.

— Klokken er nok blit svært mange, sier hun, da hun staar foran spejle og tar paa sei hatten — og jei— 344 —

maa opom papa iaften og høre hvordan det er me ham ; han er svært syk og skal vist dø snart.

— Jasaa? sier jei og hjælper henne kaapen paa.

Et øjeblik staar hun saa der, færdi, me ydertøje

paa, og ser hen for sei — sætter sei saa træt ned paa en stol bortve vindue og ser trist op paa mei...

Jei staar der ulykkeli og ser paa henne igjen.

— Har Di aldri længtet efler mei i al denne tiden ? spør jei saa, sykt.

— Jo, svarer hun stille ; det høres som det kommer dybt fra hjerte — og saa sænker hun øjnene og blir sittende og se ned paa sine hænder.

Og mens jei staar der og ser paa henne, skyter den pludseli op i mei me forfærdeli klarhet den tanke : at dette er altsaa siste gang jei ser henne — og hele init legeme opløses i rædsel saa jei er like ve aa segne om. Men krampagti holler jei mei oprejst og bare strækker me en fortvilet bevægelse hænderne ut imot henne,

Hun tar dem og trykker den — og saa hvisker jei hulkende :

— Tak for at Di kom !... jei er forfærdeli gla for at jei i alfali har faat forklart Dem alt dette saa pas som jei har faat — gud!... tak for at Di ikke er vonn paa mei!

— og pludseli ligger jei der paaknæ foran henne, me armene om hennes liv og hode gjemt ve hennes bryst, og storhulker.

Hun sitter der, stille, og stryker mei bløtt nedover haare...Da det er over, rejser jei mei og tørrer mine øjne — og sier det saa, tongt og stille :

— Ja ! skal vi saa si adjø til hverandre for gott...

Et øjeblik sitter hun der uten aa svare — saa

ryster hun langsomt paa hode :

— Nej, jet vil ikke det.

Mit hjerte banker saa det høres, men jei tør ikke slippe haape inn.

— Men Di bryr Dem jo ikke om aa være sammen me mei mer ? sier jei lavt.

— Jo ! jei vil være sammen me Dem !

— Jamen bare saan engang hver anden maaned, ikke sant ?... og da vét. Di jo vi kjenner ikke hverandre igjen — og det er jo ikke til aa holle ut... ?

— Jei vil være ofte sammen me Dem naa ! sier hun lissom trossi, rejser sei saa fra stolen og gaar bort og sætter sei i sofau igjen, og blir sittende og stirre hen for sei.

Jei sætter mei ve siden a henne me volsomt bankende hjerte...

— Vera ! sier jei sagte og skjælvende — hvis Di kan og vil være sammen me mei, saa vét Di at det er det eneste jei bryr mei om her i verden. Men hvis Di ikke virkeli vil det, eller Di ikke kan det — saa ikke si at Di vil?... For da blir det endda værre for ni ei baketter, naar det ikke blir til noe allikevel.

— Jei vil være sammen me Dem stadi naa ! — og jei kan det, sier hun bestemt.

— Tak!

Jei rækker haannen ut efter hennes og faar den,— 346 —

og blir sittende rue den i min- og se henne varmt inn i øjnene, mens en stille ro glier inn i mit trætte sinn — : Altsaa ingen Pariserrejse mere, tænker jei ve mei sell... nej, bare være der hvor hun er, og skrive paa den bogen til den blir færdi — og saa la henne gjøre baade me den og me mei hva hun vil, endda hun ikke er gla i mei mer... Aa gud, hvor hun er mei uendeli kjær trods alt — aah, de vidun-derlie øjnene hennes !...

Pludseli brister der noe i hennes øjne, og frem om hennes munn svæver det lille smerteli-vellystie smile som jei kjenner saa gott— og jei sitter der som himmelfalden : skulle hun virkeli ennu kunne være saan gla i mei ?... i øjeblikke ialfall ?...

Men saa er hun strax sei sell igjen, øjnene tænnes paany, og det dejlie smile er borte.

— Nej, det er nok paatide jei gaar naa, sier hun og rejser sei.

Vi gaar opover Kirkegaten sammen uten aa si noe ; der er issvull paa gaten og vanskeli aa gaa — ve torve stanser hun for aa spore. Men en sporvogn er netop gaat just som vi kom, og da det altsaa blir en stunn aa vente, sier jei frygtsomt, uten aa vove aa bé om det — jei husker jo paa det barne hun gaar og bærer paa, og som alt er paa den sjette maaned :

— Ja, Di er naturlivis for træt til aa gaa?

Hun ser mei et øjeblik inn i ansikte — sier saa, bløtt:

— Ville Di gjerne jei skulle gaa ?

— Forfærdeli gjerne, svarer jei lavt.— 347 —

Saa kom da! sier hun muntert— og gi mei armen Deres saa jei ikke faller; for glat er her !

Og hun tar min arm og vi vandrer tause over torve og opover Pilestræde sammen — til der hvor hun hor. Utenfor stanser hun og gir mei haannen, og ser mei en stunn inn i ansikte.

— Ja saa faar Di skrive da, sier hun tilslut — naar det er noe Di vil.

Det gir et sæt i mei, og jei blir staaende og stirre paa henne—: hun ser saa venli paa mei, mener vistikke noe vont! - og saa forstaar jei at der altsaa ikke har vært noe alvor i det fra hennes side ; at hun som sædvanli ikke har ment noe utover øjeblikke.

— Skrive? sier jei trist og ryster paa hode — nej, jei vil jo bare én ting : være sammen me Dem saa ofte jei faar lov ; og det vil jei bestandi. Saa det er ikke noe aa skrive om.

— Jaja, saa skal jei skrive da ! sier hun opmuntrende, som for aa gjøre det gott igjen.

Men jei tror ikke mere paa det hele, og bare ser trist paa henne — : « clet blir altsaa Paris og bogen alltkevel da! » sier jei til mei sell — « og ikke henne... »

« Ikke henne ! » — nej, jei aarker ikke tænke den tanken ut naa, og jei føler hvordan den boller paa aa voxe sei frem derinni mei, me hele sin rædsel i følle — og pludseli sier jei nervøst adjø og farer afsted nedover den mørke gaten igjen, me hænderne— 348 —

begravet i lommene og opskutte skuldre, frysenes like inn paa sjælen...

I fjorten dage bar jei ikke hørt fra henne — saa skriver jei til henne :

« Forrie gang jei skrev til Dem lofte jei at jei aldri skulle be Dem om noe mere, og naa maa jei be Dem om noe allikevel — : Hvis Di finner det for brysomt' og har ombestemt Dem, og vil ikke mere la mei faa komme sammen me Dem— kjære saa skriv og si mei det. Det er jo best da at jei vét det, ikke sant ? og ikke gaar og venter. Vil Di det ?

Deres

Hans Jæger. »

Hun svarer kort tilbake :

« Kan Di ikke skjønne at man gott kan hverken bestemme sei eller ombestemme sei ? »

Dertil svarer jei, lissaa kort:

« Jo. Men det ikke aa bestemme sei blir i dette tilfælle let det samme som aa bestemme sei til at ikke — for naa snart maa jo jei ellers rejse. ».

Nye fjorten dage gaar uten at jei hører mere fra henne — saa skriver jei og spør om hun vil si adjø til mei før jei nu rejser til Paris. Hennes svar finner jei paa mit bor en nat klokken litt over toll, som jei tilfældivis kommer noksaa ædru hjem. Det lyder saa :

Nej, jei vil ikke snakke me Dem. Jei har netop hørt en saan mængde ting som Di har proppetdenne danske Nils Vogt me, og jei tror Di har sagt det meste a det i allefall. Derfor forstaar jei Dem ikke mer. Hvis jei ikke var saa optat af andre sørgelie ting ville jei vist forsøke om Di kuiine faa forklaret mei dette ossaa ; men naa aarker jei ikke,

Vera.

Det gaar mei som et volsomt sting gjennem hjerte, og da jei har læst det, synker jei ned paa en stol me hegge hænderne for bryste og holler paa aa faa ont. Men saa gaar det over igjen, og jei rejser mei og blir gaaende syk og nervøs op og ned paa gulve — :

— Hva har jei da gjort dette menneske ! klynker jei sagte for mei sell — jei har da ikke gjort henne noe ont... Jei har vært gla i henne, det er sant — men det kan jei da ikke noe for, og det var jo henne sell som ville det— skal jei da straffes saa haart foldet ?!...

Graatende klær jei a mei og slukker lampen og putter mei i seng — og graatende søvner jei tilslut inn. Og da jei vaagner næste maaren, vaagner breve hennes me — det isner mei helt inn til sjælen...

Men gud hvor jei syns det er sjofelt at hun har gjort det !...XCIII

Fem uker senere (Slutten a Maj 89).

Det er en hét dag langt ut i Maj. Utenfor hos Lefranc oppe paa Boulevard Clichy sitter Jappe og jei alene igjen under det røstripete soltelte — de andre borene staar tomme, kuskene er for længe siden færdie me sin frokost.

— Du gaar altsaa ikke me nedover til byn idag du da ? sier Jappe tilslut og rejser sei.

— Nej ! idag bryter jei overtvært. Dette live fører jo fan ivoll : til siste sou har jei naa ranglet op de pengene jei hadde me hit ned, og endda ikke faat sat pen paa papir. Det er s'gu paatide jei forsøker om jei kan komme til aa bestille noe igjen.

— Ja mon det ikke ennossaa er litt vel sént ? sier Jappe me et spottende smil.

— Jo kansje. Men endda har jei jo kreditten her hos Lefranc ; og 50 kroner venter jei fra Peder ; og naa en af dagene kommer jo de 40 exemplarer af Bohémen som jei altsaa agter aa gjøre ut i 400 kroner litt efter litt — saa endda kan vel baaten bære en stunn, hvis jei bare arbejder istedenfor aa rangle.— 351 —

— Gud signe arbejdet ! sier han me et vantro smil, nikker og gaar.

Uhyggeli alene sitter jei tilbake, for første gang paa lange tider ansikt til ansikt me mei sell som jei saa længe har flygtet for. Og denne gang vét jei at jei slipper ikke bort ; for nu maa forsøke gjøres, hvis det skal gjøres — gud vét om det ikke alt er for sént... Kan jei eller kan jei ikke komme til aa arbejde igjen ? er jei eller er jei ikke fortapt ?...

— Du kan ikke, du er fortapt! hvisker det inni mei, og pludseli hét ve tanken paa aa skulle staa ansikt til ansikt me det konstaterte faktum at jei kan ikke, tænker jei et øjeblik paa aa skvnne mei efter Jappe allikevel og gi døden og djævelen i det hele idag ossaa. Men jei besinner mei strax — : det ble jo bare den samme historie om igjen imaaren... nej! lissaa gott hoppe i elet som krype i det!

— Men du klarer det aldri! sier jei sagte til mei sell og nipper nervøst til min kaffe og kognak ; tar saa et langt drag af cigaretten og blir sittende og stirre hen for mei...

Døsie staar drochehestene derover i skyggen, langs under boulevardens mittre allé ; døsie, me hængende hoder, den ene tæt båk den anden, snusende paa hverandres — droscher — en lang ubevægeli rad bortover. Døsi ligger boulevarden der, halt søvnet inn den ossaa i den trykkende solhéte. Og døsi sitter jei sell her og stirrer inn i al denne døsihet, fyldt af en snigende gru for det som forestaar mei — jei klarer det aldri !...— 352 —

Og jei kommer mei ikke afsted, blir sittende der under det rø-stripete soltelte og røke cigaret paa cigaret, mens jei tøjer ut i det uendelie min kaffe og kognak — jei aarker ikke gaa hjem til dette fæle siste forsøk, som jei føler vil være forgjæves.

Men saa kom mer den lille vakre madame Lemoine ut af knejpen for aa tørre af borene herute, og hun ser saa underli paa mei synes jei, lissom mistæn-keli, som spekulerer hun paa hva jei vel kan være for en, som sitter her og døser bort min dag... Hva om det kansje er fait henne inn at jei er en stakkars fyr som ikke har noe aa gjøre, og ingenting aa leve af... det ville svække min kredit — fy fan, la mei bare komme afsted !

Og jei stikker ut glasse, tænner en ny cigaret, og gaar langsomt og beklemt bortover boulevarden i den kvælende héte — tar saa op den bratte rue Lepic, og bort i den mørke afsides gate hvor jei bor paa en liten hybel oppe i 7de etage.

Mer og mere beklemt blir jei, jo nærmere jei kommer, og da jei endeli er rukket op for alle trappene og aapner døren inn til min lille fattie hybel, hvor hele mit livs tomme ensomhet lissom ligger lagret i luften og gaper mei stenkoll imøte — saa viger jei syk tilbake, og er et øjeblik like ve aa renne paa dør igjen me det samme... fra arbejde, fra henne, fra mei sell og det hele, ut i Paris, og heller vildre omkring der til det blir slut af sei sell.

Men saa tar jei mei volsomt sammen, biter tæn derne haart mot hverandre, og gaar derinn allikevel.— 333 —

Litt efter sitter jei ve bore me papirene foran mei og læser igjennem noe a det jei har skrevet før. Men da jei er

kommet noen sider nedi, opdager jei at jei vét ikke sel 1 hva jei læser. Anspænt begynner jei paa igjen — og denne gang føller jei me. Men gud hvor det er mei fremmed altsammen !... hvor undei^i at det virkeli er mei som engang har sitlet og skrevet alle disse sider nedover,., aldri kan jei tænke mei at jei kunne komme til aa gjøre noe saant igjen... Og hvor jei ikke føler noe ve det alt sammen...

— Aanej, la mei slippe! sier jei næsten graatende til mei sell — det faar heller gaa som det kan, det nytter jo ikke saa allikevel... aa bare la mei slippe !

— Vel men saa er du fortapt. Og hér opunder bryste sitter det og trykker altsammen, og vil skrikes ut... aldri faar du fré før det er gjort! Og den dag du staar der, færdi, og skal dø, og har ikke faat skréket —da! da, er det, det vil komme til aa værke...

— Aa gud ja ! — angest griper mei ve tanken — jo! jei skal! jei vil! la mei bare komme til aa begynne ! strax ! me det samme ! naarsomhelst!... Altsaa : f. ex. den første dagen jei kom hjem fra Paris — ja !

Jei lægger mei bort paa sengen og tvinger mei til aa tænke paa den dagen — :

.. Dampskibe... den lille logaren hvor jei ligger paaklædd paa køjen og sover, men vaagner ve at forhænge for døren trækkes tilside og Schanders ansikt titter inn : « Hansemann, er det dei ? » sier

ro— 354 —

han—og saa dukker Ankers ansikt op bak ham, og de kommer inn begge to, og lille Gaarder efter...

Og saa sitter Schander og jei paa den grønne bænken utenfor Grand klokken sex om maarenen og stirrer paa maarensolen som faller gulrø hen over toppen af alt det grønne derover paa parksiden, men de to popler rager højt op i sollyse. Trjste og tause sitter vi der, vi to skibbrudne rnænn, og stirrer paa den opgaaende dag, like færdie begge to...

Og saa Gaarders værelse inni den lille båk-gaaren oppe i Akersvejen 19... der faller sol ned i gaaren derute, men værelse ligger i kjøli skygge, og jei gaar der op og ned paa gulve og venter, syk og skjælvende og angest, men gla allikevel. aall saa dybt sjæle gla mitt i angesten — for jei skal jo faa se henne !...

Og saa kommer hun —

Lyslevende ser jei henne pludseli for mei, slik som hun dengang var, og en angstfull fortærende længsel griper mei efter henne ; jei strækker fortvilet begge mine arme op i luften som for aa gripe henne : hele min sjæl skriker i afsinn efter henne — hvor kan jei leve ulen at hun er her ! aa haa-haa !

— og jei brister i graat me begge hænder sykt om mit hode, og blir liggende der og ru'le mei frem og tilbake paa sengen i volsom hulken — : .Jei kan ikke leve uten at hun er her ! jei Iwn ikke, jei kan ikke ! — og graaten slaar over i kampegraat og tar aldri noen ende.— 355 —

Længe ligger jei der og ruller mei hulkende frem op tilbake. Men saa slaar krampegraaten over i almindeli graat, fortvilelsen lissom løsner, og jei synker bløtt ned i en dyp, stille endeløs sorg...

Litt efter er jei søvnet inn, og ligger og sover en tongdrømmeløs søvn, som varer i mange timer.XCIV

Halvanden maaned senere (Juli 89)

— Uf nej, naa aarker jei ikke ligge her mere og døse !

Jei slænger benene utfor sengekanten og begyn ner langsomt aa trække paa mei klæerne, sløv og træt og kjé. Solen viser ret inn gjennem kvistvindue, klokken er altsaa 12 — den maa være bva den vil for mei... like væmmeli er det altsammen, enten det er ti li eller sént — huf!...

— Den fordømte kassen derborte me de « Bohé-merne » i!... hadde den kommet i rette tid som den skulle for halvanden maaned siden, saa hadde jei samme dag kunnet hæve 100 kroner, 140 francs ! og gud vét hvormange bøker jei kunne solgt baketter. Nu kunne jei ikke hæve en sou da clen kom, og har ikke kunnet sælle et eneste exemplar båkefter — de er jo rejst forlænge siden naa, de som ville hat dem, gud vét hvorhen Og hjem kan det

ikke nytte aa senne dem ; dér er jo alle folk rejst paa lanne naa — aah ! den er til aa se sei syk paa den kassen ! Fire hundrede kroner! fem hundrede og sexti francs, liggende i død urøü værdi — og ikke en soui lommen! Og kreditten opsagt! og ingenting ivente! ...Ja, jei har jo skrevet til de to brødrene mine og forklart dem situationen, og spurt dem om de kan hjælpe mei. Men den ene kan vel ikke saa gjerne som han vil; og den anden vil sikkert ikke, han er for gjerri. Og jei sell aarkerikke !. . Her før, da jei ennu ikke behøvet det, skrev jei et par smaa korrespondancer som jei flk noen sous for — nu aarket jei ikke skrive noe om de ville hænge mei op; jei kan bare sitte her og strække benene ut fra mei og vente paa hva ende det vil ta... Og alt det skulle naturlivis komme netop som jei tilslut virkeli var kommen igang me arbejde og trodde det skulle gaa — fan! Men hvem kan arbejde under saanne vilkaar! Hele dagen, fra jei gaar ut om maarenen til jei kommer hjem om aftnen, er jo bare en eneste lang spissrot gang — hu!... Ikke før er jei rukket ned a trappene før konciergen kommer farende ut a sin loge og faller mei an som en bisk hunn me sit : « votre mois, monsieur! » og ser paa mei og taler til mei som til en bedrager. Naar jei saa endeli efter endel væmmeli snak me henne er sluppet ut paa gaten, saa har jei nede paa hjørne af Boulevard Clichy min forhenværende skopusser. Like fra han faar se mei og til jei passerer ham, holler han me et spottende smil øjnene fæstet paa mine stakkars upussete sko — de er næsten røe naa, jei pusser dem af me en gammel strømpe liver maaren før jei gaar ut — og naar jei saa gaar liam forbi, saa slaar han medlidende ut me haannen og peker ned paa— 358 —

mine sko, mens han sier : « Mais monsieur! » i en tone saa alle folk venner sei og lér af inei... Hvorfor ialverden anskaffet jei mei ikke ossaa noe sværte og en skobørste mens jei ennu hadde noen sous ! — Og saa kommer jei da bort til Lefranc, hvor jei nu har spist i lo maanter uten aa betale, og forlanger frokost, og faar den; men den sitter mei jo næsten fast i halsen, slik skuler de paa mei derborte. Det er fem sex dage alt siden de sa mei, at nu maatte jei betale, og endda gaar jei der og opholler dem me snak... gud vét hvorlænge de ennu lar mei faa noe, kansje stopper de idag, og saa slaar jei der og er færdi... Og saa efter frokosten, saa lusker jei da ned til de store boulevarder og vandrer omkring der i sommerheten mellem alle disse tusinder af mennesker; stanser foran butikerne og glor paa alt det de har utstillet i vinduerne; staar stille paa gatehjørnene og ser paa alt det mylrende boulevard-liv; driver om, slentrer afsted, time efter time, i det uendelie, til jei er like ve aa segne af tørst og hete og utmattelse. Men langs bortefter hele boulevarden ligger kafé ved kafé, den ene store dejlie kafé efter den anden, allesammen fulle af folk som sitter utenfor, i skyggen under solteltene, og lar sei servere store dejlie sejdler me friskt skummende øl — mens jei slæper mei segne-færdi forbi og kan bare se paa dem og misunde dem. — Skamfull og motløs sniger jei mei saa ve absinth-tid ned rue Richelieu for aa se efler paa Regencen om der kansje idag skulle være kommet et kjendt ansikt som jei kunne slaa for en absinth.— 359 —

Men det hænder næsten aldri naa mere. Og saa bærer det da opover mot Montmartre igjen, langsomt og ad omveje for aa hale ut tiden — intil jei saan klokken syv otte havner ophos Lefranc, hvor jei spiser min midda me onn samvittihet, og bakefter sitter og tøjer ut min kaffe og kognak saalænge som muli — for saa naar det er blit orntli mørkt aa begi mei hjem her og lægge mei til aa døse paa dagens gjerning...

— Fy fan for et liv ! — skal dette være enden, saa gid den ialfall ikke maa bli lang...

— Ja, sier jei saa til mei sell — du vil jo altsaa holle liv i dei saa længe du kan, for om der skulle vise sei en utvej... helst ville jei jo bli sittende her og- vente paa om utvejen kom — men, måt maa der jo til, jei faar altsaa i guds navn dille nedom Lefranc'en igjen... huf! den der hadde noe stærkt aa drikke!... men, jei har jo ikke andet her enn lunkent vann...

Jei blir sittende der og stirre. Men pludseli brister jei i latter — : jei kom til aa tænke paa den svenske maleren som ble funnet sittende paa en fin restaurant me østers og champagne foran sei. « Naa, har du solt billeder idag ? » spurte kammeraten som fandt han. — « Nej » svarte maleren alvorli — « men har jag ikke penningar, saa maasste jag aatminstone æta bra !»

Latteren har kvikket mei, jei rejser mei og aapner vindue. En frisk kjølende luftstrøm slaar mei uformodet imøte fra solskinne derute — det er— 360 —

jo sant : vi hadde tordenvejr inat; ah ! hvor det har renset luften... Nede i fjerde étage sitlerden gamle hvithaarete

skrædderen paa sit bor helt fremme ve det aapne vindu, benene overkors under sei, og syr som han hadde betaling for det— lykkelie mann !...

Men jei sell føier mei ossaa lysere tilmode... Hvem vét : kansje driver det over! kansje kan du endda faa væltet dei fra bryste denne forfærdelie tyngsel som du gaar og bærer paa! kansje kan du endda komme til aa sitte og læse din egen tonge triste skjæbne i en stor tyk bog som alle mennesker har læst, og som ikke længer kom mer dei ve — frisk mod gamle dreng, enden er ikke endda !

— og jei sætter flossen paa hode, stikker stokken under armen og skynner mei ut fra hybelen og ned a trappene me mine røe upussete sko — isch, at jei ikke kan la være aa tænke paa dem ! de er s'gu næsten det som generer mei mest!... Naa, den som nu bare var vel forbi conciergen !

Me næsen like mellem begge øjnene gaar jei rask forbi concierge logen — saa hører jei conciergens stemme efter mei : « Monsieur! Monsieur! »

— Saa til helvete ! hvæser jei inni mei, stanser og venner mei om. Men conciergen har sit blieste ansikt :

— Monsieur! voila quelque chose pour vous! sier hun smilende og gir mei en pengebrev-seddel.

— Tak ! sier jei og sætter op den likegyldigste mine af verden — og skynner mei saa op til post-kontore. sjæle gla. Hvem i alverden kan det være— 361 —

som senner mei penge ?! — det maa være den fattie broeren, skjønt jei forstaar ikke at han kan ha hat tid til aa svare endda...

Det er ganske rigti ham — hundrede og førti francs ! 6 skinnende 20 francs-stykker i gull og 4 store blanke femfranker i søll — ah ! Jei putter pengene i lommen og vandrer tilbake bortover rue des Abbesses, vaat i øjnene ve aa tænke paa denne snille fattie bror som gaar trist og alene derborle i en liten smaaby, aar ut og aar inn, dag efterd ag, og putter noen sprogkunskaber i noen skoleonger om formiddan, gjennemgaar samvittihetsfuldt næste dags lektier om eftermiddan, og sitter om aftenen me en pipe paa sit værelse og læser en eller anden bog— for sprogets skyll!... Ingen glæde i øjeblikket, ingen glæde aa se hen til i fremtiden ! taus og trist og rar gaar han omkring derborte, saa sørgeli alene. Aldri skal hans hjerte banke ve en stor overstrømmende glæde som fyller hans sjæl og gir hans liv en mening — aldri! Og han vét det, han føier det sell! han vil komme til aa gaa i sin grav uten det ! — aah, at han ikke maa hyle sin tilværelses tomhet fra sei og skrive sit livs sørgelie roman, han som jei!— stakkars kjære bror !...

Men væk me alle sorger og sørgelie tanker ! solen skinner og luften er saa rén... glae fillete onger leker i gaten... utenfor dørene sitter mødrene glae og tilfredse me sit arbejde og føller dem me øjnene — gud hvor jei er alene !...

Men væk ! væk ! me alle sørgelie tanker ; solen— 362 —

skinner, og luftener saa rén — og afsled skynner jei mei nedover.

Og conciergen faar sine 30 francs, og skopusseren pusser igjen mine sko, og frejdi sætter jei mei inn under det rø-stripete soltelte hos Lefranc mellem de broget klædte kuskene og spiser min frokost me go appetit tiltrods for de skulende blikke hvorme den blir mei servert. Og saa gaar jei inni knejpen og lægger hundrede francs paa disken me en henslængt unskylning for at jei desværre ikke kan afgjøre det hele netop idag — og værtens ansikt blir bare smil.

— Det er jo kognak Di drikker, ikke sant ? sier han og skjænker i to glasser, og jei drikker me ham og trær ut paa den solbeskinnede boulevard igjen me 10 francs tilbake i lommen. Et øjeblik stanser jei uviss : hvor skal jei gaa hen ? jei vil være gla idag og ikke tænke paa noen ting... Aa men der mangler mei et menneske !

Jei skyver tanken fra mei, men den venner tilbake — : et menneske ! et menneske ! — hvem kan være gla alene ?...

I alléen langs mitten a boulevarden, båk drosche-rækken derover, gaar hun og trækker som sæd van li den

boulevard-piken som jei liker ganske gott — flere gange har jei hat lyst til aa gaa me henne, men har ikke hat en sou — skulle jei gaa me henne naa ?... Nej det vil være aa begynne me en skuffelse, hun er naturlivis ikke saa hyggeli som hun ser ut til — og desuten vil det føre for langt. De 10 francs skal jo række til for hele dagen, og endda maa der— 363 —

helst være noen sous tilbake til imaaren, til litt tobak og en avis og noe saant!... Nej! ned til de store boulevarder !...

Saa gaar jei bort i cigarboutikken paa hjørne, tænner mei en Londres til 30 centimer, stikker to demi-Londres til 15 centimer i lommen, og gir mei paa vej nedover. Men det dejlie sommervejr, alle de glae menneskene, og hele det virksomme frejdie liv i gåterne, gjør mei trist. Tongere og tong^re blir jei tilmode jo længer jei kommer, og da jei endeli sitter dernede paa den store boulevard, inne under et soltelt, me min sej del foran mei, og hele det mylrende boulevardliv strømmende forbi — saa er hele mit livs skjærende tyngsel over mei igjen. Me sammensnøret hjerte sitter jei der, minderne fra ifjor dukker op... da hun var her og var gla i mei... aldri mere skal det venne tilbake, aldri mere skal jei ha noe aa se hen til... jei holler det i al evihet ikke ut—aa gid, gid, det heller hadde vært slut naa allikevel !...

Jei sitter der saa syk at jei knapt kan holle mei oprejst, og vét ikke mine arme raa. Men saa forlanger jei absinth, tyk runn absinth, først ét glas som jei skyller i mei, saa et til — og først det tredje blir jei sittende og nippe til som sædvanli. Og litt efter litt vier hjerte sei ut igjen, den skjærende tyngsel glier over i stille tongsinn, og all blir som en drøm — : Fjernt derute ramler boulevard-liveforbi, og hér inne sitter jei alene for mei sell og snakker me henne, fortæller henne hvor bunnløst ulykkeli jei— 364 —

er, hvordan jei har hat det hele tiden siden hun rejste fra mei, alting! — hele min grænseløse for tvilelse tømmer jei lissom ut i hennes skjød/Og det føles som en lindring skjønt jei vét jo det nytter ingenting — for mei er jo ikke noe haap mere i Verden...

Først klokken to om natten kommer jei, støtende drukken, ravende opover igjen mot Montmartre. —xcv

BREV TIL VERA

Paris 25,le Juli 89.

Jei har ikke villet be Dem om det før, for jei trodde ikke det skulle bli nødvendi ; men naa er jei lissom begynt aa tro paa at jei kansje kan komme til éngang i tiden aa bli færdi me den bogen min allikevel, og derfor saa ber jei Dem naa : la mei faa dem tilbake, de brevene jei i sin tid skrev til Dem fra fængsle — jei skal returnere dem strax jei faar skrevet dem af.

Alt hva jei kan si Dem for aa støtte min bøn, naa som jei ikke kjenner Dem ruere — jei vet jo ikke hvem eller hva Di er blit i flet aare som er gaat siden vi to talte me hverandre, og har ingen idé om hva Di vil føie engang ve naa igjen aa bli minnet om at jei er til — alt hva jei kan si Dem naa, er bare det samme som jei ville si til enhver anden, der tilfældivis var kommen i besiddelse af mine breve, nemli dette :

Til ingen ting i verden har et menneske en helliere,— 366 —

en uantasteliere ejendomsret enn til det hvori han sell har lagt ned hva han har levet og følt — og ingen ting i verden er det daarliere aa forholle ham enn det.

Faan ialfall føler jei det, mens jei gaar her lam paa sjælen og famler omkring mellem disse gamle halvdøde minder som jei maa fange for aa kunne faa fré. Fange dem maa jei ét for ét, og holle dem op for øjnene og stirre paa dem til de blir lys levende — og saa slaa en spiker igjennem dem, saa de er dødet for bestandi. Og for aa kunne faa gjort det orntli maa jei ha de brevene, derfor gi mei dem — vil Di ?

Gud nej hvor Di er mei fremmed, Di som jei bér om dette; hvor ville jei kunnet be henne anderledes, henne som jei engang kjente, og som jei følte saa mei like inn i min syke sjæft og læste mine skjæl-vende tanker — og hvor gjerne ville jei skrive til Dem som til henne. Men det er ikke muli, for henne kan jei ikke finne mere. Hver

maaren naar jei ligger der og drømmer sykt om henne, og pludseli føier at gud naa vaagner jei, saa griper jei mei volsomt i det, og kniper øjenlaakene sammen for aa bli i drømmen og beholle henne hos mei, og se paa henne, hvordan hun ser ut, og tale til henne, saan som jei bare kan tale tir henne. Men borte er hun, hjerte er jo stanset i rædsel i samme nu som jei føler opvaagningen, det har stanset sine store tonge re gelmæssie slag og skjælver bare videre me utallie bittesmaa slag i sekunne, mens bloe staar liedtog— 367 —

forsumper i aärerne, og huden brænner som ill og fortørres — og jei kan ikke andet, jei springer i lysvaaken angest uf af sengen og frem paa gulve, og dypper ansikte i vaskevansbollen, og smøger skjorte-ærmerne op og pøser vann over hode, og bader hænder og arme over og over me det kjølende vann. Intil jei blir noenlunde roli. Saa tar jei paa mei noen klæer, tænner paa maskinen hvis jei har noe kaffe, og sætler mei bort ve vindue. Der silter jei saa, sløv, og ser inover det lille tag-kammer me de sorte vægger me gule stænk i, mens vanne koker op. Laver saa kaffeen og skjænker den op og drikker den af en liten dype-blaa kop me gull kant som Di ga mei i fængsle engang —og blir saa sittende og stirre paa det gamle krøllete kjolelive som hænger ned fra toppen a det brune skape, røtt af farve som levret bio, me gule prikker i, og en blaa krave paa. Lange stunner sitter jei der og stirrer paa det kjolelive, lam paa sjælen, famlende om mellem de bleke halvdøde minder uten aa kunne faa fat paa dem, og vét bare én ting : at jei maa ha fat i dem og faa gjort dem levende igjen for sell aa kunne faa dø i fré.

Saa ! saa! ikke bli naa utaalmodi, naa skal jej ikke trætte Dem me aa skrive mere — Di kan jo ikke hjælpe mei til aa leve allikevel. Men hjælp mei; hører Di : hjælp rnei det lille Di kan me aa faa dø ! hjælp mei til aa faa gjort levende igjen disse halvdøde minder, som paa engang piner mei til døde og tvinger mei til aa leve — aa gjør det for mei stakkars— 368 —

menneske som Di engang har vært litt gla i, vil Di det? herregud, jei bér saa pent som jei kan.

Og omforladelse for at jei sist jei saa Dem — det var oppe i Karljohn — omforladelse for at jei da vente Dem ryggen istedenfor aa være gla ve aa faa hilse paa Dem ; jei var saa sint over det siste breve Deres, det er den eneste, absolut eneste gang i mit liv jei er blit sint paa Dem — glem den! det var jo tosset a mei, hvor kunne jei bli sint par Dem hva Di saa enn hadde gjort —

Jei skrev dette breve den 25de Juli, en dag jei var mere enn almindeli sangvinsk stemt og trodde for alvor det skulle gaa me bogen. Men da jei ikke hadde 5 sous til aa senne det me, ble det liggende, og fattigdommen tok igjen overhaann saa jei paany opga det hele og trodde ikke mere jei skulle faa bruk for de fængsels-brevene. —

En otte dages tid senere, en eftermidda ibegynnel sen af August staar jei utenfor og venter paa Goldstein borti rue St Honoré hvor han bor, mens han er inne og prøver aa faa laant en franc af sin concierge. Da han kommer ut og har faat den, gaar vi bort paa Regencen, hvor jei ikke har hat raa til aa komme paa 14 dage, og sætter os utenfor og forlangeren absinth. Opvarteren som bringer den, har me to brever til mei. Det ene er fra Vera, og me volsomt klappende hjerte aapner jei det først :

« Hans Jæger, er det virkeli sant at Deres bog skal komme ut naa ? — Jei vil gjerne vite dette innen jei kommer til Paris — vil Di derfor svare mei noksaa snart. Vera ».— 369 —

Jei blir sittende der me bankende hjerte og stirre hen for mei — : tænk, tænk om hun virkeli kom til Paris !

Men aanej, hun kommer nok ikke ; det er natur 1 i vis bare et paafunn som sædvanli, for aa skaffe mei denne sinsbevægelsen, og faa mei til aa gaa omkring her i spænuing og vente — aanej, hun kommer nok ikke !

Jei putter trist breve i lommen, men hjerte blir ve me den syke bankingen, mens jei aapner det andet brev. Det er fra Kaptejn Løvold som jei Iraf her i Paris for en halvanden maaneds tid siden og tilbragte et par hyggelie dage me — nu er han her igjen, skriver han, og vil gjerne træffe mei, men han rejser iaften.

— Dø og pine ! sier jei til Goldstein og rækker ham breve—kan jei træffe Løvold og faa ham til aa bli til imaaren, saa faar jei ialfall en go middag idag, og en flot aften efterpaa — det vil jei nok forsøke!—Og jei hæller i mei absinthen saa fort jei kan og skynner mei op til gare St. Lazare og inn i hotel de Dieppe hvor Løvold plejer aa ta inn. Han staar netop færdi til aa rejse me toge, men ombestemmer sei da jei kommer, og efter aa ha spist

midda i hotelle vandrer vi sammen ut i Paris. I løpe af aftnen blir det aftalt at jei skal gjøre en tur me ham over England til østersjøen og lilbake igjen til Dieppe, hvor han nu ligger me sit dampskib. Den næste dag føller han mei hjem og betaler det jei skyller i huse — gjællen hos Lefranc faar jei ut

24sættelse me — og saa sætter vi os i en drosche og kjører til stationen. Forfærdeli nervøs stiger jei inn i kupéen — tænk om hun nu kom til Paris allikevel ! netop siden jei ikke er her ! og hun saa er rejst naar jei kommer tilbake... Saa nervøs blir jei ve tanken at jei er like ve aa ombestemme mei og stige ut igjen ; men jei griper mei i det — : Nej ! mens jei saa gaar her i spænning og venter forgjæves paa henne, saa sulter jei ihjel og faar ingenting gjort — ombor har jei ialfall måten, og ingenting aa sørge for, saa der faar jei da vel gjort noe !...

Idetsamme piper lokomotive og toge sætter sei langsomt i gang — gusjelov, saa er det ikke mere aa tænke paa ! —

Fra Blyth skriver jei til Vera, senner det breve jei ikke fik sent fra Paris, og trøster henne me at det nok desværre har lange utsikter me bogen.

Sex uker elter, en eftermiddag mitt i September stiger jei igjen ut paa gare St. Lazare og styrter like ned paa Regencen — : har hun vært i Paris eller ikke?...

Paa Regencen finner jei et brev fra henne, bryter det angest og læser :

Jei ereni me Dem i at « til intet baret menneske en helJiere og uantasteliere ejendomsret » enn til sine egne breve. Derfor skal jei senne dem saasnart jei faar brugt dem — for skrive dem a kan jei ikke da jei ikke kan læse min egen skrift.

Vera.— 371 —

Jei blir forfærdeli tong om hjerte : — Ikke et or om at hun ikke kommer til Paris !... ossaa denne taapelie utli'ugt, at hun ikke kan læse sin egen skrift, istedenfor aa si mei likefrem, at hun ikke vit gi mei de brevene — æsch !... gid hun hadde vært et litt « réalere » fruntimmer

og jei tømmer hele den nylavete absinthen i ét drag og forlanger en ny — denne første dagen i alfali vil jei forsøke aa være gla !...XCVI

Fire uker efter (Mitt i Oktober 89).

Klokken er to om natten, det er klart høstvejr, litt kolt. Jei stanser utenfor min dør i rue Ménessier, en liten øde gatestump oppe i Montmartre, og skal netop til aa ringe paa, da idetsamme et pigebarn stikker hode ut a døren til kaféen i huse nedenfor, hvor der ennu ikke er lukket, og titter opover — og jei blir staaende der me haannen paa klokke-grépe og se ned paa henne.

Da hun saa nikker op til mei, nikker jei igjen, og hun trær ut paa gaten og kommer op til mei.

— Bonsoir Monsieur! sier hun me en liten bløt fruntimmer-stemme.

— Bonsoir ma petite! svarer jei og ser paa henne ; hun er liten og bløt og runn som sin stemme, og svært ong, højst sytten aar.

— Di kommer altid hjem paa denne lid ! sier hun.

— Ja !

— Og altid alene !

— Ja.

— Har Di noe pigebarn deroppe hos Dem ?— 373 —

-Nej.

— Hvorfor saa ikke ta mei me op ?

— Nej for jei har ingen penge.

— Uf bestaudi dette kjedelie pengespørsmaal ! sier hun litt surmulende.

— Ja herregud, jei vét jo Di maa leve Di ossaa — og man lever ikke af luft her i Paris.

— Nej det ved gud man ikke gjør ! — Men har Di virkeli slet ingen penge ?

— Nej, hadde jei hat noen i aften saa var jei ikke kommet hjem naa, jei hadde blit nedi byn da — for jei har ingen lyst til aa sove.

Hun betænker sei et øjeblik — saa sier hun :

— Naar Di har noe en aften, vil Di da ta mei me op til Dem ?

—- Det vil jei gjerne — Di ser svært hyggeli ut.

— Jei er svært hyggeli ossaa ! sier hun naivt, me overbevisning.

Vi ser paa hverandre endda et øjeblik — saa sier jei :

— Jaja, gonatt da du smaa !

— Gonatt! svarer hun og gaar ned fortoue igjen og inn i kaféen i huse nedenfor.

Saa ringer jei paa. Gatedøren springer op, jei smækker den i efter mei og gaar inover den mørke gang. lune ve concierge-logen hvor det lyser svagt innenfor glasdøren, stanser jei, sier mit navn og tar nøjlen fra spikeren — og gaar saa de sex trapper op gjennem det sovenes huse, og inn paa den lille kvisthybelen min i syvende étage. Der hænger jei— 374 —

hat og frak af mei borte ve døren, river a en fyrstikke og tænner lampen paa bore borte ve vindue, og sætter mei saa ned der, lænet tilbake mot stole-ryggen, og blir sittende og se ut i luften, hænderne dypt i lommerne, benene strakt ut fra mei...

Alt er stille, alting sover runt omkring mei, den lille usle lampen ossaa er søvni — den der kunne sove !...

Gid jei var full og bare behøvde aa tumle bort paa sengen og synke overenne paa den og søvne inn — istedenfor aa sitte her lysende ædru og vaaken...

— Eller om jei kunne arbejde !

Men det kan jei jo ikke mere. Jei kan jo ta for mei hvilken jei vil af alle de scener jei skal skrive, jei føier ikke noe ve noen a dem — og jei tør ikke sætte mei til aa vrøvle dem ned paa papire uten stemning... for da er de fortabte, jei gjør dem aldri om igjen, det kan jei ikke, bore fanger— fan !

Jei stirrer en stunn tomt ut i luften...

...Hvor længe er det. siden naa ?... La mei se — : én, to, tre — jo : lire uker er det idag siden jei kom hjem fra den sjørejsen... jei hadde trodd det skulle blit bedre efter den, ossaa er det bare blit værre enn noen sinne — jei har ikke sat pen paa papir siden jei kom hjem, har ikke aarket aa ta frem manu skripteneaf kofferten engang —jei erdøsom ensill...

— Hva om jei tok dem frem naa !

Jei rejser mei og tar frem af lommen en liten nøjle, og gaar hen og laaser op den lille haann kofferten min og tar op pengeskrine me brevene og— 375 —

manuskriptene i, sætter det hen paa bore under lampen og lukker det op og tar papirerne ut — sætter mei saa til aa læse det igjennem- altsammen.

Først brevene— : hennes til mei i Paris, fulle af længsel og ømhet; og mine til henne hjem, fulle af kjærlihet og fortvilelse og rædsel...

Saa scenerne mellem hen ne og mei fra ifjor sommer deruté paa lanne — hvor jei afvexlende vippes op i himten

og styrtes ned i helvede... og den forfær-delie men vidunderlie afsked tilslut, før jei gaar i fængsel.

Og saa endeli brevene fra fængsle — hennes til mei og mine til henne — hvor alt er paa sit højdepunkt, vores begges kjærlihet, og min skjælvende rædsel for hvordan det vil ende — inti! pludseli det hele styrter sammen, og hun rejser uten adjø.

Den ene time gaar efter den anden, jei sitter der og læser me bankende hjerte og skjælvende hænder — :

Alt det som er skrevet før den dagen da jei mistet henne, det lever! det river mei me og lar mei leve tingene oin igjen som var det idag. Men alt det som er skrevet siden, efter den rædselsdagen i fængsle, det er døtt og kolt, og gir mei ingenting igjen af alt det jei har levet

— jei kan altsaa ikke skrive mer !

En koli sved perler frem paa min tinninger... den bogen er jo det eneste som gjør at jei ennu gidder henslæbe denne elendie tilværelse videre-., nu er det altsaa forbi — jei kan jo ikke skrive mere...

Jei læser og læser nervøst nedover og haaper— 376 —

fortvilet aa finne bare en eneste scene som er skrevet efter den dagen, og som allikevel tar mei. Men nej ! nej ! nej !

— der ligger det siste blade paa bore. og ikke én bar jei funnet.

Jei brister i graat og lægger manuskriptene ned i skrine igjen og laaser det af, gaar bort og putter det ned i kufferten igjen og laaser af den ossaa — og sætter mei saa stille hen igjen til bore ve lampen, og blir sittende der me haannen under kinne og tænke paa det som altsaa nu er aa gjøre...

... Dø uten aa faa skreket!... gaa min vej uten aa ha faat befridd mei for denne forfærdelie tyngsel som hviler mei for bryste... dø og forsvinne for bestandi, jei og min kjærlihet og min rædsel og det altsammen...

Hele min sjæl oprører sei ve tanken, og jei sprin ger op fra stolen og vandrer me feberbankende hjerte op og ned i det lille hall mørke værelse —

nej ! nej ! jei vil ikke, jei kan ikke dø, før jei har lettet mei for denne forfærdelie byrde og slaar der koll og alene tilbake, tom og færdi... jei kan ikke, jei vil ikke ! — jei stamper i gulve.

...Men hva? ! hva i alverden er aa gjøre? — jei kan jo ikke skrive mer!...

Jei vandrer der op og ned, frem og tilbake paa gulve, og øjner ingen levende raa.

Men pludseli biler jei tænderne haart sammen, tvinger mei til aa være roli, og sætter mei ned igjen for aa tænke tingen kolt igjennem :— 377 —

— Hvorfor kan du ikke skrive nier? sier jei til mei sell — hare gjør dei det klart, saa maa der ogsaa kunne finnes et remedium. . hvorfor ! blir det dødt og tørt og stemningsløst alt det du gjør naa ?

— Jo : fordi rædselen for den fremtid som ligger foran mei uten benne hviler over mei som en mare til enhver tid — jei er den ikke kvitt et eneste øjeblik untagen naar jei er drukken. Og den rædselen dræper enhver anden stemning. Jei kan kalle mei tilbake i erindringen hva jei vil af alt det jei har levet me henne, jei føler ikke længer det ve det, som jei følte dengang jei levet det; rædselen for den fremtiden der foran mei uten henne gyder sei ut over det altsammen saa jei ikke kan finne den vir-kelie stemning igjen — og derme har jei tabt traaden som skulle hjælpe mei til aa finne igjen alle de smaa tingene som stemningen ståk i — og saa blir det vrøvl alt det jei gjør, selvfølgeli !...

— Vel, men hvordan rette paa det? hvordan bli den rædselen kvitt ?

— Jo : bare skaffe mei en anden fremtid aa se paa, istedenfor den tomme forfærdelie uten henne. Og hvem vét om jei ikke endda har noe foran mei.,, kansje kan jei endda engang leve op igjen — bare jei kan faa hylt fra mei denne forfærdelie smerte... hvem vét! bare finn paa ! bare linn paa, for en svarte fan !...

Jei sitter der og kramser febrilsk me fingrene bortover det røbrune borteppeog tvinger krampagti min sløve kolle uttømte fantasi — : jei vil det, for— 378 —

satan ! den skal vise mei noe som er vært aa leve efter at jei har faat skréket min smerte fra mei... hoe som er vært aa leve, og som jei kan ha aa se hen til mens jei arbejder... Sell om det bare er løgn og bedrag ! bare jei tror paa det imens — Saa ! saa ! noe maa jei kunne finne paa...

Jei sitter der og kramser me fingrene bortover borteppe...

Og frem for mei stiger prærien me sine endeløse vidder, hvor joren møtes me himlen langt derute, hele horizonten runt... Og henover sletten jager vi afsted, Schander og jei, paa vore lialville heste... bortover mot stationen, den vi skimter som en mørk uroli plet langt derute... Og runt omkring, utover mot horizonten, viser sei her og der andre saanne mørke pletter, andre stationer — vi er en hel stor expedition som er draget ut for aa maale op hele republiken Argentina... det er et arbejde som vil ta aar... og vi har forfærdeli meget aa gjøre hver dag, vi maa arbejde fra tili om maarenen til sént paa aftnen, hele den udslagne dag... arbejde, arbejde beslandi...

Og saa blir det mørkt og vi stiger trætte af hestene og tænner op baal og slaar op vore telte — og dér sitter vi utenfor, Schander og jei, og talerom gamle dage

— nej, nej, sludder ! vi laver vor toddy og tænner vore piper, og sitter der og taler om vort arbejde... det vi har gjort idag... hva vi har aa gjøre imaaren..,— 379 —

og i overmaaren... og dagene videre fremover... uker... maaneder — aar !...

Og trætheten og stilheten sniger sei inn paa os... vi sitter der vi to ensomme forlatte... alting sover omkring os... røken fra det nedbrænte sammenfaldne baal stiger mot himlen i den mørke stjerneklare nat, og vi taler ikke mere, bare stirrer taust ut i luften — og rækker hverandre tongt haannen...

Aa nej ! nej ! saa brister jo vore hjerter ! gud !

— jei knuger mine knyttede hænder inn mot bryste — : aah ! som den klemmer til den haannen som har tat det morder-take omkring hjerte... gud saa den klemmer til; sansen er ve aa forgaa mei — aa gud ! aa gud !...

Jei rejser mei fra stolen og vakler hen til sengen og faar lagt mei op paa den — og blir saa liggende der, sammenkroket, me benene opunder mei og stønner...

— Nej ! nej ! ikke noe me stemning i ! da savner jei henne jo endda titusinde gange mere — aah som den klemmer til den haannen... jei kan ikke, jei aarker ikke mer — og jei borer hode nedi puten og blir liggende der i krampegraat.

Men saa griper jei mei me ét krampagti sammen igjen, og springer op a sengen og frem paa gulve, og blir gaande febrilsk op og ned i det halvmørke rum — :

— Vrøvl! dette er jo det samme gamle... Saa ! saa! — jei lissom tysser paa mei sell — ikke mere a dette naa !... altsaa : noe som der ikke er stemning i, noe— 380 —

hart, kalt, vont. noe, men som er moro allikevel — kall vonn morro altsaa !... Naa ! hva skal det være ?

Jei gaar der op og ned

... Steens blad altsaa !... overta redaktionen a det... arbejde det op, langsomt og stille og sikkert — alene dernede i den lille latterlie byen... bare arbejde, altid... ingen stans !... bli en anseet mann ve hjælp af mange smaa latterlie ting — og tilslut storthingsmann... Snige meiomkringi korridorerne deroppe i storthingsbygningen, sammen me alle hale-bønderne... kjøpe og sælle som om jei var en a dem, og studere dem imens, dem og deres « ledere », til jei kjenner dem tilbunds, hele deres leben und treiben, olfentli og privat — og saa en go dag træ frem og afsløre disse motbydelie mennesker og denne motbydelie korridor og koteri-politik, hvor hver frisk tanke, hver ærli vilje drukner i den sjofleste opportunisme allerede den første maaned efter at en stakkars fyr er kommet derinn... træ frem og dække det af i hele sin hæslihet, altsammen, først i storthingssalen, og saa i literaturen, i en række

naturalistiske farcer me de politiske « størrelser » som hovedfigurer... vise frem for publikum i hele deres nakne selviskhet alle disse vamle fyre...

Og saa gaa hjem igjen og sætte mei der, alene me mei sell, og lé. Lé kalt og vont, mens graaten stiger mei op i halsen og jei har bare én trang — : aa kaste mei inn til hennes bryst og graate min smerte ut...

Jei stanser foran bore og synker matt ned paa— 387 —

stolen igjen, og blir sittende der og .stirre ut i luften — :

— Aa nej, aldri gad jei nok lægge to pinner i kors for et slikt liv — fy for fan !...

Nej da heller Paris! Paris me sine store farverike boulevarder, sit yrende mylrende liv, hvor alting vexler bestandi, altid nye billeder drager en forbi... Vandre omkring her, me en pike jei liker, og se paa det altsammen... væve mit liv inn i hennes og hennes i mit her i denne store levende byen... sitte utenfor paa kaféer og skrive ned sine intryk og stemninger, me henne ve siden a mei — ogsaa drage videre gjenuem den dejlie byen, hele dagen, til langt paa nat... Saa komme hjem til os sell, alene me henne paa et lite kammer mitt i det store sovende Paris... og saa tilslut sove inn der me hode ve hennes bryst...

Og saa vaagne — aa gud nej, det kunne jei ikke... vaagne hver maaren me henne som jei ikke kjenner, som altid vedblir aa være mei fremmed allikevel... vaagne hver maaren me dette fremmede menneske ve siden a mei... istedenfor me henne som ejer alle mine tanker

— gud nej ! flygte ville jei da ! Ilygte væk ! bort fra henne, og fra Jette fæle Paris, som jei har elsket engang, fordi at der har jei følt min kjærliket gry ; men som jei hader naa, fordi at hun er der ikke mere... delte fæle Paris som jei har vandret intryksløs omkring i, alle disse lange maanter igjennem... hvor hvert gatehjørne bare minner mei— 382 —

om henne, saa jei maa stanse me hænderne for bryste og sanke sammen alle mine kræfter for ikke aa sige iknæ og falle oin, slik klemmer den til den fæle haannen om hjerte mit — nej ! nej ! ikke Paris !...

Og ikke hjemme... og ikke paa prærien... ingen steder! ingensteder kan jei leve... ingensteder flygte fra rædselen uten dei... jei er fortabt, for du er der jo ikke, og dei var det jo jei maatte ha aa se hen til — dei! dei ! Du er jo Paris : din skikkelse lurer båk hvert gatehjørne, men jei træffer dei aldri... du er « hjemme », for hjemme er jo hos dei, og jei kommer aldri hjem... og prærien det er jo dei, dit ansigt løfter sei taaket over horizonten, og jei jager afsted efter dei, men du blir like fjern og jei rækker aldri frem... du er i alt og overalt, og du er ingen steder — aa gud, jei er fortabt, jei er fortabt...

— hjerte mit krymper sei volsomt sammen, men jei biter tænderne mot hverandre — :

— Nej ! nej ! jei vil ikke ! kan ikke ! maa ikke være fortabt!... Ikke endda ! siden skal du faa mei, men endda maa jei trodse din magt... En utvej ! en utvej !... aa gud som den klemmer til, den fæle haannen — en utvej ! vis mei en utvej !... Aa gud nej, <Jer gives ingen... ingen.

Angesten tar mei, mine sanser forvirres... jei sitter igjen dernede i « Niørds » kakyt og spiller sliack me kaptejnen... men han er ikke der... hvorfor er han gaat... aah, denne forfærdelie— 383 —

angest! det er mei soin skal trække, men jei slipper jo ikke ut! hvor er kaptejnen? ! foran hver utgang staar et stort fælt tilintetgjørelsens dyr og stænger... og nu trækker de sei inn paa mei... rædsel ! jei kan ikke komme af flekken... jei maa og skal trække... nærmere og nærmere rykker de inn paa mei, de forfærdelie dyrene— gud forbarme sei, hva skal jei gjøre ? .snart har de mei fat...

Jei sitter der og sveder angestens sved.

Og inne i det lille aflange soveværelse gaar hun langsomt op og ned... ser ikke paa mei... og kan ikke komme og hjælpe mei... o g jei kan ikke flygte til henne... op og ned gaar hun der, klædt i Java-neserindens dragt fra utstillingen... kjolelive, bleke blorøtt, hænger løst omkring hennes slanke faste byste og ned over hennes hofter ; det brune skjørte slænger løst om hennes bén mens hun gaar, og viser hennes gang, den gangen soin bare hun og

Javaneserinden liar, og som opløser hele mit legeme til en skjælvende gelé... op og ned gaar liun der, tankefull, og ser mei ikke, og jei vil rope til henne, men angesten lukker min munn.,, og strække hænderne ut efter henne, men kan ikke røre mei, for naa er de der, de rædselsfulle dyrene, tæt inn paa mei er de rykket fra alle kanter... aah ! der har de mei fat!

— jei farer op me et skrik og finner mei sell staaende mitt paa gulve inni min lille hybel, badet i sved. Lampen lyser endda søvniere enn før, det— 384 —

graa gryende dagslys siger inn i værelse gjennem de lette florgardiner.

Jei puster langt ut og gaar hen og aapner vindue og læner mei utover jerngelændere, og suger inn i lange drag den kolle maarenluft, og lar den kjøle mit syke brænnende hode...

Mitt iinot mei derover paa den audre siden af det trange dype firkantie gaars-rum, som der venner vinduer ut til fra alle kanter alle syv etager opover, er et vindu nede i fjerde etage slaat op paa vi væg. Der er ingen vindus-sprosser, saa jei ser inn i det lille oplyste værelse som om den ene væggen var tat ut. Oppaa bore derinne i lampelyse sitter skrædderen, en hvithaaret mann me kalot, og syr ; benene trukket opunder sei som en tyrk. Og inne i hunnen af værelse staar den gamle konen hans og rejer op sengen deres.

Alle de andre vinduer runt omkring er mørke, hele det store hus sover endda, untagen disse to llittie gamle derover — ossaa jei ensomme færdie fyr hérover...

Jei staar der lænet mot jerngelændere og aanner inn den friske maarenluft, og ser over til dem — :

Naa er hun færdi me aa reje op sengen derinne, og gaar frem til koke-apparate paa cheminéen tilvenstre og steller me det .. mannen syr like ivri — en ny dag er begynt for disse to gamle...

Der farer et kuliegys gjennem mei — : er da da ingen ny dagmuli længer for rnei ?...

Jei staar der og stirrer og stirrer. Og saa ser jeihenne atter i Javaneserindens rø-og-brune dragt, gaaende op og ned derinne i det lille aflange soveværelse, me sin daarende kvindelie gang. Og hun har sit eget kjære ansikt... og ser ikke vonn ut, bare gaar der tankefull og bedrøvet frem og tilbake — og saa stormer den op i mei igjen, hele min umaa-delie længsel efter henne ; hjerte banker saa det høres... og jei syns at kunne jei bare ennu faa se henne igjen af og til... af og til me ikke altfor store mellemrum — saa kunne jei endda komme til aa arbejde og bli færdi...

Og hva skulle kunne forhindre henne fra aa gi mei lov til det!... hun behøver jo ikke aa tale til mei engang... jei skal ha skrevet noe nyt hvergang jei kommer, hun kan bare sitte der og læse det igjennem... og jei skal sitte der ganske stille imens og bare se paa henne, og- aanne inn luften i det værelse hvor hun er... til hun er færdi og sier mei hva hun syns — saa skal jei rejse mei og gaa, stille som jei kom. Og saa komme igjen næste gang me noe nyt. Intil jei er færdi me det altsammen. Saa skal jei si adjø for gott, og gaa og bli borte og forsvinne. — Hvorfor skulle hun ikke gi mei lov til det?...

Jei ser henne gaa der op og ned, saa tankefull og bedrøvet, inni det lille soveværelse, og jei føler det som at hun vil svare ja hvis jei spør henne.

Og hjerte slaar højt i længsel mot henne, mens jei staar der og drikker mot af den friske kjølie maaren:

— Ah ! saa gjæller det altsaa bare aa sætte himmelog jor i bevægelse for aa skaffe penge til aa komme hjem, hjem til henne og faa spurt henne — gud endda er altsaa ikke alting forbi!...

Det er blit næsten full dag derute,over hos skrædderens slukker de lampen... jei ser dem bare i uklare omriss derinne, de to gamle, og misunner dem ikke længer deres nye dag. Jei har sell en dag foran mei, en arbejdsdag som deres, sykere og tristere gudbevars, men me feber i... og snart kommer natten — men, dér borte staar hun! jei har henne aa se hen til mens jei arbejder...

Jei lukker vindue og blir gaaende nervøst op og ned paa gulve — : hvem vét! hvem vét! endda er kansje ikke alting tabt!...XC VII

Fjorten dage efter.

Det er en taaket eftermidda sént i Oktober at jei kommer op fjoren me « Melchior ». Stille glier vi inn gjennem bavnen og lægger til inne ve jernbane-bryggen — en mængde mennesker staar og venter paa kajen. Jei liaaper et øjeblik at hun ogsaa skal være der, og me bankende hjerte spejder jei ned mellem menneskene paa bryggen mens vi lægger til. Men saa opgir jei det jo sti-ax — hvor kunne jei ossaa tro !...

Men forfærdeli alene føier jei mei der jei staar, og mit mot synker, og min forventning blir sløv — hva skal jei egentli naa gjøre ?!...

Dampskibe er fortøjet, expeditørens folk kommen ombor ; passagererne strømmer ned a den stejle lanngang og siver inn mellem alle menneskene dernede paa kajen — og ennu staar jei deroppe paa storluken og betænker mei paa hva jei.egentli skal gjøre. Saa kommer en mann bort til mei og hilser, og leverer mei et brev :

— Det er fra Bjørck ! sier han. Men jei ser det er— 388 —

fra henne, og mit hjerte slaar højt mens jei aapner det. Saa læser jei :

« Di kan træffe mei idag kl. 7 i Grand hotel, paa værelse no 57, hvor vi bor ».

« Klokken 7 ? » — det tar resten a mit mot, og alting blir mei me ét aldeles likegyldi. Hun vét jo at baaten kommer klokken 4 — hva vil hun saa jei skal ta mei til fra 4 til 7 ?! jei aarker jo ikke snakke me noe menneske før jei har set og talt me henne...

Forfærdeli nedstemt gaar jei ilann, skynner mei nervøst frem imellem alle menneskene paa kajen — huf! saa væmmeli de glor paa mei ! — og vandrer saa sløv og nedslaat videre — :

...Hva ville jei ossaa hér ! Naa da jei er her, vét jei det, føler jei det jo, at alt er forgjæves.,. Hva kommer jei henne ve! hva bryr hun seiom minskjæbne!... hun me sine barn og sin mann og sin far og sine søskende og sin maling og modellering — ossaa endda atpaa sin lykkelie evne til aa leve og gaa op i øjeblikke og glemme alt andet! — herregud, var det ikke for den bogens skyll som jt*i holler paa me og som hun er ræd for, hun ville alt for længe siden ha glemt at jei i det hele tat existerer ! Hva vil jei saa henne ! hvorfor satan trænger jei mei innpaa henne ?! hvorfor lar jei henne ikke i fré — det hele er jo det pure vanvid for fan !...

Naa, men nu er ialfall ikke tiden til aa venne om ! har jei først rejst fra Paris og hit for aa bé henne om aa faa være der hvor hun er, saa faar jei i guds navn snakke me henne ossaa, siden hun gir— 389 —

mei lov til det — saa liten mening der forresten er i det...

— I\len hvor djævelen skal jei gaa hen ! sier jei pludseli nervøst til mei sell — jei er stanset utenfor jernbanestationen... Op Karljohau vil jei jo ikke! jei aarker ikke møte noen naa !...

Saa driver jei utover hryggerne, syk og nedtrykt, stokken under armen, hænderne dypt begravet i lommerne paa vinterfrakken, frysenes i det raa-kolle rejr...

— Hu, hvor den ligger sur og vonn utover, havnen me sine master og ræer ragende nøkne op i den klamme graa isltolle taaken !... gusjelov at jei ialfall ikke er sjømann og ombor i en saan skute — hu !

' jei fryser tværs igjennem marv og ben bare ve tanken...

Pludseli stanser jei op — jei husker umaadeli tydelien gang for mange aar siden: Jei var ong student og kom en vaardag slentrende ned til bryggerne hvor jei ikke hadde vært me min fot paa over et aar. Havnen laa smilende utover i knall-blaat solskin, en liten nordenbris strøk kjølende utover, muntre hammerslag lød over fra Nylands værksted, liv og virksomhet ombor i alle skutene utpaa. Eu af dem, en sort slank-bygget bark lettet netop anker just som jei kom — folkene sto forut paa bakken ve ankerspille og hév og sang, en onggut laa oppe tilvejrs og kastet sejlene loss Og pludseli brøt den op i mei igjen hele min barndoms længsel efter sjøen, og en ubændi lyst grép mei til aa hoppe i— 390 —

en jolle som laa der ve toldbod bryggen, vrikke mei ut til barken, og jompe ombor og op tilvejrs og hjælpe gutten

me aa faa loss sejla, og saa ned igjen paa dæk til aa hejse og hale — til hvert fall var strækt og hver bras og hvert skjøt halt tot fra dæk til top — og barken sto fjoren ut for fulle sejl...

Hvor jei husker det tydeli ! — og hvor det er længe siden ! hundrede aar !... Og dengang var jei ong og det var vaar; og nu er det bøst, sén tung høsl — og jei staar her, en ældgammel knækket olding og gyser bare ve tanken paa .aa staa ombor i en a de skutene derutpaa og skulle ta i en vaat klam ende — liuha !

og jei skyter skuldrene i vejre, stikker hænderne ennu dypere i lommene og gaar frysenes videre...

Jei er kommen ut paa fæstningen og gaar langs vollen derute, båk kommandant-bolien og stirrer me bøjet hode ned i det vaate brungule høstløv som dækker vejen, dødsens træt i alle lemmer, og me hjerte saa stort og tongt i bryste at jei syns ikke jei aarker aa bære det mere, men maa segne under vægten. Jei stanser og trækker vejre dybt — : Gives da ikke glimt af haap mere paa noen kant i hele vide verden for mei ? sukker jei tongt hen for mei — og løfter uvilkaarli øjnene som for aa søke hjælp utenfra. Men alting omkring mei er færdi og haap løst som jei sell. Vollen der tilvenstre taper sei brunli inn i den graa taaken et lite stykke foran mei ; tilhøjre løfter depotets mørke murvæg sei truende ivejret, unaturli svær og mørk — og foran— 391 —

mei, inni den graa iskolle taaken, staar plantesko lens ungtræer nøkne og fugtie og fryser ; et enkelt gull-gult blad hænger ennu igjen her og der paa en sort vaat grén, resten ligger brungult og hall raaddent nedenunder og dækker jorden.

Jei blir staaende der og stirre, og føler den som en slags trøst, al denne færdie haapløshet omkring mei.

— Min sjæl er taake-tung og bladfalds-trætt! mumler jei sagte for mei sell... (c Taake-tung og bladfalds-trætt? » underli at jei har funnet de orene affekterte før...?

— Ak ja : taake-tung og bladfalds trætt! mumler jei igjen — og diller sløv og 'færdi videre, inn i taaken...

— Tre mi nuter paa 7 ! — jei er stanset nede under storthingsløven og staar der alene i mørke og stirrer paa den lysende uhrskiven oppe paa Ekertorve — : Tre minuter paa syv ! ! — alting inni mei er i det forfærdeliste oprør : hver fiber i mit legeme skjæl-ver, livor nerve i mei dirrer som en spændt stræng, og bryste er saa kvælende fuldt at jei staar og snapper efter luft — du store forbarmende gud, om tre minuter skal jei se henne ! ! !

Fortoue paa den anden side vrimler a mennesker, jei tør ikke gaa derover, jei kunne jo møte noen jei kjenner og detaarker jei ikke — gud nej, ikke for alt i verden aarker jei aa møte noen nu!—og langsomt og skjælvende gaar jei lien langs Ejdsvolds-— 392 —

parken, de faa skrittene til jei staar likeoverfor ingangen til Grand.

Porten derover staar vi aa pen og er stærkt oplyst ; lyse derinnenfra faller i et skarpt afgrænset bælte tværsover fortoue ; og i dette bælte af lys, eier lissom dæmmer op paa begge sider a sei den mørke nenneskestrøm som siver op og ned a fortoue, mylrer de inn og ut fra begge kanter alle de sorte skikkelsene — kommer inn fra én kant og gaar ut igjen paa en anden, som i kulisserne paa et theater. Jei staar der og ser paa dem, rystende af nervøsitet; mange af disse skikkelser kjenner jei, jei har nok ikke glemt mit Kristiania endda — aah ! bare jei var vel igjennem uten aa ha møtt noen...

Men idetsamme jei saa tar mei sammen for aa stryke derover, stanser jei me et rykk : Werner og Gaarder dukker pludseli inn i lysbelte derover mel lem alle de sorte skikkelserne ; som to tykke solide smaa borgermænd aa se til — der gik de ut!... Gott jei ikke møtte dem ! best aa skynne sei før der kommer flere ! Og med et rykk tar jei mei sammen ; skjærer tværsover gaten, durk gjennem menneskevrimlen i det lyse bælte — og piler inn a porten og op a trappene inni hotelle.

Oppe i tredje etage fmner jei no. 57 ; vejre gaar fra mei da jei stanser utenfor døren, og jei boller aandeløst pusten mens jei banker paa.

Ikke noe svar.

Jei banker igjen, men nej ! Saa lukker jei paa dørenn — innenfor er det mørkt. « Er her noen ? »— 393 —

spør jei derinn, men faar ikke noe svar og trækker mei hurti tilbake. Men idetsamme faller jei aldeles sammen ovenpaa al spamningen og maa gripe mei fast i dørklinken for ikke aa segne om. Da jei har staat der lilt og samlet mei igjen, vakler jei me skjælvende knæer tilbake over gangen og ned a trappene. Idet jei saa skal passere døren til kaféen nedenunder gaar den op og jei befinner mei pludseli ansikt til ansikt ine Werner og Gaarder.

— Naa, goaften ! sier Gaarder— vi børte nok du skulle være kommen idag,..?

Jei kan ikke svare, ingen lyd kan jei faa frem, min strupe er aldeles sammensnøret — jei bare stirrer forvillet paa dem begge. Saa sier Werner fort:

1 — Ja vi kommer strax igjen, vi skal bare bortom Bøge og hente noen cigarer — du gaar vel inn her ! adjø saalænge !— og de skynner sei ut a porten, mens jei syk vakler inn i kaféen. Ikke før en jei kommen derinn før en opvarter smilende kommer springende me et brev — og jei synker ned paa stolen ve siden a døren, aapner det og læser :

« Jei har ventet fra 4 — 5. Jei rejser imaaren tili kl. 10. Den eneste tid jei kan snakke me Dem er i aften kl. 11 3/4. Vent til jei kommer. Grand hotel værelse n° 57. »

Jei tar op a lommen breve jei lik ombor og ser efter : jo, ganske rigti, det har nok oprindeli vært et slags 4-tal det 7-talle som staar der ; det er blit til 7 ve at breve er lagt sammen mens det varvaatt...— 394 —

Naa, derve er altsaa ikke noe aa gjøre... forresten aarker jei jo heller ikke aa forsøke noe, syk som jei er, hun rejser jo imaaren tili allikevel, det er altsaa forgjæves det hele...

Jei slaar paa mei en sejdel og blir litt bedre, og saa kommer Fredrik inn i kaféen a den andre ingangsdørren derborte, faar øje paa mei og kommer bort og sætter sei.

— Naa, du er altsaa kommen allikevel ! sier han

— vét du at Bjørck og Vera rejser til Kjøbenhavn imaaren tili ?

— Ja.

— Jei vét hvor de er henne i aften, sier han saa

— de er ophos faderen paa løkken. Bjørck er endeli akcepteret af gammeln naa, som regulær svigersøn, og i aften er der stor forsoningsfest mellem hele familien deroppe i anledning af at de rejser. Sell Erik, som du vét gammeln kastet ut af haven i sin tid, da han hadde fulgt Majken hjem, er buden me.

Vil du, saa skal vi gaa derop og se paa dem ; stuen de sitter i venner ut til haven me et lavt vindu uten rullegardin, saa vi kan staa der utenfor og betragte dem i alskjøns ro og mag...?

Jei betænker mei et øjeblik — saa gaar jei me.

Da vi kommer inn a haveporten oppe paa løkken, bér Fredrik mei vente mens han ser efter at der ingenting er i vejen, og jei trær forsigti tilside og stiller mei op under et træ me ryggen lænet mot stammen, for ikke aa bli set om noen skulle komme.— 395 —

Der venter jei, beklemt om hjerte, som en tyv i natten.

— Alt iorden ! sier Fredrik, da han kommer tilbake, og vi gaar sammen hort gjennem haven, han foran og jei efter. Det tykke lag af nedfaldent løv som dækker joren, rasler og knaser uhyggeli under vore føtter for hvert skritt, og øker min beklemmelse. Vi svinger omkring hjørne af huse, og et lite stykke bortenfor stanser Fredrik foran et oplyst vindu. Da jei kommer til, ser jei ganske rigti hele familien sitte derinne, samlet omkring et stort aflangt bor — : faderen, de tre svigersønner me sine fruer, de tre yngste ugifte døttre, og Majken og Erik.

Faderen som sitter for enden a bore, knapt to alen innenfor ruten, venner sin svære brede rygg like mot os ; de andre som sitter inover stuen omkring bore, ser vi allesammen en face — det er nernli faderen som taler, og alles ansikter er vent lyttende mot ham. Den svære pater-familias-rygg helt her fremme i forgrunnen dominerer fulstændi det hele tableau.

Nærmest tilhøjre for faderen sitter Vera. Hun har trukket sin stol litt ut fra bore og sitter der let bøjet forover, i en lyttende stilling, øjnene fæstet paa faderen me et uttryk som jei ikke kjenner hos henne — : en datter som ærbødi lytter til sin fars or.Ve siden a henne Bjørck me sin elegante glinsende skaldepande og sit store lyse dekorative skjæg ; litt stiv i ryggen kansje, men ine øjnene fæstet opmærk-— 396 —

somt paa faderen han ogsaa, lytter han eni og anerkjendende til det som blir sagt...

— Se paa Erik ! hvisker Fredrik fnisende og dylter til mei me albuen.

Erik sitter nærmest faderen tilvenstre, likeoverfor Vera ; han bar ossaa trukket sin stol litt utfra bore, og intar nøjagti den samme stilling som hun : let foroverbøjet, øjnene fæstet paa gammelns ansikt — en søn som ærbødi lytter til sin fars or. Stilling og uttryk er saa nøjagti det samme, at det maa være smittet over paa ham, fra Vera tværsover bore.

Forfærdeli tong om hjerte staar jei der og stirrer paa henne — gud, hvor jei ikke kjenner henne igjen ! Den uskikkelie bortløbne datter er nu vent hjem og vil være snil og bare pent høre paa hva de sier til henne — saan ser hun ut...« I al ting er jei ueni me faderen ! » plejet hun bestandi aa si — «i alt hva han sier, det kan være den minste ting — bare maaten han sier det paa er mei fremmed og i mot ! jei føier jo alting saa anderledes ». Og nu sitter hun der i ærbødi lytten — den hjemvente datter!... Gud, hvor jei ikke kjenner henne igjen !

Aah, om hun pludseli naa ville kaste sei tilbake paa stolen me sin høje lyse klingende latter og vise sine skinnende rovdyrtænder — som den Vera jei kjente !...

Men nej — urøli sitter hun der i ærbødi lytten... Mit dejlie rovdyr, tigerinnen fra de ville skove, er blit en tam liuskat som sitter og maler ve ovnen...— 397 —

— En smuk familie ! sier pludseli Fredrik fnisende.

— Fy fan, la os komme herfra ! hvisker jei syk — jei holler ikke dette ut.

— Ja men vent et øjeblik, hvisker han tilbake — jei maa bare se litt til paa Erik.

Jei forsøker aa bli staaende men kan ikke. Me et nervøst rykk river jei mei løs fra det, oplyste vindu og vandrer alene tilbake gjennem haven den vejen jei kom — koll og tom og tilintetgjort. Det rasler og skrasler i det nedfaldne løv under mine føtter for hvert skritt jei tar, men jei bryr mei ikke mere om det; de maa gjerne komme og opdage mei, jei er like gla... like gla er jei me alting naa! drømmen er dø, hun er borte den Yera n jei kjente, aldri kommer hun til aa skrive, aldri til aa gjøre noe mer — og aldri mer tør hun omgaas mei! fred og forsoning paa alle kanter, hej, hyp ! inn i borgerskabet!... Tigerinnen er forsvunnet, tilbake sitter en huskat og maler ve en arne — og jei er alene i hele verden...

Hvor skal jei venne mei hen... hun er ikke mere, det er som om hele verden er blit afsjælet ve at hun er borte — jei awne elendie, hvor skal jei jei venne mei hen!... Nøkne staar havens træer omkring, vissent rasler det nedfaldne løv under mine føtter, kolt tindrer stjernerne højt deroppe i den klare tomme gjennemsigtie luft — aah ! et menneske, et menneske ! kaste sei inn til et menne-— 398 —

skes varme bankende hjerte, og hulke den ut, hele min bundløse sorg !...

Men jei kjenner ikke et menneske mere i verden.

Som jei svinger ut gjennem havens port, hører jei forte raslende trin et stykke båk mei og venner mei om — det er Fredrik som kommer springende... det er ialfall et menneske, sell om jei ikke kan snakke me ham, og jei stanser og venter. Da han har naad mig igjen stanser han ossaa ; vi ser et øjeblik paa hverandre — og saa sier han, fnisende som før:

— En smuk familie !

— Ja, svarer jei sagte.

Og vi gaar tause ve siden af hverandre nedover mot byn i den kolle stjerneklare aften.« Fængsel og Fortvilelse

(Syk Kjærlihets 3die del,) faaes franco tilsent for 10 kroner ve aa insenne bestilling mod postopkrav til forfatteren hvis adresse er

lians Jæger.

France.

« Bekjtnäe'scr » (Syk Kjærlihets 2den del) faaes paa samme maade og til samme pris.

Begge bøger er kun trykt i 250 numererede exemplarer."IANS 4:«-!\

Fængsel p-

4". .. ; " . »'V'

fortvilelse.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/jhfangsel/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-jhfangsel.

Filen skapad 2018-12-17 15:13:31.035548